דבר

דבר ששי
דבר השבוע
דבר אחר
משא

דבר יום שישי י' בסיון תשנ"ד 20.5.94 גליון 21255

64 עמודים, המחיר 3.70 ש"ח (כולל מע"מ) באילת 3.00 ש"ח

היום אנחנו שרים, מחר נבכה. צה"ל עזב את עזה. מיכל סלע, און לוי (עמ' 17)

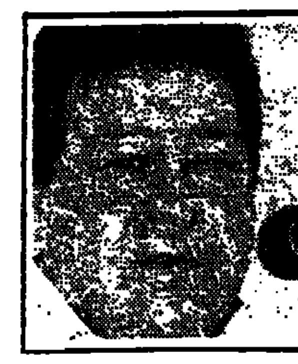

ההסתערות של פואד: הדו"ח והחשבון. שתי לשכות מחפשות שרים. אמיר נוימן (עמ' 16)

חברת 'יאגם חקירות' מודה בטעות:

צותתם בשוגג לקוקו של אדה גוזיך(?), כי חשבנו שזה הקוקו של מבקרת המדינה, הגברת מרים בן-פורת

דבר אחר

סגן הרמטכ"ל: אש"ף אינו שולט בשטחי האוטונומיה

בעזה ויריחו אין "בעל בית"; למשטרה הפלסטינית אין כסף, ופעילותה נפגעה; הסיורים המשותפים צה"ל-פלסטינים ברצועה לא החלו; ערפאת נענה לבקשת פרס לא לבוא ליריחו ביום השנה למלחמת ששת הימים "כדי לא להביך ישראל"

מאת מוטי בסוק

בישיבת הקבינט המדיני-בטחוני אתמול דיווח סגן הרמטכ"ל, אמנון שחק, על העברת השליטה בעזה ויריחו לידי הפלסטינים. מהדיווח עולה, כי מאחר שאש"ף טרם סיים את הרכבת המועצה שתנהל את השטחים שבשליטתו, אין לפי שעה "בעל בית" בעזה ויריחו, והדבר בא לידי ביטוי בשטח.

לדבריו, המצב עלול להפוך למסוכן אם חוסר הבהירות הזו תימשך. למשטרה הפלסטינית אין כסף. ואמצעים חיוניים אחרים, והדבר מחבל בפעילותה. חלק מהמדינות שהבטיחו להעביר כספים לפלסטינים, לא עמדו עד כה בהבטחותיהם. כך יוצא, שלמשטרה הפלסטינית אין כסף לקניית מצרכים חיוניים. הפלסטינים פנו לישראל, וביקשו לקבל ממנה דלק, גז ושרותי תקשורת. בינתיים מאיימת חברת 'מקורות' להפסיק את אספקת המים לרצועה כבר ביום ראשון בשל חוב של 2 מיליון ש"ח.

לפי שעה גם לא התחילו ברצועה הסיורים המשותפים, ובישראל איש אינו יודע מתי הם יתחילו.

לא בחמישה ביוני

ערפאת לא יבוא ליריחו ב-5 ביוני, יום השנה למלחמת ששת הימים. כך נקבע בפגישה שקיימו אתמול ערפאת ופרס, באוסלו.

לפי פרסומים מוקדמים, עמד ערפאת, יחד עם צמרת אש"ף, להגיע ליריחו כדי לחגוג את קבלת השליטה על עזה ויריחו, דווקא ב-5 ביוני. בשיחה בין ערפאת ופרס נקבע, כי מועד בואו של ראש אש"ף ליריחו ועזה ייקבע בתיאום עם ישראל, כדי שלא להביך אותה.

השניים סיכמו גם, כי הדיונים על יישום השלב הבא ב"הסכם העקרונות", העברת הסמכויות האזרחיות בגדה לידי הפלסטינים, יתחילו בעוד כמה שבועות בקהיר. לא נקבע המועד המדויק.

לדברי פרס, דברי ערפאת על ג'יהאד אינם מוצלחים, אך חשוב הוא המשך תהליך השלום. "אני מצטער מאוד על מה שהוא אמר, אך הוא חוזר בו מדבריו", אמר פרס.

פרס הוסיף: "אנו סבורים כי הפינוי של כוחות צה"ל מעזה התנהל בצורה טובה מאוד. אנו גם מקווים כי זו התחלה של יחסים חדשים".

אמיר נוימן מוסר: בתגובה להודעת "שלום עכשיו", כי היא מקבלת את הסבריו של ראש אש"ף יאסר ערפאת בקשר לדבריו על הג'יהאד, אומר ח"כ מודי זנדברג מצומת, כי אם תנועת "שלום עכשיו" מוכנה לקבל את ההסבר, שבאמרו ג'יהאד, ערפאת מתכוון לצעד של שלום, תיטיב אם תחליף את שמה ל"ג'יהאד עכשיו".

מיטראן: להפריד המו"מ עם לבנון וסוריה

גדעון קרץ מוסר: שר החוץ שמעון פרס נועד אתמול בפאריס עם נשיא צרפת פרנסואה מיטראן. בשיחה העלה מיטראן את עמדתה של צרפת, לפיה יש להפריד בין פתרון בין ישראל וסוריה, לבין פתרון בלבנון. פרס אמר, כי לבנון תלויה מדי במשא ומתן בעמדותיה של סוריה.

מיטראן הביע שביעות רצון מסיום השלב הראשון בתהליך השלום. נשיא צרפת הבטיח לשר החוץ לטפל בנושא צירופה של ישראל כחברה מלאה לשוק המשותף בנושאי מדע, הנתקל בקשיים בלתי צפויים מצד שתי מדינות אירופיות לפחות, ביניהן בריטניה. כן העלה פרס את נושא הקמתו של מכון לחקר המדבר.

שמעון פרס אמר, כי סיכם עם ערפאת באוסלו, שבואו לשטחים לא יתבצע בתאריך "טעון סמליות". לכן לא יהיה זה ה-6 ביוני. הוא הביע את צערו על היסוסיה של ירדן ואמר, כי הוחלט להעביר את הוועידה הכלכלית האזורית שעמדה להערך שם למרוקו.

פרס השתתף אתמול בארוע לזכרו של הזמר איב מונטאן, שהכנסותיו יוקדשו להקמת מעבדה לחקר הסרטן על שמו במכון ויצמן. בנאומו אמר שר החוץ: "איב מונטאן העניק לנו את שירי השלום, והיום אנו יכולים להגיש לו את השלום כדי ללוות את שיריו".

פרס, שישוב היום ארצה, סיפר לנשיא

(המשך בעמוד 2)

שגריר ארה"ב בישראל אדוארד ג'רג'יאן מסיים תפקידו בארץ

מאת דרורה פרל, וואשינגטון

שגריר ארה"ב בישראל, אדוארד ג'רג'יאן, יסיים את תפקידו בארץ הקיץ. כשיחזור לארה"ב יכהן כנשיא מכון בייקר באוניברסיטת רייס שביוסטון טקסס.

נשיא האוניברסיטה עמד לפרסם הודעה רשמית על מינויו של ג'רג'יאן אמש בשעה מאוחרת. מרגרט טטווילר, שותפו הבכירה של ג'יימס בייקר שר החוץ לשעבר, הודיעה אתמול כי ג'רג'יאן יתחיל לכהן כראש הקתדרה כבר באוגוסט.

הידיעה על התפטרותו הצפויה של ג'רג'יאן, דיפלומט הנחשב לאחד המקצוענים בשירות החוץ האמריקאי, מומחה למזרח תיכון, הדהימה חוגים רחבים בוואשינגטון המעורבים בתהליך השלום.

הערכות ראשונות באשר לפרישתו של ג'רג'יאן מתוך הדיפלומטים מתייחסות למאבקי כוח בקרב הקבוצה העוסקת בתהליך השלום במזרח התיכון ותסכול אפשרי שלו מרמת מעורבותו.

אלפי עובדים סוציאליים הפגינו בכיכר מלכי ישראל נגד טיפול הממשלה במשא ומתן עימם. (צילום: ניקי הירדוב(?), ישראלסאן)

"חזרנו לנקודת ההתחלה" אמרו נציגי העובדים הסוציאליים ועזבו את המו"מ

מאת חני פורשנר(?)

מבוי סתום חתם אתמול סמוך לחצות 4 שעות של דיונים והפסקות ארוכות שהתקיימו בין האוצר לבין העובדים הסוציאליים השובתים.

נציגי העובדים "החליטו להפסיק את סודנת(?) המים" ועזבו את מקום הדיונים בלי לקבוע מועד לחידוש המו"מ. גם אנשי האוצר עזבו בזעם את מקום הדיונים.

הפגישה בין צוות המשא-ומתן של העובדים הסוציאליים לבין אגף השכר וההסכמים באוצר, שהתקיימה אמש, נפתחה באיחור והתנהלה בתחילתה באופן שלא בישר טובות למי שקיווה לפריצת דרך.

אף כי התקוות בקרב השובתים לא היו גבוהות, הן היו יותר מוחשיות מאשר בימיה הראשונים של השביתה, ולמעשה יותר מאשר בכל אחד מ-27 הימים האחרונים. שני גורמים עוררו את התקוות: הודעת שר האוצר, אברהם שוחט, כי "בהצעות שהוגשו לעובדים הסוציאליים יש תיקון שכר אמיתי", ודברי שרת העבודה והרווחה, אורה נמיר, כי "אם המשא-ומתן יתפוצץ הערב, אפגש מיידית עם נציגי ארגון העובדים".

ואולם, בתחילת הפגישה אמש התברר כי גם התקוות הצנועות היו מוגזמות. "חזרנו לנקודת ההתחלה", דיווחו אנשי צוות המו"מ. הם אמרו את הדברים אחרי שעה של דיון ושעה של המתנה לבדיקת המשמעות הכספית של הצעת האוצר. צדקו, אם כן, אלה מבין השובתים שניבאו שחורות לפגישה הזו; הם ביססו את ראיית השחורות שלהם על העובדה שהשר חזר והדגיש כי "משרדו לא יוכל להיענות לדרשת תביעות בלתי אפשרית", ועל העובדה שגרניט הינחה את כל המעסיקים לנכות משכרם של העובדים הסוציאליים את ימי השביתה למן ה-21 באפריל ועד 19 במאי, בנימוק ש"השביתה היא בלתי-חוקית ופראית". הנחיה זו ניתנה דווקא ערב פגישה שהוגדרה "מכרעת" ו"פתיחת סיכויים".

העובדים הסוציאליים, שהחליטו על החרפה מוחלטת של השביתה, לא אישרו להשעותה (באורח ארצי ומקומי) אפילו לשם טיפול במקרי חירום מובהקים. כך לא טופלה נערה ירושלמית, שניסתה להתאבד שלשום ומאיימת כי תשוב לבלוע כמויות גדולות של תרופות ("הרמיטן" המפחיתה את לחץ הדם ו"אקמול" המקלה על כאבים). כמו כן לא אושרו בקשות להפסקת הריון, כולל במקרה של עובר בעל מום ובמקרים של נשים לא-נשואות, בהן חיילות בשירות חובה ונערות בנות 16 ואף 15.

שרת העבודה והרווחה, אורה נמיר, הודיעה אתמול בכנסת כי אם העובדים הסוציאליים והאוצר לא יגיעו לסיכום היא תיאלץ להוציא שבעים צווי ריתוק "כדי למנוע את המשך הפגיעה בציבור".

בתגובה מסר אלי בן-גרא, יו"ר איגוד העובדים הסוציאליים, כי עובדים שיוצאו נגדם צווי ריתוק יפתחו בשביתת-רעב עד "אפיסת כוחות", ואילו יתר העובדים ישבתו שביתת-שבת במשרדים שבהם ייאלצו עובדים לעבוד.

נמיר קיימה אמש משאל טלפוני עם כל חברי הממשלה לגבי שאלת הוצאתם של צווי ריתוק. רק צבן ושריד התנגדו לצעד כזה ואולם כל יתר השרים תמכו בו. בכל זאת החליטה נמיר להימנע בשלב זה מהוצאת צווים ולהעלות את הנושא לדיון בשיבת הממשלה הבאה.

'רם' והרשימה היהודית-ערבית זכו כנראה ב-49.94% מקולות הבוחרים

מאת אפרים דוידי

חרף הבטחות ועדת הבחירות המרכזית לא פורסמו אתמול תוצאות של הבחירות בהסתדרות, שנערכו לפני עשרה ימים. דובר הוועדה, אורי צחור, אמר אמש כי "הוועדה בראשות השופט בדימוס אלוני, בעצה אחת עם ראשי ארבע הרשימות, החליטו שלא לפרסם עוד תוצאות עד לגמר הספירה. עקב הערעורים הרבים, גמר הספירה צפוי בעוד מספר ימים".

למרות הסיכומים בוועדת הבחירות המרכזית נודע אמש לכתב "דבר", כי נספרו

(המשך בעמוד 2)

חיים רמון בראיון ראשון ל'דבר' לאחר הבחירות

"אנו עושים הכל להקמת קואליציה עם מפלגת העבודה, חוץ מלזחול"

"עמיר פרץ הוא מועמדי לראש האגף לאיגוד מקצועי וצריך לעמוד בראש 'רם' בבחירות הבאות; נעביר את הוועד הפועל לירושלים"

מאת אפרים דוידי

אווירה של משבר היתה אתמול במטה רמון; לא משבר פנימי, משבר במו"מ עם העבודה. ביום שלישי, על שולחן המו"מ בבית מפ"ם, סוכם בין "רם" לבין "העבודה" על קיום ועידת ההסתדרות באמצע יוני. ביום חמישי התקיימו לא פחות מארבעה כינוסים בוועד הפועל, בהשתתפות מרכיבים שונים של סיעת העבודה בהסתדרות (איגודים מקצועיים, הסיעה בוועד הפועל, מזכירי מועצות פועלים, מזכירות נעמת, ועדי עובדים, גימלאים), והמסר שעלה מכל הכינוסים הוא: "איש לא יכתיב לנו מתי לקיים את הוועידה". במלים אחרות: מה שנקבע על שולחן המו"מ נקבע, אבל הסיעה זה אנחנו. חיים הברפלד נבחר כדי לעמוד בראש הסיעה. הברפלד לא השתתף בישיבת המו"מ ביום שלישי בבית מפ"ם.

חיים רמון, עברו עשרה ימים מאז נמנו תוצאות הבחירות. מהפך בינתיים לא היה. מה התחושה?

לדעתי, יש כמה אנשים בסיעת העבודה בהסתדרות שלא הבינו שהתקיימו בחירות, ושלבחירות האלה היו תוצאות ברורות. הם לא מנהלים מו"מ ברצינות, וחמור מזה, הם אינם מוכנים לכבד את פסק הדין של הבוחר. בישיבה שהתקיימה ביום שלישי עם נציגי העבודה, כולל מנכ"ל המפלגה, סוכם על קיום הוועידה באמצע יוני וכינוס הוועד הפועל בתחילת יולי. סוכם עוד, שכל ההסכמים שנחתמו עם הליכוד ברמה המקומית, לרבות ההסכמים שנחתמו על-ידי אנשי הסיעה שלנו – והיו כאלה – מבוטלים. סיכמנו עוד, כי המו"מ הארצי יהיו לו השלכות על הרמה המקומית ועל נעמת. הצענו גם לפרסם מודעות, חתומות על ידי באי כוחן של שתי הרשימות, ובהן אנו מודיעים שההסכמים ברמה המקומית מבוטלים ושנערוך את ההסכמים בין שתי הסיעות. הכל סיכמנו, אבל דבר לא זז. בא יום רביעי, ובכינוסים שהתקיימו בוועד הפועל הפכו את הקערה על פיה. אין ביטול הסכמים, אין מודעות, וחמור מזה, אין תאריך לוועידה ולכינוס הוועד הפועל. כך לא מנהלים מו"מ בתום לב. זה שבוע אנו מחפשים את "העבודה" כדי לשבת עם נציגיה ולקיים מו"מ. חוץ מלזחול, עשינו את הכל כדי לקיים את המו"מ ולהזיז את העגלה. אנשי העבודה שוכחים שיש אפשרויות קואליציוניות אחרות, הם שוכחים מיהי הסיעה הגדולה בהסתדרות.

אתה מרמז על האפשרות שניתן להקים קואליציה עם הליכוד? אבל במקרה כזה אתם עלולים לאבד שותף אחר, שגילה נכונות להקמת קואליציה: הרשימה המשותפת היהודית-ערבית מיסודה של חד"ש.

צר לנו. לא אנחנו מנסים לטרפד את המו"מ. המצב, כפי שהוא כיום, לא יכול להימשך. היו בחירות, היו תוצאות, ויש לכבד את רצון הבוחר. אני מניח שאפשר לשכנע את הרשימה המשותפת היהודית-ערבית ולהוכיח לאנשיה, ש"העבודה" אינה מותירה לנו אפשרויות רבות. אנו מוכנים לנהל מו"מ. ג'ומס (ח"כ חיים אורון, מס' 2 ברשימת רמון – א.ד.), מחפש את הברפלד מאתמול בלילה ועדיין מחפש אותו היום כל הבוקר כדי להמשיך במו"מ. האיש לא עונה. אי-אפשר לאתר אותו. תגיד לי: ככה מנהלים מו"מ?

במאוחר או במוקדם הוועידה תכונס, העברת השלטון בהסתדרות תתממש. מהו הצעד הראשון שאתה מתכוון לנקוט?

(המשך בעמוד 2)

בכירים בהסתדרות מבקשים לפרוש – ודורשים פיצויים מוגדלים

מאת אפרים דוידי

בכירים בהסתדרות פנו בימים האחרונים אל ועד העובדים ודרשו מאנשיו לדרוש תכנית פרישה מרצון לבכירים העומדים לפרוש לקראת הוועידה הקרובה.

מ"מ יו"ר הוועד, דוד סבח, אישר שהיו פניות ו"גישושים" בסוגיה זו מצד בכירים בהסתדרות. לדעתו, "לגבי מעמדם של החברים אין מה לדאוג. חברי הוועדה המרכזת, מזכירי מועצות פועלים, מבקר ההסתדרות ושופטי רשות השיפוט יש תנאי פרישה לא רעים. אלה מוגדרים 'נבחרים' על פי חוקת ההסתדרות. לגבי האחרים, בכירים המכהנים כראשי אגפים או מחלקות המצב הוא שונה". עם זאת מסר סבח, כי הוועד אינו מתכוון לנקוט צעדים עד להשלמת הרכבת הקואליציה החדשה בהסתדרות ומינויים של בעלי תפקידים חדשים.

יו"ר אגף המינהל ומשאבי אנוש בהסתדרות, מאיר גת, מסר בתגובה כי הוא לא קיבל כל פנייה מצד נבחרים או בכירים אחרים בסוגיית הפרישה לקראת הוועידה. הוא הבהיר שעל פי נספח 68 בחוקת ההסתדרות, המוגדרים "בכירים" זכאים לפיצויי פיטורים בגובה 150 אחוז לאחר כהונה ראשונה, ל-175 אחוז לאחר שתי כהונות, ול-200 אחוז בתום כהונתם השלישית ומעבר לכך. הוא גם מסר שלא מתבוננת כל תכנית פרישה.

המשטרה תחקור חשדות פליליים ב-3 משרדי ממשלה בזמן שלטון הליכוד

מאת יורם לוי

המשטרה תפתח בחקירת חשדות פליליים במשרדי התקשורת, השיכון והקליטה, שהועלו בדו"ח מבקרת המדינה הקודם, המתייחס לשלטון הליכוד. כן תחקור המשטרה חשדות לאי סדרים בישוב עמנואל, שהועלו בדו"ח המבקרת שפורסם שלשום.

היועץ המשפטי לממשלה, מיכאל בן יאיר, פנה שלשום לראש אגף החקירות במטה הארצי, ניצב יוסי לוי, וביקש לפתוח בחקירה במספר נושאים שהועלו בדו"ח מבקרת המדינה מס' 43 המתייחס לשנת 1992, בה היה עדיין הליכוד בשלטון.

במשרד הקליטה יבדק חשד, שעולים חדשים נכנסו לדירות בבעלות ציבורית ללא קריטריונים מתאימים, ומבלי שהעולים צירפו מסמכים או ניסחו בכתב את בקשתם לדיור.

המבקרת גילתה גם מקרים לא מעטים של העדפה במתן דירות ציבוריות לעולים, ובחלק מהמקרים עלה חשש לפגיעה בטוהר המידות, והיינו שהדירות ניתנו אולי תמורת שוחד.

חקירה נוספת תיפתח במשרד השיכון, בעניין פעילותה של עמותת עובדי משרד השיכון בנגב. המבקרת מצאה אז, שעובדים בכירים במשרד, שהם חברי העמותה, טיפלו במסגרת תפקידם במשרד, בעניינים הנוגעים לעמותה. מנכ"ל המשרד דאז, אריה בר, שהיה קודם לכן מנהל מחוז הנגב, השתתף בישיבות ועדת הקצאות, בה הוחלט להקצות קרקע לעמותה שהוא חבר בה. המבקרת מצאה אז, כי פעילותו של אדריכל המחוז בענייני העמותה מעלים חשד לפגיעה בטוהר המידות.

חקירה נוספת במשרד השיכון תיפתח בחשד למתן תשלומים פיקטיביים לעובד של המשרד, שמונה למנהל פרוייקט במזרח ירושלים.

ניצב לוי אמר אמש, כי כל הפרשיות הועברו לחקירת היחידה הארצית לחקירות הונאה.

תגובת הליכוד: בן-יאיר פועל בשירות העבודה

אמיר נוימן מוסר: הליכוד מתח אתמול ביקורת חריפה ביותר על היועץ המשפטי לממשלה, בעקבות ההודעה על החלטתו להעביר לחקירת המשטרה מקרים מתוך דו"ח המבקר של השנה שעברה.

בהודעה נאמר, כי היועץ המשפטי לממשלה פועל בשירות מפלגת העבודה, ומנסה להסיט את תשומת הלב הציבורית מהשחיתויות של ממשלת רבין.

"במקום שיורה היום לחקור את שר השיכון בנימין בן-אליעזר ואנשי משרדו, מבצע היועץ תרגיל תעמולתי מכוער, ומעביר דווקא עכשיו לחקירת המשטרה מקרים שנבדקו לפני שנה ויותר", נאמר בהודעת הליכוד.

אושר סבב מינויי אלופים במטכ"ל

תת-אלוף שמואל ארד מונה לאלוף פיקוד העורף

מאת און לוי

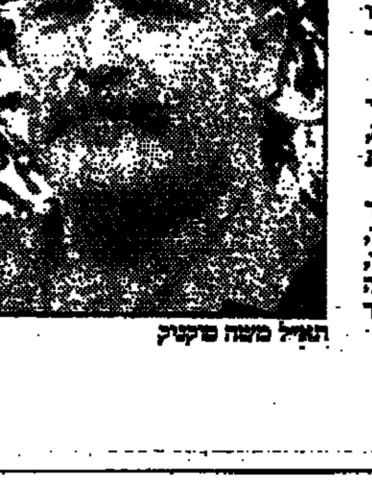

תא"ל משה סוקניק

סבב מינויים קטן במטה הכללי אושר אתמול בידי ראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין. כל המינויים יכנסו לתוקפם בחודשים הקרובים.

תת אלוף שמואל ארד יומנה לאלוף פיקוד העורף, במקומו של האלוף זאב ליבנה, אשר יומנה לתפקיד אחר במטה הכללי, ככל הנראה לתפקיד ראש אגף כוח אדם. בתפקידו הנוכחי משמש תת אלוף ארד כראש חטיבת המבצעים במטכ"ל.

תת אלוף יצחק בריק יומנה למפקד המכללה לבטחון לאומי, ויחליף בתפקיד את האלוף יוסי בן-חנן. עם היכנסו לתפקיד, יועלה תת-אלוף בריק לדרגת אלוף. בתפקידו הנוכחי משמש תת אלוף בריק כסגן מפקד חילות השדה.

מינוי נוסף שאושר הוא מינויו של תת אלוף

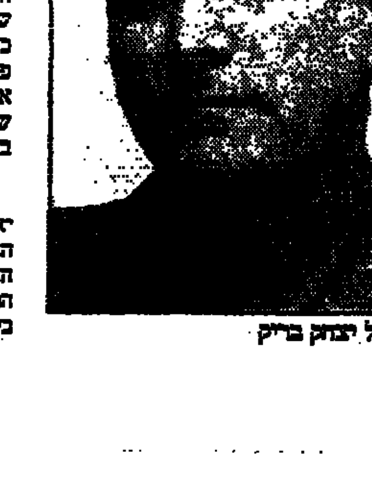

תא"ל יצחק בריק

משה עיברי סוקניק לתפקיד בכיר בזרוע השדה. הוא יועלה לדרגת אלוף. בתפקידו הנוכחי משמש תת אלוף משה עיברי סוקניק כמפקד עוצבת שריון סדירה.

סבב המינויים הזה מקדים סבב מינויים גדול יותר, שייערך ככל הנראה במחצית ספטמבר, לאחר קבלת ההחלטה על מינוי הרמטכ"ל הבא. בין יתר התפקידים שעליהם יצטרך ראש הממשלה להחליט כלולים סגן הרמטכ"ל, ראש אמ"ן, אלוף פיקוד הדרום, אלוף פיקוד הצפון, ראש אכ"א ומפקד המפח"ש. רבין החליט שהחלטה על קבלת תפקידים אלה יש לקבל בעצה אחת עם מי שיהיה הרמטכ"ל הבא.

סבב המינויים שעליו הוחלט אתמול יאפשר לרב אלוף ברק לקדם בעתיד את האלוף עמירם לוין לתפקיד אלוף פיקוד הצפון. על פי החלטת הפרקליט הצבאי הראשי, האלוף לוין לא יקודם בסבב הנוכחי בלבד.

תא"ל שמואל ארד

התקפה חריפה של ח"כ חגי מירום על הממשלה בשל ממצאי המבקרת

"פעולה נגד שר שחרג ממינהל תקין חשובה מהפסקת מתן בורקס בממשלה"

הזכיר שהמהפך הפוליטי חל עקב "הסיאוב והשחתת המידות בליכוד"

מאת דניאל בן-סימון

חבר הכנסת חגי מירום מהעבודה יצא בהתקפה חריפה נגד הממשלה על ליקויי המינהל שהופיעו בדו"ח החשבון השנתי של מבקרת המדינה.

בהצעה לסדר היום הטיח מירום האשמות קשות נגד ראש הממשלה, על כי לא מילא את הציפיות של הבוחרים ביחס לתיקון הפגמים של שרי הממשלה בכל הקשור למינהל תקין.

מירום, שזכה לשבחים על נאומו מפי חברי האופוזיציה, הזכיר בדבריו לראש הממשלה שהמהפך הפוליטי שהעלה אותו לשלטון לא היה פרי תהליך השלום, אלא בשל "הסיאוב והשחתת המידות של ממשלת הליכוד".

"הדו"ח האחרון של המבקרת שהונח בפני הכנסת", אמר מירום, "מכיל את כל המידות הרעות של תקופת הליכוד. יש בו פגיעה במינהל תקין, יש בו מינויים פוליטיים, יש בו העברות כספים שלא כחוק. המימצאים בדו"ח האחרון לא פחות חמורים מדו"חות הליכוד. אני לא יכול שלא לצאת נגד מפלגתי שלי. אני דורש מראש הממשלה להקדיש את ישיבות הממשלה הבאות כדי ללמוד את מימצאי הדו"ח, ולהפיק ממנו לקחים".

מירום דרש מראש הממשלה להבהיר לשרים, שהוא לא יימנע מהסקת מסקנות אישיות נגד כל שר שיפעל בניגוד למינהל התקין. "זה חשוב יותר מהפסקת חלוקת הבורקס בישיבות ממשלה, ומניעת השרים לדבר במיקרופון ביציאתם מישיבות הממשלה", הוסיף.

ח"כ דוד מגן מהליכוד יצא נגד השאננות של שרי הממשלה מדו"ח המבקרת. "מכעיס אותי ששרים מגיבים בשוויון נפש כלפי המימצאים", אמר, "שר החוץ הרחיק לכת כאשר אמר שהפגמים נובעים מחולשות אנושיות של השרים. כאילו שזו גזירה משמיים".

ח"כ אלי דיין אמר: "אין לעבור לסדר היום. על הממשלה להתייחס לליקויים בכל חומרת הדין. אתמול קיימה הנהלת הסיעה דיון מכין בדו"ח המבקרת לקראת דיון רחב שייערך ביום שני בהשתתפות ראש הממשלה והשרים. חברי הנהלת הסיעה אמרו כי הם תמימי דעים בכך שהממשלה לא השכילה לשרש את הנורמות הפסולות שהיו נחלתו של שלטון הליכוד במשך שנים רבות, ושבעטיין ירד מהשלטון".

שר הכלכלה, שמעון שטרית, הממונה על יישום מימצאי הדו"ח, הבטיח שכל הליקויים יתוקנו. "ממשלת ישראל תקיים כבר בישיבה הבאה דיון על דו"ח המבקרת. הגישה של הממשלה היא להתייחס בכל כובד הראש למימצאים. מרגע שקיבלנו את הדו"ח, קיימנו עשרות ישיבות בכל הנושאים שמופיעים בדו"ח. איש מהשרים לא מערער על חומרתם".

שר המשפטים דחה הדיון בהצעת חוק משק הדלק

מאת נתן רועי

שר המשפטים, דוד ליבאי, נענה אתמול לבקשתו של שר האנרגיה, משה שחל, ודחה את הדיון בהצעת חוק משק הדלק – הסכמי אספקת מוצרי דלק לתחנות תדלוק. שחל נימק זאת בכך שחברות הדלק לא הגיעו להסכמה, אולם נראה כי הוא נכנע ללחצי חברות הדלק.

ועדת השרים לענייני חקיקה עמדה לדון אתמול בהצעת חוק, שבאה לסיים את התוקף של חלק מהחוזים הכובלים בין חברות הנפט הוותיקות ותחנות הדלק. הצעת החוק נועדה להקל על פתיחת תחנות תדלוק חדשות.

בעלי תחנות הדלק וחברות דלק מסוימות פנו לליבאי וביקשו לאפשר להם להשמיע את השגותיהם להצעת חוק זו. גם נכי צה"ל המשווקים בתחנות תדלוק פנו לוועדת השרים והתלוננו שהצעת החוק היא חד צדדית ומתעלמת מזכויותיהם.

השר שחל הוליך להקפיא את הדיון ולבחון הצעת החוק מחדש בשים לב להשגות שהוגשו.

מפקד כוחות המשטרה בעזה ויריחו, נאסר יוסף, ביקר בבית הכנסת ביריחו ואמר, כי מנהיגי המתפללים היהודיים לא יורשו לבוא המורשים (צילום: י.מ.פ.פ)

אסד וחוסיין ידונו בדמשק בתהליך השלום בעקבות שליחות כריסטופר

א־שרע: ההצעות החדשות שהעבירה ישראל לסוריה לא הביאו להתקדמות

מאת דן אבידן

המלך חוסיין יוועד היום בדמשק עם הנשיא אסד. שני המנהיגים יסקרו את מצב תהליך השלום לאור שליחותו האחרונה של וורן כריסטופר באזור. כמו כן יעלה לדיון ביניהם המצב בתימן, בה מתנהלת מלחמת אזרחים אכזרית.

שר החוץ הסורי, פארוק א־שרע, אמר אתמול כי ההצעות האחרונות להסדר, שהעבירה ממשלת ישראל לממשלת סוריה באמצעות וורן כריסטופר, לא סייעו להשגת התקדמות במשא ומתן, מכיוון שהן לא כללו הצעה ישראלית לנסיגה מכל רמת הגולן. א־שרע אמר את הדברים לשר המדינה השווייצרי לענייני חוץ, ג'אקוב קלינבורגר, עימו נועד אתמול בדמשק. לעומת זאת כתב אתמול העיתון הסורי "תשרין", המשקף את עמדת ממשלת סוריה, כי הנשיא אסד אמר לכריסטופר כי סוריה מסכימה לנסיגה ישראלית בשלבים מהגולן, בתנאי שהיא תסלול את הדרך מראש לנסיגה עד לקו הגבול שמלפני מלחמת ששת הימים.

באשר לפגישת אסד־חוסיין, יש לציין כי מלך ירדן אמר השבוע מחדש כי לא יחתום הסדר שלום נפרד עם ישראל. חוסיין מקפיד לתאם את מדיניותו עם הנשיא אסד, מחשש שחוסר תיאום סורי־ירדני יצור איומים סוריים כלפי ירדן, ומתוך רצון לגבש חזית סורית־ירדנית משותפת כמנוף לחץ על אש"ף.

כתבים מערביים בתוניס מסרו כי בשבועות הקרובים יגיעו לעזה ויריחו מספר רב של פעילי "פתח" המתגוררים כיום בתוניס. על כך סוכם, לדבריהם, בתום דיוני "המועצה המהפכנית" של הפתח, שנערכו בראשית השבוע בתוניס, בראשות ערפאת.

העיתון האיראני "טהראן טיימס" מסר אתמול כי שר החוץ האיראני, עלי אכבר ולאיתי, יבוא בשלהי החודש למצרים בכינוס ה־11 של שרי החוץ של המדינות הבלתי מזדהות, שייערך בקהיר. לדברי העיתון, ייתכן שולאיתי ייוועד בהזדמנות זו בנפרד עם עמיתו המצרי, עמר מוסא. יהיה זה ביקור ראשון מסוגו של שר חוץ איראני במצרים מאז הפיכת חומייני ב־1979 וניתוק היחסים הדיפלומטיים בין שתי המדינות.

רבין לתלמידים שהגישו לו אלבום ציורי שלום:

"אנחנו עושים שלום כדי שכאשר תתגייסו לא יהיו עוד מלחמות"

מאת עודד בר־מאיר

"אנחנו עושים את השלום עבור הורים ובשבילכם, כדי שכאשר יבוא יום ותתגייסו לצבא, וצבא עוד נצטרך להרבה שנים, לא יהיו עוד מלחמות". כך כתב ראש הממשלה, יצחק רבין, במכתב אישי ששיגר אתמול לתלמידי כיתה ב' של בית הספר האזורי "ניצני אשכול" שבנגב המערבי, השוכן סמוך לגדר המערכת הנושקת לרצועת עזה.

ביום חתימת הסכם "עזה־יריחו תחילה" בקהיר ציירו תלמידי הכיתה ציורים בנושא השלום. הם כרכו את הציורים לאלבום שהוגש לראש הממשלה בשדה התעופה בבן גוריון עם שובו ארצה ממצרים.

במכתב התודה שלו כותב ראש הממשלה שהתפנה מעיסוקיו המדיניים לשעה קלה ועיין בכל הציורים. "מה אומר לכם", מטעים רבין, "תענוג לראות אותם. עשיתם עבודה יפה מאוד, ואתם ראויים לכל התודות והמחמאות. במיוחד הקדשתי תשומת לב לציורים שמבטאים את הרצון לשלום. המאמץ יהיה כדאי, רק אם יחדלו להילחם, להיפצע ולהיהרג. תודה לכם מעומק הלב".

יישובי בקעת הירדן סובלים מגל של גניבות וחבלות

(עו). – עשרות מקרים של חבלות וגניבות אירעו בימים האחרונים ביישובי בקעת הירדן בצפון ים המלח. המקרה החמור ביותר היה גניבת תת מקלע עוזי מתושב תומר בפריצה לביתו. הפורץ גנב את העוזי, תיק ובו מסמכים וכסף ונמלט בטרקטורון המשפחתי שעמד בחצר.

במקרה נוסף חובלו קווי הטלפון בין המושבים פצאל ותומר. משאית מאזור ג'נין הגיעה למקום, והנהג קשר את חוט הטלפון מהעמוד הסמוך לאחורי מכוניתו. הוא פתח בנסיעה, וכך הפיל וגרם נזק לארבעים עמודים. הנהג הסתלק עם שללו: מאות מטרים של כבלי טלפון.

מקרה חמור אחר היה גניבת טרקטורון במושב נעמה, הנמצא סמוך מאוד לתחום האוטונומיה. הגנבים זוהו, אולם חיילי צה"ל נמנעו מלרדוף אחריהם, שכן הללו נכנסו עם הטרקטורון לתחום האוטונומיה בכפר עוג'ה.

נמסר כי רשימת הגניבות והחבלות מתארכת. בין היתר נגנבו טרקטור, ציוד חשמלי, 18 כוורות ותוצרת חקלאית מהמושב תומר, ענבים ופלפלים נגנבו מהמושבים פצאל ומשואה, בוצעו גניבות מהכרמים של ורד יריחו באיזור הקרנטל, ובוצעו חבלות בפרדס המושב ארגמן. בשני מקרים נתפסו גנבים בעת מעשה במושבים פצאל ומשואה.

ועד יישובי בקעת הירדן מוסיף לכך מקרים רבים של רגימת כלי רכב באבנים, הקמת מחסומים בכבישים והתנהגות פרובוקטיבית וגסה מצד התושבים הערביים כלפי אנשי הבקעה. יו"ר המועצה, דוד אלחייני, אמר כי מעולם לא היו חבלות וגניבות בריכוז גבוה כל כך, וכי ראשי הבקעה פנו לקציני צה"ל הבכירים באזור ודרשו מהם לסייע בעצירת הגל הנוכחי. לדבריו, גל הגניבות עלול להוביל גם לפיגועי טרור ביישובים.

אמש בפסטיבל

לא יותר מנוסטלגיה

מאת אלון כספי

אנטוניו קרלוס ז'ובים – בריכת הסולטן

את ההופעה של אנטוניו קרלוס ז'ובים אפשר למקם על סקלה, שבצידה האחד עומדת ההגדרה "נוסטלגי ונעים" ובצידה האחר – "ארכאי ומשעמם". לפני עשרים שנה כשהמקצבים הברזילאיים הולכו לחלחל למערב, היתה הבוסה נובה בעלת חשיבות והשפעה. אבל עם השנים הפסיק הסגנון הפסטני והסכמטי הזה להיות רלוונטי כצורה מוסיקלית ייחודית.

ז'ובים, שאחראי במידה רבה להפצת הבוסה־נובה בעולם המערבי, ממשיך עד היום לנגן אותה מוסיקה. על כך אין סיבה לבוא אליו בטענות, מה גם שהוא ולהקתו עושים זאת בצורה מקצועית וטובה.

ההופעה שלהם אמש היתה בסדר. אחרי הכל, קשה לומר משהו רע על מוסיקה מתקתקה ונעימה, שמצליחה לעיתים גם לעורר תחושה נוסטלגית. אבל, הרבה מעבר לכך לא היה.

תוצאות הגרלת הפיס

(עתים). – להלן המספרים והפרסים שהועלו בגורל בהגרלת הפיס שהתקיימה אתמול:

1. בסך 1,000,000 ש"ח זכה כרטיס מספר 424245
2. במכונית הונדה זכה כרטיס מספר 174041
3. בסך 5,000 ש"ח כרטיסים מספר 600296 152117 174245 275475 626140 621528 286395 464468 732922 408927 850010 410776 774160 527812 845700 321597 413164 211236 003965 045633 705613 765854 702536 615116 092233 502524
4. בסך 1,000 ש"ח כל הכרטיסים המסתיימים בחמש הספרות 36986 05214 51197 72145 67663 31481 70281 18945 38567 05964 87948 15113 99877 72694 92565 19716 42405 16175 02794
5. בסך 100 ש"ח כל הכרטיסים המסתיימים בשלוש הספרות 429 997 596 523
6. בסך 20 ש"ח כל הכרטיסים המסתיימים בשתי הספרות 52 41 17 77
7. בסך 10 ש"ח כל הכרטיסים המסתיימים בשתי הספרות 37 74 38 91 68 14 24
8. בסך 7 ש"ח כל הכרטיסים המסתיימים בספרה 4.

מדינת ישראל
משרד התעשיה והמסחר
הודעה על הגשת תלונה על יבוא בהיצף לפי חוק היטלי סחר, התשנ"א־1991

1. בתוקף סמכותי לפי סעיף 18 (ג) לחוק היטלי סחר, התשנ"א־1991 (להלן – החוק) (1) הריני מודיע כי הוגשה תלונה על יבוא בהיצף של לוחות גבס מתוצרת ארה"ב וכי לכאורה יש יסוד לתלונה זו. התלונה מתייחסת לטובין כאמור המסווגים בפרט המכס 68.09.1190 לפי סיווג תעריף המכס, 1994.
2. בהתאם לסעיף 18 (ד) לחוק, רשאי כל יבואן, יצרן או ספק של הטובין הנ"ל להשיב על התלונה תוך 30 יום מיום פירסום הודעה זו, את התשובות יש לשלוח לחתום מטה לפי הכתובת: משרד התעשיה והמסחר ת.ד. 299 ירושלים, מיקוד 91002.
3. על פי סעיף 8 (ב) לחוק, הצדדים להליך כמוגדר בסעיף 4 לחוק, רשאים לעיין בתלונה או בכל חומר אחר שהומצא לממונה או לועדה, למעט מידע אשר נקבע, לבקשת מוסר המידע, כי הוא חסוי.

בדבר פרטים נוספים ניתן לפנות לטלפון 02-750283/479

ט' סיון, תשנ"ד
19 במאי 1994

עמיהוד פרי
הממונה על פי חוק היטלי סחר

(1) ספר חוקים 1337, התשנ"א, עמ' 38.

אחד החשודים בארגון הטבח במינכן הורשה לשוב לעזה

(עתים־יאי־אף.פי.) – ישראל התירה אתמול לאמין אל־הינדי, החשוד כי היה אחד ממארגני הטבח במינכן בספטמבר 1972, לשוב לעזה. כך מסר כתב סוכנות הידיעות הצרפתית.

אל־הינדי, 45, ראש שירותי הביטחון של אש"ף המיועד לעמוד בראש מודיעין החוץ באזורי האוטונומיה, עבר באין מפריע את תחנת הגבול ברפיח, בין מצרים ורצועת עזה, כשהוא מוקף שומרי ראש פלסטיניים רבים חמושים ברובים.

אל־הינדי התנגד לכך שפלסטינים יפתחו בירי באוויר כדי לחגוג את בואו. מיד עם בואו לעזה נועד עם קצינים בכירים של המשטרה הפלסטינית. יצוין, כי ב־13 באוקטובר 1993 הטילה ישראל וטו על השתתפותו בשיחות האוטונומיה בטאבה.

אל־הינדי, שהגיע בלוויית אשתו, נולד בעזה ועזב את השטחים בראשית הכיבוש הישראלי. הוא היה יד ימינו של אבו־איאד, ראש שירותי הביטחון של אש"ף שנרצח בתוניס בינואר 1991. לאחר הרצח מילא אל־הינדי את תפקידו, אך מבלי לשאת בתואר זה.

לאחר רצח עאטף בסייסו בפריס ב־9 ביוני 1992, שיוחס ע"י אש"ף לשירותי הביון הישראליים, היה אל־הינדי אחד משני הפלסטינים האחרונים שנותרו בחיים מבין אלו שנחשבו כאחראים לטבח במינכן. השני הוא מוחמד דאוד עודה (אבו דאוד), הגר לסירוגין בדמשק ובבגדד.

אחרי הטבח במשחקים האולימפיים הורתה ראש הממשלה דאז, גולדה מאיר, ל"מוסד" לחסל את האחראים לפיגוע.

ראש ה"מוסד", האלוף צבי זמיר, הקים למטרה זו שתי חוליות קומנדו, "אלף" ו"בית", שחיסלו 13 פלסטינים בין נובמבר 1972 ויולי 1973. כך נכתב בספר שחיברו ז'ק דרודי וחוי כרמל.

על הביטחון הפנימי בשטחים יופקד הגנרל מוסבה כבאני רושדי סאקר, שלפי הידיעות זו בושאי בישראל ב־27 שנות הכיבוש.

אנו עושים הכל להקמת

(המשך מעמוד 1)

מוטב לקיים את הוועידה מוקדם ככל האפשר, אבל בתשובה על שאלתך הצעד הראשון יהיה לשחרר את אלה מבין חברי ההסתדרות שאינם מעוניינים בכך מחברותם בהסתדרות.

על כך הברית במערכת הבחירות. שאלתי היא, מה השינויים הצפויים לנו – ביטול מחלקות? הקמת מחלקות חדשות או אגפים?

בינתיים אנו לומדים את הנושא. יתכן שאגפים מסוימים יבוטלו, אחרים יתוגברו. הכל על פי תוצאות הבדיקה שאנו מקיימים עכשיו. אני מתכוון להקפיד על כך שתהיה הפרדת רשויות מלאה בהסתדרות בין הוועדה המרכזת, או כפי שנקרא לה, שתהיה הוועד הביצועית, לבין הוועד הפועל, או כפי שנקרא לה, שיהיה הוועד המחוקקת. ולא פחות חשוב הוא, שהוועד הפועל יפקח על הנעשה בהסתדרות. כן, יש לצמצם את מספר חברי הוועדה המרכזת ל־20 או 21, ואת מספר חברי הוועד הפועל ל־100 או ל־120, אם רוצים שגופים אלה יהיו אפקטיביים. לדעתי, יש להעביר גם את הוועד הפועל לירושלים. ההסתדרות היא אחד הגופים המרכזיים בחיי המדינה והיא צריכה להיות ממוקמת בבירה. נדבר עם ראשי העיר, ואני בטוח שישמחו לקבל את הוועד הפועל בירושלים ויסייעו לנו לאתר קרקעות ולקדם את ההעברה.

אתה בוודאי יודע שכבר לפני עשרות שנים הוחלט על העברת הוועד הפועל לירושלים?

קיימות אלפי החלטות של הוועדה המרכזת שלא בוצעו, כולל ההחלטה הזו. אילו היו מבצעים את כל ההחלטות שלה, לא הייתי צריך לרוץ בבחירות האחרונות בהסתדרות.

אתה גם חושב על חלוקת תפקידים בוועדה המרכזת החדשה?

דבר עוד לא סוכם, אם כי אין זה סוד שלדעתי עמיר פרץ צריך לעמוד בראש האגף לאיגוד מקצועי וג'ומס צריך להיות המזכיר. האם ג'ומס ירצה בכך? אינני יודע. בכל מקרה הוא יוחלט על כך.

בטלוויזיה שודר ביום רביעי, שקיים הסכם שלפיו אתה תהיה מוביל במשך שנתיים ואחר כך יתפוס את המקום עמיר פרץ. היש בזה ממש?

קשקוש. יש כל מיני חברים טובים שמפיצים כל מיני ידיעות. בשביל עיתונאים מסוימים העיקר איננו הידיעה, העיקר הוא הסקופ, ולא חשוב אם יש אמת בידיעה. אני אשלים את הקדנציה שלי בהסתדרות, ולדעתי עמיר פרץ צריך להיות המועמד של הרשימה בקדנציה הבאה.

אין לך חששות? האם אתה לא חושב שיהיה אולי קשה לבצע את כל מה שאתה רוצה לבצע?

אין כל חששות. נבוא לוועד הפועל ונבצע. זה עשר שנים אנו מדברים על רפורמות. הגיעה העת לבצע אותן. ההסתדרות כשלה כמעט בכל תפקיד. כשלונה הגדול הוא דווקא בדבר שלרבים לא נראה כמרכזי, אך זה תפקידה המרכזי: להגן על שכר העובד.

בשנה האחרונה הרווחים של התעשיינים גדלו במידה מרשימה ביותר. לעומת זאת, שכרם של עובדי המגזר הפרטי נשחק. זה מחדל הסתדרותי. אנו צריכים להגן על השכירים, ביחוד על העובדים במקומות העבודה הקטנים והלא מאורגנים. עובדי חברת החשמל לא צריכים הסתדרות. הם יכולים להשיג את הישגיהם גם בלעדיה.

מזג האוויר

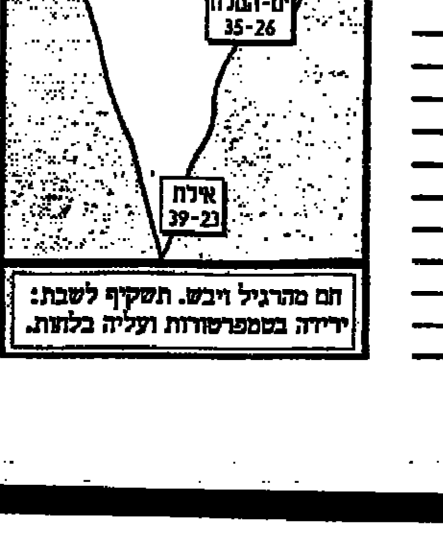

חם מהרגיל ויבש. תשקיף לשבת: ירידה בטמפרטורות ועליה בלחות.

הבוקר ייפתח משפט צאלים ב'

מאת און לוי ועתים

הבוקר ייפתח הדיון בתיק 118/94, המכונה תיק צאלים ב'.

כאב בית הדין נקבע אל"מ (מיל) עודד מודריק, ואתו בכס המשפט יישבו גם השופטים הצבאיים אל"מ (מיל) גלעד שר ואל"מ (מיל) זאב בונה.

צ'אנס

עלה – 10, לב – 8, יהלום – A, תלתן – K.

בג"ץ דחה העתירה לפסילת השופט זועבי מוועדת החקירה לטבח בחברון

הגשה בשל אמירה נגד המתנחלים בכתבה בעתון: "אנו לא חיים בעולם אידיאלי, המשפט לא עושה אידיאליזציה מן החיים" – קבע ביהמ"ש

(עו). – המשנה לנשיא בית המשפט העליון, השופט אהרון ברק, והשופטים מישאל חשין ויצחק זמיר, דחו אתמול את עתירת עורכי הדין אמנון גלברט ויואל סמלה, שביקשו לפסול את חברותו של השופט עבד אל רחמן זועבי בוועדת החקירה הממלכתית לבדיקת נסיבות הטבח בחברון.

העתירה הוגשה בשל דברים שיוחסו לזועבי בכתבה בעתון "מעריב". בכתבה יוחס לזועבי המשפט: "כשבאתי לוועדה, ידעתי שהצד האכזרי בשטחים זה המתנחלים. אבל לא היו לי שום נתונים. אין לי תחקירים שיעבדו בשבילי. שאלתי את כל שאלותי על סמך תחושות וניחושים, לא מידע. קיוויתי שמישהו יכשל בלשונו, וזה באמת קרה".

השופטים קבעו, כי מאחר שאין אימות לדברים אלה, אין מקום שלא לקבל את גרסתו של השופט זועבי, על פיה לא אמר את הדברים שיוחסו לו.

השופטים מציינים עוד, כי העותרים לא תמכו את טענותיהם בתצהירים, לא מאת הכתבת ולא מאת העתון, ומכאן נובע כי לא עמדו בנטל ההוכחה שרובץ עליהם.

בפסק הדין נמתחת ביקורת על דרך הגשת העתירה באמצעות עורכי הדין סמלה וגלברט. בראש ובראשונה מתייחסת הביקורת לשאלת זכות העמידה של העותרים, אשר טענו כי בהיותם קציני מילואים הם עלולים להיפגע מהחלטות ועדת החקירה. בנימוק זה, קובעים השופטים, העותרים מסתתרים מאחורי עניין אישי, מבלי לנסות לבסס אותו, בעוד שעתירתם נושאת אופי ציבורי מובהק.

השופט זמיר, שכתב את פסק הדין, קבע כי אכן האתיקה המקובלת על השופטים אוסרת, כי ראוי ששופט יימנע ממתן ראיון לעתונאים. אולם, בכתבה נאמר כי זועבי אמר את שיוחס לו "בשיחה פרטית", מבלי שפירט בפני מי ומתי נאמרו הדברים.

"אין לשלול את האפשרות שהדברים המיוחסים לשופט זועבי לא נאמרו על ידו, אלא רק נאמרו בשיחה פרטית. אין לשלול את האפשרות שהדברים נתגלגלו לעתונאית מכלי שני".

השופט זמיר מתייחס גם לאפשרות, כי הדברים אכן נאמרו בדרך זו על ידי זועבי, וקבע כי הטחת אשמה כזו במתנחלים, על דרך ההכללה, הינה פסולה, יהיה המאשים אשר יהיה, ובמיוחד אם הוא שופט בישראל. אולם, גם במקרה זה יש להביא בחשבון, כי כדי לפסול שופט, צריך שהאמירה שלו תיצור אפשרות סבירה, כי יימנע ממנו לדון ולהחליט באופן אובייקטיבי. כן נקבע בעניין זה, כי יש להביא בחשבון, שמומחיותו המקצועית של השופט חזקה מאמירה אפשרית.

השופט זמיר מזכיר, כי בכתבה מובאת ציטטה מפי השופט זועבי, בה הוא אומר כאשר הוא יושב בוועדה, הוא שוכח שהוא ערבי, ורק מנסה לברר את האמת.

מלבד זאת נקבע בפסק הדין, כי למרות שאיפת מערכת המשפט לאידיאל של טוהר, הנקי מכל דעה קדומה, יש לזכור כי "אין אנו חיים בעולם אידיאלי, והמשפט אינו צריך לעשות אידיאליזציה מן החיים".

סגן הרמטכ"ל: אש"ף אינו שולט

(המשך מעמוד 1)

צורפת על ההחלטות לקיים משא ומתן בקהיר על העברה חלקית של סמכויות, ואת המשא ומתן על עתיד השטחים בוושינגטון. הוא הביע את שביעות רצונו מהצלחת החלק הראשון של יישום הסכם העקרונות, למרות התקלה עם ערפאת.

ביילין: אין מבוי סתום במו"מ

אין מבוי סתום במשא ומתן עם סוריה, טען אתמול סגן שר החוץ, ד"ר יוסי ביילין. לדעתו, כדי שהמו"מ יהיה תכליתי, יצטרך מזכיר המדינה האמריקאי, וורן כריסטופר, לשהות יותר זמן במזה"ת.

בהופיעו בתוכנית "מפגש" בערבית של ערוץ הטלוויזיה הראשון אמר ביילין, כי הפערים בין ישראל לסוריה גדולים, אולם ארה"ב פועלת לצמצמם ולמציאת מכנה משותף. במספר נושאים התחילו דיונים על המהות.

לדבריו, סוריה ממשיכה לדרוש התחייבות ישראלית חד משמעית לנסיגה מכל רמת הגולן, כתנאי למו"מ. ישראל ממשיכה לדרוש הבהרות סוריות ברורות על מהות השלום, לפני שתבהיר את עמדתה בשאלת עומק הנסיגה. קיימים גם פערים גדולים בין הצדדים בשאלת זמן הנסיגה.

40% מתושבי ירושלים – ילדים

מאת חני פורשנר

בירושלים הריכוז הגדול בארץ של ילדים: יותר מ־40% מאוכלוסייתה הם ילדים. זאת לעומת 24% בתל־אביב, 26% בחיפה ו־36% בממוצע הכלל־ארצי.

כך עולה מנתוני המועצה הלאומית למען שלום הילד, שפורסמו אתמול.

עוד עולה מהנתונים, כי תחולת העוני בירושלים לגבי ילדים כמעט כפולה מאשר הממוצע הארצי. תחולת עוני זו בירושלים גבוהה כמעט פי שלושה מאשר בתל־אביב ובחיפה. רק בבני־ברק המצב דומה לירושלים.

למרות תחולת העוני הגבוהה, הילדים הירושלמים החיים במשפחות המקבלות הבטחת הכנסה, מונים פחות מחצי אחוז מכלל ילדי העיר. הממוצע הארצי הוא שישה אחוזים. נראה, כי הבטחת ההכנסה אינה מגיעה אל רוב הילדים העניים בבירה, בעיקר לא אל ילדי הערבים והחרדים.

צפיפות הדיור בירושלים גבוהה מן הממוצע בישראל. ממוצע הנפשות לחדר הוא 1.12 בין היהודים (לעומת 1.04 בממוצע כלל־ארצי), ו־2.19 נפשות לחדר בקרב הערבים (לעומת 1.69 בקרב הערבים בממוצע הכלל־ארצי).

ההוצאה לנפש על תחום החינוך היתה פחות ממחצית ההוצאה לנפש המקבילה בתל־אביב.

רק קצת יותר מ־8,000 ילדים, שהם 10.8% מכלל הילדים עד גיל ארבע בירושלים, נמצאים במעונות יום. בשנים האחרונות נרשם גידול במספר הילדים שנשלחים אל מסגרות החינוך המיוחד.

לעומת זאת, יש בירושלים שיעור גבוה יותר, בהשוואה לתל־אביב ולממוצע הארצי, של זכאים לתעודת בגרות.

דבר DAVAR داڤار
ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל
עיתון עובדי ישראל
מייסד ועורך ראשון: ברל כצנלסון
עורך ראשי: ד"ר יורם פרי
עורך אחראי: דניאל בלוך
המו"ל: "דבר בע"מ"
נדפס בדפוס דבר בע"מ
המערכת והמנהלה תל-אביב
רחוב שנקין 45 ת.ד. 199, מיקוד 65233
טלפון: 03-5286141 (6 קווים)
פקסימיליה: 03-294783
מחלקת המודעות, טלפונים ישירים 5286156, 5281860, 5298032
פקסימיליה מודעות: 03-298032
טלפון לפניות הציבור 07.30-22.00, 03-5286141
סניפים:
בית "דבר" רחוב שנקין 45 ת"א
טלפון: 5286141, מיקוד: 65233
ירושלים: רחוב הלל 16
טלפון: 02-256873
חיפה: רחוב הנביאים 27
טלפון: 04-620111
רחובות: רחוב הרצל 168
טלפון: 08-451381, 08-453798
הפצה "עד" 03-377056

פולמוס סביב ההצעה להעביר הוועד הפועל לירושלים

משבר במו"מ בין "רם" ו"העבודה"; רמון: יש לנו גם אופציות אחרות

מאת אפרים דוידי

משבר פרץ אתמול בין ראשי רשימות "חיים חדשים" ו"העבודה". זאת סביב כמה סיכומים שהושגו ביום שלישי בישיבה הראשונה במו"מ בהסתדרות, כאשר בראש צוות "רם" עמד ח"כ חיים אורון, ובראש צוות העבודה עמד מנכ"ל המפלגה נסים זוילי.

בשיחה עם כתב "דבר" תקף אמש חיים רמון במלים קשות את ראשי העבודה בהסתדרות, על כך שאינם מוכנים להעביר את השלטון בהסתדרות, ו"אינם מקבלים את דין הבוחר".

שתי הדרישות המרכזיות של רמון הן: לקיים את הוועידה בימים הקרוב, ולבטל את כל ההסכמים שנחתמו ברמה המקומית עם הליכוד, הן על ידי העבודה והן על ידי רשימתו.

עוד מציע ח"כ רמון להעביר את הוועד הפועל של ההסתדרות לירושלים, במסגרת השינויים המתוכננים.

ברמזו על האפשרות שניתן להתחיל גם במו"מ עם הליכוד, הדגיש רמון: "אנשי סיעת העבודה בהסתדרות צריכים להבין שקיימות אופציות אחרות לניהול המו"מ".

אחד מראשי צוות המו"מ של העבודה, מאיר גת, מסר בתגובה, כי הוועד הפועל יכונס כמוסכם ב־2 ביוני כדי להחליט על תאריך הוועידה. יחד עם זאת הוא הדגיש, כי "אין טעם לכנס את הוועידה עד שלא נגיע להסכם קואליציוני, ואין הסכם קואליציוני ללא מו"מ".

"לשם מה נקיים ועידה, אם לא נדע איך תראה ההסתדרות שאנו רוצים שתוסיף להיות כללית", שאל גת והוסיף, "הבעיה איננה פרסונלית או חלוקת כיבודים. הבעיה היא עקרונית, ועל מנת לקיים ועידה, אנו צריכים להסכים על העקרונות".

גת ציין לדוגמא את ההצעה להעביר את הוועד הפועל לירושלים. "אנו לא מסכימים להצעה זו. העברת הוועד הפועל לירושלים היא אמצעי לפיטורי 800 עובדים, וזאת ללא כל תועלת", אמר. על פי הערכתו, העברת הוועד הפועל לירושלים תעלה להסתדרות עד 450 מיליון ש"ח.

גם יו"ר "הרשימה המשותפת היהודית־ערבית", בנימין גונן, הגיב למשבר שהתפתח בימים האחרונים. לדבריו, "בכל מו"מ יש משברים ויש רגעים קשים".

הוא הביע תקווה, ש"בסופו של דבר שלוש הרשימות יגיעו לסיכומים להרכבת הקואליציה הבאה". אך הוא גם הזהיר, כי "לא נלך לקואליציה עם הליכוד. עניין זה צריך להיות ברור לרשימת רם".

הוא גם קרא לראשי הרשימות "לעסוק בעניינים רציניים, ולא בשטויות". לדבריו, "כולנו היינו צריכים להתאחד סביב תמיכה בעובדים הסוציאליים השובתים. במקום זאת, אנו עוסקים בשטויות, כגון האם יש להעביר את הוועד הפועל לירושלים. אני קורא להברפלד לכנס בהקדם את הוועד הפועל לא רק כדי לקבוע את תאריך הוועידה. הוא צריך לכנס את הוועד הפועל כדי להחליט על צעדים מעשיים בתמיכה בעובדים הסוציאליים. אני מציע להזמין לישיבת הוועד הפועל הקרובה את ראשי הוועדים במגזר הציבורי, ולהחליט על צעד ראשון – שביתה בת שעה בכל המגזר הציבורי בתמיכה במאבקם הצודק של העובדים הסוציאליים".

בהתייחסו להצעה להעביר את הוועד הפועל לירושלים, אמר עוד גונן: "זו שטות. אם רוצים להרחיק את העובדים מההסתדרות, למה לא להעביר את הוועד הפועל לערבה? למה להסתפק בירושלים?".

לדברי גונן, סיעתו תתמוך בהעברת הוועד הפועל לירושלים כאשר "תוקם מדינה פלסטינית ובירתה ירושלים המזרחית. רק אז מעשה זה לא יתפרש כפרובוקציה מתוכננת. בינתיים, יש לשרת את העובדים, את הוועדים ואת האיגודים ממרכז הארץ".

לכתב "דבר" נודע, כי חרף הקשיים, נקבעו שתי ישיבות מו"מ. הראשונה בין רם לעבודה ביום ראשון, והשניה בין רם לרשימה המשותפת ביום שני.

יצויין, שביום ראשון תתקיים גם ישיבה משותפת של ראשי איגודים, ועדים, מועצות הפועלים וגימלאים התומכים בהברפלד בחדר הישיבות של הוועדה המרכזת בבניין הוועד הפועל. זהו "גוף תיאום", שהוקם ביום רביעי כדי לגבות את הברפלד כראש סיעה.

המשקיפים בחברון: ישראל החזיקה אותנו ב"מעצר בית"

(עי"ד). – המשקיפים הבין־לאומיים בחברון מסרו אתמול, כי ישראל החזיקה אותם ב"מעצר בית" במטה שלהם במהלך עוצר בן יומיים בעיר, בימי שלישי ורביעי השבוע.

"ישבנו במעצר בית מה־17 במאי בשעה 10.30 בבוקר עד לשעה 11.00 ב־18 במאי. "הצבא הישראלי הורה לנו לשבת כאן בבית שלנו", אמר קנוט האונסן, קצין המבצעים והראש הנורווגי של המשקיפים הבין־לאומיים בחברון.

ישראל הטילה עוצר על חברון ביום שלישי כדי לתפוש אחר המחבלים הפלסטינים שהרגו ביריות שני מתנחלים ופצעו מתנחלת בקרבת העיר. ראש עיריית חברון, מוסטפה נאטשה, אמר כי על המשקיפים, כדוגמת הפלסטינים, נאסר לצאת מהמטה שלהם במהלך העוצר אפילו כדי לקנות מזון. הוא טען כי חיילים גם אילצו מרכול שממול למטה המשקיפים לסגור את שעריו.

העוצר בוטל ביום רביעי בערב והמשקיפים, לובשי המדים הלבנים, חזרו לרחובות.

המשטרה הפלסטינית עצרה את גנבי המכונית הישראלית בגוש קטיף

(ע). – המשטרה הפלסטינית עצרה ביום רביעי את שני התושבים הערבים שגנבו ערב קודם לכן את מכוניתו של תושב אלי סיני. המכונית נגנבה בעת פריצה ליישוב, ואחר כך נמצאה כשהיא נהוגה על ידי שני שוטרים פלסטיניים.

בתחילה נחשדו השוטרים כי סייעו לגנבים, אולם הם טענו כי לא ידעו שהרכב גנוב. ראשי המשטרה הפלסטינית קיבלו את גרסתם, והסתפקו במעצר שני הגנבים.

השניים הועברו לתחנת חאן־יונס, שבה הם גרים.

מעצר נוסף שביצעה המשטרה הפלסטינית היה ברפיח, כאשר פרצה קטטה בין שתי חמולות בעיר. השוטרים שהוזעקו למקום פיזרו את המתקוטטים ועצרו שניים מהם.

ראשי רשימת רמון: כל חתימה עם הליכוד מותנית באישור בכתב שלנו

מאת אמיר נוימן

ראשי רשימת רמון הבהירו אתמול לראשי סניפי המפלגות המרכיבות את הרשימה ולראשי הרשימות למועצות הפועלים, כי אין תוקף להסכמים מקומיים עם הליכוד ללא אישור בכתב ובחתימת יו"ר מפ"ם חנן ארז, ח"כ עמיר פרץ, השר יוסי שריד ומזכ"ל ש"ס אלי ישי. כן הבהירו, כי המגמה היא לחתום על הסכם כולל – מקומי וארצי – עם מפלגת העבודה.

בכינוס שקיימה אתמול רשימת "חיים חדשים" בבית מפ"ם בתל אביב לראשי הסניפים וראשי הרשימות מכל הארץ השתתפו מאות נציגי הרשימה. הכינוס נועד להרגיע את אווירת אי־הוודאות השוררת אצל פעילי השטח של רשימת רמון.

ראשי הרשימה, חנן ארז, עמיר פרץ, ח"כ חיים אורון, מזכיר מפ"ם ויקטור בליט ואלי ישי הסבירו למשתתפים, כי ההתקדמות במשא ומתן במישור המקומי מותנית בהתקדמות במשא ומתן בין הרשימה לסיעת העבודה על הקואליציה בהנהגת ההסתדרות. הדוברים נתנו "אור ירוק" לקיום מגעים עם כל הרשימות, אך הבהירו מפורשות כי כל חתימה מותנית באישור של בכירי הרשימה.

יחיאל לקט יישאר יו"ר בפועל של הנהלת הסוכנות עד ינואר '95

חברי המשמרת הצעירה בעבודה מתנגדים למינוי להט ליו"ר

מאת נתן רוזי

יו"ר הנהלת הסוכנות היהודית בפועל, יחיאל לקט, לא יוחלף לפני ינואר 1995, המועד שבו יסתיים ההסדר בין שמחה דיניץ, יו"ר ההנהלה שהושעה את עצמו, ובין חברי ההנהלה האמריקאים.

דברים אלה הובהרו בימים האחרונים, לאחר שכמה חברים בהנהלה התבטאו כי זהו ההסדר שאליו הגיע לקט עם ראש הממשלה ועם האמריקאים.

חברי המשמרת הצעירה בתנועת העבודה הודיעו ליצחק רבין כי הם מבקשים ממנו למנוע את מינויו של שלמה להט ליו"ר ההנהלה כמועמד העבודה. לדבריהם המועמד חייב להתמנות במוסדות העבודה ובהליך דמוקרטי. הם שיגרו אתמול מכתב ברוח זו לראש הממשלה.

איתן: לא נחזיר את הפורשים

לדברי אנשי יעוד, צומת מנהלת מגעים לשובם בתמורה להתפטרות המנכ"ל שמואלי; שמואלי: לא אתפטר

מאת אמיר נוימן

מנהיג צומת רפאל איתן אמר, כי אין בכוונתו להחזיר את חברי יעוד לצומת. "מאז עזבו שגב וסלמוביץ' את צומת מתנהלת הסיעה על מי מנוחות, עם פרגון הדדי, ללא מתח וללא האנטגוניזם שעורר שניהם", אמר איתן לאחרונה בשיחה פרטית. אתמול חזר והכחיש, כי יש כוונה להחזיר את חברי הכנסת שגב, סלמוביץ' וגולדפרב, ולפטר את מנכ"ל צומת דורון שמואלי.

בצומת אמרו כי אין שום סיבה ממשית להחזיר את השלושה, וכי סקרים פנימיים שנעשו לאחרונה הבהירו שצומת התאוששה מהפרישה ואף החזירה לעצמה את המנדטים החסרים.

מנכ"ל צומת שמואלי אמר אתמול, כי אינו מתכוון להתפטר מתפקידו, ואף יציג את מועמדותו לרשימת צומת בבחירות לכנסת הבאה. הכחשות אלה באו על רקע השמועות, כי בכוונת שמואלי להתפטר. שמועות אלה נפוצו לאחר שנודע על שיחות שהיו בסוף השבוע בין חבר הכנסת גולדפרב לבין רמי מיכאלי, מותיקי צומת. בשיחות אלה עלתה שאלת שובם של אנשי יעוד לצומת. גולדפרב אמר, כי חזרתם מותנית בהתפטרות המנכ"ל שמואלי.

ביעוד טענו, כי מדובר במשא ומתן שניהל מיכאלי בשם צומת, אולם מיכאלי הכחיש זאת מכל וכל, ואמר כי מדובר בשיחה מקרית ובלתי רשמית.

הבחירות למרכז צומת יתקיימו בחודש הבא, אולם המועד המדויק לא נקבע עדיין. לקראת בחירות אלה צפויה פעילות נמרצת יותר של האופוזיציה הפנימית בצומת וכן של נאמני יעוד, שנשארו בצומת ואשר מעוניינים בשובם של שלושת חברי הכנסת.

בצומת אמרו אתמול כי קבוצת האופוזיציה בראשות רן כרמי, שנשענת במידה רבה על סניפי חולון ובת־ים, נחלשה לאחרונה עם פרישתו של סניף בת־ים מן הקבוצה. ההערכה היא, כי זו תתקשה לצבור כוח משמעותי במרכז החדש.

מתנגד לשותפות מרצ־ש"ס בהסתדרות

ח"כ עזרן: לא אצטרף לקואליציה גם אם ש"ס תחזור לממשלה

"לש"ס יהיו רק חמישה חברי כנסת ולא שישה", אמר

מאת נח זבולוני

ח"כ הרב יוסף עזרן לא יצטרף לקואליציה גם אם ש"ס תשוב לממשלה.

כך הודיע עזרן בראיון ל"מהנה החרדי", בטאון חסידות בלץ בירושלים.

הרב עזרן, שהתנגד להליכה משותפת ברשימה אחת עם מרצ להסתדרות, נשאל בראיון אם בעקבות הביקורת שהעלה על שיתוף ש"ס עם מרצ, אם יצטרף לקואליציה עם שובו של ש"ס לממשלה. על כך ענה: "בשום פנים ואופן. לש"ס יהיו רק חמישה ח"כים, ולא שישה".

לדבריו, הוא יצביע בכנסת "על פי דעת תורה ועל פי מצפוני, לגופו של עניין". לשאלה אם משמעות הדבר היא שהוא יפרוש מש"ס, אמר שלא, אולם הוא ימשיך להילחם למען הגדרת התורה בקרב בני עדות המזרח והספרדים, ובכנסת יצביע בנושאים מדיניים נגד השמאל ומלחמתו בדת, ללא שיקולים קואליציוניים. לדבריו, הוא מנתק את עצמו מכל תפקיד וטובת הנאה כדי להיות חופשי בפעילותו הפרלמנטרית, ובנראה גם יתפטר מתפקיד סגן יו"ר הכנסת.

הרב עזרן אמר, כי יש הבדל בין חברי מפלגת העבודה לחברי מרצ. לדבריו, האחרונים ממהרים להכעיס. לדעתו, ש"ס צריכה לשוב ל"חיק אמה", כלומר למחנה החרדי, "שהם השותפים הטבעיים שלה".

עזרן מגלה, כי לפני הבחירות להסתדרות נפגש עם ראש הממשלה וניסה לשכנע להחזיר את חיים רמון לממשלה בתפקיד שר הבריאות, כדי שלא ירוץ להסתדרות עם ש"ס ומרצ.

דבריו של הרב עזרן באים לאחר שהצעתו לפרק את השותפות מרצ־ש"ס בהסתדרות, ולהקים סיעה נפרדת לא נתקבלה בתנועתו.

הקואליציה עורכת גיוס כללי לקראת הצעות האי־אמון

מאת כתבנו בכנסת

הקואליציה עורכת גיוס כללי בשורותיה במגמה להדוף את הצעות האי־אמון בממשלה שמעלות סיעות האופוזיציה בשבוע הבא.

הליכוד, צומת, המפד"ל ויהדות התורה תובעות את התפטרות הממשלה הנוכחית על בחירות חדשות על רקע הדרדרות מצב הביטחון והכרזתו של ערפאת על מלחמת קודש על ירושלים. יהדות התורה מבקשת להביע אי־אמון בגלל חילול שבת וחג בפינוי צה"ל ממאחז ברצועת עזה.

יו"ר הקואליציה אלי דיין יעביר ליו"ר הסיעות החרדיות הסבר מפורט של גורמים בטחוניים מוסמכים על הנסיבות שחייבו פינוי מיידי של כוחות צה"ל בימי שבת וחג.

ישיבת מרכז מפ"ם ראשונה לאחר הניצחון בבחירות להסתדרות (צילום: חנוך גרייניצקי, ישראל־סאן)

מרכז מפ"ם מציין ניצחון 'רם' בהסתדרות

מאת אמיר נוימן

יו"ר מפ"ם, חנן ארז, קרא אתמול לחברי מרכז מפ"ם להתלכד למרות הקשיים הפנימיים. לדבריו, על מפ"ם כמפלגה היסטורית מוטל להיות ציר מרכזי בהסתדרות ובמרצ. ח"כ חיים אורון העריך כי בעתיד הקרוב יתגלעו בעיות רבות בקואליציה ההסתדרותית, וכי האחריות לפתרונן תהיה במידה רבה של מפ"ם.

אתמול התכנס מרכז מפ"ם בתל־אביב לישיבה ראשונה מאז ניצחון רשימת רמון בבחירות להסתדרות. חברי המרכז אימצו החלטה המצהירה על משמעות הניצחון המהפך בהסתדרות, והמציינת את חלקה של מפ"ם בניצחון זה לאחר שהשכילה להצטרף לקואליציית "חיים חדשים" ברגע האחרון.

כן אושרה הצעת החלטה של מחלקת הנשים במפ"ם, לאחר שהכפילה את כוחה בנעמת, היא תובעת שיתוף בהכרעות המתקבלות בהסתדרות, כולל האגף לאיגוד מקצועי.

על האווירה החגיגית ששרדה בכינוס, שהתקיים באולם "צוותא", העיבו דבריהם של אחדים מן הדוברים, אשר העלו חששות בדבר אובדן דמותה ודרכה של מפ"ם בתוך הקואליציה של "חיים חדשים". כן הוצגו דרישות לכינוס ועידה מיוחדת, שבה תידון שאלת הקמתה של סיעה משותפת למפ"ם, רצ, ש"ס ורמון בהסתדרות. חברי המרכז שדרשו זאת אמרו, כי לא התקבלה שום החלטה המסמיכה את נציגי מפ"ם להקים סיעה כזאת.

חיים רמון נפגש במסעדה בשכונת התקווה עם ידידו שמעון שבס ועם שר השיכון הבינוי בנימין בן־אליעזר. על מה שוחחו – יש להניח שהמשתתפים דיברו שוב בענייני מפלגת העבודה, אך הם סיכמו שלא לפרסם פרטים על תוכנה. (כתב: אמיר נוימן)
(צילום: גדעון מרקוביץ')

המו"מ בין "רם" לעבודה בחיפה במבוי סתום עקב הסכם לשת"פ בין רשימת רמון לליכוד

מאת יוסי ליבוביץ

ישיבת המו"מ הראשונה להרכבת קואליציה חדשה בהסתדרות במרחב חיפה נקלעה למבוי סתום, לאחר שנציגי רשימת "רם" בראשות ברוך זליץ סירבו בתוקף להיענות לדרישת אנשי מפלגת העבודה בראשות המזכיר, אודי אגמי, לבטל את ההסכם לשיתוף פעולה שנחתם בתחילת השבוע עם הליכוד. שני הצדדים ממתינים כעת להחלטות ראשי רשימותיהם ולמו"מ הארצי.

זליץ אמר לאחר הפגישה, כי "כל מה שנותר לנו כעת זה להתפלל שגרשון גלמן בתל אביב לא יסוג מהחלטתו להקים קואליציה עם הליכוד". זליץ, כמו רבים בחיפה, סבורים שאם גלמן יתמיד בסירובו לקבל תכתיב של ראשי מפלגת העבודה לבטל את ההסכם עם הליכוד, הרי שהוא בברכת ראשי רשימת "רם" יממש את ההסכם שחתם עם הליכוד. הסכם זה קבע שהליכוד יתמוך בו לתפקיד מזכיר ההסתדרות בחיפה, ואילו נציג הליכוד יהיה יו"ר האגף לאיגוד מקצועי.

בתחילת הישיבה בין "רם" לעבודה התברר, כי נציגי "רם" מתכוונים לארגן מחדש את מוסדות ההסתדרות בחיפה, ובין השאר לצמצם את מספר ראשי האגפים מ־8 כיום ל־4 בלבד, וכן לפעול במרץ לצרף חברים חדשים להסתדרות, גם כאלה שאינם חברי קופת חולים הכללית.

בכנס ועדים שנערך שלשום בלילה בחברת החשמל בחיפה אמר השר משה שחל, כי "בחיפה לא יהיה ויתור, ולא רק בגלל אודי אגמי, אלא בגלל עיקרון שיכול להוביל לאנרכיה. מחוז חיפה יתייצב בכל מוסדות המפלגה שיש לו יצוג, ויגיד את דברו".

שחל הוסיף, כי צריך לנהוג לפי עקרון הרוב. "אמרתי לראש הממשלה שלמפלגת העבודה תהיה בעיה עם מחוז חיפה, שכן פסילה אישית היא דבר לא הוגן ואין לה סוף". שחל התייחס לדברי ראש מטה רמון, ח"כ עמיר פרץ, כי מבחינת רשימת "רם" אגמי נכשל בתפקידו והוא פסול לכהן כמזכיר ההסתדרות בחיפה.

בני סטלקל, מזכיר ההסתדרות ומ"מ ראש עיריית קרית ים, והרב סלמן, מזכיר ההסתדרות וסגן ראש העיר קרית ביאליק, שלחו פקס לראש הממשלה יצחק רבין וביקשו שכיו"ר העבודה יפעל נמרצות על מנת לאפשר העברת תפקיד מזכ"ל ההסתדרות לחיים רמון, "ולא לאפשר לגורמים אינטרסנטים לנהוג סחבת כאשר מטרותיהם האישיות עומדות מעל לטובת המפלגה". השניים סבורים שנקיטת מהלך משולב, שבו המפלגה תחזיר את פורשיה לעבודה והעברת התפקידים בצורה מהירה ומסודרת בהסתדרות, תייצב מחדש את המערכת הפוליטית, תאחד את סניפי המפלגה, תחזק את הממשלה ו"תפזר את הערפל והבלבול שבו אנו נמצאים היום".

ח"כ חיים רמון אמר לכתב "דבר" כי נציגו בחיפה זליץ לא יסיים את המו"מ הקואליציוני עם העבודה בלי רוטציה לפחות. רמון משוכנע שהוא ינהל מו"מ ארוך ומייגע עם העבודה, וכי אין לו כל כוונה לוותר על ההגמוניה בחיפה. ל"דבר" נודע כי לרמון חשוב מאוד לממש את ניצחונו בתל אביב, ובתמורה יהיה מוכן לתת לעבודה את ראשות ההסתדרות בירושלים ובחיפה, ולהתפשר על רוטציה, שכן מבחינתו אודי אגמי ניצח במרחב חיפה רק בזכות הקולות שקיבל מהקריות, ואילו בחיפה העיר ניצח נציגו זליץ בכ־7 אחוזי הפרש. יתכן מאוד שרמון ירצה להפריד את הקריות מחיפה ויעניק אוטונומיה מוחלטת לסניפים אלה.

בתוך כך סוערות הרוחות בחיפה לאחר שהנציג הבכיר של ש"ס בחיפה, מישל לסטריגר, שותף של רשימת רמון, אמר שעובדי ההסתדרות בחיפה כמו גם חברי הוועדים יצטרכו להתרגל למציאות חדשה כמו הכנסת משגיחי כשרות בכל מקומות העבודה במחוז. כיום, רבני השכונות ממלאים גם פונקציות חלקיות של משגיחי כשרות. ש"ס מעוניינת להכניס משגיחי כשרות במשרה מלאה למפעלים. כמו כן הם מבטיחים לבדוק את נושאי העבודה במשמרות, בעיקר בשבתות ובחגים בנמל חיפה, ועוד.

עשרות חרדים התפרעו באתר החפירות הארכיאולוגיות במודיעין

(ע). – עשרות חרדים התפרעו אתמול בבוקר באתר החפירות הארכיאולוגיות במודיעין.

עשרות חרדים באו אתמול בבוקר לאתר החפירות של רשות העתיקות באתר המיועד של העיר מודיעין, והפריעו למהלך החפירות. יצוין כי זו הפעם הרביעית שבה מגיעים חרדים למקום וטוענים כי הארכיאולוגים חופרים בתוך מערות קבורה, וכתוצאה מכך מופסקות החפירות.

רשות העתיקות הזעיקה למקום את המשטרה, שהרחיקה את החרדים מהמקום.

מרשות העתיקות נמסר, כי אם התפרעויות החרדים יימשכו, יתעכב פיתוח השטח המיועד לבנייה להכשרה לבנייה כבר בשבוע הקרוב. עם זאת ביקשו להרגיע, כי החפירות במקום נמשכות.

תושב ערד התאבד על קבר בנו – החלל הראשון של שלום הגליל

מאת אמיר רוזנבליט

אריה כחלני, תושב ראשון לציון בן 56, נמצא אמש ללא רוח חיים על קבר בנו בבית העלמין של ערד. הבן, רונן ז"ל, שירת כלוחם בחטיבת גולני. הוא היה החלל הראשון של מלחמת שלום הגליל ונפל בקרב על קבטייה, בהיותו בן 19.

כחלני עזב אתמול את ביתו בראשון לציון בדרכו לבני משפחתו המתגוררים בערד. כמה שעות לאחר מכן גילה בנו הבכור, שי, מכתב שהאב הותיר אחריו. כאשר עיין בתוכנו, הוכה בתדהמה: התברר לו כי מדובר במכתב התאבדות. בני המשפחה המודאגים התקשרו למשטרה, שפתחה בסריקות כדי לאתר את אריה.

סמוך לשעה 19.30 נפתרה התעלומה: סיור של משטרת ערד הגיע לתחומי בית העלמין המקומי. בהתקרבם לקברו של הבן גילו את גופת האב. מחקירה ראשונית התברר כי האב שם קץ לחייו בירי מאקדח אף.אן. הבשורה המרה נמסרה בשעות הערב לבני המשפחה.

רונן כחלני היה ספורטאי מצטיין ותלמיד מבריק. קבוצת הכדורגל של הפועל ערד נושאת את שמו וקרויה "הפועל רונן ערד".

מותו של הבן השפיע קשות על האב. ראש מועצת ערד, בצלאל טביב, ידיד קרוב של המשפחה, סיפר אתמול בלילה: "אריה לא התאושש עד היום מנפילת בנו. בטקס הזיכרון המרכזי לחללי צה"ל שנערך השנה בערד, הוא אמר 'קדיש' בשם המשפחות השכולות. בשבוע הבא אמורים היו בני המשפחה לציין את יום נפילתו של רונן, וכנראה אריה נקלע לסערת רגשות לקראת האזכרה הצפויה".

"זו היתה מכה קשה לאב, והוא לא התאושש ממנה", הוסיף אחר מחבריו.

בתו, מיכל, סיפרה כי מאז מותו של רונן אביה לא חזר לעצמו. "בכל שהתקרב מועד האזכרה אבא היה מראה סימני מצוקה. שמענו אותו אומר יותר מפעם 'נמאס לי מהחיים'".

לפני כשלוש שנים עזבו אריה כחלני ואשתו את ערד ועברו לראשון לציון. הוא היה קבלן אינסטלציה, ובשותפות עם בנו, שי, הקים חברה קבלנית לבניין. הוא הותיר אשה ושלושה ילדים. בתו מיכל נשואה לנמרוד שילות, מפקד יחידת הגילוי של משטרת ערד.

ויכוח בין שני תלמידים בבאר יעקב הסתיים בדקירה

(ע). – תלמיד בית ספר תיכון בן 17 נדקר אתמול על ידי חברו בבאר־יעקב במהלך ויכוח.

הדוקר הוא בן 15. הפצוע פונה במצב קל עד בינוני לבית החולים אסף הרופא בצריפין. הדוקר נעצר לחקירה וכן נתפסה הסכין בה השתמש. גם הוריו של הדוקר, עדי ראייה והנהלת בית הספר נחקרו.

בן 14 מעפולה נהרג מפליטת כדור

מאת יצחק מרידור

נער בן 14 חזני, תושב גבעת המורה שבעפולה, נהרג אמש מפליטת כדור מרובהו של חייל, הגר בשכונה.

תחנת המשטרה בעפולה פתחה בחקירה.

ז'קלין קנדי עזבה את בית החולים כדי למות בביתה

ניו יורק (עי"ד ועי"א.אף.פ.). – ז'קלין קנדי אונאסיס עזבה את בית החולים על־פי בקשתה, כיוון שהרופאים אינם מסוגלים עוד לעזור לה, כך מסרה אתמול ננסי טאקרמן, חברת אלמנתו של הנשיא ג'ון קנדי.

"היא לא תקבל עוד טיפול", מסרה טאקרמן. "המחלה התקדמה והרופאים אינם מסוגלים עוד לעשות דבר למענה". בני המשפחה, כולל שני ילדיה ג'ון וקרולין, חשו אל מיטת חולייה של ז'קלין, בדירתה בשדרה החמישית במנהטן.

ז'קלין קנדי בת ה־64 מסרה בפברואר, כי היא סובלת מסרטן במערכת הלימפה. מאז ינואר קיבלה טיפול כימותרפי. ז'קלין היא אלמנתו של הנשיא המנוח ג'ון קנדי ושל איל־הספנות היווני אריסטוטל אונאסיס.

"אוריינט האוס" בירושלים ימשיך להיות המרכז המדיני של הפלסטינים

מאת מיכל סלע

המרכז הפלסטיני ב"אוריינט האוס" בירושלים המזרחית ימשיך להיות המרכז לכל הפעילות המדינית והדיפלומטית. כל פגישה דיפלומטית ומדינית עם גורמים פלסטיניים רשמיים תערך מעתה ואילך, כמו עד עתה, באמצעות האחראים ב"אוריינט האוס". ההסדר הזה אינו ארגוני אלא אמצעי ארגוני של הפלסטינים, שנועד להדגיש את מקומה של ירושלים בתפיסה המדינית הפלסטינית. ולחזור ולהזכיר את הצורך לדון בבוא העת גם במעמד ירושלים.

דברים ברוח זו אמר אתמול פייסל אל־חוסייני לקונסולים הזרים הפועלים בירושלים, בפגישה מיוחדת שהתקיימה ב"אוריינט האוס".

אל־חוסייני אמר לקונסולים שבאו לפגישה, כי על פי הנהלים הפלסטינים כל הפעילויות שלהם ושל נציגים רשמיים של ארצותיהם יהיו דרך המרכז הפלסטיני בירושלים המזרחית. הפגישות הרשמיות יתקיימו תמיד בירושלים. תיאום ביקורים בתחומי הממשל העצמי יהיה באמצעות המשרד בירושלים ובתיאום אתו.

ממשרדו של אל־חוסייני נמסר ל"דבר", כי הקונסולים הביעו הסכמתם להסדר זה.

תושבי ונציה והתיירים דשדשו אתמול במים בכיכר סן מארקו שהוצפה (צילום: א.פ.)

משלחת ערביי ישראל שבה מביקור ניחומים בירדן

המלך חוסיין רוצה לממן שיפוץ מסגד בעכו

מאת מוחמד חליליה

לאחר סיום העבודות לשיפוץ כיפת הסלע בירושלים, רוצה המלך חוסיין לסייע בשיפוץ מסגד אחר – אל־ג'אזאר שבעכו.

כך לפחות הודיע השבוע מנכ"ל משרד הוואקף בירדן, ד"ר אחמד אהליל, בתום פגישה עם חברי משלחת ערביי ישראל שבאה לירדן לנחם את חוסיין על מות אימו. בהודעה נאמר כי המלך מעוניין לממן את העבודות מכספו הפרטי.

חברי המשלחת התקבלו באהדה על ידי המלך בארמון האו"מים. הפגישה ארכה שעה, והשתתפו בה יועציו הבכירים של המלך. בסיומה חרג מלך ירדן ממנהגו, והצטלם עם האורחים מחוץ לארמון. עוזריו התפלאו, כאשר המלך גם הצטלם בנפרד עם כל אחד מחברי המשלחת.

חוסיין הורה לעוזריו לשמוע מפי חברי המשלחת בעיות בנוגע לערביי ישראל. המלך התרשם מתמונת המסגד אל־ג'אזאר, שהוענקה לו, וחברי המשלחת אמרו למלך כי המסגד נמצא בתהליכי שיקום. אז הודיע המלך שיסייע במימון השיקום.

חברי המשלחת העלו בפני משרד מנכ"ל הוואקף מספר בעיות, והובטח להם שיטופלו בידי המלך. חברי המשלחת ביקשו להקל בביקורי ערביי ישראל אצל קרובי משפחותיהם בירדן, לקבל סטודנטים ללימודים באוניברסיטאות בירדן, להזמין חוקרים ערבים לסימפוזיונים וימי עיון המתקיימים באוניברסיטאות בירדן, ולסייע בבניית מסגדים.

כן ביקשו להגדיל את מכסת ערביי ישראל העולים למכה, מ־3,000 בשנה ל־5,000, וגם לאפשר עלייה ל"חאג' הקטן".

המשלחת ביקשה גם לאפשר את הקשר הטלפוני הישיר בין ישראל לירדן. "אנו מתקשרים באמצעות ארץ אירופאית, ומשוחחים עם קרובינו, אז תנו לנו לעשות זאת ללא מתווכים אירופאים", ביקשו. הירדנים הבטיחו לדון בחיוב בבקשה.

כתב "דבר", שחזר אתמול עם חברי המשלחת, מוסר כי במשלחת היו חברים ראשי מועצות, אנשי דת, אנשי רוח וציבור.

לביקור הזה הייתה הדהוד בתקשורת הירדנית. הטלוויזיה שידרה במשך 20 דקות את פגישת המלך חוסיין עם המשלחת. כן ביקרו חברי המשלחת באתרים הסטוריים. מאות פלסטינים באו לבית המלון "אל־קודס", שם התאכסנה המשלחת, ושוחחו עם חברי המשלחת.

חסידי סטמאר השפיעו על משפחת עולים לשוב לתימן

מאת נתן רועי

משפחה של שש נפשות שעלתה מתימן לישראל, שבה לתימן בהשראת חסידי סטמאר.

אורי גורדון, ראש המחלקה לעלייה וקליטה בסוכנות היהודית, קרא אתמול לוועדת העלייה והקליטה לשוב ולהתכנס כדי לדון בעניין זה.

לדבריו, כבר 15 שנה מתנהל מאבק בין חסידי סטמאר לבין פעילי עלייה על יהודי תימן. הוא גינה והוקיע את נסיונותיהם של חסידי סטמאר להשפיע על 429 העולים שהגיעו לישראל עד כה.

גורדון אומר כי הסטמארים עושים הכשרות לבנות לשיבת היהודים לתימן כדי לאסוף כספים עבורם. "היהודים התימנים עוברים שטיפת מוח", אמר גורדון.

סקר: 88% מיהודי ארה"ב תומכים בתהליך השלום

מאת דרורה פרל, וושינגטון

רוב מכריע – 88 אחוז – מיהודי ארה"ב תומך בתהליך השלום. 73 אחוז תומכים "תמיכה עזה" ורק 5 אחוזים מתנגדים. אלה הם ממצאיו של סקר, שנערך בשבועות האחרונים בקהילה היהודית האמריקאית על ידי מרק מיילמן, אסטרטג מרכזי במפלגה הדמוקרטית, וסטנלי גרינברג שהיה עורך המשאלים של הנשיא קלינטון והמפלגה הדמוקרטית.

הסקר שנעשה ל"פורום המדיניות הישראלי", ארגון יהודי, מראה כי התמיכה חוצה גילים, שיעורי הכנסה ואזור מגורים. ממצאים מרכזיים נוספים:

78 אחוז מהיהודים האמריקאים תומכים בהסכם "עזה ויריחו" בין ישראל לאש"ף. שיעור התמיכה לא נשחק מאז חתימת ההסכם בספטמבר שעבר. התומכים הראשיים של ההסכם הם יהודים אמידים, תורמים גדולים לארגונים היהודיים ואלה שביקרו בישראל.

יהודי ארה"ב מתארים את תחושותיהם ביחס להסכם במלים "תקווה" ו"חשש". 75 אחוז מקווים וחוששים כאחד. 85 אחוז מקווים, 50 אחוז חוששים. יהדות ארה"ב אינה מודאגת במיוחד לגבי האפשרות של ויתור על התנחלויות או שטחים בעלי משמעות דתית.

"רק" 12 אחוז מאמינים כי המשיח צפוי להגיע בעקבות יוזמת השלום של הממשלה.

כשפורסם הסקר, אתמול, אמר מרק מיילמן ל"דבר" כי החשיבות העיקרית של ממצאיו היא בכך שהוא מוכיח כי התמיכה האיתנה בהסכם עם אש"ף ובתהליך השלום כולו לא נשחקה כלל. הסקר מוכיח, אמר, כי "התקווה גוברת על החששות והדאגה". כמו כן מצביע הסקר על האמון הרב שלו זוכים רבין אישית, ממשלתו והמדיניות המנחה את תהליך השלום.

ל־84 אחוז מהנשאלים יש דעה חיובית על רבין. בקרב פעילים יהודיים זוכה רבין לתמיכה רבה עוד יותר – 90 אחוז. שלושה רבעים מיהודי ארה"ב מרוצים מהדרך בה מנהלת הממשלה את המו"מ עם אש"ף, ורק 8 אחוזים רואים את מעשיה בשלילה.

רק 37 אחוז הביעו דעה חיובית על מנהיג הליכוד, בנימין נתניהו.

ל־50 אחוז אין כל מושג מהי עמדתו של נתניהו לגבי תהליך השלום. 40 אחוז יודעים שהוא מתנגד לו.

הסקר נערך בין 10־12 במאי ואחוז הסטייה הוא +־ 4.4 נקודות.

3,000 עובדים סוציאליים הפגינו בכיכר מלכי ישראל בתל אביב

איגוד העובדים הסוציאליים: נשבות רעב אם יוצאו נגדנו צווי ריתוק

שר האוצר: לא נוכל להסכים לרמת תביעות בלתי אפשרית

(עי). – נציגי איגוד העובדים הסוציאליים ונציגי האוצר נפגשו אמש בבית הוועד הפועל בתל־אביב, בניסיון נוסף להגיע לפשרה. מהאיגוד נמסר כי השביתה תמשך גם מחר, וכך תיכנס השביתה ליומה ה־30.

שר האוצר, אברהם (בייגה) שוחט, מסר אתמול כי בהצעות שהוגשו עד היום לעובדים הסוציאליים יש תיקון שכר אמיתי. הוא הוסיף כי הממשלה מוקירה ומעריכה את עבודתם, אולם ישנם דברים שלא ניתן לבצע. "אנחנו עושים כל מאמץ לסיים את השביתה, כדי שאוכלוסיות חלשות לא תיפגענה, אולם אין זה אומר שנוכל להסכים לרמת תביעות בלתי אפשרית".

שרת העבודה והרווחה, אורה נמיר, הודיעה אתמול בכנסת כי אם העובדים הסוציאליים והאוצר לא יגיעו לסיכום היא תיאלץ להוציא שבעים צווי ריתוק "כדי למנוע את המשך הפגיעה בציבור".

בתגובה מסר אלי בן־גרא, יו"ר איגוד העובדים הסוציאליים, כי עובדים שיוצאו נגדם צווי ריתוק יפתחו בשביתת־רעב עד "אפיסת כוחות", ואילו יתר העובדים ישבתו שביתת־שבת במשרדים שבהם ייאלצו עובדים לעבוד.

כ־3,000 עובדים סוציאליים הפגינו אתמול בבוקר בכיכר מלכי ישראל בתל־אביב נגד הסחבת שנוקטים משרד האוצר וראש הממשלה, לטענתם, בטיפול בתביעותיהם, וקראו להחריף את מאבקם בשבוע הבא.

בהפגנת העובדים הסוציאליים השתתפו גם נפגעי תאונות דרכים, קשישים, נפגעי תקיפה מינית, ראשי ארגוני שירותי רווחה ועוד, שבאו להזדהות עם מאבקם ולעודד אותם להמשיך בשביתה, שנכנסה ליומה ה־29, עד שייענו כל דרישותיהם.

אלפי העובדים הסוציאליים יצאו בבוקר בצעדה ברגל מהיכל התרבות בתל־אביב לכיוון כיכר מלכי ישראל. הם ניצבו בכיכר עם שלטים כמו "צרנים, תגמור כבר עם המשחק", "בייגה, את העובדים הסוציאליים שוחט" או "רבין, עד מתי דמנו יישפך כדי שממך עזרה נקבל", ועוד. הם קראו קריאות בגנות ראש הממשלה ושר האוצר על האטימות, לדבריהם, שהם מפגינים כלפיהם.

בזה אחר זה עלו נציגי העובדים הסוציאליים ומקבלי שירותיהם אל מרפסת בניין העירייה, שם תיארו את המצב הקשה השורר מאז תחילת השביתה בשכבות המצוקה. במקביל, קראו לא לוותר ואף להחריף את מאבקם בשבוע הבא.

בן־גרא אמר כי "נזקי שביתתם הם אדירים, הן בתחום הכלכלי והן בתחום האנושי־חברתי". הוא האשים את שר האוצר במתן הוראות לשלום מענקים לא להעסקת [illegible] לתביעותיהם, ואף מכתיב לראש הממשלה מה לעשות בעניין זה.

לאלפי העובדים הסוציאליים קרא אלי בן־גרא לא לוותר ולהמשיך במאבקם. "אם גרניט בונה על זה שהשביתה תתפרק, הרי שההפגנה היום מוכיחה שנחזיק מעמד עד שנקבל הסכם צודק." המפגינים קיבלו את דבריו בקריאות הידד ובמחיאות כפיים סוערות.

עוזי אלדר, יו"ר מרכז השלטון המקומי, בישר לעובדים כי למרות החלטת משרד האוצר לא לשלם להם את משכורת החודש האחרון, החליט השלטון המקומי לתת להם מקדמה של שכר החודש, עד שהעניינים יתבהרו. הוא קרא לראש הממשלה ושר האוצר להתערב באופן אישי במו"מ עם העובדים הסוציאליים ולהביא "לסיום השביתה המביישת הזו". את ההפגנה סיימו העובדים הסוציאליים בשירת "התקווה".

בכיכר נכחו כוחות מתוגברים של משטרה, אך אלה עמדו בחוסר מעש עקב ההפגנה השקטה.

כמה עשרות ראשי ערים ורשויות מקומיות הפגינו אתמול בשעות הצהריים בחזית בניין משרד הביטחון בתל־אביב. הם הפגינו הזדהות עם העובדים הסוציאליים השובתים זה חודש ימים ומבקשים להיטיב את שכרם.

יו"ר המרכז לשלטון מקומי אמר כי ראשי הערים באו למחות על אוזלת היד שמגלה הממשלה במו"מ עם העובדים הסוציאליים. לדבריו, התנהגות נציגי הממשלה גובלת בביזוי השירותים החברתיים של מדינת ישראל.

"אנחנו לא יכולים לוותר על שירות חיוני כזה. העובדים הסוציאליים מטפלים בנושאים הקשים והכואבים ביותר בחברה הישראלית. זה לוקסוס לומר תשבתו חודש, אנחנו לא שמים עליכם", אמר יו"ר מרכז השלטון המקומי.

אלדר הדגיש, כי אין טעם לשלוח רק את הממונה על השכר למו"מ עם העובדים הסוציאליים, אלא צריך שגם שר האוצר, שרת העבודה והרווחה וגם ראש הממשלה יפעלו לאלתר בעניין הזה.

אלדר הדגיש, כי הוא משוחח כמעט מדי יום עם שר האוצר, לוחץ עליו ומבקש לקדם את פתרון הסכסוך עם העובדים הסוציאליים. "ההפגנה הסמלית הזאת באה לומר בקול רם ולבקש מהממשלה לשבת, לדבר עם העובדים הסוציאליים ולפתור את בעיותיהם".

שיווק קרקעות והוספת עובדים זרים צפויים כנראה בהצעת משרד השיכון

מאת חגי פורטנר

הצעת ההחלטה אשר שר השיכון, בנימין בן־אליעזר, יגיש ביום א' בפני הממשלה כוללת כנראה שבעה מרכיבים:

■ שיווק קרקעות אגרסיבי, של 50 אלף יחידות דיור. זהו למעשה חזרה על החלטה שכבר התקבלה כמה פעמים בשנתיים האחרונות.

■ תיקון חוק התכנון והבנייה כדי לזרז את הליכי הדיון בוועדות המחוזיות. גם זוהי חזרה על צעדים שכבר הוחלט עליהם, אשר בוצעו בדרך אגב לפני ארבע שנים, כאשר שר השיכון אריאל שרון הביא לחקיקתה של הוראת שעה שאפשרה (במקרים לא מעטים) את עקיפת הוועדות המחוזיות באמצעות ועדות לתכנון ולבנייה (ול"ל).

■ שיטות שונות, בעיקר מענקים, לתמרוץ הקבלנים כדי שיחזרו את הבנייה. צעד כזה הופעל ב־1991.

■ הקדמת אשראי בנקאי למימון הבנייה. יתכן שההצעה הרשמית תכלול פירוט של הקלות (פיסקליות) מטעם המדינה בתחום זה.

■ תגבור כוח האדם בענף הבנייה. הכוונה היא להחלטה ממשלתית בדבר מימוש מכסות נוספות של עובדים לא ישראלים (פלסטינים או ממדינות שמעבר לים) וזירוז ניודם הבינלאומי של עובדים אלה.

■ בחינת האפשרות להפחתת המיסוי על תשומות בנייה, באמצעות ועדה משותפת למשרדי האוצר (מינהל הכנסות המדינה) והשיכון – ואולי בתיאום עם הקבלנים.

■ אפשרות שהממשלה תיטול על עצמה לרכוש עד 30 אחוז מיחידות הדיור שהקבלנים יבנו באזורים מסוימים.

שר האוצר, אברהם שוחט, הודיע כי יתנגד בתוקף להתחייבויות רכישה כאלה, "על־סמך לקחי הניסיון העגום והיקר מן העבר". הוא מסכים עם שאר מרכיבי התוכנית של השר בן־אליעזר, בעיקר עם שיווק הקרקעות ותמרוץ הקבלנים, ובמקום התחייבויות רכישה, הוא מציע מסגרות ממשלתיות בתחום הבטחת השקעות וסיוע למשכנתאות.

מצבה של יעל שוחט פצועת פיגוע הירי עדיין קשה

(עי). – מצבה של יעל שוחט, שנפצעה בפניה ובראשה בפיגוע הירי ליד בית חגי ביום שלישי, ממשיך להיות קשה. מבית החולים הדסה עין כרם בירושלים נמסר, כי שוחט מאושפזת ביחידת טיפול נמרץ, עדיין מחוסרת הכרה ומונשמת.

תושבים בכפר דרום: שוטרים פלסטיניים יורים בקרבת היישוב

(עו). – תושבי כפר דרום, הסמוך לדיר אל בלח שבמרכז הרצועה, קבלו אתמול על יריות של שוטרים פלסטיניים העוברים בכביש עזה חאן יונס.

התקרית האחרונה אירעה בשעות אחר הצהריים. בכביש עברו כעשר משאיות, ובתוכן מאות שוטרים, שצעקו בין היתר "איטבח אל יהוד" וירו באוויר. במכתב ששלחו לאלוף פיקוד המרכז נאמר כי רק המזל הפריד בין ירי באוויר לבין ירי לתוך הבתים, וכי אין ספק שאם לא תינקט פעולה מיידית, יגיעו הצרורות גם אל הבתים.

"אנו, תושבי כפר דרום, שכבר סבלנו רבות מהטרור הפלסטיני, דורשים פעולה מהירה לשמירת חיי אדם. אם לא כן לא תוכלו לומר אחר כך ידינו לא שפכו את הדם".

כביש עזה חאן יונס, הכביש הראשי שבין צפון הרצועה לדרומה, משמש למעבר המשטרה הפלסטינית. ההוראה היא שהפלסטינים עוברים בליווי צבאי. הוראה זו לא מתקיימת באופן קבוע, ובדרך כלל נמצאים שוטרים של מג"ב או חיילים בפתח כפר דרום. גם הפעם עמדו שם שוטרי מג"ב, אולם לטענת התושבים לא עשו דבר למנוע את הירי באוויר.

בסמוך ליישוב אחר, נצרים, שבצפון הרצועה, החלו חיילי צה"ל לעכב את המכוניות הפלסטיניות העוברות בכביש הסמוך ליישוב. שוטרים חמושים מזוהים עם תעודותיהם, והחיילים מונעים בכך מעבר של תושבים חמושים אחרים.

עצרת תפילה של ש"ס לשלומה של הרבנית יוסף

(עי). – מצבה של הרבנית מרגלית יוסף, רעייתו של הרב עובדיה יוסף, ממשיך להיות קשה. הרבנית אושפזה בערב חג השבועות לאחר שאיבדה את הכרתה. מבית החולים הדסה עין כרם נמסר, כי הרבנית סבלה מאירוע בלב, איבדה את הכרתה ומצבה מוגדר כקשה, והיא מאושפזת בטיפול נמרץ לב.

מאות מאנשי ש"ס הגיעו אתמול בערב לעצרת תפילה למען הבראתה המהירה של הרבנית, שנערכה בבית הכנסת יורים בשכונת הבוכרים בירושלים. בעצרת השתתפו הרב עובדיה יוסף, הרב בן ציון כדורי והרב אבא שאול.

הודעה לציבור
בדבר פרסום תשקיף של
להק שקנאי – קרן נאמנות

ניתנת הודעה בהתאם לסעיף 23 לחוק ניירות־ערך תשכ"ח, על פרסום תשקיף בדבר הצעה לציבור של יחידות בנות 1 שקל חדש ע.נ. במספר שלא יעלה את מספר היחידות שבמחזור מעל 70,000,000 (ליום 15.4.94 היו במחזור 23,462,222 יחידות), כפוף להתאמות בגין חלוקת יחידות הטבה (להלן – "המספר המירבי"). למנהל הקרן תהיה אפשרות להגדיל את מספר היחידות המירבי שבמחזור ב־35,000,000 יחידות.
היחידות בקרן מוצעות בתעודות השתתפות רשומות על־שם בנות 10 יחידות, לתעודה או כפולה של 10 יחידות, במחירי יחידה משתנים, כמפורט בפרק 2, בתשקיף.
הקרן הינה קרן פתוחה.

היחידות המוצעות

הצעה במחיר מופחת

החל מ־20.5.94 משעה 8.30 ועד 30.6.94 בשעה 12.00, או בשעה מאוחרת יותר, כאמור בסעיף 1.3.7 להלן, מוצעות היחידות תמורת תשלום מחירן היסודי כפי שייקבע, בתוספת שיעור הוספה של 0.75% או פחות, כמפורט בתשקיף.

הצעה רגילה

החל מ־30.6.94 משעה 12.00 ועד 19.5.95 בשעה 12.00, או בשעה מאוחרת יותר, כאמור בסעיף 1.3.7 להלן, מוצעות היחידות תמורת התשלום מחירן היסודי כפי שייקבע, בתוספת שיעור הוספה של 1.5% או פחות, כמפורט בתשקיף.

הפיכת הקרן לקרן סגורה

הקרן הינה קרן פתוחה כהגדרתה בחוק השקעות משותפות בנאמנות, תשכ"א־1961 (להלן – "החוק"). "קרן פתוחה" – קרן שמנהלה חייב לפדות את יחידותיה לפי דרישת המחזיק בהן בהתאם להוראות החוק.
מנהל הקרן שומר לעצמו את הזכות להפוך את הקרן לקרן סגורה, באם הוראות הדין יאפשרו הפיכתה כאמור.
באם תהפוך הקרן לקרן סגורה, תסחרנה היחידות בבורסה לניירות־ערך בתל־אביב (להלן – "הבורסה") וניתן יהיה לממש את היחידות ע"י מכירתן בבורסה. התמורה שתתקבל ממכירת היחידות בבורסה עשויה להיות גבוהה או נמוכה ממחיר הפדיון של היחידות, כמובא בסעיף 2.3 בתשקיף. אם תהפוך הקרן לקרן סגורה, היא תנוהל בהתאם להוראות הדין שתחולנה על קרן סגורה. הוראות הסכם הנאמנות והתשקיף הנוגדות את הוראות הדין האמורות, לא תחולנה עליה (ראה סעיף 1.5 בתשקיף).

מדיניות ההשקעות

על־פי הסכם הנאמנות ועל־פי המדיניות הנוכחית, הקרן הינה קרן גמישה. מנהל הקרן יהיה רשאי להשקיע את כספי הקרן על־פי שיקול דעתו המוחלט ובתוך זה יהיה רשאי להחליט על השקעת מזומנים הנכללים בנכסי הקרן ולגרום לרכישה, למכירה ולהחלפת כל השקעה, המהווה חלק מנכסי הקרן שתיראה לו רצויה למען קידום עניני הקרן.
הוראות הסעיף הנ"ל ניתנות לשינוי ללא צורך בכינוס אסיפה כללית של בעלי היחידות.
הקרן עשויה להשקיע עד 10% מנכסיה בניירות־ערך זרים הנסחרים בחו"ל.
הקרן עשויה להשקיע עד 10% מנכסיה באופציות (OPTIONS). על אופציות ועל גורמי הסיכון הכרוכים בהם ראה עמ' 16־17 בתשקיף.
הרכב ההשקעות בממוצע של הקרן, בשנה האחרונה שנסתיימה ב־31.3.94 (לפי ההחזקות בסוף כל חודש), היה כדלקמן:
במניות כ־61%.
באגרות־חוב צמודות ונסחרות מט"ח כ־29%.
באגרות־חוב צמודות למדד כ־14%.
בניירות־ערך ישראלים הנסחרים בחו"ל כ־8%.
במזומן כ־7%.
מנהל הקרן אינו מתחייב על שיעורי השקעה אלה בעתיד.

שכר מנהל הקרן והנאמן

על־פי הסכם הנאמנות, מנהל הקרן זכאי לקבל שכר שנתי בשיעור של־5% משוויים השנתי הממוצע של כלל נכסי הקרן והנאמן זכאי לקבל שכר שנתי בשיעור של־0.5% משוויים השנתי הממוצע של כלל נכסי הקרן.
כל עוד לא יוחלט אחרת ע"י מנהל הקרן (בהסכמת הנאמן), יהיה שכרו של מנהל הקרן בשיעור של 1.8% ושכרו של הנאמן יהיה בשיעור של 0.1%.

פרטים על השינוי במחיר הפדיון, בהשוואה למדדים אחרים:

	השינוי ב־% בשנה שנסתיימה ב־31 למרץ 1994	1993
מחיר הפדיון של היחידות	1.1	35.3
מדד מניות כללי	5.9	68.3
מדד אג"ח צמודות למדד	10.5	13.0
מדד המחירים לצרכן	9.6	10.8

עותקים מהתשקיף ומההיתר רשות ניירות־ערך לפרסומו הוגשו לרשם החברות.
עותקים מהתשקיף ניתן להשיג בכל סניפי בנק אמריקאי ישראלי בע"מ ואצל חברי הבורסה לניירות־ערך בתל־אביב.
בקשות לרכישת היחידות ניתן להגיש במקומות האמורים לעיל.
הודעה זו אינה מהווה הצעה לרכישת יחידות הקרן.

הנאמן: **בנק המזרחי המאוחד בע"מ**
מנהל הקרן: **להק – ניהול קרנות נאמנות של אמריקאי ישראלי בע"מ**
20 במאי 1994

להק ניהול קרנות נאמנות של אמריקאי ישראלי בע"מ

הודעה בדבר פרסום תשקיף
פסגות כל חודש
קרן נאמנות
קרן פתוחה

פסגות

בהתאם לסעיף 23 לחוק ניירות ערך, התשכ"ח־1968, ניתנת בזה הודעה כי פורסם תשקיף שבו

הצעה לציבור

מספר בלתי מוגבל של יחידות בנות 1 שקל חדש ע"נ, אך לא פחות מ־1,000* יחידות לכל רוכש, בתעודות השתתפות רשומות על שם של 1,000* יחידות או יותר, המוצעות במחיר היסודי, כפי שיקבע מעת לעת, בתוספת שיעור הוספה של 1.5% או פחות, כמפורט בפרק א' בתשקיף.
היחידות האמורות מוצעות החל מ־22.5.94 ועד 21.5.95

הגשת בקשות

הבקשות לרכישת היחידות המוצעות תוגשנה למנהל הקרן באמצעות בנק אגוד לישראל בע"מ, רחוב אחוזת בית 6 תל־אביב, דרך חברי הבורסה לניירות ערך בתל־אביב.

מדיניות ההשקעות של הקרן (ראה פרק ר בתשקיף)

1. הסכם הנאמנות קובע כי**:
(א) לפחות 50% מהשקעות הקרן בניירות ערך (למעט במלווה קצר מועד) יהיו ניירות ערך ישראלים צמודים במלואם או בחלקם, למדד המחירים לצרכן, או למטבע חוץ, לרבות אגרות חוב הניתנות להמרה בניירות ערך אחרים.
(ב) כפוף לאמור לעיל, להוראות כל דין, ולהוראות המובאות בסעיפים 2(א) ו־3 בפרק ר לתשקיף, רשאי מנהל הקרן להשקיע את אמצעי הקרן על פי שקול דעתו המוחלט.
(ג) הוראות ס"ק (א) לסעיף זה ניתנות לשינוי על ידי תיקון הסכם הנאמנות ללא צורך באישור אסיפה כללית של בעלי היחידות.
בהתאם לאמור בס"ק (א) לעיל** אין הגבלה על שעור ההשקעה של הקרן במלווה קצר מועד. לכן ככל שגדלה ההשקעה במלווה קצר מועד ניתן להקטין את השקעות הקרן בניירות הערך הצמודים שפורטו בס"ק (א) לעיל.
2. מנהל הקרן רשאי לרכוש בעבור הקרן ניירות ערך זרים ואופציות זרות בשעור שלא יעלה על 10% מכלל נכסי הקרן (ראה סעיף 4 לפרק ר בתשקיף)
3. מנהל הקרן רשאי לקנות ולמכור בעבור הקרן אופציות (OPTIONS). על פי הוראות הדין:
(א) סך כל שווין של אופציות רכישה ואופציות מכירה המוחזקות בקרן, למעט אופציות תיק מעו"ף (אופציות CALL), לא יעלה על 10% מסך כל נכסי הקרן.
(ב) סך כל שווין של אופציות רכישה על נכס בסיס מסוים המוחזקות בקרן, בתוספת סך כל שווים של כתבי האופציה על אותו נכס בסיס המוחזקים בקרן, לא יעלה על 5% מסך כל נכסי הקרן, וסך כל שווין של אופציות מכירה על נכס בסיס מסוים לא יעלה על 5% מסך כל נכסי הקרן. הוראות אלה לא יחולו על אופציות שנכס הבסיס שלהן הוא מדד ניירות ערך.
פרטים בדבר מהות האופציות והסיכונים הכרוכים בהשקעה בהן מובאים בסעיף 1(ב) לפרק ר בתשקיף.
4. (א) מנהל הקרן יהיה רשאי, כפוף להוראות הדין, כאשר הוראות אלה יאפשרו זאת, לרכוש בעבור הקרן חוזים עתידיים ומכשירים פיננסיים שונים.
(ב) אם יתחיל מנהל הקרן להשקיע את אמצעי הקרן בחוזים עתידיים ומכשירים פיננסיים שונים, יגיש על כך מנהל הקרן דו"ח מיידי, לפחות שבעה ימים מראש ויפרסם זאת בשני עתונים יומיים בשפה העברית הנפוצים בישראל.

חלוקה חדשית של תשלומים במזומנים ו/או רכישת יחידות בקרן, תמורת התשלומים, לפי בחירת בעל היחידה

פרטים בדבר שעור החלוקה החדשית של תשלומים במזומנים ו/או רכישת יחידות בקרן, תמורת התשלומים, לפי בחירת בעל היחידה, בגין יחידות הקרן ואפשרות הפסקת החלוקה לצמיתות או לתקופה מובאים בפרק יב' בתשקיף. החלוקות האמורות ניתנות להעשות מתוך הרווחים שנצברו בקרן, לרבות מתוך הפרשי הצמדה והפרשי שער שנצברו בקרן, גם אם בתקופה בעבורה נעשות החלוקות, לא נוצרו רווחים בקרן.

ההשקעות העיקריות של הקרן בשנה שנסתיימה ב־31.3.94

ממוצע ההשקעות העיקריות של הקרן (לפי שעורי ההחזקות בסוף כל חודש) בשנה שנסתיימה ב־31.3.94, היה כמפורט בזה:

	ב־% מסה"כ נכסי הקרן
אג"ח צמודות מדד	38.2
גילונים	25.2
אג"ח צמודות או נסחרות במט"ח	11.8
מ.ק.מ.	13.9
מזומנים	4.4

נתונים על השינוי במחיר הפדיון של יחידות הקרן השוואה לשינויים במדדים שונים:

	שעור העליה בשנה שנסתיימה ביום 31.3.94 (ב־%)	31.3.93
מחיר הפדיון של יחידות הקרן, כפי שפורסם בגליון השערים של הבורסה (לאחר תאום עקב חלוקת דיבידנדים)	10.7	11.7
מדד אגרות חוב צמודות למדד	10.5	13.0
מדד אגרות חוב צמודות או נסחרות במט"ח	7.4	18.7
מדד המחירים לצרכן (לפי המדד בגין החודש האחרון לכל תקופה)	9.6	10.8

השכר השנתי של מנהל הקרן והנאמן (ראה פרק י' בתשקיף)

על פי הסכם הנאמנות זכאי מנהל הקרן לקבל שכר שנתי השווה ל־3% מהשווי השנתי הממוצע של כלל נכסי הקרן בניכוי ההתחייבויות. אך כל עוד לא יוחלט אחרת על ידי מנהל הקרן, מקבל מנהל הקרן שכר שנתי השווה ל־1.25% בלבד מהשווי האמור.
על פי הסכם הנאמנות זכאי הנאמן לקבל ומקבל שכר שנתי השווה ל־0.2% מהשווי האמור.
עותק מהתשקיף והעתק מההיתר לפרסומו יוגשו לרשם החברות לא יאוחר מיום העסקים הראשון לאחר תאריך התשקיף.
עותקים מהתשקיף ניתן להשיג בכל סניפי בנק אגוד לישראל בע"מ ואצל כל חברי הבורסה לניירות ערך בתל־אביב.

מנהל הקרן:
פסגות מנהלי קרנות נאמנות־לאומי אגוד בע"מ
הנאמן:
קסלמן וקסלמן חברה לנאמנויות (1971) בע"מ

תאריך התשקיף: יב' בסיון, תשנ"ד
22 במאי, 1994

* למעט במקרים המפורטים בסעיף 2(ב) בפרק א' בתשקיף.
** בכוונת מנהל הקרן לשנות את הוראות הסכם הנאמנות המובאות בסעיף 1(א) לעיל באופן שלפחות 35% מנכסי הקרן יהיו כנזכר בסעיף 1(א) לעיל.

השב"כ ימשיך שלא לדווח על האזנות סתר; יוגשו תיקונים לחוק

רה"מ יוסמך להאזין במקרים מסוימים ולתקופה מוגבלת; יועבר דיווח ליועץ המשפטי כל 3 חודשים; ליבאי: הכוונה היא להחמיר עם המאזינים הבלתי חוקיים; החוק מתייחס לטלפון, פלאפון, קשר אלחוטי, פקסימיליה ועוד

מאת נתן רועי

שירות הביטחון הכללי ימשיך שלא לדווח על האזנות הסתר שהוא מקיים באישור ראש הממשלה. כך סוכם בישיבה שהתקיימה במשרד ראש הממשלה בעניין התיקון לחוק האזנות סתר – נוסחה שגובשה במשרד המשפטים עוד בתקופת כהונתו של דן מרידור.

ראש הממשלה, יצחק רבין, ושר המשפטים, דוד ליבאי, החליטו בתום הישיבה להגיש לכנסת תיקונים לחוק האזנות סתר שהוכנו במשרד המשפטים בתיאום עם משטרת ישראל ומערכת הביטחון. ליבאי אמר, כי הצעת החוק באה להחמיר עם מאזיני הסתר הבלתי חוקיים. חלק מהתיקונים באים ליעל את המלחמה בפשיעה, וחלק אחר בא להחמיר את ההגנה על הפרטיות של האזרח.

הצעת החוק של הממשלה תגדיל את העונשים המרבים על העבירה של התקנת מכשירים למטרת האזנת סתר משנה לחמש שנים, ואת העונש של האזנת סתר משלוש שנים לחמש. לפי הצעת החוק, יוסמך בית המשפט שהרשיע חוקר פרטי בהאזנת סתר לשלול ממנו וממשרדו את הרשיון לעסוק בחקירות פרטיות.

החוק מתייחס לא רק להאזנה למכשיר טלפון אלא גם להאזנה לרדיו-טלפון נייד (פלאפון), למכשיר קשר אלחוטי, לפקסימיליה, טלקס וטלפרינטר לתקשורת בין מחשבים, ובאמצעי תקשורת אחרים.

רבין, ליבאי והשר משה שחל סיכמו כי שר המשטרה יפרסם, מדי שנה, הודעה בילקוט הפרסומים שבה יצוין מספר האנשים ומספר קווי בזק אשר האזנה אליהם הותרה על ידי בתי המשפט. לעומת זאת, מספר האנשים או הקווים שהותר להאזין להם מטעמי ביטחון המדינה ישאר חסוי, מאחר שגורמי הביטחון הבהירו כיצד ומדוע גילוי הנתונים יסייע לגורמים עוינים לישראל.

היתר להאזנות סתר ייתנו להבא רק באשר לעבירות חמורות, המסווגות כפשעים. בית משפט שידרש האזנת סתר לשם מלחמה בפשע יתן גם רשות להיכנס למבנה לשם התקנת האמצעים הנדרשים להאזנה. בית משפט יוכל להרשות במקרים נדירים גם האזנה לעורך דין או לרופא, אם שנקבע שהם מעורבים ברצח, הריגה, פשע שיש בו סכנה לביטחון המדינה או עסקה של סמים מסוכנים. אולם בקשת האזנת סתר במקרים אלו תוגש רק על ידי היועץ המשפטי לממשלה או פרקליטות המדינה באופן אישי, ובית המשפט יפסוק שלא ייעשה שום שימוש בחומר שהוקלט ואשר אין לו קשר להוכחת הפשעים הללו.

ראש הממשלה יוסמך להאזין במקרים מסוימים, ולתקופה מוגבלת, לשיחות שמתנהלות באלחוט או בפלאפון לשם איתור ומניעת דליפה של מידע ביטחוני.

דיווח על כל האזנות סתר במישור הפלילי והביטחוני יועבר בכל שלושה חודשים ליועץ המשפטי לממשלה, שיוכל לפקח על חוקיות האזנות הסתר.

הצעת החוק מטעם הממשלה תובא בשבוע הבא לאישור ועדת השרים לענייני חקיקה, בראשות שר המשפטים. ליבאי אמר שהממשלה תסכים להעביר לוועדת החקיקה את יוזמות החקיקה הפרטיות של חבר הכנסת סילבן שלום, אלי דיין, אברהם בורג ורענן כהן, והוא הודה לחברי הכנסת על שיתוף הפעולה עמו לקידום תיקוני החוק.

פירושו של דבר

בדרך לדמוקרטיה

מאת נתן רועי

פרסום מחקרו של רב פקד בועז גוטמן ב"דבר", על פיו שיעור ההאזנות בצווי שופט בישראל גבוה ב־27% מאשר בארה"ב, מטביע אות קלון על מצחה של ישראל. זו הוכחה, כי עדיין לא התגברנו על הפרנויה שאפיינה אותנו עם קום המדינה, וכי עוד לא יצאנו מן המחתרת.

גם תיקוני החוק, שיובאו בקרוב לאישור ועדת השרים לחקיקה, בעקבות הדיון בלשכת ראש הממשלה שלשום, הם רק צעד בדרך לדמוקרטיזציה של מדינה, שקברניטיה נוהגים בגישה הבטחוניסטית כ"אליבי" לכל הפרת זכויות אזרח. הזכויות הללו זכות כבר שנים ליחס של גיחוך בשירות הביטחון הכללי. יאמרו לך שבשב"כ משרתים אנשי שמאל לא מעטים, והם מתקדמים בדיעותיהם, ואולם המנגנון הקשה של שירות הביטחון התנגד לרפורמה הכוללת של משרד המשפטים עוד בתקופתו של דן מרידור כשר משפטים (ראה חשיפה ראשונה בעניין זה ב"דבר" ב־1 בדצמבר 1993).

דומה, כי שני כוחות פועלים בממשלה בעניין זה: מצד אחד שר המשפטים, שמצדד בפיקוח גדול יותר על שירות הבטחון הכללי בלי לפגוע בתפקודו הבטחוני, ומולו ראש הממשלה, שפעל בעניין זה כמו ראש ממשלת ישראל של שנות החמישים.

שני הכוחות הללו עשויים להתמודד בבית המשפט הגבוה לצדק, אם יעתור לבג"ץ אזרח, ששלטונות החוק האזינו לו, ויבקש לקבל את ההקלטות, אם לא יועמד לדין בסיום החקירה, כמקובל בארה"ב. במקרה כזה יאמר בג"ץ את דברו, אך ספק אם יעשה כן כשהדבר נוגע לענייני ביטחון.

שר המשפטים, פרופסור דוד ליבאי הבין, כי מדובר באקט דמוקרטי. הוא הודיע בהצעת הרפורמה שהגיש. כי בהיותו איש פוליטי לא יעיין בהאזנות סתר, ולכן העביר זאת לידי היועץ המשפטי לממשלה. ואולם, כאן יש מלכוד: היועץ המשפטי לממשלה דהיום מקורב לראש הממשלה יצחק רבין, בנוסף. לעובדה שהאזנות סתר תמשכנה להיות כפופות לראש הממשלה, שיאשרן.

לאחר פגישתו עם נשיא צרפת, פרנסואה מיטראן, נפגש אתמול בפאריס שר החוץ, שמעון פרס, עם ביטר של הנשיא, השחקן רודה הנין (צילום: א.פ.)

"משרד החינוך עבר על חוק הסוביודיצה במודעות בעיתונות"

כך טוען עו"ד מירז; לדבריו, הדברים הכתובים במודעות מתייחסים לנושאי עתירתו לבג"ץ; משרד החינוך מכחיש

מאת יעל פישביין

עורך דין יהודה מירז, חבר ועד ההורים המרכזי בתל אביב, הודיע אתמול, כי יעתור לערכאות נגד משרד החינוך ועיריית תל אביב בעקבות פרסום מודעות בשכר בעיתונות המהוות עבירה לכאורה על חוק הסוביודיצה.

מירז עתר לבג"ץ לפני כשבועיים נגד משרד החינוך ועיריית תל אביב, בטענה, כי תכניתם המשותפת המאפשרת להורים לבחור בין כמה חטיבות ביניים בעיר היא הפרה של מדיניות האינטגרציה. בשבוע האחרון, לאחר שדבר הגשת העתירה התפרסם בעיתונות, החלו משרד החינוך ועיריית תל אביב לפרסם בעיתונות מודעות ענק בשכר, בהן הוצגו הנימוקים בעד התכנית בצורה של שאלות ותשובות. בין היתר נכתב במודעות: "מי מתלונן נגד תכנית העירייה? לא ועדי הורים, לא ציבור התלמידים, לא המנהלים. מתלוננים רק כמה עסקנים פוליטיים המבקשים לעשות הון לעצמם ואינם מציעים שום אלטרנטיבה". עוד נכתב במודעות: "מה האמת? משרד החינוך והתרבות ועיריית תל אביב פועלים למען קידום מערכת החינוך, ובעיקר השכבות החלשות בשורה של צעדים חסרי תקדים... אלה העובדות, כל השאר – שקר ורעות רוח".

עו"ד מירז טוען, כי הדברים הכתובים במודעות מתייחסים ישירות לנושאי עתירתו לבג"ץ והם מהווים עבירה לכאורה על סוביודיצה. "לא ייתכן שמשרד החינוך ועיריית תל אביב, שהם המשיבים על העתירה שהוגשה לבג"ץ, יתווכחו עם העותרים על נושא הבג"ץ באמצעות מודעות בשכר ויכנו את טענות המתנגדים כ'שקר ורעות רוח'", הוא אומר.

ארגון המורים העל־יסודיים, שבעקבות מימוש תכנית הבחירה בתל אביב הכריז על סכסוך עבודה נגד משרד החינוך ועיריית תל אביב בטענה כי התכנית כרוכה בהפרת כללי מינהל תקין וחבלה במדיניות האינטגרציה, הודיע אתמול כי הוא רואה במודעות בשכר שפורסמו על ידי משרד החינוך ועיריית תל אביב מסירת מידע מוטעה ומטעה את הציבור. הארגון מסר שתיאור המתנגדים כ"כמה עסקנים פוליטיים" מתעלם מהעובדה ששני ארגוני המורים, המונים יחד כ־100 אלף מורים, מנהלים ועובדי הוראה, שהכריזו על סכסוך עבודה בעקבות מימוש התכנית, אינם יכולים להיחשב "כמה עסקנים פוליטיים". כמו כן טוען הארגון כי הגדרת התכנית במודעות כ"אינטגרציה מואצת ולא כפויה" היא מטעה, מאחר ש"כל ילד יודע שאין בעולם אינטגרציה, ודאי לא מואצת, מרצון".

דובר משרד החינוך מסר בתגובה, כי אין במודעות שום נגיעה לבג"ץ, ולכן לא מדובר בהפרה של סוביודיצה מצד משרד החינוך. "המודעה מפרשת את התכנית של תל אביב, ואין היא מתווכחת עם טיעוני הבג"ץ", אמר הדובר.

מתיחות בין הפורום הציוני לבין יו"ר ועדת הקליטה

ח"כ זיסמן: הפורום הציוני מסית נגד החזר הלוואות "סל קליטה"

מאת נתן רועי

מתיחות שוררת בשבועות האחרונים בין "הפורום הציוני", שבראשו עומד נתן שרנסקי, לבין יו"ר ועדת העלייה והקליטה בכנסת, ח"כ עמנואל זיסמן.

המתיחות השתררה לאחר שראשי "הפורום" הודיעו כי זיסמן מגן על הממשלה. הם אמרו את הדברים בתום דיון בטיפול הממשלה בדיור למשפחות חד הוריות. זיסמן דחה את ההאשמה, ואמר כי הוא מציין לשבח או מותח ביקורת לפי העניין.

שרנסקי הודיע שהוא משעה השתתפותו בישיבות הועדה. בעקבות זאת לא הזמין אותו זיסמן לישיבות הועדה שדנו בהלוואות "סל קליטה", שנתנה הסוכנות היהודית.

עוד בטרם התקיימה ישיבה ליישוב ההדורים בין זיסמן לשרנסקי, תקף זיסמן "גורמים שונים שמסיתים נגד החזר ההלוואות של סל קליטה החל בינואר 1995". הוא לא ציין שמות, אך נראה היה כי הוא מתכוון לשרנסקי. "לא התכוונתי אליו, אלא לגורמים שמקורבים אליו, והם פעילים ב'פורום הציוני' וחברי כנסת מ'הליכוד' שעוסקים בטיפול בעולים חדשים" אמר זיסמן.

אריאלה רבדל, מנכ"ל הפורום הציוני, דוחה אתמול את הטענה כי שרנסקי מסית נגד תשלום ההלוואות של "סל קליטה".

זיסמן אמר אתמול כי המתיחות בין הפורום הציוני לוועדת העלייה והקליטה נובעת מן המסע שמנהלים פעילים בפורום נגד הוועדה ותוך קניית ליבו של נתן שרנסקי. זאת ועוד, "ח"כ בני סמקין כבר גילה בוועדה קשרים ותיאום בין 'הפורום הציוני' לבין חברי כנסת מהליכוד, ולי הם קוראים לא אובייקטיבי".

בינתיים, הוזמנו נציגי הפורום הציוני לוועדת העליה והקליטה, והם ישתתפו בדיון הקרוב שידון בעלייה של נוצרים מאבר המדינות העצמאיות.

קבוצת ראשי ערים מטעם הליכוד מתארגנת לתמיכה בבן אליעזר

מאת משה כהן

ראש עיריית נס ציונה, יוסי שבו, הודיע אמש שכמה ראשי ערים המזוהים עם הליכוד מתכוונים להתארגן ולהביע תמיכה פומבית בשר הבינוי והשיכון, בנימין בן אליעזר.

התארגנות ראשי הערים מטעם הליכוד באה בעקבות הדו"ח החריף של מבקרת המדינה, שבין היתר, מאשים את השר בן אליעזר בהעדפת רשויות מקומיות המזוהות עם מפלגת העבודה.

שבו הסביר אמש: "אני רק חצי שנה ראש עיר, ובשתי פגישות שהיו לי איתו לא היו לי בעיות. האמן לי שקשה לי אפילו לנצל את התקציב שמשרד העמיד לרשותי".

שבו הודיע שביחד עם ראש מועצת נשר, דוד עמר, הוא מתכוון לארגן בהקדם את ראשי הערים המזוהים עם הליכוד, כדי להביא את מלוא האמת לידיעת הציבור.

לדעתו, במשרד מבקרי המדינה לא בדקו את כל הרשויות המקומיות ולכן התמונה שהוצגה בדו"ח לא שיקפה את המציאות.

בקבוקי תבערה הושלכו על אוטובוס בירושלים

(עז). – שלושה בקבוקי תבערה הושלכו אמש על אוטובוס אגד בקו 1, שנוסע לכותל המערבי בירושלים. הבקבוקים הושלכו על האוטובוס מאזור שער האריות.

אחד הבקבוקים התנפץ והתלקח בצידו האחורי של האוטובוס, אך לא גרם נזק. שני האחרים התנפצו, אולם לא התלקחו.

חברי קיבוץ מייצרים מצבות

מאת נח זבולוני

שני חברי דגניה א' ודגניה ב' הקימו מפעל משותף לייצור מצבות מאבני דגניה, הממוקם בסככה ישנה בפאתי דגניה ב'. כך מוסר "קיבוץ", בטאון התק"ם.

שני היזמים, ראובן ציון וחיליק הופמן, עבדו אצל יצרן מצבות בטבריה. לאחר שפוטרו פתחו עסק עצמאי משלהם.

לקוחותיהם של השניים הם בעיקר הקיבוצים, שבהם המצבות אחידות, ומושבים. המחירים אצלם קצת יותר זולים ממחירי השוק.

בעלי המצבות אומרים שבעבודה זו יש גם צד אמנותי וסיפוק. לאחר שהוקם המפעל לייצור מצבות, הוא משלים את המוצרים שבעסקת ההבילה לנפטר שמוכרים הקיבוצים, הכוללת מקום קבורה, ייצור ארונות וייצור מצבות.

הבנק הבינלאומי למימון התעשיה בע"מ

תמצית מאזן מאוחד ליום 31 במרס 1994
מותאם להשפעת האינפלציה לפי מדד מרס 1994
באלפי שקלים חדשים

	31 במרס 1994 (לא מבוקר)	31 במרס 1993 (לא מבוקר)	31 בדצמבר 1993 (מבוקר)
מזומנים ופקדונות בבנקים	11.324	2.203	10.353
ניירות ערך	746	1.565	1.304
אשראי לציבור	127,273	139.615	126,375
בניינים וציוד	712	760	724
נכסים אחרים	1.477	1.201	1.505
סה"כ נכסים	141.532	145.344	140.261
פקדונות הציבור	1.644	7.543	2,099
פקדונות מבנקים	54.380	50,488	52,473
פקדונות הממשלה	7.615	9.066	7,851
התחייבויות אחרות	732	2.695	760
סה"כ התחייבויות	64,371	69.792	63,183
הון עצמי	77.161	75.552	77,078
סה"כ התחייבויות והון	141.532	145.344	140.261

תמצית דו"ח רווח והפסד מאוחד לתקופה שנסתיימה ביום 31 במרס 1994
מותאם להשפעת האינפלציה לפי מדד מרס 1994
באלפי שקלים חדשים

	לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 במרס 1994 (לא מבוקר)	לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 במרס 1993 (מבוקר)	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 1993 (מבוקר)
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים	933	1.511	5.769
הפרשה לחובות מסופקים	9	10	82
רווח מפעולות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים	942	1.521	5.851
הכנסות תפעוליות ואחרות			
עמלות	30	27	172
הכנסות אחרות	19	18	143
סך הכל הכנסות תפעוליות ואחרות	49	45	315
הוצאות תפעוליות ואחרות			
משכורות והוצאות נלוות	453	430	1.635
פחת בגין בניינים וציוד	12	12	48
אחזקת בניינים וציוד	47	39	181
הוצאות אחרות	107	102	454
סך הכל הוצאות תפעוליות ואחרות	619	583	2.318
רווח מפעולות רגילות לפני מסים על הכנסה	372	983	3.848
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	(289)	(566)	(1,905)
רווח מפעולות רגילות לאחר מסים על ההכנסה	83	417	1,943
הפסד, נטו, מפעולות בלתי רגילות	—	(20)	(20)
רווח נקי	83	397	1.923
רווח למניה - (מחושב ל-1 שקל ערך נקוב של הון המניות)	0.24	1.15	5.57

עמנואל פילצמן
מנכ"ל וחבר דירקטוריון

חדוה פינצי
חשב

תל-אביב, 9 במאי 1994

תמצית דו"ח על השינויים בהון העצמי לתקופה שנסתיימה ביום 31 במרס 1994
מותאם להשפעת האינפלציה לפי מדד מרס 1994
באלפי שקלים חדשים

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 במרס (לא מבוקר)

	1994 הון וקרנות הון	1994 עודפים	1994 סה"כ הון עצמי	1993 הון וקרנות הון	1993 עודפים	1993 סה"כ הון עצמי
יתרה לתחילת התקופה	69.015	8.063	77.078	69.015	6.140	75,155
רווח לתקופה	-	83	83	-	397	397
יתרה לסוף התקופה	69.015	8.146	77.161	69,015	6.537	75,552

באור 1 - כללי
דו"חות הביניים ליום 31 במרס 1994 נסקרו על ידי מבקר החשבונות של הבנק. הסקירה האמורה היא בהיקף מצומצם, בהתאם לנהלים שנקבעו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל ואיננה מהווה ביקורת לפי תקני ביקורת מקובלים ולכן לא חיווה מבקר החשבונות דעתו עליהם.

באור 2 - מדיניות החשבונאית
הדו"חות הכספיים נערכו לפי אותם כללי חשבונאות שלפיהם נערכו הדו"חות הכספיים המבוקרים ליום 31 בדצמבר 1993.

באור 3 - דו"חות כספיים בערכים מותאמים
תמצית הדו"חות הכספיים ערוכים על בסיס המוסכמה של העלות ההיסטורית מותאמת לשינויים בכוח הקנייה הכללי של המטבע על בסיס השינויים במדד המחירים לצרכן.

בתקופה של שלושה חודשים שנסתיימה ביום 31 מרס 1994 וביום 31 במרס 1993, עלה מדד המחירים לצרכן ב-2.3% וב-3.8% בהתאמה. בשנת 1993 כולה עלה מדד המחירים לצרכן ב-11.2%.

באור 4 - מיזוג הבנק וחברת הבת שלו בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ
בהתאם להחלטת דירקטוריון הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, החברה האם של הבנק, ולהחלטות שנתקבלו באסיפות כלליות שלא מן המנין של בעלי מניות הבנק ושל בעלי מניות חברת מימון של בנק ישראלי לתעשיה בע"מ, חברת הבת העיקרית של הבנק, הוגשה ביום 30 בדצמבר 1993 לבית המשפט המחוזי בת"א-יפו בקשה לתתן צו מיזוג, לפי סעיפים 233 ו-234 לפקודת החברות. למיזוג הבנק וחברת הבת האמורה בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, תוך חיסולם ללא פירוק של הבנק וחברת הבת.
המיזוג האמור עתיד להעשות בהתאם לחוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 94), התשנ"ג-1993 ("חוק המיזוגים"), ולפיכך הוא מותנה בעמידה בתנאים המנויים בחוק ובתקנות שיותקנו מכוחו.

הדו"ח הכספי המלא נמצא לעיון במשרדי הבנק ועותק ממנו יימסר לכל דורש.

מקבוצת הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ

חברה ישראלית לקרור והספקה בע"מ

הודעה על כינוס אסיפה כללית שנתית של כל בעלי המניות בחברה

ניתנת בזאת הודעה, כי ביום א' 12.6.94 בשעה 09:30 תתקיים במשרדי החברה ברחוב הנפח 2, חולון, אסיפה כללית שנתית של החברה.

על סדר היום:
1. קבלת ואישור הדו"חות הכספיים של החברה לשנת 1993.
2. קבלת דין וחשבון של הדירקטורים ושל מבקרי החשבונות.
3. בחירת דירקטורים וקביעת שכרם.
4. מינוי רואי חשבון.
5. אישור תנאי העסקת המנכ"ל שהינו אף דירקטור בחברה.
6. שונות.

חבר הזכאי להשתתף ולהצביע באסיפה הכללית, יכול להצביע אישית או על ידי בא-כוחו, ובמקרה של חברה על ידי נציג שהוסמך כהלכה.

המסמך הממנה בא-כח יהיה בכתב בחתימת ידו של הממנה או באי-כוחו שהוסמך לכך בכתב, או אם הממנה הוא חברה בחתימת יד המוסמכים לחתום מטעמה, ויופקד במשרדה הראשי של החברה ברחוב הנפח 2, חולון, לא פחות מאשר 48 שעות לפני המועד הקבוע לאסיפה שבה עומד להצביע האדם ששמו נקוב במסמך.

אם בתוך מחצית השעה מהמועד שנקבע לאסיפה לא נמצא מנין חוקי, תדחה האסיפה לאותו היום בשבוע הבא, באותו המקום ובאותה השעה, או ליום, מקום ושעה אחרים כפי שיקבע על ידי הדירקטוריון ויוצע לבעלי המניות.

בפקודת הדירקטוריון.

פרי העמק (שימורים וקפואים) 88 בע"מ

הודעה על אסיפה כללית שנתית (רגילה)

ניתנת בזה הודעת החברה בדבר כינוס אסיפה כללית שנתית (רגילה), ביום ראשון, 29 במאי 1994, בשעה 9:00 במשרדי מפעל החברה, איזור התעשיה מגדל העמק.

על סדר היום:

1. אישור הדו"חות הכספיים של החברה לשנה שנסתיימה ב־31 בדצמבר 1993 וקבלת דו"חות המנהלים ורואה החשבון.
2. מינוי רואה החשבון וקביעת שכרו.
3. מינוי דירקטורים.
4. מינוי דירקטורים מקרב הציבור וקביעת שכרם.
5. שונות.

בעל מניות המעוניין להיות מיוצג על ידי בא־כוח, יפקיד במשרדי החברה יפוי־כוח מתאים, 48 שעות לפחות לפני מועד האסיפה.

אם תוך חצי שעה מתום המועד שנקבע לאסיפה לא ימצא מנין חוקי, תדחה האסיפה ליום ראשון, 5 ביוני 1994, בשעה 9:00, באותו המקום.

הדו"חות הכספיים של החברה ליום 31 בדצמבר 1993 פורסמו ונמצאים במשרדי מפעל החברה לעיון.

שמואל מאירסון
סמנכ"ל

נהג! קח חייל בדרך הביתה

صكنا من الاحل

קרבות קשים בבירת רואנדה; 30 הרוגים בהפגזה על בית חולים

קיגאלי (רויטר). – לפחות 30 מאושפזים נהרגו כאשר מטר של פגזי מרגמה פגע בבית חולים בקיגאלי בירת רואנדה.

גם מתחם של האו"ם בעיר נפגעו מפגזי מרגמות, במהלך הקרבות הקשים בין כוחות הממשלה למורדים. הקרבות פרצו באיזור נמל התעופה אתמול לפנות בוקר והתפשטו למספר רבעים של קיגאלי.

"בבקשה, אמרו לעולם מה שראית", ביקש מעיתונאי רופא בבית החולים שנפגע. עובדים בבית החולים – הנמצא בחלק העיר שבשליטת הממשלה – אמרו כי 30 בני אדם נהרגו, אבל מקורות ממשלתיים מסרו על 50 הרוגים. רבים מהקורבנות מצאו את מותם מהתפוצצות פגז בודד ליד אוהל בו שכבו 40 מאושפזים.

נראה שהמורדים בני הטוטסי, אנשי "החזית הפטריוטית של רואנדה", הם שהפגיזו את בית החולים, השוכן ליד בסיס, ממנו הפגיז הצבא את המורדים.

"הלחימה קשה ביותר. פגזים פגעו גם במלון מיל קולינס. עד עתה אין בידנו פרטים על מספר הנפגעים", אמר ראש מבצע הסיוע של האו"ם ברואנדה, עבדול קאביה. האו"ם מגן על מאות פליטים – רובם בני טוטסי – הלכודים במלון. "קראנו לשני הצדדים להפסיק את ההפגזות", הוסיף קאביה.

לפחות 12 פגזים פגעו אתר הצהריים במתחם של האו"ם בקיגאלי, אבל איש לא נפגע. לא ברור מי משני הצדדים ירה על המתחם, אך האתר נמצא בשטח שבשליטת המורדים. מפקד כוח המגן של האו"ם, הגנרל הקנדי רומאו דאלייר, הורה לאנשיו לתפוס מחסה בעת ההפגזה. "זה יהיה גרוע יותר עד שתהיה הפסקת אש", אמר. דאלייר נסע אתמול לגיטארמה, 40 ק"מ מדרום מערב לבירה, לפגישה עם מנהיגי הממשלה, על מנת לדון פעם נוספת בהעברת נמל התעופה של קיגאלי לפיקוח האו"ם.

שר ההגנה, אוגוסטין ביזימאנה, אמר שהממשלה מעוניינת בהפסקת אש, כיוון שהמורדים שולטים בכל הדרכים החשובות ברחבי המדינה. אולם הוא הוסיף, כי הממשלה נחושה בדעתה להביס את המורדים. "הם עלולים לכבוש את קיגאלי, אבל לא את המדינה, כיוון שהעם אינו אוהב אותם", אמר.

איידיד חזר למוגדישו; האו"ם חושש מחידוש מלחמת האזרחים

מוגדישו (עמיר ועיא.אף.פ.). – הגנרל מוחמד פראח איידיד, ראש אחת המיליציות העיקריות בסומליה, חזר אתמול למוגדישו, לאחר היעדרות של קרוב לשישה חודשים, כך מסר דובר האו"ם בבירת סומליה, ג'ורג' בנט.

הגנרל, שעמד בראש "האיחוד הלאומי הסומאלי", יצא את סומאליה בדצמבר '93 בבסוס צבאי אמריקאי לאדיס אבבה, כדי להשתתף בבו"ם בין הצדדים הלוחמים. איידיד, שהאו"ם קבע פרס על ראשו בשנה לעברה, חזר לארצו והתקבל כגיבור לאומי. באסיפה בברכו מוגדישו הוא שיבח את הובכיו על מאבקם נגד "התוקפנים הזרים".

פקידי או"ם אמרו כי הם חוששים ששובו של איידיד יביא לחידוש מלחמת האזרחים. איידיד וריבו, עלי מאהדי מוחמד, חתמו במרס על הסכם שלום, אך מאמצי האו"ם לשכנע אותם לקיים ועידת שלום נכשלו שוב ושוב.

מאז ראשית החודש מתחוללות במוגדישו התנגשויות הבין־שבטיות החמורות ביותר בשנתיים האחרונות.

דובר האו"ם אמר אתמול, כי אין כל ידיעה חדשה על גורלו של המתווך הנפאלי שנחטף ביום שלישי, יום לאחר שנפצע כשמכוניתו עלתה על מארב. חמישה אנשי או"ם נהרגו במארב זה. בנט סירב להשיב על השאלה אם הלוחמים המחזיקים במתווך דרשו כופר נפש עבור שחרורו.

צרפת תוציא חייליה מבוסניה אם לא תושג התקדמות לקראת הסדר

ב־13 ביוני ייעשה בז'נווה ניסיון אחרון של ארה"ב, רוסיה ואירופה לגבש מדיניות משותפת בנוגע ליוגוסלאוויה לשעבר

סרייבו (רויטר). – המעצמות הודיעו על קיום פגישה בה ייעשה ניסיון אחרון לגבש מדיניות בנוגע לבוסניה, בשעה שצרפת הזהירה אתמול שהיא תחל להוציא את חייליה מהרפובליקה היוגוסלאווית לשעבר, אם לא תושג התקדמות משמעותית לקראת שלום.

למרות האזהרה נמשכו הקרבות הקשים בין הסרבים למוסלמים על הדרך אספקה חיונית.

הודעתה של צרפת פורסמה לקראת הפגישה המכרעת של שרי החוץ, של ארה"ב, רוסיה והקהילה האירופית ב־13 ביוני בז'נווה. שר החוץ הצרפתי, אלן ז'ופה, אמר כי ההחלטה בנוגע ל־6,800 חיילי האו"ם הצרפתים בבוסניה תיפול בסוף יוני או בתחילת יולי. הוא הוסיף, כי ייתכן שהפגישה בז'נווה תהיה "רגע ההכרעה".

ההכרזה מפאריס באה לאחר שבריטניה אמרה, כי אם הצדדים הלוחמים לא יגיעו להסכם תוך שמונה שבועות, בוסניה תדרדר למלחמת אזרחים בהיקף מלא וכוחות האו"ם ואנשי ארגוני הסיוע יעזבו את שטחה. שר המדינה הבריטי לענייני חוץ, דאגלאס הוג, ששב ללונדון, לאחר סיור ביוגוסלאוויה לשעבר, אמר: "הזמן אוזל ומשבר מתקרב. איני יודע מה תהיה התוצאה".

אבל פקיד אמריקאי בכיר אמר כי וושינגטון מצפה מכל הצדדים בבוסניה להשתתף בשיחות שלום שיתקיימו בצרפת בשבוע הבא לפני פגישת שרי החוץ של המעצמות בז'נווה. "אני יודע שהמוסלמים והקרואטים יהיו שם, וממה ששמעתי מהסרבים נראה שהם יפסיקו להציג תנאים מוקדמים וישתתפו גם כן", אמר הפקיד שביקש להישאר בעילום שם.

עיתוני צרפת האשימו את הסרבים בלקיחת כופר נפש מארגון סיוע תמורת שחרורם של 11 מעובדי הארגון שהוחזקו בשבי במשך 40 יום. ה־11 שוחררו שלשום.

כוח האו"ם דיווח אתמול על קרבות קשים לאורך הכביש בין סרייבו לטוזלה שבצפון בוסניה ועל התנגשויות באיזור טראווניק במרכז הרפובליקה. כן נמסר כי שתי הערים המוסלמיות טוזלה וזניצ'ה הופגזו אתמול. סוכנות הפליטים של האו"ם דיווחה על בריחת תושבים סרבים מזניצ'ה ומטבי־טראווניק הסמוכה. חלק מהסרבים טענו כי סבלו מהתעללות מצד השלטונות המוסלמים.

רוב העוזבים הם נשים, ילדים וזקנים העושים את דרכם דרך סרייבו לאזורים הסרביים בבוסניה. חלק מהגברים שברחו סיפרו כי הם גויסו בכפייה לשירות צבאי.

אמש בקאן

כמו טיול על וספה

מאת גדעון קויץ. קאן

"יומני היקר" הוא שמו של סרטו המאוד אישי של הבמאי האיטלקי, נני מורטי, שצולם אחרי שהבמאי החלים ממחלה קשה. אך למרות שמדובר בסרט אינטימי, יש בו לא מעט ביקורת על איטליה, תרבותה ומערכת הבריאות שלה.

הסרט בנוי משלושה פרקים. הראשון "הווספה" עוסק בטיול על וספה, שעורך הבמאי בעירו האהובה רומא במהלך חודש אוגוסט, כאשר העיר מתרוקנת מתושביה. במסעו הוא עובר מהרובעים הישנים לרובעים הבורגניים החדשים ומסיימו במקום בו נרצח פאזוליני.

בחלק השני "האיים" מטיילים הבמאי וידידו האינטלקטואל באיים שונים, ויש בו ביקורת על המשפחה האיטלקית המודרנית הכוללת רק ילד אחד, ההופך לעריץ; על איים שהופכים לאתרי תיירות מתוחכמים ועל השפעה של סדרות הטלוויזיה האמריקאית באיטליה.

החלק האחרון "הרופאים" עוסק במחלתו של הבמאי. הוא מתאר את הדיאגנוזות הלא נכונות של הרופאים עד לגילוי מחלתו. זוהי ביקורת קשה על המערכת הרפואית באיטליה ועל האי־איכפתיות של הרופאים. הסרט מצחיק ועצוב כאחד.

הסרט השני שהוצג אמש בפסטיבל הוא סרט רומני בשם "קיץ בלתי נשכח" של הבמאי לוסיאן פינטילה, שנאלץ – כמו רבים מהבמאים המזרח אירופאים – לעזוב את ארצו בשנות השבעים כדי להמשיך וליצור.

במערב, בעיקר בצרפת, הוא הפך לבמאי תיאטרון ידוע וביים מחזות של איבסן ומולייר, עד לשובו לרומניה ב־'89. עלילת הסרט מתרחשת ברומניה הגדולה בשנות העשרים, בה חיו גם גרמנים ויהודים רבים.

קצין צעיר ומשפחתו עוברים למחנה צבאי על־יד הגבול הבולגרי, שם נהרגים חייליו של הקצין בידי מסתננים. הרומנים מחליטים להוציא להורג שבויים בולגרים והקצין, בעיקר בהשפעת אשתו, מסרב פקודה. למרות זאת השבויים מוצאים להורג והקצין נאלץ לעבור למחנה אחר. זהו סרט רגיש ביותר ובו משחק יפה של השחקנית הצרפתית, מרי תרז דה ברסטי.

תומכי מפלגת האופוזיציה במלאווי חגגו אתמול את נצחונם בבחירות לנשיאות ולפרלמנט (צילום: א.פ.)

מנהיג האופוזיציה ניצח בבחירות הדמוקרטיות הראשונות במלאווי

הדיח את הנשיא האוטוקרטי, קאמוזו באנדה, ששלט במדינה יותר מ־30 שנה; מפלגת האופוזיציה ניצחה גם בבחירות לפרלמנט

בלאנטייר (רויטר). – נשיאה השישי של מלאווי, קאמוזו באנדה – ששלט במדינה האפריקאית ביד ברזל במשך יותר מ־30 שנה – הודה אתמול בתבוסתו בבחירות למנהיג האופוזיציה, באקילי מולוזי.

בקול עצור בירך באנדה ברדיו הממלכתי את מולוזי בן ה־51 על נצחונו בבחירות הדמוקרטיות הראשונות במלאווי מאז זכתה בעצמאות מבריטניה ב־'64. עשרות אלפי אוהדים חוגגים זרמו לרחובות הבירה המסחרית בלאנטייר, רבים מהם הניפו את הדגל הצהוב של "החזית הדמוקרטית המאוחדת" של מולוזי.

"אף שהתוצאות הרשמיות של הבחירות עדיין לא הוכרזו, כל הסימנים מצביעים הקולות עד כה מראים שמולוזי ניצח בבירור בבחירות לנשיאות. אני רוצה לברך אותו מכל ליבי על נצחונו", אמר באנדה שעל־פי ההערכה הוא באמצע שנות ה־90 לחייו.

ועדת הבחירות העצמאית, שארגנה את הבחירות שהתקיימו ביום שלישי, אמרה כי התוצאות הסופיות יתפרסמו היום, באיחור של יום בגלל בעיות לוגיסטיות בהעברת הקלפיות למוקדי הספירה.

הנשיא המובס – שבעבר איים על יריביו שהוא יהיה מאכל לתנינים – הבטיח שהוא ומפלגתו, "מפלגת הקונגרס של מלאווי", תשתף פעולה עם הממשלה החדשה.

המנצח מולוזי קרא לקהל חוגג של 10,000 מתומכיו שלא לנקום במפסידים. "הבה נקבור את הפיגיונות. הבה נשכח את העבר", אמר לתומכיו מתוך למטה מפלגתו בלימבה. "אני מבטיח לכל אלה שהפסידו ולכל אוהדי הבחירה שלא הצביעו עבורנו, שאין להם מה לדאוג", הוסיף.

רבים מ־3.7 מיליוני בעלי זכות ההצבעה במדינה העניה בת 9.7 מיליון התושבים הצביעו בבחירות. מתוצאות לא רשמיות עולה שמולוזי זכה בלפחות 1.2 מיליון קולות, בהשוואה ל־800 אלף שניתנו לבאנדה. מנהיג מפלגת אופוזיציה אחרת, "הברית למען הדמוקרטיה", קאקאפווה צ'יהאנה, זכה ביותר מ־600 אלף קולות.

בבחירות ל־177 מושבי הפרלמנט, זכתה מפלגתו של מולוזי ביותר מ־80, מפלגתו של באנדה זכתה ב־41 ואילו "הברית למען הדמוקרטיה" ב־35. עיתונאים במלאווי מסרו, כי רוב אוהדי הבחירה שהתוצאות לגביהם עדיין לא התפרסמו נמצאים באזורים שאוכלוסייתם תומכת ב"החזית הדמוקרטית המאוחדת".

3 רוסים ו־8 אנ[...] ביטחון מקומיי[...] נהרגו בהתקפה [...] אוטובוס באלג'י[...]

אלג'יר (עמיר ועיא.אף.פ.). – [...] פועלים רוסים ושמונה אנשי [...] אלג'ירים נהרגו שלשום, כאשר ה[...] בו נסעו עלה על מארב, ככל הנ[...] קנאים מוסלמים, בג'יג'ל, 360 ק"מ [...] לאלג'יר, כך הודיע אתמול דובר א[...]

האוטובוס היה בדרכו מעיר הנמ[...] לשדה התעופה באלג'יר. דובר משר[...] הרוסי, הודיע במוסקווה כי מספ[...] הביטחון האלג'ירים שנהרגו עומד [...] וחמישה רוסים אחרים נפצעו [...] ואושפזו בבית חולים.

הדובר הרוסי אמר, כי רוב ה[...] נהרגו. הוא לא מסר מי אחראי להת[...] יותר מ־30 זרים נרצחו בידי מוסלמים באלג'יריה מאז ספטמבר.

ז'קלין קנדי רוצ[ה] למות בבית

ניו יורק (עמיר ועיא.אף.פ.). – [...] קנדי אונאסיס עזבה את בית החולי[ם] בקשתה, כיוון שהרופאים אינם [...] עוד לעזור לה, כך מסרה אתמו[ל] [...] טאקרמן, דוברת אלמנתו של הנ[שיא] קנדי.

"היא לא תקבל עוד טיפול", [...] טאקרמן. "המחלה התקדמה והרופא[ים] [...] מסוגלים עוד לעשות דבר למענ[ה]. [...] המשפחה, כולל שני ילדיה ג'ון [...] חשו אל מיטת חולייה של ז'קלין, [...] בשדרה החמישית במנהטן.

ז'קלין קנדי בת ה־64 מסרה בפב[...] היא סובלת מסרטן במערכת הלימ[...] ינואר קיבלה טיפול כימותרפי. ז'ק[...] אלמנתו של הנשיא המנוח ג'ון קנ[...] איל הספנות היווני אריסטוטל אונ[...]

צמיחה
שוקי הון 1993 בע"מ
• צמיחה ניירות ערך והשקעות בע"מ
• צמיחה ניהול קרנות (1987) בע"מ

תשקיף
צמיחה מניות קרן נאמנות
הודעה על פרסום תשקיף

קרן פתוחה
הקרן הינה קרן פתוחה כהגדרתה בחוק להשקעות משותפות בנאמנות, התשכ"א-1961.
ניתנת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 23 (נ) לחוק ניירות ערך תשכ"ח-1968, כי פורסם תשקיף בדבר הצעה לציבור של מספר בלתי מוגבל של יחידות בנות 1 שקל חדש, בהעדרות השתתפות על שם של יחידה אחת או יותר. המוצעות החל מיום 20.5.94 ועד ליום 19.5.95 במחירי יחידה משתנים בתוספת שעור הוספה של 2.5%, כמפורט בפרק א' בתשקיף.

מדיניות ההשקעות של הקרן (ראה פרק ד' בתשקיף)
1. הסכם הנאמנות קובע כי:
א. לפחות 65% מהשקעות הקרן בניירות ערך (למעט מלווה קצר מועד) יהיו מניות או ניירות ערך הניתנים להמרה במניות (*).
ב. הוראות ס"ק (א) לעיל ניתנות לשינוי על ידי תיקון הסכם הנאמנות ללא צורך באישור על ידי החלטה של אסיפת בעלי היחידות. שינוי הסכם הנאמנות כפוף לאישור [...] (ראה פרק [...] בתשקיף).
2. שעור השקעות הקרן במלווה קצר מועד לא יעלה על 30% משווי נכסי הקרן. מנהל הקרן יהיה רשאי להגדיל את השעור האמור אם יקבל אישור לכך מאת הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר.
3. מנהל הקרן עשוי להשקיע את אמצעי הקרן גם בניירות ערך זרים, לפי הוראות תקנות להשקעות בניירות ערך זרים, בשעור שלא יעלה על 30% מכלל נכסי הקרן (ראה סעיף 3 לפרק ד' בתשקיף).
4. מנהל הקרן עשוי להשקיע עבור הקרן באופציות (Options) על השקעה באופציות והסיכונים הכרוכים בכך, ראה פרק ד' בתשקיף.

תחומי ההשקעות העיקריים של הקרן וממוצע ההשקעות המשוקלל באחוזים מסה"כ נכסי הקרן ולפי ההחזקות בסוף כל חודש בשנה שנסתיימה ביום 31.3.94 היו כמפורט בזה:

	תחומי ההשקעות	ממוצע משוקלל
מניות וכתבי אופציות	75.81-91.82	85.94
אגרות להמרה	1.14-4.35	2.71
מניות ישראליות בחו"ל	1.13-5.48	2.29
אמצעים נזילים	0.77-16.87	8.57

נתונים על השינוי במחיר הפדיון של יחידות הקרן בהשוואה לשינויים במדדים שונים

	שעור העליה בשנה שנסתיימה ביום 31.3.94	שעור עליה בשנה שנסתיימה ביום 31.3.93
מחיר הפדיון של יחידות הקרן	15.70	58.57
מדד מניות כללי	6.49	68.67
מדד אגרות להמרה	-24.00	50.00
מדד המחירים לצרכן	9.63	30.78

צבירת רווחי הקרן
כל עוד לא יוחלט אחרת על ידי מועצת המנהלים של מנהל הקרן יצטברו רווחי הקרן בקרן ולא יחולקו במאמנים.

שכר מנהל הקרן והנאמן (ראה פרק י' בתשקיף)
על פי הסכם הנאמנות זכאי מנהל הקרן לקבל שכר שנתי השווה ל-3% מהשווי הפנימי הממוצע של כלל נכסי הקרן בניכוי ההתחייבויות. אך עוד לא יוחלט אחרת על ידי מנהל הקרן יקבל מנהל הקרן שכר שנתי השווה ל-2.5% מהשווי האמור. והנאמן זכאי לקבל ומקבל 0.2% מהשווי השנתי הממוצע של כלל נכסי הקרן בניכוי ההתחייבויות, כפוף למינימום של 100 שקל חדש לשבוע, צמוד למדד המחירים לצרכן שפורסם בגין חודש אפריל 1989.
אם תוך תקופת קבלת ההזמנות על פי תשקיף זה, יחול שינוי בשכר השנתי של מנהל הקרן, יתן על כך מנהל הקרן דיווח מיידי ויפרסם על כך הודעה לפחות בשני עיתונים יומיים בשפה העברית הנפוצים בישראל, לפחות 7 ימים מראש.
עותק מהתשקיף והעתק מהיתר לפרסומו הוגשו לרשם החברות.
את עותקי התשקיף ניתן להשיג בכל סניפי בנק אגוד לישראל בע"מ ואצל החברים האחרים בבורסה לניירות ערך בתל-אביב.
מנהל הקרן: צמיחה ניהול קרנות (1987) בע"מ.
הנאמן: חברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ.
תאריך התשקיף 20 במאי 94
(*) בכוונת מנהל הקרן לתקן את הסכם הנאמנות כך שלפחות 50% מנכסי הקרן יהיו מניות

אוורגרין שוקי הון בע"מ
("החברה")
תוצאות הנפקת ניירות ערך לציבור
על־פי תשקיף של החברה שפורסם ביום 13 במאי 1994, הציעה החברה לציבור 2,449,350 מניות רגילות רשומות על שם בנות 1. ש"ח ערך נקוב כל אחת. המניות האמורות הוצעו לציבור בדרך של מכרז ב־244,935 יחידות, כשכל יחידה כללה 10 מניות רגילות. סך־כל המחיר המזערי ליחידה היה 59.00 ש"ח.
רשימת החתימות נפתחה ביום 19 במאי 1994 בשעה 08.30 ונסגרה באותו יום בשעה 13.00. עד לסגירת רשימת החתימות נתקבלו מהציבור בשלב א' 328 בקשות לרכישת 187,920 יחידות בסכום כולל בסך של כ־11 מיליון ש"ח. מחיר הרכישה ליחידה נקבע לסך של 59.00 ש"ח. בהזמנות שנתקבלו במסגרת שלב א' הושג פיזור מזערי כנדרש על־פי כללי הבורסה.
עקב חתימות חסר בשלב א', יתקיימו ביום ראשון הקרוב, 22.5.94, שלב ב' של המכרז.

פינה חמה ללב"י
הקרן למען בטחו[ן]...
חגיגות [...]0 שנה לדישון
מועצה אזורית מבואות חרמון
יום רביעי ט"ז בסיון, 25 במאי [...]4 במעמד אלוף פיקוד הצפון יצ[...] מרדכי.
בתכנית: בשעה 19.00 – התכנ[...] וכיבוד בבית העם.
20.30 – פתיחת החגיגות במ[...] הספורט.
תוכנית אמנותית – ירדנה ארזי א[...] לוי, מוטי סרי, צוות הווי פיקוד צפון, מקהלת ילדי דישון.
מופע זיקוקים מרהיב והר[...] המונית.
החגיגות בסימן הצדעה לחיילי צ[...] וקרן לב"י.
היום יותר מתמיד - תן לבך ללב"י
קרן לב"י: רח' ד' נורדאו 17, הקריה, תל-אביב
טל. 03-5695410, 261206, 285183

חברת החשמל לישראל בע"מ
הי"א חשמל – שירות טלפוני להודעות על תקלות 24 שעות ביממה

ירושלים	02-580666	נהריה	04-933555
תל־אביב	03-5653777	נתניה	09-602988
חיפה	04-647777	עפולה	06-423533
אילת	07-372191	פתח־תקוה	03-9394488
אשדוד	08-511688	צפת	06-970211
אשקלון	07-770088	ראשון־לציון	03-9632488
באר־שבע	057-462666	רחובות	08-371388
טבריה	06-792275	רמלה	08-221313
חדרה	06-223133	רעננה	09-906188
כרמיאל	04-881731	אריאל	03-9366345 ש' 7
בית שמש	02-911669		

נהג!
פחות מהירות והרבה זהירות
תודה

מודעות עד חצות
אבל, לוח ומסחריות · בחיוג חינם
177-022-3000
מוקד ארצי

אנו מודיעים בצער רב על פטירת הגמלאי שלנו
פיגון יעקב ז"ל
ומשתתפים בצער המשפחה
הנהלת תנובה מחוז חיפה
ועד הגמלאים
וועד העובדים

לחברנו ירון משה
הננו משתתפים בצערך הכבד במות אחותך
שושנה בן אהרן ז"ל
לשכת המס מרחוב ת"א. יפו־דן פ"ת
ההנהלה והעובדים

קבלת מודעות אבל
24 שעות ביממה 03-5661111
ובחיוג חינם 177-022-1516

קבלת מודעות אבל דבר
177-022-9977
לוח ומסחריות · 24 שעות ביממה · בחיוג חינם
מכבדים כרטיסי אשראי

הנהלת מבטחים · ארגון הגמלאים עובדי מבטחים
אבלים על מותו של החבר
שמואל מזרחי ז"ל
לשעבר עובד סניפנו בבאר־שבע
תנחומים לבני המשפחה

בוכים וכואבים יחד עם המשפחות
שפיצר – נחמיאס
את מותה בטרם עת של יקירתם
טלי ז"ל
בית כפר ויתקין

מודעות
בהטבות הגדולות ביותר!!
177-022-29 29

קבלת מודעות אבל
177-022-88 55

יש מלחמות שזוכות לסיקור נרחב, כמו המלחמה ביוגוסלוויה, ויש מלחמות שמעוררות פחות התעניינות, כמו המלחמה בין ארמניה לאזרבייג'אן על חבל נאגורנו־קרבאך, למרות שהסבל האנושי הכרוך בהן הוא לא פחות כואב. השבוע התמקדה המלחמה ביוגוסלוויה באיזור העיירה ברצ'קו, זירת העימות הקשה בין הכוחות הסרבים לבין המוסלמים והקרואטים. בעיצומו של הקרב לקחו לעצמם שני חיילים סרבים הפוגה

עישון קצרה. באותו זמן התכנסו באזרבייג'אן נשים אזריות לבכות על קברי מרי שנהרגו באזרמת הקווקז. וכמו ביוגוסלוויה, שם נשברה הפסקת האש בהבלים, כך גם בקווקז נשברה השבוע הפסקת אש שהושגה בקושי רב בשבוע שעבר בשיחות שלום במוסקווה.

(צילומים: אי.פי.)

איתותים סותרים

לי קואן יאו, מייסד סינגפור, האשים השבוע את הנשיא קלינטון בהעברת מסרים מדיניים סותרים כלפי סין. את דו"ח זכויות האדם של הסטייט דיפרטמנט הגדיר כדו"ח של מנהל בית־ספר להורים. המדיניות האמריקאית באסיה הפאסיפית, חתם לי, מערערת את משולש היציבות האזורי הבנוי על סין, יפן וארה"ב

סינגפור תופסת בזמן האחרון את הכותרות ולאו דווקא בהקשרים מחמיאים במיוחד. פרשת המלקות שבהן כובד ישבנו של מייקל פיי, הצעיר האמריקאי שהואשם בוואנדליזם ובריסוס מכוניות, לא תרמה לתדמית הסינגפורית כמדינה נאורה. אבל מכאן ועד לנקיטת אמצעי לחץ מערביים הדרך עדיין רחוקה. אמש התבשר העולם, כי העסקה האמריקאית למכירת מטוסי אף־18 לסינגפור לא תעוכב בשל החוק הסינגפורי המנוגד לאמנת זכויות האדם של האו"ם, שעליה חתומות גם ארה"ב וסינגפור. הסיבה היא, כמובן, שעם הצלחה נוסח סינגפור לא מתווכחים וסינגפור היא אכן נס כלכלי ואחד מחמשת הנמלים החשובים בעולם.

כמו טייוואן, כך גם סינגפור היא ההוכחה שדמוקרטיה בסגנון מערבי אינה המתכון היחיד בדרך אל העושר. אושר זה כבר עניין יחסי.

על הרקע הזה מקבלים הד ועניין מיוחדים דברים שהשמיע השבוע לי קואן יאו, האב המייסד של סינגפור. לי קואן יאו האשים את ארה"ב בשילוח איתותים סותרים כלפי סין. "ארה"ב נוהגת במעין טורדנות מרושעת במדיניותה האסיאנית", האשים לי, "בכך שהיא שולחת איתותים סותרים לסין. על וושינגטון להחליט כבר אם בדעתה לבודד את בייג'ין או לקרב אותה. אי אפשר בו־זמן לקרב את סין בתחומים אחדים ולבודד אותה באחרים".

את התבטאותו בעלת המשקל שנאמרה בפורום בינלאומי חתם לי בהגדרת מדיניות החוץ האמריקאית כ"תמוהה".

"אם מטרת המדיניות האמריקאית היא ליברליזציה, כי אז התשובה היא עוד ועוד מסחר והשקעות. אולם במקום לעשות זאת מאיימת ארה"ב להסיט את התהליך ממסלולו על־ידי ביטול מעמדה של סין כמדינת סחר מועדפת".

בראשית יוני יאלץ הנשיא קלינטון לפסוק אם לחדש את מעמדה של סין כמדינת סחר מועדפת. ההשלכות הדיפלומטיות והכלכליות מרחיקות לכת למדי. לפני כשנה, עם חידוש מעמדה של סין כמדינת סחר מועדפת, אמר קלינטון, כי דרושה התקדמות כוללת ומשמעותית בתחום זכויות האדם בסין וכי החלטתו החיובית או נובעת מאי־רצונו לבודד מדינה גדולה וחשובה כל־כך.

אולם השנה, כאמור, מתקרבת לקיצה וכל הסימנים מראים כי לוושינגטון אין סיבות רבות להיות מרוצה. רק בשבוע האחרון נחשפו מחנות כפייה לאלפי אסירים במדבר גובי. בקונגרס הולכת וגוברת ההתנגדות ליבוא מוצרים שיוצרו במחנות כפייה על־ידי אסירים. מאידך, רבים הקולות המתנגדים ליצירת זיקה בין קשרי מסחר לבין מצב זכויות האדם בטענה שאין קשר בין השניים ויצירת הזיקה ביניהם גם לא תביא לשיפור.

לי, האב המייסד של סינגפור, שמרבית תושביה הם סינים וסופר־קפיטליסטיים בו־בזמן, נמצא, אם כן, בעמדה מעניינת במיוחד על רקע פרשת המלקות של מייקל פיי. ובאופן צפוי למדי הוא תומך בחידוש מעמדה של סין כמדינת סחר מועדפת.

היתה לו השבוע גם ביקורת לעגנית כלפי דו"ח הסטייט דיפרטמנט על מצב זכויות האדם בסין. "זה מזכיר לי דו"ח של מנהל בית־ספר להוריו של תלמיד שסורח", אמר לי אמש. "כמה מן המהלכים של וושינגטון בזמן האחרון", הוסיף, "נראים מנוגדים לתהליך של בניית אסיה הפאסיפית כאיזור שליו ובטוח, התלוי במאזן בין סין, יפן וארה"ב.

לי הוא אחד מראשי הממשלה בעלי הוותק הרב ביותר בעולם. האיש שלט בסינגפור 31 שנים, מ־1959 ועד 1990, ויש לו פרספקטיבה מעניינת. "אני מבחין באחרונה ברוח של רשעות מסוימת הנושבת מאמריקה", אמר, והתכוון ללחצים האמריקאים על אינדונזיה ומאלזיה בתחום המדיניות כלפי איגודים מקצועיים. ארה"ב חוששת, כי כתוצאה משינויים במדינות אלו היא תאבד מקומות עבודה רבים לטובתן. לי האשים את ארה"ב, כי בשנה האחרונה השתמשה בפורום הארגון האסיאני־פאסיפי לשיתוף פעולה כבשק נגד הקהילה האירופית כדי להכריחה לחתום על הסכם גאט"ט.

חלק מחברות הארגון האסיאני־פאסיפי לשיתוף פעולה, אשר נטלו חלק בפסגה הכלכלית האמריקאית־פאסיפית שזימן הנשיא קלינטון, הרגישו נבגדות לאחר הפסגה בעקבות סעיפים שהוכנסו להסכם גאט"ט הפועלים לרעתן.

ביקורתו של לי לא הסתיימה כאן. לקינוח האשים האב המייסד של סינגפור את הנשיא קלינטון כי הפנה עורף לראש ממשלת יפן, מוריהירו הוסקאווה, בעת ביקורו בארה"ב. הביקור הסתיים או בטונים צורמים ובהופעתו של המזכיר, מיקי קנטור, שהרגיש קבל עם וטלוויזיה כיצד מונעת יפן תחרות חופשית של חברות אמריקאיות המעוניינות ביבוא טלפונים סלולריים ליפן.

"הוסקאווה נזקק או לעידוד ולרווח נשימה", אמר לי, "מאחר שהיה בעיצומו של תהליך רפורמות כלכלי ופוליטי. במקום זאת לחצה עליו וושינגטון באופן בלתי הוגן בעניינים מסחריים". בחודש שעבר אכן התפטר הוסקאווה לאחר שגברו הלחצים הפוליטיים נגדו ושמו נקשר בהלוואה שכשרותה אינה ברורה למרות שהוא אישית לא היה מעורב בה.

לאן נעלם בטינו קראקסי?

זו השאלה שהעסיקה את האיטלקים השבוע, לאחר שממשלתו של איל התקשורת ברלוסקוני אושרה בסנאט על חודם של שני קולות. לאחר חיפושים התברר כי ראש הממשלה לשעבר, החשוד מחקירה פלילית נגדו, מסתתר בתוניס ויש לו גם פתק מן הרופא, המסביר מדוע אינו יכול לחזור למולדתו האהובה

מאת אורי ש. כהן, רומא

הממשלה האיטלקית בראשותו של ברלוסקוני אינה ממשלה ככל הממשלות. לעת עתה מדובר רק בנצחונות, אולם אלה מספיקים כדי ללמד על הבעייתיות הכרוכה באיש העומד בראשה — ברלוסקוני או ברלוסקיזר, כפי שכינה אותו בעל בריתו, מנהיג הליגה הצפונית אומברטו בוסי.

ביום שברלוסקוני קיבל את המנדט להרכבת הממשלה זכתה קבוצת הכדורגל שהוא נשיאה, מילאן, באליפות איטליה. שלשום זכה ברלוסקוני באמון הסנאט, וקבוצתו מילאן בגביע אירופה לאלופות.

לממשלה החדשה מובטח רוב בפרלמנט, אולם לא בסנאט, וכל הצבעה הופכת למיני־דרמה. נוכחותם של 11 סנאטורים לכל החיים, הממונים על־ידי נשיא הרפובליקה ומהווים לשון מאזניים בעייתית למדי, רק מסבכת את המצב. בהצבעה לבחירת יו"ר הסנאט ניצח מועמד הרוב על חודו של קול, והממשלה החדשה אושרה אמש ברוב של שני קולות בלבד, הודות להימנעותם מהצבעה של ארבעה מחברי המפלגה הנוצרית־דמוקרטית לשעבר. לא לחינם תהה ראש סיעת השמאל "מה יהיה בעתיד, כאשר ייגמרו האמצעים שמאפשרים לקואליציה לקנות קול זה או אחר בכל הצבעה".

"העם הצביע בעד הממשלה הזאת ולכן חובתכם המוסרית היא לאשר אותה", אמר ברלוסקוני בנאומו לפני ההצבעה, שבו הציג בין השאר את התוכנית של ממשלתו, תוכנית היפר־ליברלית שהיתה גורמת נחת למרגרט תאצ'ר. לתושבי בנוס איטליה, אשר התוכנה. בנאום, רק בהקשר של המלחמה במאפיה, נגרמה אולי פחות נחת, למרות שברלוסקוני דיבר על הצורך בסולידריות חברתית.

תהיה התוכנית אשר תהיה ויהיו השרים אשר יהיו (אקס־פאשיסטים, חברים מעולם העסקים), המשטר הברלוסקוניאני על כל ניגודיו ותולשותיו נולד. גם האופוזיציה נשמה לרווחה, שכן אם הממשלה לא היתה זוכה באישור היתה איטליה חוזרת אל הקלפיות, להצבעה שבה השמאל היה יכול רק להפסיד יותר.

זיג הייל

ברלוסקוני הוא יותר מאשר ראש ממשלה, הוא סמל. יש משהו הגובל בפולחן אישיות כאשר הוא מציג את עצמו כ"אבטחה המקסימלית" מפני ניגודי אינטרסים בין עסקיו הפרטיים לאלה הציבוריים. הקואליציה מורכבת מניגודים המיושבים כמעט בלעדית בכוח הכריזמה האישית שלו. הבעיות האתיות החמורות הנובעות מפעילותו כאיש עסקים ומבעלותו על רשתות טלוויזיה בעודו מכהן כראש ממשלה עדיין רחוקות מלבוא על פתרונן.

בנאומו הסביר ברלוסקוני, כי הוא נמצא תחת פיקוחם של נשיא הרפובליקה, העיתונות, בתי המחוקקים ודעת הקהל. העובדה שכל אלה דורשים ממנו לפתור את בעיית ניגוד האינטרסים אינה מטרידה אותו. אולם כמה אירועים שאירעו השבוע צריכים בכל זאת להטריד אותו.

משרד הפנים הוא אחד המשרדים החשובים ורבי הכוח באיטליה. מאז מלחמת העולם השנייה עמדו בראשו רק נוצרים־דמוקרטים. אחד הקשיים העיקריים בדרך להרכבת הממשלה היתה הדרישה ה... של הליגה הצפונית לקבל לידיה את המשרד הזה. הנשיא סקלפרו התנגד

ראש הממשלה ברלוסקוני. שני נצחונות

לכך בתוקף, אולם בסופו של דבר קיבל לידיו מספר שתיים בליגה, רוברטו מארוני, את המשרד. הבעיות התחילו מיד. ביום ראשון האחרון אישר מפקד המשטרה והנציב מטעם משרד הפנים מצעד לאומי של גלוחי ראש בעיירה ויצ'נצה. כ־200 ניאו־פאשיסטים צעדו ברחובות העיר במשך כמה שעות כשהם נושאים כרזות וקוראים סיסמאות שכבר הורגלנו אליהן בהפגנות מסוג זה: "זיג הייל", "ארים הוצרה" וכו'.

רק זה היה חסר לממשלה החדשה בימים אלה, כאשר שר החוץ החדש יצא לאירופה להרגיע את חברות הקהילה, כאשר מנהיג הברית הלאומית פיני מתאמץ להוכיח שמפלגתו היא ימין חדש דמוקרטי וכאשר ברלוסקוני מכריז שלא קיימת סכנה ימנית באיטליה. עריפת הראשים היתה מיידית. מפקד המשטרה והנציב הודחו בהוראתו של ברלוסקוני ובוסי. מפכ"ל המשטרה הוציא מיד הוראה האוסרת לאשר הפגנות מסוג זה בעתיד. שר המשפטים טען, כנראה לאור החוקה הגרמנית, שאיסור ההפגנות הוא צעד אנטי דמוקרטי. סגן שר הביטחון החדש מהברית הלאומית טען שמאחורי ההפגנה עומד לא אחר מאשר המוסד הישראלי.

בין המשתתפים בהפגנה היו גם שלושים חברי חזית הנוער — תנועת הנוער של המפלגה הניאו או הפוסט פאשיסטית. אלה הורחקו מיד על פי הוראתו של פיני.

לא היה זה שבוע קל לפיני, המשתדל כל־כך להוכיח שמפלגתו אינה לא אקס, לא פוסט ולא ניאו פאשיסטית. בתחילת השבוע התברר שהוא וחבריו חתומים על הצעה לשנות את הסעיף בחוקה שאוסר על הקמתה מחדש של המפלגה הפאשיסטית. לאחר חקירה קצרה נמצא האשם — המזכירה הדיקה ראש והעלתה את ההצעה. "אין על מה לדבר", אמר פיני, "אף אחד לא רוצה לשנות את הסעיפים האלה בחוקה". ומי שרצה להירגע נרגע.

המאפיה מתעוררת

בעיה נוספת ששר הפנים החדש נאלץ להתמודד איתה היא המאפיה. כוחה של המאפיה בדרום־איטליה נבע מהעדר נוכחות של המדינה באזורים אלה. מינויו של שר הפנים מטעם הליגה, המטיפה לפדראליזם ולהקטנת כוחה של המדינה הריכוזית, אינו מהווה סימן מעודד מבחינה זו. נוסף לכך מרבה הקואליציה החדשה לדבר על שינוי החוק של עדי המדינה, המכשיר העיקרי שאיפשר את ההתקדמות הנוכחית במלחמה במאפיה.

הבעיה העיקרית מבחינת המאפיה היא תוצאות הבחירות האחרונות למועצות המקומיות. בבחירות אלו, שנערכו שלושה חודשים לפני הבחירות הארציות, זכה השמאל בניצחון מוחץ, אפילו בעיירה קורליאונה, לב לבה של המאפיה הסיציליאנית. בבחירות הארציות לעומת זאת זכה ברלוסקוני לתמיכה עצומה בסיציליה.

יהיו הסיבות למהפך אשר יהיו, המאפיה מראה סימני התעוררות. ביום ראשון, לדוגמה, פוצץ ביתו של פעיל השמאל וראשי המועצות מתלוננים על איומים והפחדות. זה היה הפיצוץ השלישי בתקופה האחרונה. שר הפנים החדש ירד מיד לסיציליה ונפגש עם ראשי המועצות. מארוני הסביר את ההתעוררות של המאפיה בכך שראשי המועצות מסרבים לקחת חלק במאזן הכוחות הישן והבטיח שהמלחמה במאפיה נמצאת בראש סדר העדיפויות של משרדו.

"אבל איפה קראקסי?" זו היתה השאלה הנפוצה ביותר השבוע. בתחום האפרפר שבין פוליטיקה לפלילים מוגדר ראש הממשלה הסוציאליסטי לשעבר, בטטינו קראקסי, כחברו האישי של ברלוסקוני. בעקבות בחירת הפרלמנט החדש הוסרה, כמובן, חסינותו של האיש אשר שלט במשך תקופה ארוכה ללא עוררין בפוליטיקה האיטלקית ושעל־פי ההאשמות הביא את השחיתות לרמות שיא. קראקסי מואשם במעורבות בשלוש פרשיות שחיתות. התביעה במילאנו ביקשה לשלול את דרכונו, אולם כשהוצגו הצא קראקסי כבר לא היה בביתו. ממקום הימצאו הוא שלח פאקס שבו התלונן מרות על כך שרודפים אותו. עורכי הדין שלו לא ידעו לספר היכן הוא, אולם הביעו תקווה שהוא ישוב במהרה. ההשערות על מקום הימצאו נעו בין פאריס, ניו יורק, מוסקווה ותוניס. אשתו עברה להתגורר בוילה שלהם בעיירה חממת בתוניסיה. צבא של עיתונאים אשר נשלח לשם מצא אותה סימפאטית ואדיבה, אולם היא לא ידעה לספר דבר על מקום הימצאו של בעלה. שלשום הגיע פאקס של קראקסי עם פתק מהרופא המצהיר שהוא חולה סכרת ולכן אין הוא יכול לחזור.

"הייתי חלק מהשיטה. כולם נהגו כך. כל המפלגות נהגו כך" — זה היה קו ההגנה של קראקסי מרגע שפרשיות השחיתות יצאו לאור. לפני הבחירות האחרונות הוא הגיש לתביעה מסמכים שבהם האשים את ראשי השמאל בהאשמות שונות. אלה מיד נכנסו לרשימת הנחקרים וכל זה בשיאה של מערכת הבחירות.

הפרויקט הפוליטי של ברלוסקוני מדיף ניחוחות קראקסי. האימפריה של ברלוסקוני נבנתה לא מעט בזכות התמיכה של קראקסי. התוכניות והסגנון גם הם דומים. אמש נפתרה התעלומה. זה מכבר הוא נמצא בתוניס ובימים האחרונים הוא עובר טיפול רפואי, הודתה אשתו. למה חיכה קראקסי? מדוע נעלם עד עתה? יש הטוענים שהוא חיכה לכך שהסנאט יאשר את הממשלה של ידידו ברלוסקוני.

HAM-LET

המ-לט (ישראל-קנדה) בע"מ

הודעה לפי סעיף 23 לחוק ניירות ערך, התשכ"ח - 1968, בדבר פרסום

תשקיף

הנפקה של

עד 2,300,000 מניות רגילות רשומות על שם בנות -.1 ש"ח ע.נ. כ"א של החברה (להלן - "מניות רגילות"), בערך נקוב כולל של -.2,300,000 ש"ח;

ניירות הערך הנ"ל מוצעים לציבור בדרך של מכרז על מחיר היחידה שיתקיים ביום 26 במאי 1994 ב-20,000 יחידות, בהרכב ובמחיר המזערי כדלקמן:

115 מניות רגילות בנות -.1 ש"ח ע.נ. כ"א, במחיר מזערי של 5.66 ש"ח (566%) למניה ובמחיר כולל של 650.90 ש"ח

סה"כ מחיר מזערי של יחידה 650.90 ש"ח

מחיר היחידה שיקבע במכרז לא יפחת מ-650.90 ש"ח (להלן - "המחיר המזערי").

הנפקה זו הינה הנפקה ראשונה לציבור של ניירות ערך של החברה.

בחודש מאי 1994 הנפיקה החברה מניות המהוות 4.80% מהונה המונפק לקבוצת משקיעים שאחד מהם הינו החברה האם של אחד ממנהלי קונסורציום החתמים בהנפקה זו בתמורה לתשלום במזומן בסך כולל של -.1,763,000 ש"ח. המחיר של מניה רגילה בת -.1 ש"ח ע.נ. שהונפקה למשקיעים הינו 5.32 ש"ח (532%). מחיר מניה רגילה בת -.1 ש"ח ע.נ. בהנפקה לציבור הוא 5.66 ש"ח (566%). לענין ויתור של בעלי הענין על זכויות חסימה לטובת המשקיעים האמורים - ראה סעיף 6.9 לתשקיף.

בין בעלי המניות קיים הסכם הצבעה וזכות סירוב ראשונה במכירת מניות - ראה סעיף 6.10 לתשקיף.

ביום 22.12.1993 הועברו לחברה המניות בחברה הבת ה.טי.סי בע"מ שהיו בבעלות מר צבי טופז, בעל השליטה בחברה ובתמורה הקצתה החברה למר צבי טופז 2,735,000 מניות רגילות בנות -.1 ש"ח ע.נ כ"א בחברה, המשקפות את החלק היחסי בשווי המאזני של החברה הבת ליום 30.11.1993. הסכם ההעברה הנ"ל פוטר את מר צבי טופז מכל אחריות או שיפוי בקשר לפעילות ה.טי.סי עובר לתאריך העברת המניות בה - ראה סעיף 9.7 לתשקיף.

ניירות הערך של החברה ירשמו למסחר ברשימה המקבילה.

כ-44% ממכירות החברה בשנת 1993 היו לחמישה לקוחות (22.4%, 3.5%, 4%, 5.5% ו- 8.8%) כ-41.4% ממכירות החברה בשנת 1992 היו לחמישה לקוחות (9.3%, 7.9%, 10.6%, 11.8% ו- 1.8%). כ-41.2% ממכירות החברה בשנת 1991 היו לחמישה לקוחות (10.5%, 11.8%, 11.3%, 6.4% ו- 1.2%). כ-39.6% ממכירות החברה בשנת 1990 היו לחמישה לקוחות (21.6%, 6.8%, 2.4%, 0.6% ו- 8.2%). חמשת הלקוחות זהים בכל אחת מהשנים, למעט לקוח אחד שהתווסף בשנת 1993 במקום לקוח אחר. לעניין ההבדל באחוזי המכירות ללקוח מסויים בין השנים - ראה סעיף 9.6 לתשקיף.

לא נקבע יעוד ספציפי לתמורת ההנפקה והיא תשמש למימון הפעילות העסקית של החברה והחברה הבת ה.טי.סי. בע"מ, כפי שיחליט הדירקטוריון מעת לעת.

החברה תיאמה בדרך של הצגה מחדש (RESTATEMENT) את הדו"חות הכספיים לימים 31 בדצמבר, 1990, 1991 ו-1992 על מנת לשקף בהם למפרע את התיקונים המתייחסים להכרת מענקי ההשקעה על בסיס ההצטברות, התאמת הפחת והמיסים הנדחים בגינם, למחיקת השקעה בחברה בת בלתי פעילה ולהפחתת דמי שכירות ששולמו מראש. ראה חוות דעת המבקרים וביאור 25 לדו"חות הכספיים.

לענין עסקאות עם בעלי ענין - ראה סעיף 11.3 לתשקיף.

שלושה ממנהלי קונסורציום החתמים בהנפקה זו, התחייבו לרכוש עבור עצמם (נוסטרו) 8455 יחידות המהוות כ-42% מסך היחידות המוצעות לציבור בהנפקה זו - ראה סעיף 4.9 לתשקיף.

סך כל עמלות החיתום, ההפצה, היעוץ והניהול וסכום ההוצאות הנוספות הקשורות להנפקה זו, מוערך על ידי החברה בכ-14.7% מהתמורה המזערית (ברוטו) של הנפקה זו (ראה סעיף 13.2 בתשקיף).

מנהלי קונסורציום החתמים להנפקה לציבור:

אי.בי.אי. חיתום והשקעות (1993) בע"מ, י.ל.ר. חיתום והשקעות (1993) בע"מ, הבינלאומי הראשון ושות' - חיתום והשקעות בע"מ, ו.ש.פ. קפיטל חיתום והנפקה בע"מ, סלע חיתום ויעוץ להנפקות בע"מ, לוקסנברג חיתום בע"מ, רבבות חיתום בע"מ, ביקוש גיוסי הון (1993) בע"מ, סיגנל חתמים בע"מ.

עותק מהתשקיף והעתק מההיתר לפרסומו יוגשו לרשם החברות לא יאוחר מיום העסקים הראשון לאחר תאריך התשקיף. ניתן להשיג עותקים מן התשקיף ולהגיש הזמנות לרכישת ניירות הערך המוצעים בסניפי הבנקים ואצל חברי הבורסה לניירות ערך בתל-אביב בע"מ.

הודעה זו אינה מהווה הזמנה לרכוש את ניירות הערך המוצעים.

תאריך התשקיף: 19.5.94

صكنا من الاصل

עורך: לוי מורב

ירידה ברווח הנקי של "כור"

מאת כתבנו הכלכלי

הרווח הנקי של קונצרן כור ירד מ־202 מיליון ש"ח ברבע הראשון של '93 ל־170 מיליון ש"ח ברבע הראשון של '94. מדו"ח רווח והפסד של החברה שנמסר לבורסה אתמול עולה שחלה ירידה גם ברווח התפעולי והוא הסתכם ב־253 מיליון ש"ח לעומת 304 ברבע המקביל בשנה שעברה.

במכירות חלה עליה ואלה עלו מ־2,030 מיליון ש"ח ל־2,193 מיליון ש"ח, גידול של 8 אחוזים. גם ביצוא חל גידול והוא עלה ב־7.8 אחוזים והסתכם ב־249 מיליון דולר.

ההון העצמי של הקונצרן ביום 31.3.94 הסתכם ב־1,565 מיליון ש"ח והתשואה על ההון העצמי הגיעה ברבע הראשון ל־12.1 אחוזים.

בדו"ח ההנהלה מובעת הערכה שהרווח הנקי בשנת 1994 לא יקטן מהרווח הנקי שהושג בשנת 1993, זאת על סמך העובדה שהרווח הנקי ברבע הראשון של השנה היה גבוה מהרווח החזוי בתוכנית העבודה של הקונצרן.

בורסה / איתן יעקבסון

סופשבוע של עליות שערים

שבוע המסחר בשוק המניות הסתיים אתמול במגמה של עליות שערים. לאחר 11 ימים רצופים של ירידות שערים, נרשמו אתמול עליות בשוק, שהוסברו בהצהרה חיובית של ערפאת אשר תאפשר את המשך הדיאלוג עם אש"ף. העליות היוו תיקון טכני לירידות של ימי המסחר הקודמים, והוסברו גם בהתייצבות במניות הישראליות בניו יורק.

עלייה נאה של 4% נרשמה במניות כלל אלקטרוניקה, בתגובה לעלייה החדה במניות אי.סי.איי טלקום בניו יורק ביום רביעי בלילה, בעקבות המלצת קנייה של ברוקר אמריקאי.

טבע נסגרה אתמול בעלייה של 2%, בהשוואה למחיר סגירה של 23.5 דולר בניו יורק ביום רביעי בלילה. עליות חדות בלטו בניירות ערך של תאגידים שעוסקים בחיפושי נפט: ישרמקו ואבנר. עליות נאות בלטו גם במניות יואל ומכפירים שקשורות בקידוח הימי. ישרמקו, שנצנחה שלשום לרמה של 20, עלתה אתמול ב־10% לרמה של 22.

מבין המניות הבכירות בלטה בירידה מתונה מניית דיסקונט השקעות. הירידה הוסברה בדו"חות הכספיים המאכזבים של החברה לרבעון הראשון של 1994. עלייה נאה של 2.5% בלטה במניות קונצרן כור.

במניות אראקים לא בוצעו עסקאות במשתנים, משום שבירידה של 10% לא נמצאו להן קונים. לחץ המכירות במניות אראקים הוסבר בהפסדים של החברה בשנת 1993.

ירידות נרשמו במניות אינוונג, אקרשטיין, אורדן (דו"חות מאכזבים), דנבאר 5, בתן מיתוח, אוסם ופורמולה.

מדד המשתנים עלה בסיום המסחר לרמה של 206.4. צמודי המדד נסחרו במגמה מעורבת עם תנודות מתונות לשני הכיוונים, צמודי הדולר נסחרו במגמה של ירידות מתונות.

המק"מים הארוכים נסחרו ביציבות, עם עליות קלות ברמת תשואה של 10.8%־10.9%.

שוקי ההון בעולם / ביל כספי

עלייה חדה בגירעון המסחרי של ארה"ב – 12 מיליארד ד'

עלייה חדה נרשמה בחודש מרס בגירעון המסחרי של ארה"ב, והוא טיפס ל־12 מיליארד דולר, לעומת 9.7 מיליארד דולר בחודש פברואר. כלכלני משרד המסחר האמריקאי ומכוני המחקר הכלכליים הפרטיים העריכו את הגירעון בשמונה מיליארד דולר בלבד, ופירסום הנתונים גרם לאי שביעות רצון בולטת בקרב הסקטור העיסקי והמשקיעים.

נתוני הסחר של ארה"ב לא היו היחידים שגרמו לעוגמת נפש במערכת הכלכלית של ארה"ב. במקביל פורסמו נתוני התעסוקה שגם הם לא היו מלבבים. מספר מקבלי דמי אבטלה בשבוע שהסתיים ב־14 במאי, הסתכם ב־367 אלף איש.

נתונים כלכליים אלה לא השפיעו בשלב זה על המגמות בשוקי ההון השונים, והביקוש לדולרים היה מעורב. הדולר עלה לעומת הפרנק השווייצרי והין היפני, אך בולש לעומת המארק והפרנק הצרפתי. כמו כן התחזק הדולר לעומת הלי"ש.

בעקבות המגמות הללו עלה אתמול שער הדולר לשיא יומי של 1.660 מארקים, 1.4150 פר"ש, 104.20 יינים, 5.6820 פר"צ, ואילו הלירה שטרלינג ירדה ל־1.5055 דולר.

בשוקי המטבע של מערב אירופה נחלשה הלירה שטרלינג לעומת המארק ועמדה על 2.4965 מארקים, אך עלתה לעומת הפר"ש – 2.1247, המטבע היפני – 157.02 יינים.

בשוקי ניירות הערך יש ירידה קלה בשערי המניות ובשערי אגרות החוב הדולריות, כנראה עקב המשך ההיצעים אתמול. בשעות הצהריים של המסחר הניו יורקי ירד מדד הדאו ג'ונס קלות, ל־3,730.43 נקודות – ירידה מזערית חצי יומית של 2.46 נקודות, ואילו הרווח התלת חודשי של האג"ח ארוכות הטווח של ארה"ב ירד ל־31/32 104 נקודות – ירידה חצי יומית של 11/32 נקודות. ברוקרים בניו יורק מסבירים את חוסר היציבות בפעילות השוק בכך שהמערכת ממתינה להתפתחויות, ויש הטוענים כי היא טרם הצליחה לעכל את השינויים שהתבצעו בשבוע שעבר במדיניות המוניטרית של ארה"ב. המסחר העיסקי נבוך לנוכח העובדה שהבנק המרכזי טוען כי קיימת עלייה בלחצים האינפלציוניים של ארה"ב, אך לחצים אלה לא מורגשים בשטח.

בשוקי ניירות הערך של מערב אירופה היו ביקושים טובים ברוב הבורסות החשובות. במילאנו עלה מדד המניות, בעקבות תוכניתה של הממשלה החדשה לנקוט צעדים כלכליים שיביאו לשיפור המצב הכלכלי באיטליה. בבריטניה העלו ביקושים קלים את מדד המניות הכללי ל־3,122.70 נקודות, ואילו בפרנקפורט עלה מדד הדקס ב־7.70 נקודות, ל־2,267.41 נקודות.

בשוק ניירות הערך של הונג קונג הופיעו אתמול היצעים וגל מימושים, לאחר עליות השערים הגדולות מאוד שהיו שם שלשום. בתום המסחר ירד מדד ההנג סנג ל־9,354.98 נקודות – ירידה יומית של 121.66 נקודות.

רשת "טרמא אופיס" החלה בשיווק מוצרי הציוד המשרדי "סטפלס". מאות מוצרים נוספים יגיעו בשבועות הקרובים. בין המוצרים: מעטפות לבנות, שדכן ענק, מגירת מגירה, מחזיק מחבריות לרבב, מעמד שולחני לכלי כתיבה ועוד.

באוצר חוששים: בנק ישראל עלול לטרפד את מכירת בל"ל לספרא

מאת אמנון אמר

במשרד האוצר חוששים, כי מדיניות חדשה שאימץ בנק ישראל עלולה לטרפד את העיסקה למכירת גרעין השליטה בבל"ל לבנקאי האמריקאי ארמנד ספרא. המדובר בתפישת יסוד חדשה בדבר מבנה הבעלות של גרעין שליטה בבנק, שגובשה בשנה שעברה ועדת משנה של ועדת הרשיונות בבנק ישראל, בעקבות כשלון תהליך מכירת בנק המזרחי לאיש העסקים גד זאבי.

המלצתה העיקרית של הוועדה היתה כי יש לשאוף לכך שגרעין השליטה בכל בנק, ובמיוחד בבנקים הגדולים, יוחזק בידי קבוצת משקיעים שבה אין לאף אחד מהם שליטה על אחזקות הקבוצה. בהמשך ממליצה הוועדה שלא להקנות ליחיד שליטה בבנק בינוני או גדול, ובשום פנים אין להקנות ליחיד שליטה באחד משני הבנקים הגדולים. עוד הומליצה ועדת המשנה של ועדת הרשיונות כי יותר לבנק ישראל, בצורה מפורשת, שיקול דעת בבואו להחליט אם לתת היתר לאחזקת אמצעי שליטה בבנק.

באוצר חוששים עתה כי המלצות ועדת הרשיונות יאלצו את נגיד בנק ישראל לפסול את מועמדותו של ספרא. ארמנד ספרא נותר אתמול המועמד היחיד בהתמודדות על רכישת גרעין השליטה בבנק לאומי. את חבילת מניות הבנק מבקש ספרא לרכוש באמצעות ריפאבליק בנק שבשליטתו.

באוצר מזכירים כי החששות מפסילת המועמד על ידי בנק ישראל לא נוצרו בחלל ריק, וכי כבר היו דברים מעולם. רק לפני פחות משנה חזר פסל הנגיד את מועמדותו של איש העסקים גד זאבי לרכישת גרעין השליטה בבנק המזרחי, לאחר שסוכמו כל הפרטים ואף נחתם הסכם המכירה.

מבנק ישראל נמסר אתמול בתגובה, כי עמדתו הרשמית של הבנק בסוגייה זו הוגדרה במכתב ששיגר הנגיד, פרופ' יעקב פרנקל, לשר האוצר אברהם שוחט לפני כמה חודשים. במכתב, שבו מפרט הנגיד את עמדת הבנק בעניין גרעיני השליטה בבנקים, לא הוצא מכלל אפשרות מקרה שבו יהיה בעל שליטה יחיד בקבוצה שתרכוש גרעין שליטה בבנקים הגדולים.

האוצר מתנגד להצעת שר השיכון לחידוש התחיבויות רכישה לקבלנים

פוגל: אישור ההצעה יגרום לביזבוז מקורות לאומיים של 10 מיליארד ש"ח

מאת אמנון אמר

ערב גיבוש הצעות להוזלת מחירי הדירות, שיוגש ביום ראשון לאישור הממשלה, פרצה אתמול מחלוקת בין שרי האוצר והשיכון בעניין הצעתו של שר השיכון לחדש את התחייבויות הרכישה של הממשלה לקבלנים שייבנו באזורי ביקוש במרכז הארץ. שר האוצר, אברהם שוחט, הודיע אתמול כי אם שר השיכון, בנימין בן אליעזר, לא יחזור בו מכוונתו ויגיש את ההצעה לאישור הממשלה, הוא יתנגד לה ויגיש לממשלה תוכנית משלו.

במסיבת עיתונאים שכינס אתמול בירושלים, אמר שוחט כי ההצעה לחדש את התחייבויות הרכישה היא הצעה רעה מאוד. לדבריו, ההתחייבויות הממשלתיות לא ייעצרו באזורי הביקוש ויתפשטו לכל חלקי המדינה. כתוצאה מכך תיענה הממשלה לבקשות לבנייה באזורים שאין בהם צורך בדירות, ברומה למה שקרה בשנת 1989. שוחט אמר כי הוא אינו שולל כל התערבות ממשלתית לשם הוזלת הדירות, אולם את התערבות הממשלה יש לבצע, לדבריו, בדרך הנכונה. שר האוצר הזהיר גם מפני ההשלכות הקשות שיהיו לאישור הבנייה הציבורית על תקציב המדינה בשנה הבאה.

גם מנכ"ל האוצר, אהרון פוגל, התייחס בחומרה רבה לאפשרות של חזרה לבנייה ציבורית, או למתן התחייבויות רכישה לקבלנים.

אם הממשלה תחליט ביום ראשון לקבל את הצעת שר השיכון, הזהיר פוגל, היא תגרום לביזבוז מקורות לאומי בסדר גודל של 10 מיליארד ש"ח. כספים אלה יבואו על חשבון תקציבי החינוך, ההשקעות בתשתיות ועוד, וכל זאת מבלי לפתור את הבעיה, הנעוצה, לדעתו, בסיבות מבניות ושורשיות הנמשכות כבר עשרות שנים.

שר האוצר אמר כי ניתן להתמודד עם בעיית מחירי הדירות, ולשם כך יש לפעול בשלושה מישורים: הפשרת קרקעות שבבעלות המדינה ושינוי ייעוד של קרקעות חקלאיות, זירוז תהליכי אישור הבנייה בוועדות התכנון המקומיות והאזוריות ופתרון מצוקת כוח האדם בענף הבנייה.

להערכתו, אם תוכנית זו תבוצע במלואה, ניתן יהיה להגיע בתוך כמה חודשים להתייצבות במחירי הדירות.

עוורטאני: "על הישראלים למתן את ציפיותיהם לשת"פ כלכלי"

לדבריו, "לא יוכלו להיות יחסים כלכליים נורמליים בין ישראל לפלסטינים כל עוד יש התנחלויות בשטחים", אך "ההסכם שנחתם טוב לשני הצדדים"

מאת הדס נייפמן

בכנס־מפגש לאנשי עסקים ישראלים ופלסטינים, שיזם איגוד לשכות המסחר הישראלי, אמר פרופ' הישאם עוורטאני, יועץ כלכלי של המשלחת הפלסטינית לשיחות פריס, כי "העיתונות הערבית בשטחים מתחה ביקורת שלילית באופן מעורר תמיהה, על ההסכם הכלכלי בין ישראל לנציגי האוטונומיה. נטען בה שנציגי הפלסטינים 'מכרו אותנו' לישראלים, ומה שהפתיע אף יותר היה הביקורת השלילית שנמתחה על ההסכם מצד הפלסטינים בעולם. היה כדאי אילו הפלסטינים לא היו שוגים באשליות לגבי הישגים לא מציאותיים".

הוא הוסיף כי "המצב אינו אידיאלי לשום צד, ואף אינו יכול להיות. בתנאים הקיימים זהו ההסכם טוב ביותר לשני הצדדים". בנוגע למדינות ערב הביע פרופ' עוורטאני תקווה, כי הרהתון לא תסתכם בססמאות ריקות מתוכן, אלא תתבטא בעזרה ממשית.

עם זאת, מי שהגיע לכנס עם ציפיות בנוגע לקידום שיתוף פעולה בין הישראלים לפלסטינים ולשבירת חומות, התאכזב. פרופ' עוורטאני הדגיש: "נראה לי שציפיות הישראלים בנוגע לשיתוף פעולה עם מדינות ערב והפלסטינים אינן מציאותיות, ועליהם למתן אותן. אם הישראלים ינסו ליצור קשרים כלכליים מהר מדי, זה לא ישרת את האינטרס של יצירת נורמליזציה, שכן עדיין קיימים מכשולים פסיכולוגיים. יש להתמקד בשלב ההתחלתי ולגרום לו להצליח".

הוא הוסיף כי הפלסטינים רוצים תנאי חיים גבוהים בהרבה מוקיים, ומודאגים ממצב התוצר לנפש. "בשנות הכיבוש ניצלו הישראלים בצורה מחפידה את השכנים עימם רצו לעשות שלום".

פרופ' עוורטאני הדגיש כי "קשה לראות איך יהיה ניתן ליצור יחסים פוריים כל זמן שיש התנחלויות. אני מצטער לומר, שלא יהיה אפשר לקיים יחסים כלכליים נורמליים כל עוד חיים המתנחלים בשטחי האוטונומיה".

היבט נוסף עליו מתריע עוורטאני הוא נושא הסגר. הוא טען בלהט כי הסגר יגרום לכשלון היחסים. "הוא יביא לאבטלה מאנס של 40% מכוח העבודה שלנו, ויצביע על חוסר רצון מצד ממשלת ישראל לבניית יחסים נורמליים. לא ייתכן", אמר, "שאחרי כל מקרה סכינאות ישלחו 40% מכוח העבודה של הפלסטינים הביתה". הוא הביע את תקוותו כי יהיה שיתוף פעולה מלא בין הרשויות הישראליות והפלסטיניות.

סמיר חליילה, חבר המשלחת הכלכלית לשיחות פריס, אמר כי "ההסכם הנוכחי מכסה רק חמש שנים. במהלך תקופה זו יהיה עלינו לעצב את יחסינו עם ישראל. אנו מצפים ממצב זמני זה לאפשר לנו מרווח נשימה. בטווח הארוך, לא נהיה מעוניינים במעטפת המכס". הוא הוסיף כי "יש בהסכם חלקים שאולצנו לקבל, כמו עלינו הרבה מגבלות ביחסי הסחר עם מדינות ערב. יהיה עלינו להשקיע הרבה רצון טוב. עלי להבהיר ולומר כי אני מבין שגם קהילת העסקים הישראלית חיפנע ואנחנו מבינים שצריך להיות איזון". בנוגע לשיתופי פעולה כלכליים, אמר: "הצמיחה שלכם תובטח רק במסגרת הסכם שלום כולל במזרח התיכון".

דני גילרמן, נשיא איגוד לשכות המסחר, אמר כי "קהיליית העסקים הישראלית מוכנה לשלם את המחיר עבור השלום, מכיוון שאנו מאמינים שיש לתת צ'אנס לשלום, אולם היינו רוצים לראות שיתוף פעולה אמיתי.

"אני מאמין ששיתוף פעולה בתחום הכלכלי הינו חיוני לא רק מסיבות כלכליות, אלא גם מדיניות. שיתוף פעולה הוא המלט שיאחד את אבני השלום".

בעקבות החשש שהביעו הדוברים הפלסטינים מפני השתלטות כלכלית ישראלית, אמר גילרמן: "אני מבטיחכם שלקהילת העסקים הישראלית אין כל כוונה, רצון או יכולת, לשלוט בכלכלה הפלסטינית. אנו מעוניינים בשיתוף פעולה אמיתי ובתחרות תוך שיתוף פעולה. אנשי העסקים יהיו אלה שיתרגמו את ההסכמים למעשים".

דוד ברודט, הממונה על התקציבים באוצר, סקר בקצרה את עיקרי ההסכם ואמר: "אני חושב שזה הסכם טוב לשני הצדדים. הוא יוצק תוכן אמיתי לבניית מערכת יחסים כלכליים, על בסיס כלכלי לשני הצדדים. הקמנו מסגרות לשיתופי פעולה כדי לוודא שההסכם יוישם. אנחנו מבינים שהצורך לקחת אחריות גורם לחששות ולפיק ברכיים, אולם אנו סבלניים ומבינים שהתהליך ייקח כמה שבועות. אנו מאחלים לכולם אפשרות מהירה לביצוע".

"להגדיל מיד את מספר התחלות הבנייה הציבוריות"

מאת חני פורטנר

"להגדיל מיד, ובאופן מאסיבי, את מספר התחלות הבנייה הציבוריות" – מציעים אנשי צוות מיקצועי של מיפלגת העבודה (מע"י), בהמלצות שהוגשו שלשום לרה"מ יצחק רבין ולשר השיכון בנימין בן־אליעזר. הם פירטו שתי דרכים לעשות זאת: בנייה תקציבית ובנייה בשיטת מיכרזים.

המטרה של המלצה זו, אם תיושם, היא "להביא לגידול ניכר בהיקף התחלות הבנייה, כולל של בנייה עממית". חברי הצוות – יואב לביא (הממונה על פעולה תוכנית במע"י) וד"ר אילן מעוז וחבר צ'רניאבסקי – הסבירו כי הירידה הניכרת בהתחלות הבנייה, לאחר שהמיגזר הפרטי נותר גורם יחיד בשוק, היא הגורם העיקרי לעלייתם של מחירי הדיור לצרכן.

כותבי התזכיר, מטעם מפלגת העבודה, מציינים כי המלצותיהם הן "בנוסף על הצעדים שכבר ננקטו". הם מדגישים כי ההמלצות מיועדות לטווח המיידי בלבד, וגם הוא ארוך למדי: "בנתונים דהיום, דירה שתחלו לבנותה ביוני 1994 תהיה מוכנה לדיור בתחילת 1996".

המלצות נוספות: "פישוט הליכים", "ראולי תימרוץ קבלנים (לתקופה קצובה)", כדי להביא לקיצור משך הבנייה. הגדלת היצע של עובדים, בעיקר עלידי עובדים מבחוץ.

הגדלת היצע הקרקעות באמצעות מדיניות פיסקאלית מקילה (פטור ממס שבח על דירות וקרקעות זמינות) לתקופה מיידית, ובאמצעות פטור ממס־רכוש על קרקעות שהבנייה עליהן תתחיל מיידית ותסתיים בפרקזמן מוגדר – ולעומת זאת עלידי הגדלה ניכרת של המסים על דירות ריקות שאינן מושכרות, ועל קרקעות זמינות שאין מתחילים לבנות עליהן.

גידול של 116 אחוז ברווחי רשת "הריבוע הכחול"

מאת הדס נייפמן

רשת הריבוע הכחול נכסים והשקעות הגישה את הדו"חות הכספיים שלה, מהם עולה כי רווחי החברה ברבעון הראשון הסתכמו בכ־5.2 מיליון ש"ח, לעומת כ־2.4 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד – גידול של 116%. מכירות הרשת ברבעון הסתכמו בכ־277.77 מיליון ש"ח, לעומת מכירות בסך 192.57 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

מחזור המכירות של רשת השוק הסתכם בכ־171.5 מיליון ש"ח, לעומת 117.2 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד – גידול של כ־46%. הרווח הנקי של השוק הסתכם בכ־2.4 מיליון ש"ח, לעומת כ־1.8 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד – גידול של 33%.

היקף המכירות של המשביר לצרכן תל אביב בתקופת הדו"ח הסתכם בכ־106.3 מיליון ש"ח, לעומת היקף מכירות של כ־75.4 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד – גידול של כ־41%. הרווח הנקי הסתכם בכ־2.5 מיליון ש"ח לעומת רווח של כ־0.2 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

תאונות העבודה ב"תרכובות ברום" ירדו ב־25 אחוז

מאת אמיר רוזנבלום

במהלך שנת 1993 ירד שיעור תאונות העבודה במפעל תרכובות ברום ב־25 אחוז בהשוואה ל־92', וכתוצאה מכך פחתו ימי ההיעדרות של העובדים בכ־30%.

כך מסר מנהל המפעל, אריאל גינזבורג, במהלך טקס שבו הוענקו פרסי בטיחות אישיים לעובדי המפעל באתר רמת חובב, שמדרום לבאר שבע. הפרסים ניתנו לעובדים שבמהלך שנת עבודתם לא היו מעורבים בתאונות עבודה. בקרב מקבלי תעודות ההוקרה בלטו עובדים בעלי ותק של 20, 25 ו־30 שנות עבודה.

גינזבורג ציין כי בהשוואה למפעלים דומים בעולם, הישגיהם של חלק מאגפי הייצור של קבוצת הברום בתחום הבטיחות משביעים רצון, אך באתרים מסוימים יש עדיין מקום לשיפור רב. לדבריו, תוכנית העבודה בשנה הנוכחית מבוססת על הפחתה משמעותית של מספר תאונות העבודה, כשבכוונת הנהלת המפעל לבצע בדיקות תקופתיות של יעילות ציוד המגן האישי של העובדים. "הנתונים שהוצגו על ידי אנשי הבטיחות מצביעים על כך שניתן להגיע גם בתעשייה הכימית לאפס תאונות, ואין בכך משום אידיאל או אוטופיה", הדגיש גינזבורג.

מתרכובות ברום נמסר, כי אגף משאבי האנוש בקבוצה עבר לאחרונה בהצלחה את מבדקי האיכות שקיימו אנשי מכון התקנים הבריטי, שהוא רשות במעמד בינלאומי לאישור תקני איכות, ובכך הושלם פרויקט אבטחת האיכות בכל מפעלי ואגפי קבוצת הברום. עתה מצוידים כל המפעלים והאגפים בקבוצת הברום בהסמכה של תקני איי.אס.או־9002 המתמידים.

רבין הביע תמיכה בתוכנית החומש התעבורתית של קיסר

מאת אריה אדר

ראש הממשלה, יצחק רבין, אימץ את תוכנית החומש התעבורתית של שר התחבורה, ישראל קיסר, למרות הסתייגותו של שר האוצר, אברהם שוחט.

לביצוע התוכנית דרוש תקציב של 3 מיליארד ש"ח, מתוכו מכספי רשות הנמלים והרכבות ומתקציב המדינה. בהסתייגותו מהתוכנית אמר השר שוחט, כי "אינני נמנה עם שוללי הרכבת, אולם אני גם לא חסיד שוטה שלה. משרד האוצר מוכן להיכנס להשקעות תשתית ברכבת על פי סדרי העדיפויות של הממשלה".

ראש הממשלה הביע דעתו, שאפשר לגייס את מנוצת התקציב הנדרש בלי להעיק על תקציב המדינה, באמצעות הלוואות לטווח של 30 שנה בתנאים נוחים, והנחה את השרים לשקול גם אפשרות זאת.

ועדים ועובדים / אפרים דוידי

הסכם בתקדים בינלאומי

מנכ"ל הקונפדרציה הבינלאומית של האיגודים המקצועיים החופשיים", אנזו פריזו, רואה בהסכם העבודה הקיבוצי שנחתם לאחרונה בין ההסתדרות לבין הענף הישראלי של החברה הבינלאומית מנפאואר לשירותי כוח אדם זמני, מודל רצוי, שכן הראוי שאיגודים מקצועיים ברחבי העולם יתורו ליישמו בארצותיהם. באמצעות ענף זה מועסקים מיליוני עובדים, חלקם הגדול בתנאים ירודים.

במכתב ששיגר מנכ"ל הקונפדרציה הבינלאומית (בה מאוגדים כ־120 מיליון עובדים ועובדות, באמצעות יותר מ־100 פדרציות איגודים מקצועיים לאומיות) אל מ"מ יו"ר האגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות, אפרים זילוני, הוא בירך את ההסתדרות על שהשיגה הסכם עבודה המבטיח תנאי עבודה ושכר נאותים וראויים לעובדי מנפאואר בישראל, שהיא בין החברות המובילות בענף זה. הוא הודיע כי הקונפדרציה הבינלאומית תפיץ את ההסכם שהושג בישראל בקרב האיגודים המקצועיים המסונפים אליה ברחבי תבל, כדי שישמש הסכם מנחה שהאיגודים יתורו לממש כמותו במו"מ עם חברות לשירותי כוח אדם זמני במדינותיהם.

אתגר השיקום התעסוקתי

אנשי האיגוד הישראלי לייעוץ תעסוקתי (א.י.ל.ת) משלימים את ההכנות ליום עיון, שייערך ביום שלישי הי"ז ביוני, בסוגיית "שיקום תעסוקתי בשנות ה־90". במסגרת יום העיון יתקיים דיון על מגמות השיקום התעסוקתי במוסדות השיקום בישראל (משרד הביטחון, הביטוח הלאומי, שיקום האסיר והאוניברסיטאות), וכן יתקיימו כמה הרצאות: "תהליכי אבחון ושיקום מקצועי בקרן למפעלי שיקום" (בהנחיית ד"ר לורל קלרפלד), "אבחון מקצועי־אינטרדיסציפלינרי" (תמר סוייבר, מאחראית דגמי עבודה במרכז שיקום מגדל העמק), "משמעות האבחון הרב־תכליתי" (צבי קרבצוק, מדריך במרכז שיקום חדרה), "תפקידה של מרכזת אבחון" (מרלי שלם, מרכזת אבחון פסיכולוגי בירושלים) ו"פרויקטים מיוחדים בשיקום מקצועי" (ד"ר עמוס בן חורין). עוד תתקיים בשעות אחר הצהריים הדגמות בדגמי עבודה בשמונה קבוצות, בהנחיית עובדי הקרן למפעלי שיקום.

יום העיון ייערך באכסניית הנוער בתל־אביב (רחוב בני דן 36 ליד הירקון). פרטים נוספים אפשר לקבל באיגוד, דרך פתח תקווה 74, תל אביב, או בטלפון 5611211־03.

המעסיקים מתארגנים (א')

במדור זה נכתב רבות על איגודים מקצועיים ברחבי העולם. אבל מתברר שבד בבד עם התחזקות האיגודים המקצועיים במקומות מסוימים (למשל, במדינות העולם השלישי או במזרח אירופה), או היחלשותם במקומות אחרים – גם המעסיקים מתארגנים.

על פי סקירה שפירסם ארגון העבודה הבינלאומי השבוע, צצות התארגנויות של מעסיקים בכל העולם. ברוסיה הוקם באחרונה "האיחוד של המעסיקים הקטנים", בארצות הברית "המועצה לסחר החוץ" ובלבנון "התאחדות התעשיינים". המכנה המשותף של הארגונים שצויינו: כולם מאגדים מעסיקים. במקומות מסוימים (כמו אירופה המזרחית וארצות חבר העמים) ארגוני המעסיקים "צצים כמו פטריות לאחר הגשם", כדברי הדו"ח.

שערי מטבעות חוץ ביחס לשקל

19.05.94		בנק ישראל: שער יציג	בנק ישראל: שינוי בשקלים	בנק הפועלים: העברות והמחאות קניה	בנק הפועלים: העברות והמחאות מכירה	בנק הפועלים: מזומנים מכירה	בנק לאומי: העברות והמחאות קניה	בנק לאומי: העברות והמחאות מכירה	בנק לאומי: מזומנים מכירה	בנק דיסקונט: העברות והמחאות קניה	בנק דיסקונט: העברות והמחאות מכירה	בנק דיסקונט: מזומנים מכירה
ארצות הברית	1 דולר	3.0090	-0.0010	2.9900	3.0323	3.08	2.9911	3.0352	3.08	2.9920	3.0338	3.08
בריטניה	1 ליש"ט	4.5383	+0.0120	4.5015	4.5651	4.65	4.5091	4.5725	4.63	4.5160	4.5795	4.65
גרמניה	1 מרק	1.8162	+0.0122	1.8077	1.8333	1.87	1.8065	1.8320	1.86	1.8040	1.8298	1.86
צרפת	1 פרנק	0.5308	+0.0040	0.5283	0.5358	0.55	0.5284	0.5358	0.54	0.5290	0.5358	0.54
הולנד	1 גילדן	1.6187	+0.0113	1.6097	1.6325	1.66	1.6122	1.6349	1.66	1.6130	1.6355	1.66
שוויץ	1 פרנק	2.1303	+0.0061	2.1175	2.1475	2.19	2.1210	2.1509	2.18	2.1260	2.1561	2.19
שבדיה	1 כתר	0.3915	+0.0021	0.3893	0.3949	0.40	0.3895	0.3950	0.40	0.3880	0.3942	0.40
נורבגיה	1 כתר	0.4194	+0.0029	0.4167	0.4227	0.43	0.4174	0.4233	0.43	0.4180	0.4240	0.43
דנמרק	1 כתר	0.4639	+0.0031	0.4618	0.4684	0.48	0.4618	0.4683	0.48	0.4610	0.4674	0.47
פינלנד	1 מרק	0.5559	+0.0012	0.5528	0.5607	0.57	0.5534	0.5612	0.57	0.5543	0.5621	0.57
קנדה	1 דולר	2.1878	-0.0009	2.1721	2.2029	2.24	2.1734	2.2040	2.24	2.1790	2.2093	2.24
אוסטרליה	1 דולר	2.1931	-0.0056	2.1808	2.2116	2.26	2.1805	2.2112	2.24	2.1840	2.2153	2.25
דרום־אפריקה	1 רנד	0.8197	-0.0026	0.8145	0.8261	0.83	0.8151	0.8265	0.86	0.8163	0.8277	0.83
בלגיה	10 פרנק	0.8833	+0.0070	0.8776	0.8901	0.91	0.8792	0.8916	0.91	0.8802	0.8925	0.91
אוסטרייה	10 שילינג	2.5828	+0.0177	2.5660	2.6023	2.62	2.5697	2.6059	2.65	2.5725	2.6083	2.65
איטליה	1,000 לירות	1.8969	+0.0103	1.8894	1.9162	1.97	1.8902	1.9168	1.96	1.8877	1.9140	1.94
יפן	100 ין	2.9044	+0.0157	2.8820	2.9227	2.97	2.8855	2.9261	2.97	2.8924	2.9326	2.98
ספרד	100 פזטות	2.2056	+0.0190	2.1929	2.2239	2.31	2.1926	2.2234	2.28	2.1967	2.2273	2.26
ירדן	1 דינר	4.2276	-0.0015	-	-	4.42	-	-	4.43	-	-	-
מצרים	1 לירה	0.9177	-0.0229	-	-	0.92	-	-	0.91	-	-	-
אקיו/ECU		3.5020	+0.0217	3.4759	3.5250	-	3.4807	3.5297	-	3.4871	3.5356	-

ראיון / עם שלום חבשוש

נאחז בקרנות, לא בקרנות המזבח

מאת דן הלוי

לא שמח בקמה החמישית של בניין הוועד הפועל. שלום חבשוש, נכון לעכשיו עדיין ידיד האגף לביטוח סוציאלי של ההסתדרות, קיבל את פני בשעת צהריים ולא נראה עסוק במיוחד. המו״מ בין נציגי העבודה בהסתדרות לרשימת רם, נועד להתחיל בערך באותה שעה בבירה אחרת – בית מפ״ם, מגרש הבית של הרשימה המנצחת, ונראה שכל מה שיכול היה חבשוש לומר לי היה תלוי במה שייקבע שם.

אתה אוהב את התפקיד?

"אני לא אוהב, וגם לא נאחז בקרנות המזבח. בשמונת החודשים שמילאתי את התפקיד עשיתי כברת דרך ארוכה: המשך יהיה פועל יוצא של המו״מ בין העבודה לרשימת רמון. אם אצטרך להתמודד במפלגה על מקומי בוועדה המרכזת, אתמודד בכוונה להמשיך בתפקידי הנוכחי".

הח״כ רמון לעומת המזכ״ל רמון

על רשימות שחורות שהכינו אנשי רמון לקראת עריפת הראשים הצפויה, הכוללות, לפי הפרסומים, את כל ראשי האגפים שבתפקיד, הוא לא שמע. הסיטואציה קצת מביכה: חבשוש מצוי בתחושה שעשה דברים חשובים בתקופה הקצרה בה הוא מכהן בראש האגף – במו״מ עם ראשי האוצר על "הבראת" קרנות הפנסיה ואיחוד הגרעונות האקטואריים בהם, הן שריות, וביצירת תוכנית חדשה לביטוח סיעודי, שאין לה תקדים בעולם (ראה מסגרת). אך את הישגים עלולים לקצור, במקרה הטוב, ראשי השלטון החדש שאך זה נבחרו. במקרה הגרוע לא יהיה לעבודתו המשך. ומה הוא כבר יכול לומר לעיתונות? להרגיז את המנצחים הוא אינו מעוניין, וגם לא להתכחש למעשיו ואמונותיו. נותר לו לחזור עליהם תוך הבעת "תקווה ואמונה", ששנינו יודעים שאין לה כיסוי, שהשלטון החדש יאמץ את דרכו.

רמון כבר הודיע על כוונתו להביא בהקדם לחקיקת חוק פנסיה ממלכתית. האם האגף לביטוח סוציאלי בעד? לגבי "ההסתדרות הגישה כבר ב־1991 הצעת חוק פנסיה, באמצעות ח״כ קיסר, או עדיין מזכ״ל. אם ההסתדרות של 94׳ תאמץ הצעה זאת, אז יש לנו הצעה".

במקביל הוגשה אז גם הצעת חוק פרטית באותו נושא, ע״י ח״כ בשם חיים רמון.

כאן נדמה לי שקלטתי בעיני חבשוש זיק בהלה. כמו בחוק הבריאות הממלכתי של רמון, המבטל את תפקידן של לשכות המס ההסתדרותיות במימון השירותים הבריאותיים שהחוק בא להבטיח, כך בהצעתו לחוק פנסיה מתבטל תפקידו של הסכם העבודה הקיבוצי, שבנוהג הקיים היום הוא זה המחייב ביטוח פנסיה לעובדים ומחייבם להפריש משכרם דמי גמולים לביטוח. הצעת רמון קובעת בתוקף החוק ריצפת ביטוח בשיעור 1.3% מן השכר הצבור כל שנה בקרנות הפנסיה (לעומת 2% שמחייבים היום הסכמי העבודה), ומאפשרת לכל אזרח לבחור את תוכנית הפנסיה בה הוא חפץ מן ההיצע בשוק – לרבות חברות הביטוח – על פי צרכיו וכיסו. כמו כן מבטלת ההצעה את חובת תשלום פיצויי פיטורין.

"קראתי את הצעת רמון", אומר חבשוש, "אני מאמין באמונה שלמה שהצעתו של רמון כמזכ״ל ההסתדרות תהיה שונה מזו של ח״כ רמון מלפני שלוש שנים. אין בכך בושה. אין דינו של ח״כ צעיר כדין מזכ״ל שמייצג את העובדים. לכן אני בטוח שהצעה שיגיש כמזכ״ל תגן על העובדים ועל זכויותיהם".

מרחק פגישה אחת מאיחוד הקרנות

חבשוש נכנס לתפקיד בעקבות התפטרות קודמו, דב פלג, על רקע אי יכולתו להביא לאיחוד קרנות הפנסיה ההסתדרותיות. פלג זקף זאת לכשלון המנגנון לתת לו גיבוי מול התנגדות מנהלי הקרנות ועובדיהם לאיחוד, שנועד לייעל את הקרנות ולאושש את אלו הסובלות מגירעון אקטוארי חמור. כדאי להבהיר שגירעון אקטוארי משמעותו גירעון חזוי לעתיד בין היקף דמי הגמולים שישלמו לקרן ע״י המבוטחים, לבין ההתחייבויות לתשלום לגימלאים. מדובר בתחזיות לטווח של עד 50 שנה.

מקצוע האקטואריה, שהומשל לא מכבר ל"סוג של איצטגנינות", עוסק בחישוב מראש לעשרות שנים של מאזני הקרן. זאת, בכפוף להנחות שונות שהאקטואר מניח, שרק מקצתן אינו ניתן לשליטה (למשל, תוחלת החיים הממוצעת של המבוטחים). ברוב העניינים עליהם מבסס האקטואר את הנחותיו לעתיד – כמו תנאי הביטוח, שיעור הקיצבאות מן השכר בטרם פרישה, גיל הפרישה – שולטות הקרנות עצמן, או שהם נקבעים בהסכמי עבודה קיבוציים. על מקצתם, כמו גובה השכר במשק, גובה הריבית, אפיקי ההשקעה של הון הקרן והתשואה שהם נושאים – משפיעים גורמים כמו האוצר ובנק ישראל.

מכאן, שלמרות הצליל הדומה, גדול המרחק בין גירעון אקטוארי לבין גירעון אקטואלי, ממשי. ברוב הקרנות הוא ניתן לתיקון בקלות יחסית. בעזר מעזר ע״י הקרנות עצמן, ורק בקטנן נדרשת בכלל נקיטת צעדים מיידיים. אבל כיוון שהבעיה נחשבת חמורה בחוגים הקובעים, סבור גם חבשוש שפתרונה הוא תנאי לאיחוד הקרנות.

אז לא נראה בקרוב את איחוד הקרנות?

"להיפך. להערכתי, בנושא זה אנחנו מצויים מרחק פגישה אחת של ראש האגף עם שר האוצר, מסיכום חיובי על הדרך לטפל בגירעון האקטוארי. וכשזה יוסדר נתחיל מייד באיחוד הקרנות. לפי התוכנית יישארו רק שתי קרנות הסתדרותיות במקום השבע הקיימות היום: מבטחים תאוחד עם קרן פועלי בניין, קרן החקלאים ועם נתיב, וקרן מקפת עם קציב. אם לא תהיינה התפתחויות בלתי צפויות, אפשר יהיה להתחיל לאחד את קרן מבטחים עם קרן פועלי הבניין עוד בשנת 94׳". השאלה היא רק מי יהיה אותו ראש האגף שיזכה להיפגש עם שר האוצר בעניין זה, והאם לא ישנה את עמדת האגף בנקודות שכבר הוסכמו.

"נביא את הגירעון האקטוארי לשיעור אפסי"

כיצד יאוזן הגירעון האקטוארי של הקרנות?

"לפי ההבנות שהושגו, לא ייפגעו זכויות עמיתים קיימים שלהן, ולא תשלומי גימלאים. הסכם הבראה יביא את הקרנות לגירעון אפס, או לאיזון שולי שיוסכם עליו. בעקבות חתימת ההסכם ייעשו צעדים נוספים להבטחת תשואה קבועה להון הקרנות – לפי עמדתנו, באג״ח ממשלתיות מיועדות. הקרנות יגדילו את דמי הגמולים שישלמו עמיתים חדשים, והתייעלות נוספת תושג באמצעות איחוד הקרנות ובאמצעות הקרן שהקמנו בשיעור 0.5% מן השכר לסיוע לקרנות במצוקה. כל זה מביא את הגירעון לשיעור אפסי. אנחנו התחייבנו לשמור להבא שלא יווצר גירעון חדש, וזה ניתן להיעשות. מה שנותר שנוי במחלוקת יוכרע ע״י הממשלה, קרי: שר האוצר או ראש הממשלה".

הנושא לא יצטרך להמתין לפירסום המלצות ועדת פוגל לרפורמה בקרנות הפנסיה?

"לא. בכתב המינוי של הוועדה היא מתבקשת להמליץ על מדיניות כוללת בתוכנית פעולה בשאלות הביטוח הפנסיוני. עובדה שבמקביל דנו עם ראשי האוצר על הפיתרון לקרנות ההסתדרותיות. יש לנו היום נייר המפרט את ההסכמות ואי ההסכמות, אליהן הגענו בנושא זה, ודב בו המאושר על המפריד. אני מאמין שהמזכ״ל החדש, כשיקבל לידיו את הסיכומים וההבנות אליהם הגענו עם האוצר, יברך עליהן".

באשר להמלצותיה הצפויות של ועדת פוגל, נראה שיש כמה נקודות חשובות שראש האגף הנוכחי חולק עליהן: הנקודה המרכזית ביותר היא שאלת אפיקי השקעה של הון הקרנות. עד כה הוא הושקע באג״ח מיועדות של הממשלה, בתשואה מובטחת של 5.5% בתוספת אחוז אחד. נראה שהוועדה עומדת להמליץ על ביטול העדיפות הממשלתית הזו לקרנות הפנסיה ההסתדרותיות, ועל הפניית 60% מהון הקרנות לשוק ההון.

חבשוש: "אני מקווה שהממשלה לא תקבל המלצה זו, ותשמור על אפיון התוכניות של הקרנות. בשנת 90׳ תבעו חברות הביטוח את המדינה בבג״ץ נוהג זה, בטענת אפליה לרעתן. בית המשפט דחה את התביעה, ונימק שקיים הבדל מהותי בין תוכניות הפנסיה החברתית של ההסתדרות, שהיא קיבוצית, צוברת זכויות, ומבטיחה גם ביטוח נכות ושאירים, לבין אלה של חברות הביטוח, שהן למעשה ביטוח ולא פנסיה, על בסיס צבירה אישית. ברגע ש־60% מהון הקרנות יהיה נתון למשחק בבורסה, אין ביטחון בתשואה ולא ניתן יהיה להבטיח את הזכויות המוקנות למבוטחים".

נקודה נוספת נוגעת ל־2.66% מן השכר הצבור כיום בקרנות כעתודה לפיצויי פיטורין. ועדת פוגל תמליץ כנראה להלאימם ולהעבירם לידי האוצר, מה שאינו מקובל, נכון להיום, על ההסתדרות, אך נראה כהולם את השקפתו של השלטון החדש שנבחר בה בשבוע שעבר, המותר לשבור את כוחו של "המנגנון".

הביטוח הסיעודי יוצא לדרך

[illegible] שלום חבשוש [illegible] ביטוח סיעודי. כיום מבוטח כל אזרח בביטוח כזה באמצעות הביטוח הלאומי. במסגרת זו, זכאי לקיצבה רק מי שאבדו לו כל ששת התיפקודים הבסיסיים: קימה ושכיבה, התלבשות והתפשטות, רחצה או גילות, אכילה ושתיה, הליכה וכן שליטה על הסוגרים.

בחברות הביטוח ניתן היום לרכוש ביטוח סיעודי, המקנה פיצוי על אובדן ארבעה בלבד מתיפקודים אלה, אך הדבר כרוך בהוצאה כספית גבוהה, ומותנה בתקופת צבירה שבעה משלוש שנים עד כל החיים (כשהמחיר, כמובן, בהתאם). ההסדר החדש שיוחל בקרוב על כל חברי ההסתדרות הוא זול בהרבה ממחירי הביטוח הפרטי, בזכות היותו כולל באותת 3.6 מיליון מבוטחים. מבוטחים עד גיל 30 יקבלו אותו בחינם: משכרם של גילאי 30 עד 50 ינוכו בגינו כל חודש 7.5 ש״ח ומעל גיל זה יעלה הביטוח 9.9 ש״ח לחודש.

הביטוח יחול על מי שאיבד מתוך ששת התיפקודים האמורים, אך לא על אלה שאיבדום בתאונת עבודה, תאונת דרכים או בשירותם הצבאי. כמו כן הוא לא יחול על מי שאיבד שניים מאותם תיפקודים לעת תחילת הביטוח. התוכנית מזכה את המבוטחים בקיצבה חודשית של 2,000 ש״ח צמודים למדד למשך 24 חודשים, לאחר שיוכיחו כי הם עומדים בקריטריונים האמורים. אין הוא מותנה בהוכחת הוצאות כלשהן שהיו למבוטח, ולהיותו מוכח במוסד סיעודי.

כפי שפורסם, תוכנית הביטוח סיעודית של ההסתדרות חוללה מהומה גדולה בענף הביטוח, כשלא פחות משבע חברות ביטוח התחרו על ביצועה. נכון לעכשיו, נראה שיוקם קונסורציום של כל שבע החברות, שיחד יהוו את הגורם המבטח. יתרונה הגדול של התוכנית מהצד המבטח הוא בהיקף המבוטחים, ובעובדה שהפרמיה תיגבה באמצעות לשכות המס של ההסתדרות. רק חבר שיורה להודיע בתוך 30 יום מתחילת התוכנית על רצונו שלא להיות מבוטח, יהיה "פטור" ממנה.

נראה שגם תוכנית זו מדגימה את הגישות המנוגדות שהתמודדו בנושאי פנסיה וביטוח במערכת הבחירות האחרונה. מי שרגיל, כמו שלום חבשוש, בביטוח סוציאלי חברתי וקולקטיבי, "יצביע ודאי על היתרונות הגדולים בהם היא מזכה את כלל החברים במחיר ובזכויות, שהיא מקנה. מן הצד השני, אפשר להדגיש את הדרך הכפייה שבה תחוב "המנגנון" את ידו לכיס, ושכרו של החבר.

חבשוש רואה בתוכנית נדבך נוסף לבטחונם הסוציאלי של השכירים חברי ההסתדרות, ומקווה להציג את השלמת התוכנית בישיבה הבאה של הוועדה המרכזת. "עוד בהרכבה הישן".

כי בהרכבה החדש היא לא היתה מאושרת?

"היא תאושר... הביטוח הסיעודי יצא לדרך".

חברת "אל על" מעכבת פירסום הדו"ח העיסקי לשנת 1993

הסיבה המשוערת: מחלוקת בינה לבין חברת תמ"מ, ספקית המזון העיקרית שלה, על סכום של כ־5 מיליון דולר

מאת אריה אורד

נוסעי אל על יצטרכו להקפיד להבא הקפדה יתירה על משקל מטענם האישי, שכן אל על הורתה לדיילי הקרקע לדרוש תשלום בעד עודף משקל.

אל על נחשבה עד כה לאחת החברות הליברליות ביחס למשקלו של המטען האישי. אולם נוכח מסע הקימוצים גילתה אל על את הנושא וזיהתה אותו כאחד ממרכזי הרווח של החברה. יתר מרכזי הרווח הם החברות הבנות תשית והן דהר ומכירת מוצרים פטורים ממכס במטוסים – אך לא התעופה עצמה, שלשמה קיימת אל על.

אל על מעכבת פירסום התוצאות העיסקיות שלה לשנה שעברה, כנראה בגלל מחלוקת על סכום של כ־5 מיליון דולר בינה לבין חברת תמים, ספקית המזון העיקרית למטוסי אל על. תמ״מ מספקת לאל על כ־4 מיליון מנות בשנה ופדיונה עומד על 20 מיליון דולר.

אל על טוענת שקיזזה את הסכום של כ־5 מיליון דולר מחשבונותיה השוטפים של תמ״מ, מפני שהמחיר היה מופרז. מקור בנמל בן גוריון טוען כי רפאל הרלב, מנכ״ל אל על, "לא רוצה שוב לראות בעיתונים שתש״ת תורמת חלק גדול מרווחי אל על".

למעשה, היה רוצה הרלב להוציא את תמ״מ מתש״ת – חברה בת של אל על וחברה אם לתמ״מ, לעשות ממנה אגף בסמנכ״לות השירות החדשה ולהפריט את תש״ת. אולם כ־23 אחוז מהבעלות על תמ״מ מחזיק איש העסקים מסים בכר, המוכן למכור את חלקו לאל על בסכום הגבוה בהרבה מזה שהיא מוכנה לשלם. אם אמנם יהפוך "הקיזוז" לעובדה חשבונאית רשמית, עלול בכר לפנות לבית המשפט בטענת "עושק המיעוט". לפיכך החליטה מועצת המנהלים של תמ״מ, בראשותו של יצחק סרי, המשמש סמנכ״ל לכוח אדם ברשות הנמלים, לנקוט אמצעים משפטיים לגביית חמשת המיליונים.

חברות ממשלתיות נדרשות לפרסם את הדו״חות הכספיים שלהן עד סוף אפריל. בדרך כלל מפרסמת אל על את הדו״חות שלה במחצית הראשונה של מאי. בתשובה לשאלות "דבר" הבטיח דובר אל על שהדו״חות יפורסמו "כמקובל". בתשובה לשאלה מדוע לא נקבע עדיין מועד לפירסום הדו״חות, אמר הדובר שהעיכוב נובע מהעיסוק בהכנת היציאה מחסות בית המשפט וההפרטה הצפויה אחר כך.

עיון בכמה מעיקרי הדו״חות, שעדיין לא פורסמו, מעלה כי אמנם כמעט כל רווחי קבוצת אל על – כ־10 מיליון דולר – נובעים שלא מפעילות תעופתית, אלא ממכירת שירותי קרקע ומוצרים פטורים ממכס במטוסים. הדיילים הקבועים אף מקבלים עמלה כספית על פי הצלחתם במכירות, כנראה הסדר יחיד במינו בעולם התעופה.

נוצר הרושם שבעיית הזנב לתמ״מ, כלומר רווחים של שירותי הקרקע, מעכבת את פירסום הדו״חות הכספיים. באל על היו רוצים שתמ״מ תעביר את חמשת המיליונים מסעיף "חייבים שוטף" לסעיף "חובות אבודים".

רואי החשבון של תמ״מ אומרים, שאם אכן תחליט מועצת המנהלים לקבל את התכתיב של אל על, הם ייאלצו לרשום הערת הסתייגות. ואילו חברי מועצת המנהלים חוששים ליטול אחריות למחיקת החוב של אל על, בצד הסותר לכאורה את המתחייב מאחריותו האישית של כל אחד מהם. לפיכך החליטה מועצת המנהלים לנקוט אמצעים משפטיים נגד אל על. ולא עוד, חברות תעופה זרות, הרוכשות 30 אחוז מתפוקת תמ״מ, עלולות לדרוש מחיר שמשלמת אל על. בנמל בן־גוריון פועלת חברת קייטרינג נוספת וטאאר איר עומדת להקים חברה שלישית מסוג זה.

הבעיה סבוכה עוד יותר בשל כוונת הממשלה להתחיל בהפרטת אל על עוד השנה. מכך מתחייב "גילוי נאות", כלשון החוק, של מצב העסקים, שאינו מתאפשר כרגע עקב הסכום השנוי במחלוקת בין אל על ותמ״מ. נוצר הרושם, שמנכ״ל אל על מתעקש על מחיקת חמשת המיליונים, כדי שלקראת הפרטתה תראה אל על רווח גם מפעילותה התעופתית. אולם התעקשותה של תמ״מ מעיבה על הסיכוי לקבל מחיר ראוי בהפרטה.

בינתיים נודע הדיון בנושא אל על אצל ראש הממשלה, יצחק רבין, בשל עיסוקיו המדיניים.

לי איאקוקה מגיע לישראל

(עתים). לי איאקוקה, שהיה מעמודי התווך של תעשיית הרכב בארה״ב ומי שמכהן כעת גם כיועצו של הנשיא ביל קלינטון, יגיע בתחילת החודש הבא לביקור קצר בישראל, כאורחה של חברת רמת סיליקון.

לפני כמה חודשים נחתם הסכם בין איאקוקה ושותפו לעסקים, אלן פולסון, בעלי חברת ENTERPRISE LASER TECH, לבין רמת סיליקון מחיפה, שהמציאה ופיתחה את מכשיר הבטיחות המיוחד למניעת התנגשויות בין כלי רכב.

זהו ביקורו הראשון של איאקוקה בישראל ועיסקה ראשונה שלו עם חברה ישראלית. הקשר נבנה באמצעות אל שימר, המכהן במועצת המנהלים של רמת סיליקון. איאקוקה ופולסון יבצעו נסיעת מבחן ברכב משדה התעופה ועד לחברה בחיפה, ויבחנו את הפיתוח החדש.

מס הכנסה אישר שימוש בתוכנת "בורסה" של חברת "מיטב"

מאת כתבנו הפיננסי

חברת מיטב קיבלה בימים אלה אישור מרשויות מס הכנסה לתוכנת "בורסה" שפיתחה. האישור מאפשר ללקוחות המשתמשים בתוכנה להגיש דו״חות למס הכנסה בתחום ניירות הערך (נספח 2 ו־21א׳) ישירות מן התוכנה.

התוכנה והאישור שניתן לה מהווים פריצת דרך לאנשי כספים ורואי חשבון, בשל רמת המורכבות של חוק התיאומים והעבודה הנדרשת עקב כך.

תוכנת "בורסה" מעניקה למנכ״ל החברה ולאיש הכספים שלה פיקוח ושליטה על מערך ההשקעות הפיננסי בחברה. היא נותנת תמונה עדכנית ואמיתית על מצב ההשקעות במספר רב של תיקי השקעות, בתדירות הרצויה וברמת הפירוט הדרושה, תוך הפקת גרפים ודו״חות בנושאי רווחיות, תשואות, פעילות, עמלות לכל תיקי ההשקעות בנפרד או לכולם יחד, לחלק מתיק ההשקעות ולכל תקופת זמן.

התוכנה פותחה ע״י שילוב של כוחות מקצועיים מתחום שוק ההון המודעים לצרכי השוק המוסדי, אנשי תוכנה ומומחים לחשבונאות ולמיסוי.

שער סל המטבעות עלה ל־3.2719 ש"ח

מאת אמנון אמר

בנק ישראל פיחת אתמול את שער השקל ביחס לסל המטבעות בברבע אחוז, ושער היציג של הסל עלה ל־3.2719 ש״ח.

בשל החלשותו בעולם, נחלש אתמול שער הדולר בצורה מתונה גם בארץ, ושערו היציג ירד בשלוש מאיות האחוז, ל־3.009 ש״ח.

שער המארק הגרמני עלה בכ־0.7 אחוז, ל־1.8162 ש״ח.

הפיחות בשער השקל נבע מעודפי ביקושים של כ־21.6 מיליון דולר, שהופיעו אתמול במסחר במטבע חוץ.

בנק ישראל התערב במסחר בצורה חלקית בלבד, ומכר כ־11 מיליון דולר.

משלחת תעשיינים צרפתיים תגיע לישראל ביום א׳

(עתים). פרנסואה פריגו, נשיא המועצה הארצית של התעשיינים הצרפתיים, יבוא ביום א׳ הקרוב עם משלחת של ראשי מפעלים, לביקור של חמישה ימים בישראל. כך מסרה התאחדות התעשיינים.

חברי המשלחת ייפגשו עם מנהיגים פוליטיים ישראליים בכירים ועם ראשי מפעלים רבים בארץ. צפויות גם פגישות עם ראשי מפעלים פלסטיניים. המשלחת אמורה לבדוק את האפשרויות של יצוא ושיתוף פעולה בתחומי התשתיות, מוצרי הצריכה, התיירות ותעשיות עתירות־מדע.

קרנות נאמנות

נכון ליום 19.5.94

הקרן	מחיר היחידה	מחיר הפדיון	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים
אב	1543.05	1531.54	8.83	0.58%
אבוקה	2041.07	2001.64	4.52	0.23%
אביר	181.69	178.50	0.44	0.25%
אגוז	774.28	759.15	-0.78	-0.10%
אגס	313.15	307.19	-0.22	-0.07%
אודם	1034.82	1030.88	3.25	0.32%
אורגין	96.03	95.87	0.16	0.17%
אופיר	394.49	391.99	0.19	0.05%
אוצר אג מדינה	108.27	106.26	-0.03	-0.03%
אוצר גמישה	85.14	83.59	0.09	0.11%
אוצר מניות	98.13	96.35	0.03	0.03%
אור	888.38	882.99	2.36	0.26%
אורהל	950.29	946.01	-0.03	-0.00%
אוריון	166.79	163.59	-0.04	-0.02%
אורן	2905.44	2848.51	-3.99	-0.14%
אחריות אג״ח מד	299.82	295.62	0.41	0.14%
אחריות גמישה	486.95	478.01	1.24	0.26%
אחריות מניות	356.44	349.75	1.40	0.40%
אחריות נדלין	303.34	296.86	-0.50	-0.17%
אחריות נפט ומח	287.88	281.81	4.70	1.70%
אחריות	142.83	140.15	0.12	0.09%
אחריות מטח אג״ח	96.65	97.34	0.05	0.05%
אחריות תושב חוץ	80.76	78.85	-1.53	-1.91%
אטלס פקן.	103.08	100.72	-1.19	-1.17%
אילן 5	161.21	157.02	-0.48	-0.30%
אילנות 90	199.65	195.72	0.04	0.02%
אילנות בטוחה	102.59	101.91	0.01	0.01%
אילנות גלובוס	82.90	81.17	-1.69	-2.04%
אילנות כרים	191.53	187.62	-1.23	-0.65%
אילנות מעוף	145.44	144.74	1.63	1.14%
אילנות פיננסים	83.66	81.93	-0.68	-0.82%
אילנות שחקים	75.81	74.43	0.03	0.04%
אילנות תקשורת	80.05	78.48	-0.25	-0.32%
איתן	232.33	228.17	0.19	0.08%
אלון	1531.30	1501.83	-0.91	-0.06%
אלינות ביטוח	87.94	86.24	0.22	0.26%
אלמוג	327.14	321.05	-0.30	-0.09%
אמינא מדלן מניב	95.55	93.51	-0.65	-0.69%
אמירים קרן נאמנות	99.06	96.30	-0.20	-0.20%
אנליסט אג חברו	214.56	210.48	-0.07	-0.03%
אנליסט אג מדינ	290.30	286.07	0.08	0.03%
אנליסט אירופה	122.43	119.59	-0.48	-0.40%
אנליסט גמישה	560.60	546.71	-0.01	-0.00%
אנליסט מניות	937.36	912.09	-0.04	-0.00%
אנליסט תעשיות	291.34	283.49	-0.10	-0.04%
אסף	195.03	192.80	1.41	0.74%
אפיקים אג״ח	221.12	217.31	-0.72	-0.33%
אפיקים גמישה	165.97	163.01	-0.88	-0.54%
אפיקים הריל	133.74	131.25	0.26	0.20%
אפיקים מניות	301.75	296.69	-1.78	-0.60%
אפסילון אג חברות	122.36	120.79	-0.15	-0.12%
אפסילון אג מד	147.84	145.97	-0.08	-0.05%
אפסילון מניות	216.53	213.66	0.27	0.13%
ארז	308.55	302.77	0.38	0.13%
אש	916.34	897.12	-2.04	-0.23%
אשל	522.36	512.17	-0.50	-0.10%
אתגר	130.64	128.34	0.82	0.65%
אתרוג	777.60	762.56	-1.23	-0.16%
בדולח	814.35	799.32	5.31	0.67%
בונד	145.19	143.11	0.17	0.12%
בורסון גמישה	84.15	83.50	0.26	0.31%
בטוחה 30 פלוס	162.27	159.77	0.03	0.02%
בטוחה אג״ח מדינה	1617.14	1594.72	0.09	0.01%
בטוחה אג״ח	2233.43	2202.46	-0.11	-0.00%
בטוחה גמישה	2257.52	2226.55	0.92	0.04%
בטוחה הריל	121.35	118.58	0.61	0.52%
בטוחה מניות	4356.26	4294.14	12.40	0.29%
בסט	261.60	257.88	-2.49	-0.89%
ברון	203.07	199.26	0.99	0.50%
ברוש	2398.14	2351.40	-1.76	-0.07%
בריאות	77.50	76.34	0.48	0.63%
ברק	2114.93	2074.07	1.12	0.05%
גביש	4812.76	4781.34	6.03	0.13%
גבע	308.94	304.75	-0.04	-0.01%
גורן	507.86	498.45	-0.70	-0.14%
גיא	531.50	524.22	1.68	0.32%
גל	93.25	92.02	0.39	0.42%
דובדבן	2257.66	2240.98	7.74	0.35%
דוברת שרם אג״ח	114.79	113.01	0.09	0.08%
דוברת שרם גמיש	131.46	128.42	0.10	0.08%
דוברת שרם מניות	87.56	85.58	0.17	0.20%
דוכס	162.14	159.16	-0.03	-0.02%
דולב	661.89	668.46	-0.98	-0.15%
דולר	198.75	196.15	-0.77	-0.39%
דותן	694.53	681.58	4.01	0.59%
דקל	2503.30	2455.20	0.97	0.04%
הדס	2344.04	2317.19	-8.53	-0.37%
הון פקן.	88.23	87.29	-0.43	-0.49%
היק	124.82	124.29	0.04	0.03%
הייטק 92	219.25	217.41	0.17	0.08%
היכל	207.53	205.61	0.41	0.20%
הילה	345.79	344.41	0.10	0.03%
המרד	976.06	967.31	0.69	0.07%
הראון לביא	171.93	169.70	-0.07	-0.04%
זוהר	342.86	338.17	-0.03	-0.01%
זיו	429.54	423.59	-0.20	-0.05%
זיק	498.63	486.49	0.66	0.14%
חריל	198.63	194.13	-0.19	-0.10%
חליפין	316.21	315.43	0.31	0.10%
חלמיש	264.02	261.06	0.06	0.02%
חץ	354.17	351.76	0.37	0.11%
טופז	315.82	312.02	-0.31	-0.10%
טל	14485.24	14300.05	104.48	0.73%
טנזר	113.89	112.79	-0.24	-0.21%
טרגט 5	139.57	137.05	-0.04	-0.03%
יבול	494.99	485.81	0.34	0.05%
יהלום	1072.27	1065.49	2.76	0.26%
יוזמה	170.56	167.68	0.39	0.17%
יסודית	2630.78	2575.74	15.11	0.59%
יעד	194.72	193.09	-0.33	-0.17%
יעד גמישה	86.03	85.23	-0.09	-0.11%
יער	99.13	98.53	0.41	0.42%
יערה	364.26	377.17	0.26	0.07%
ישראל אמריקה	148.98	145.39	-3.26	-2.17%
כוכב	167.25	164.12	0.32	0.20%
כימיקל פקן	84.43	82.91	-0.24	-0.29%
כללי אג״ח מד	352.05	345.31	0.20	0.06%
כללי אייל 50	131.62	129.77	-	0.00%
כללי אייל 25	175.12	171.64	1.92	1.13%
כללי אייל אג	170.02	166.44	-0.54	-0.32%
כללי גמישה	1315.57	1291.34	-3.66	-0.26%
להק׳אגמיה	199.66	195.20	2.68	1.37%
להק׳אנפה	249.33	244.63	2.39	0.99%
להק׳אנקור 5	799.84	782.97	4.81	0.62%
להק׳דיבית	646.79	634.93	2.29	0.36%
להק׳זמיר	816.93	801.94	2.57	0.31%
להק׳חוחית	446.80	440.50	-0.67	-0.15%
להק׳יסעיר	112.24	111.90	0.21	0.19%
להק׳כחל	303.79	300.17	-0.58	-0.19%
להק׳סלעית	152.51	149.74	-0.63	-0.42%
להק׳סנונית	429.63	421.70	-0.02	-0.00%
להק׳עפרוני	406.67	401.17	0.22	0.05%
להק׳צופית	537.69	527.67	0.49	0.43%
להק׳רוב	83.05	81.83	-1.01	-1.22%
להק׳שנשוני	95.43	94.36	0.30	0.53%
להק׳שחף	159.10	156.12	-0.09	-0.06%
להק׳שלדג	182.86	180.16	0.04	0.02%

הקרן	מחיר היחידה	מחיר הפדיון	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים
להק׳שקלי	171.31	169.36	0.12	0.07%
להק׳תור	350.57	348.38	2.96	0.86%
להק׳תיירות	80.12	78.65	-0.07	-0.09%
למשקיע	390.95	386.71	-0.23	-0.06%
לפיד	1738.58	1704.76	8.70	0.51%
לשם	1056.51	1044.64	0.21	0.02%
מבחר	373.05	369.57	1.17	0.32%
מבטח	1141.86	1131.29	0.56	0.05%
מבנה	353.38	350.16	-0.70	-0.20%
מביק	248.08	242.84	2.11	0.88%
מגד	692.41	685.60	-0.99	-0.14%
מגדל זהב מניות	77.53	75.94	-0.72	-0.94%
מגוון	1360.44	1342.74	0.54	0.04%
מגאר פיננסי	87.70	86.84	-0.42	-0.48%
מד דיקלה	113.31	112.25	0.18	0.16%
מד מעוף	149.85	148.76	1.60	1.09%
מונדיאל	128.01	126.38	-1.88	-1.47%
מור	1270.35	1258.34	6.51	0.52%
מוריה 5	133.25	131.14	-0.38	-0.29%
מזון	114.68	113.02	0.57	0.51%
מזרחי אייל	101.55	100.98	0.05	0.05%
מזרחי אייל אג״ח	87.05	86.55	0.06	0.07%
מטה	197.46	193.07	-2.64	-1.35%
מיטב אג״ח מד	3499.74	3469.79	0.55	0.02%
מיטב אופציות	89.90	88.08	0.02	0.02%
מיטב גמישה	1890.94	1855.82	-6.65	-0.36%
מיטב מטח	236.36	234.30	-0.23	-0.10%
מיטב מניות	216.98	212.41	-0.23	-0.11%
מימד	303.04	300.17	-0.12	-0.04%
מירב	111.03	110.44	0.16	0.15%
מכלול	659.01	646.75	1.05	0.16%
מלכרית	206.54	202.71	0.23	0.11%
ממון	202.69	201.02	0.29	0.14%
מנוף	190.34	186.81	0.55	0.30%
מעגל	77.65	0.00	-	-
מעוף	2376.01	2354.21	4.15	0.18%
מעופים גמישה 50	110.50	109.67	0.21	0.19%
מעיין	1037.62	1027.94	0.57	0.06%
מעלה מעוף נדץ	143.14	140.47	1.61	1.16%
מפתן	105.03	104.03	-0.53	-0.50%
מקשה	855.89	848.52	0.10	0.01%
מרווח	449.07	444.93	0.02	0.00%
מרום	4109.58	4070.69	3.22	0.08%
מרכזית אג״ח מדינה	95.77	97.96	0.12	0.12%
מרכזית מניות	81.99	81.30	0.36	0.44%
מרכזית מעוף	141.09	140.77	1.48	1.06%
מרץ	383.24	379.68	2.63	0.70%
משאבי טבע	90.16	88.46	0.89	1.01%
משתנים	293.44	292.46	2.76	0.95%
נווה	654.05	645.15	-0.89	-0.14%
נוף	379.39	376.34	0.10	0.03%
נטיף	1712.55	1693.30	6.69	0.40%
נילי	1000.84	957.04	0.17	0.02%
נסיכה קונטיננטל	77.94	76.52	0.17	0.22%
נץ	229.44	226.85	0.51	0.22%
נשואה אג״ח חברות	130.91	129.96	-0.06	-0.06%
סגולה	258.73	253.93	-0.15	-0.06%
סיגמא גמישה	89.87	88.95	-0.40	-0.45%
סיון	205.75	205.96	-	0.00%
סימודן אג״ח	130.46	128.13	-0.14	-0.11%
סלע	960.54	952.45	0.62	0.07%
סער	150.76	149.10	0.14	0.09%
ספנות קרן מניות	83.36	82.97	0.54	0.66%
עדיף	139.85	139.29	-0.97	-0.69%
עומר	167.37	164.31	0.06	0.04%
עידית	3470.72	3431.36	-3.34	-0.10%
עמדה 10	170.21	168.29	-0.20	-0.12%
עמדה אמריקאית	71.07	69.97	-1.63	-2.26%
עמדה יצוא	79.65	78.70	0.21	0.27%
עמדה כוללת	172.17	170.19	-0.22	-0.13%
עמדה מעוף	155.25	153.89	1.66	1.09%
עמדה משולבת	307.73	305.44	-1.58	-0.51%
עמינל אג״ח	100.62	99.78	-0.06	-0.06%
ענבל	132.33	132.33	-0.29	-0.22%
ענבר	144.38	143.05	-0.23	-0.17%
ערמון	160.12	156.97	0.14	0.09%
פיא	5984.02	5871.63	13.36	0.23%
פיא 2000	86.22	84.47	-0.36	-0.42%
פיא זינוק	81.09	79.56	-0.22	-0.27%
פיא מעוף	146.64	143.91	1.62	1.13%
פיא עולמית	79.76	77.95	-0.96	-1.22%
פיא פריים	98.13	96.64	0.77	0.80%
פיוניר אג הריל	100.97	98.31	0.59	0.60%
פיל	232.54	229.73	0.11	0.05%
פנתר	515.42	511.25	2.58	0.51%
פסגות 50	235.00	232.66	0.42	0.18%
פסגות גמיש	469.37	466.23	0.26	0.06%
פסגות הריל	98.15	95.13	0.03	0.03%
פסגות יציב	443.54	440.64	0.51	0.12%
פסגות כל חודש	103.58	101.70	0.03	0.03%
פסגות כל רגע	134.80	134.46	0.28	0.21%
פסגות לימיט	255.00	252.96	1.60	0.64%
פסגות מבט לשלום	103.75	103.21	0.36	0.35%
פסגות מדד	367.46	360.65	0.15	0.09%
פסגות מטח	373.93	370.96	-0.37	-0.10%
פסגות מלכיר	314.10	311.34	0.07	0.02%
פסגות מניות	690.90	676.44	1.15	0.17%
פסגות משולבת	452.90	444.62	0.22	0.05%
פסגות עולם	125.59	120.93	0.44	0.37%
פסגות על קרן	81.31	79.80	0.38	0.49%
פסגות פוקוס	85.72	82.21	0.11	0.13%
פסגות וטגידים	362.66	355.95	0.02	0.01%
צבר	229.65	225.28	-0.44	-0.19%
צוק	278.28	276.90	-	0.00%
צמיד	3190.85	3131.85	1.89	0.06%
צמיחה אג״ח מד	1379.03	1371.22	-1.33	-0.10%
צמיחה גמישה	2555.62	2540.96	5.22	0.21%
צמיחה יצוא	216.60	214.75	-0.12	-0.06%
צמיחה מניות	525.35	525.14	2.35	0.45%
קלע	695.63	691.17	1.84	0.27%
קפיטל הריל	113.25	111.15	-0.68	-0.61%
קפיטל מניות	96.76	95.38	0.08	0.08%
קשת	322.22	316.44	0.43	0.14%
רון	135.25	132.65	-0.49	-0.37%
רימון	331.01	330.44	0.15	0.05%
רעם 90	412.65	401.96	-1.34	-0.33%
רשף	393.53	385.14	1.80	0.47%
שביט	452.81	451.11	0.02	0.00%
שחר	152.10	151.05	-0.15	-0.10%
שירה	2119.24	2103.66	1.21	0.06%
שמיר	1033.52	1010.45	0.29	0.03%
שסק	862.02	845.17	-1.95	-0.23%
שפע	162.93	161.52	0.10	0.06%
שקד	259.21	254.25	-0.16	-0.06%
תאנה	1234.14	1225.51	-0.30	-0.02%
תבל	907.80	894.56	-2.90	-0.32%
תדהר	2494.43	2461.39	-3.32	-0.13%
תוכנה ותקשורת	90.78	88.36	-0.25	-0.28%
תמוז	164.51	163.61	-0.41	-0.25%
תמריץ	85.95	84.40	0.03	0.04%
תנופה	276.41	274.86	0.03	0.01%
תפוז	735.11	720.92	-0.03	-0.00%
תפנית	494.52	490.73	0.65	0.13%
תרשיש	154.03	151.17	0.05	0.03%
תשרי	1442.01	1431.53	1.86	0.13%

* השינוי חושב לפי מחיר הפדיון

אורח לרגע / יגאל לביב

הברירה של רבין: הפסד בבחירות או הפסד לקבלנים

סוף־סוף הבין גם ראש הממשלה, כי מדיניות "הכלכלה החופשית" שמובילים שר האוצר ונגיד בנק ישראל מוליכים אותו בוודאות להפסד בבחירות. מנכ״ל משרדו, שמעון שבס, שאינו נגוע בקונספציות, הבין מה שמדוד זה כתב כמה פעמים.

מדיניות שוחט־פרנקל, שתמציתה "התעשרות חופשית", תגרום למפלה בבחירות גם אם ייחתמו חוזי שלום עם כל מערכות הכוכבים. כפי שלמדו צ׳רצ׳יל ובוש, הבוחר מצביע לפי הכיס ולא לפי המלל הלאומי.

שר הקבלנים, בנימין בן־אליעזר, ביחד עם שוחט־פרנקל, רוצים להמשיך בהעשרת הקבלנים. שנתיים מכרו להם קרקעות בזול בלי לחייבם לבנות. שנתיים אישרו הוול״לים למינהלים בנייה מהירה על קרקע חקלאית, בלי לחייב את סיום הבנייה תוך זמן קצוב. הקבלנים, הרוצים ראשית כל להרוויח, קנו את הקרקע וצירפו אותה למלאי. עדיף לבנות מעט ולהרוויח הרבה. משום מה הם לא מתנהגים לפי מילטון פרידמן, פרנקל ושוחט.

שר השיכון הטוב ביותר של ישראל היה המנוח אברהם עופר. הוא בנה 200 אלף דירות בבנייה ציבורית, איפשר לכל חסר אמצעים להגיע לדירה משלו. תלמידי פרידמן בממשלת ישראל, הרוצים בהמשך התעשרות הקבלנים, עושים הכול למניעת המשך הדרך.

ואגב, מחירי דירות בתל אביב זהים למחירי דירות בשדרה החמישית בניו יורק. יש דרך קלה ופשוטה להוזלת מחירי הדירות בערים. מי אמר שצריך לבנות רק ארבע קומות? מדוע לא להתיר בערים אזורי בנייה בלתי מוגבלים? למה לא לבנות בצפון העיר מאות דירות על דונם במקום שמונה דירות בלבד?

רווח נקי של 3.6 מ׳ ש"ח ל"בנק הערבי־ישראלי"

מאת דן הלוי

מן הדו״ח הרבעוני לחודשים ינואר־אפריל, שפירסם הבנק הערבי־ישראלי, עולה שהרווח הנקי של הבנק הסתכם בתקופה זאת ב־3.6 מיליון ש״ח, לעומת 2.2 מיליון בתקופה המקבילה אשתקד.

סך המאזן לתקופה הסתכם ב־1.0479 מיליון ש״ח, לעומת 979.6 אלף ברבעון המקביל אשתקד. שיעור התשואה נטו להון בחישוב שנתי עמדה על 9.5%, לעומת 6.4% אשתקד. ההון העצמי של הבנק גדל מסיום שנת 1993 ב־2.3%, והגיע ל־159.3 מיליון ש״ח.

השיפור ברווח הנקי מוסבר בירידה משמעותית בהפרשות הבנק לחובות מסופקים, בשמירה על רמה נמוכה של הוצאות התפעוליות ושכר העובדים ובגידול בשיעורי הריבית הריאלית במגזר הבלתי צמוד, לעומת השחיקה הגדולה בשיעורי הריבית ברבעון המקביל אשתקד. מאידך, נרשמה ירידה משמעותית בהכנסות התפעוליות, בשל ביטול כמה סוגי עמלות.

ההפרשה לחובות מסופקים של הבנק עמדה ברבעון הראשון של 94׳ על 2 מיליון ש״ח, ירידה של 26.6% בהשוואה לרבעון הראשון של 93׳. ההכנסות התפעוליות והאחרות ירדו בתקופת הדו״ח ב־7.6% ועמדו על 6.6 מיליון ש״ח, בעוד ההוצאות התפעוליות והאחרות צומצמו רק ב־0.4% והגיעו ל־12.9 מיליון ש״ח.

לבנק הערבי־ישראלי 28 סניפים ביישובים ערביים ובערים גדולות בצפון הארץ.

רוני אלגרנטי פורש מתפקידו ב"חינוכית"

מאת אביבה זילצמן

רוני אלגרנטי, סמנכ״ל השיווק של הטלוויזיה החינוכית, פורש מתפקידו לאחר שמונה שנות עבודה. במסגרת תפקידו ניהל אלגרנטי את מערך השיווק והפירסום של הטלוויזיה, ופעל לקידום הפרסומת בשידורי הטלוויזיה החינוכית. כמו כן, ניהל את יחידות מאגרי מידע, תכנון, פיקוח היצור ויחידת המחשב.

עדיין לא ידוע מי יחליף את אלגרנטי בתפקיד. המנכ״לית החדשה של הטלוויזיה החינוכית, אהובה פיינמסר, נמצאת בימים אלה בחפיפת עבודה עם המנכ״ל הפורש, יעקב לורברבוים, אשר מסיים את תפקידו בסוף מאי.

صكنا من الاهل

أمكنا من الأمل

בורסה

משתנים נכון ליום 19.05.94

שם מניה	שער נק.	שינוי נק.	ש. אחוז	ע.ב.	ת.ב.
קרדן השק 5	817	-4	-0.05	-15750.00	-130392.50
אגן	4289	32	0.07	850.00	36440.00
מגן נפט 5	13585	918	7.72	738.00	97751.79
מנבטות שמיר	2376	-24	-1.10	-2560.00	-60619.20
כלל מחשבים	37821	94	0.02	15.00	5630.75
מלל	805	10	1.12	3750.00	30187.50
מליט 5	1504	4	0.02	1800.00	27186.00
עזרא	6981	86	1.12	1550.00	109415.00
משוב	942	2	0.02	2530.00	24000.50
נחלת	12534	31	0.02	30.00	3797.70
פריקלאס	2583	51	2.20	2160.00	55669.50
כללית ים	1800	27	1.15	3410.00	61370.10
בולס שיש	323	0	0.00	1800.00	5874.00
פוסייזון	241	4	1.17	12800.00	30880.00
קווי אשראי	238	0	0.00	34000.00	81720.00
כלל ביטוח	1920	24	1.12	3120.00	59786.40
מבני תעשיה	476	7	1.15	15000.00	71130.00
בזק	631	9	1.15	4270.00	269346.00
ישרמקו יהש	22.2	2	10.00	241600.00	532792.00
אקרשטין תעש	806	-19	-2.22	-4560.00	-36342.50
ממן	796	10	1.12	3000.00	23946.00
אדאקום	634	-70	-10.00	-0.00	-0.00
חבל יהש	78	0	0.02	17500.00	13612.50
אבגוק יהש	109.5	9	9.90	25000.00	268760.00
רב בריח	1998	15	0.07	2600.00	51298.00
יעד	1415	7	0.05	600.00	8511.60
פורמולה	2977	-259	-8.80	-2520.00	-77127.00
אורמת	1115	25	2.22	2520.00	28063.80
אבנר יהש	22	0.3	1.15	17100.00	37772.00
גרנית	560	10	3.17	0.00	0.00
כלל	247	5	2.22	4230.00	104247.00
כיתן	1129	22	2.20	6800.00	76870.00
אסם	1779	39	2.22	1560.00	27619.20
מכתשים	1620	43	2.27	3150.00	50835.00
אניס	3310	16	0.05	600.00	20059.80
טמבור	809	39	5.50	250.00	2012.50
אורנית	4751	59	1.12	520.00	24763.20
נסיונל	2143	-22	-1.10	-2900.00	-63151.00
שקם	221	5	2.25	2200.00	48460.00
חברהלישר 1	39413	582	1.15	162.00	63744.30
חברהלישר 5	33875	583	1.17	56.00	18970.00
רוזינן	4836	48	1.10	650.00	31410.00
מישור התוף	1850	36	2.20	0.00	0.00
יואל	367	15	4.42	24500.00	89795.00
אריות	1003	7	0.07	1400.00	14074.00
איטונג	959	-43	-4.42	-5200.00	-49950.00
לימפיר 1	401	-3	-0.07	-1000.00	-4025.00
בינלאומי 1	40822	800	2.20	168.00	68556.96
בינלאומי 5	36547	804	2.22	156.00	56616.66
לאומי ארב	252	0	0.00	9450.00	23836.50
לאומי	348	2	0.05	4380.00	152604.00
פז תעש מבנ	43046	1952	4.47	25.00	10725.60
כלל תעשיות	1888	19	1.10	720.00	13673.40
וולפסון	134504	669	0.05	6.00	8095.35
אפריקה 01	451718	5577	1.12	10.40	46916.18
אפריקה 1	428066	0	0.00	5.00	21451.45
הכשרת ישוב	2116	11	0.05	4230.00	89711.10
קרור 5	2898	0	0.00	560.00	16236.60
טבע	71269	1397	2.20	366.00	260798.40
ים המלח	1348	-14	-1.10	-7200.00	-97277.40
נייר חדרה	13361	165	1.12	288.00	38509.38
דלק	7458	92	1.12	510.00	38019.30
דסקונט השק	24278	-307	-1.12	-1350.00	-32809.71
נפטא	1070	16	1.15	36160.00	386965.60
טיטן וול	934	9	1.10	1260.00	11979.00
סר	23115	564	2.25	1630.00	373783.70
פועלים ארב	29.4	0.4	1.15	12600.00	37320.00
פועלים	400	3	0.07	15000.00	59975.00
מהדרין	18724	185	1.10	144.00	27318.72
פריון	21824	54	0.02	90.00	19666.06
כבלים	2077	15	0.07	500.00	10415.00
אלקו	6446	191	2.22	100.00	8713.25
פועלים השק	13572	168	1.12	435.00	59027.70
נכסים בנין	30156	-773	-2.25	-96.00	-29547.35
אוסיף	11089	-523	-4.45	-490.00	-53932.80
יצוא	1956	-5	-0.02	-1400.00	-27334.00
כלל סחר	1710	34	2.20	6720.00	114222.00
אזורים	4621	-115	-2.25	-1710.00	-79165.50
כללישראל 1	9997	73	0.07	1240.00	124237.40
אידיבי אחז	1237	3	0.02	7650.00	94865.10
עלית 5	1393	10	0.07	2250.00	31411.50
אלרון	14374	72	0.05	765.00	110805.90
תאס	786	4	0.05	0.00	0.00
פולגת ב	545	21	4.40	16000.00	86054.00
פספורט	318	6	2.20	9100.00	26987.00
פטרוכימיים	679	8	1.12	3000.00	20412.00
פיבי	60383	1473	2.25	64.00	36415.32
אלביט	29936	296	1.10	300.00	89993.28
אורדן	403	-31	-7.72	-10350.00	-41814.00
ספנות בנק	3566	44	1.12	630.00	22579.10
שופרסל	6130	61	1.10	520.00	31864.00
קליל 1	2807	28	1.10	160.00	4491.20
אידיבי פתוח	65547	171	0.02	255.00	199620.23
פקר	21052	-321	-1.15	-744.00	-156721.08
תאות 5	852	17	2.20	2000.00	17995.00
טמפו	2000	39	2.20	1350.00	27000.00
כלסאלקטרון	34969	1345	4.40	736.00	257644.98
כהן פיתוח	1110	-34	-3.30	-1500.00	-16555.50
דנבאר 5	3295	-102	-3.30	-660.00	-21675.60
גרנית אב	131	-0.5	-0.02	-14400.00	-18810.00
שקד ברקן 4	141	0.5	0.05	600.00	8430.00
טבע אגב	398	1	0.02	550.00	2205.50

אזהרה לקוראים

מערכת "דבר" עשתה כמיטב יכולתה לרכז ולעבד תוך זמן קצר את נתוני הבורסה והביאם לידיעת הקורא.
כל שימוש בנתונים המתפרסמים טעון בדיקה ואימות. כל החלטה על ידי המשתמש במידע נעשית על אחריותו. אין המערכת אחראית במקרה של טעות בנתונים.
אין בפרסום הנתונים משום המלצה או חוות דעת למשקיע ויש לאמתם עם יועצי ההשקעות.

נמסר ע"י מבט לכלכלה ולחברה

חילופי משמרות בר"ג?

האלופה היוצאת, קבוצת בית"ר ירושלים, שתתארח במשחק המוקדם באיצטדיון ר"ג אצל הפועל פ"ת, תעביר את שרביט האליפות למכבי חיפה, שתתארח מחר בשעה 7 בערב על אותו משטח אצל מכבי פ"ת ותחגוג באותה שעה את האליפות החמישית שלה, במקרה בו מכבי ת"א לא תנצח בשכונת התקווה. אם מכבי ת"א תנצח, יחולו בכל הנראה חגיגות הניצחון של חיפה, סמוך לשעה 9 בערב. הפועל חיפה תרד בכל הנראה ללשעה... הפועל חיפה תרד כבר היום לליגה הארצית, אם היא לא תנצח בנתניה וכפר־סבא תנצח מחר באשדוד ותבטיח סופית את בריחתה מהמבחנים. אם חיפה תנצח בנתניה, עלולה כפר־סבא להסתבך. חצי שנה לא ניצחה הרצליה בבית. בית־שאן ובית"ר ת"א ללאומית בעקבות ראשון לציון ושמשון בדרך למבחנים

לקראת משחקי השבת

מאת משה כהן

שבע נקודות מפרידות כעת בין מכבי חיפה ומכבי ת"א, שבמידה ולא תנצח מחר בשכונת התקווה את בני יהודה, יסתיים בכך מאבק האליפות לעונת 93־94 ובית"ר ירושלים, האלופה היוצאת, שתתארח מחר במשחק המוקדם (5) אצל הפועל פ"ת באיצטדיון ר"ג, תוכל להעביר את שרביט האליפות למכבי חיפה, שתתארח שם בשעה 7 בערב אצל מכבי פ"ת ובכל הנראה היא תחגוג את האליפות החמישית שלה, כמובן בתנאי שמכבי ת"א לא תנצח בשכונה ובמקרה של נצחון, יחולו חגיגות האליפות של חיפה סמוך לשעה 9 בערב.

אם מכבי חיפה לא תנוצח, היא תסיים 40 משחקי ליגה רצופים ללא הפסד ויתכן שאלון מזרחי גם ישבור את שיא הכיבושים של ניסים אלמליח ז"ל (30), אם הוא יכבוש שלושער (4:0, 1:0).

כדאי לזכור שתשע שנים לא ניצחה פ"ת במשחק בייתי את מכבי חיפה ונצחונה האחרון הושג בזכות בעיטת עונשין מ־11 מ' שביצע בהצלחה איל בגלייבטר.

מכבי ת"א שעלתה לגמר הגביע בפעם השלישית ברציפות, תבוא בפעם השלישית בעונה זו לשכונת התקווה, לאחר שהיא נצחה שם 2:0 במסגרת הליגה וניצחה בתוצאה זהה בגביע. כמו כן, ניצחו המכבים במסגרת הסיבוב הראשון של הליגה, באיצטדיון ר"ג, בתוצאה זהה 1:5. מכבי ת"א תזכה בעונה זו בפעם השניה ברציפות בסגנות.

27 שנה לא ניצחה הפועל חיפה בנתניה והיום בשעה 4.30 היא תנסה לעשות זאת (7:1, 0:0) למרות שגם נצחון עדיין לא מבטיח לחיפאים דבר והם תלויים לא במעט בתוצאות המפגש בין מכבי עירוני אשדוד והפועל כפר־סבא, שטרם ספגה (0:2 0:0) במשחקיה מול ידיבותיה.

מכבי הרצליה שלא ניצחה חצי שנה בביתה, תארח את הפועל באר־שבע (1:1, 3:2) במאבק בעל שאיפות מנוגדות, שכן הרצליה רוצה לברוח מהמקום ה־13, בעוד שבאר־שבע מבקשת לשמור על המקום השלישי.

בית"ר ירושלים תתארח, כאמור, בשעה 5 באיצטדיון ר"ג אצל הפועל פ"ת (1:1, 3:0) שלא ניצחה את יריבתה מזה שלוש שנים, בעוד שבבלומפילד הרחק מההמון הסואן תארח הפועל ת"א שטיפסה לגמר הגביע את הפועל צפרירים חולון, שעמדה על סף עליה למשחק הגמר (1:1, 3:2) והיא תתנחם בהצלחתה להבחיל בעונה זו להפועל ת"א הפסד ראשון בבלומפילד בכל הזמנים.

בליגה הארצית עלתה כבר ראשון לציון ללאומית (בפעם הרביעית בתולדותיה) והיא תתארח היום בשעה 5 באיצטדיון ר"ג אצל הכח מכבי ר"ג, שעדיין לא הבטיחה את הישארותה בליגה. גם יתר 7 המשחקים יערכו היום בשעה 5 ולאחריהם יתברר מי תעלה ללאומית...

גולת הכותרת שלהן תהיה עלייתן הצפויה של הפועל בית־שאן ובית"ר ת"א ללאומית, בתנאי שהן ינצחו בסדרי את הפועל ירושלים ובשכונת התקווה את מכבי עכו.

שמשון ת"א תנסה להתקרב לכרטיס המבחן, ע"י נצחון במשחק חוץ על נס ציונה. מכבי יבנה תארח את הפועל אשדוד ויתר המשחקים יפתחו בשעה 4.30: הפועל בת־ים תארח את מכבי יפו, הפועל אשקלון תשחק בביתה מול הפועל טייבה והפועל חדרה תארח את היורדת הראשונה, הפועל דליית אל כרמל.

הפסד של עכו לבית"ר ת"א ונצחון של הפועל אשדוד ביבנה ועכו תהיה היורדת השניה לליגה א' שבוע לפני רדת המסך על משחקי הליגה השניה.

הליגה הלאומית — עונת המשחקים 1993/94

קבוצה	מש.	נצ.	תיקו	הפס.	שערים	הפרש	נק.
1. מכבי חיפה	36	27	9	0	24—91	67	90
2. מכבי תל אביב	36	26	5	5	33—75	42	83
3. הפועל באר שבע	36	17	10	9	35—49	14	61
4. בית"ר ירושלים	36	18	6	12	55—69	14	60
5. הפועל תל אביב	36	15	6	15	52—54	2	51
6. מכבי נתניה	36	12	9	15	64—58	−6	45
7. צפרירים חולון	36	11	12	13	55—41	−14	45
8. בני יהודה	36	12	7	17	60—45	−15	43
9. מכבי פתח תקוה	36	10	12	14	45—35	−10	42
10. הפועל פתח תקוה	36	10	11	15	50—42	−8	41
11. מכבי הרצליה	36	9	10	17	49—34	−15	37
12. עירוני אשדוד	36	9	9	18	54—52	−2	36
13. הפועל כפר סבא	36	7	10	19	56—32	−24	31
14. הפועל חיפה	36	5	12	19	75—30	−45	27

הליגה הארצית — עונת 1993/94

קבוצה	מש.	נצ.	תיקו	הפס.	שערים	הפרש	נק.
1. ראשון לציון	28	18	6	4	20—51	31	60
2. הפועל בית שאן	28	14	5	9	19—25	6	47
3. בית"ר ת"א	28	13	8	7	30—35	5	47
4. שמשון ת"א	28	12	7	9	30—35	5	43
5. הפועל טייבה	28	10	11	7	24—28	4	41
6. הפועל בת"ים	28	10	10	8	31—37	6	40
7. מכבי יבנה	28	12	4	12	31—32	1	40
8. הפועל חדרה	28	13	9	6	27—43	16	36
9. נס ציונה	28	10	6	12	35—30	−5	36
10. מכבי יפו	28	8	9	11	24—21	−3	33
11. הפועל ירושלים	28	7	12	9	31—27	−4	33
12. הפועל אשקלון	28	7	11	10	35—30	−5	32
13. הכח מכבי ר"ג	28	11	10	7	33—39	6	29
14. הפועל אשדוד	28	6	9	13	26—15	−11	27
15. מכבי עכו	28	6	7	15	43—29	−14	25
16. ד.א. כרמל	28	2	6	20	58—20	−38	7

גיורא שפיגל: להגנה אחרי המשחק

ראובן עטר: מצפה בקוצר רוח להגינות

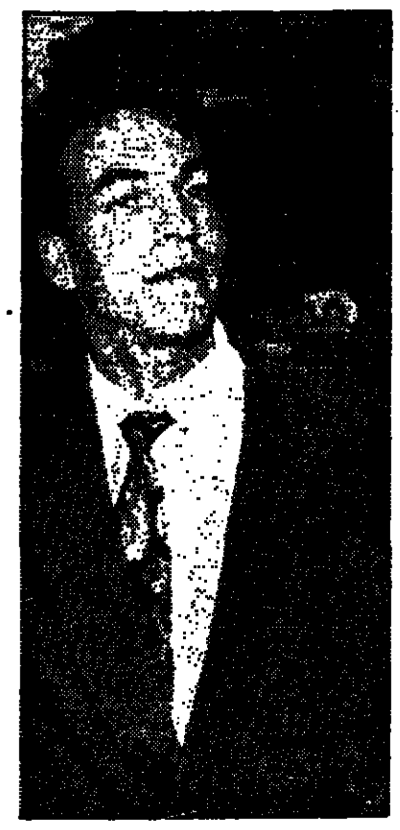

איל ברקוביץ: עוד 90 דקות של מאמץ

הלם ברשות השידור

בעקבות אובדן זכויות שידור משחקי הליגה הלאומית בכדורגל לערוץ השני, שישלם בעונה הבאה לכל קבוצה במליון ש"ח. יו"ר ועדת הספורט של הרשות, מני ויצמן דורש דיון מיוחד של הוועד המנהל ומזהיר מבריחת הצופים ואף ממרד של משלמי האגרה. סגן שר החינוך והתרבות, ח"כ מיכה גולדמן דורש שהגידול החד בהכנסות של הקבוצות לא ינוצל להגדלת שכר השחקנים

ברשות השידור עדיין המומים מאובדן זכויות השידור של משחקי הליגה הלאומית בכדורגל, לערוץ השני של הטלוויזיה, החל מהעונה הבאה.

יו"ר ועדת הספורט של רשות השידור, מני ויצמן, דרש לקיים ישיבה מיוחדת של הוועד המנהל של הרשות, כדי לנסות "להציל עד כמה שניתן את מחלקת הספורט בטלוויזיה" כהגדרתו.

מני ויצמן הביע חשש שללא שידורים ישירים של משחקי הליגה הלאומית בכדורגל, לאחר 25 שנות בלעדיות, יאבד הערוץ הראשון מיוקרתו ובעיקר באחוזי הצפיה.

מני ויצמן הדגיש, שחברי ועדת הספורט של רשות השידור לא היו מעורבים "במשחק הפוקר" של ההנהלה, שהחליטה לא לגשת למכרז שפרסמה ההתאחדות לכדורגל והתירה את הזירה לערוץ השני.

הנהלת ההתאחדות לכדורגל עומדת לאשר היום את מתן הזיכיון לערוץ השני ואם ההסכם יאושר כל קבוצה בליגה הלאומית תזכה עבור השידורים בהכנסה גבוהה של כמיליון ש"ח, פי־2 לעומת ההכנסה של העונה הנוכחית.

בינתיים, פנה אמש סגן שר החינוך והתרבות, ח"כ מיכה גולדמן בדרישה שההכנסות הגבוהות מזכויות שידור לא ינוצלו להגדלת התשלומים לכדורגלנים. לדעתו של ח"כ גולדמן עדיף להפנות את הגידול החד בהכנסות לכיסוי חובות וליצירת תקציבים יותר מאוזנים.

בקנבאוור ספג קנס כספי גבוה

פרנץ בקנבאואר נקנס בסכום גבוה יחסית של 4,800 דולר ע"י ההתאחדות הכדורגל הגרמנית, בעקבות מחאתו הפומבית על ההחלטה לקיים משחק ליגה חוזר נגד נירנברג.

דובר ההתאחדות ציין שבקנבאוור אומנם התנצל, אבל זה לא מספיק.

כידוע, באיירן מינכן שאותה הוא הצעיד לזכיה בתואר האליפות ניצחה במשחק החוזר את נירנברג 0:5, דבר שלא תיאר לעצמו אפילו בקנבאור עצמו. ואחר כך היא ניצחה במשחק האחרון ונטלה את התואר.

32 נבחרות במונדיאל 98

ההחלטה על שיתוף 32 נבחרות במונדיאל הבא בשנת 98 בצרפת תתקבל ככל הנראה היום במוסדות התאחדות הכדורגל הבינלאומית בציריך.

כידוע, במונדיאל בארה"ב שייפתח בעוד חודש, ישתתפו 24 נבחרות, כפי שהחל הדבר מאז שנת 82.

נשיא פיפ"א הציע להגדיל את מספר הנבחרות שיטלו חלק במונדיאל הבא בשמונה נבחרות נוספות, עקב התרחבות הכדורגל בעולם ועקב הנבחרות, בעיקר באפריקה, שהפגינו יכולת מרשימה במונדיאלים האחרונים.

מילוול הורשעה בהתפרצות אוהדיה

התאחדות הכדורגל האנגלית האשימה את הקבוצה הלונדונית, מילוול על כשלונה להשתלט על אוהדיה, שפרצו למשטח הדשא במהלך משחק עם דרבי.

במשחק הזה ניצחה דרבי 1:3 ובסיכום שני המשחקים 1:5 והיא תשחק על כרטיס העליה לליגה הבכירה נגד לסטר שגברה על טראנמיר 1:2 ובסיכום 1:5.

מאתיים אוהדים פרצו אל משטח הדשא במהלך המשחק והשופט נאלץ להפסיק פעמיים את מהלכו.

ריינג'רס מחפשת את התואר השלישי

סקוטלנד

עונת הכדורגל בסקוטלנד תסתיים בשבת, כאשר באיצטדיון המפורסם פארק בגלאזגו גמר הגביע הסקוטי בין מחזיקת הגביע, ריינג'רס ודנדי יונייטד.

ריינג'רס זכתה אשתקד בכל שלושת התארים: ליגה, גביע הליגה וגביע ההתאחדות וסיכוייה לעשות זאת גם הפעם גדולים. העונה היא כבר זכתה בשני תארים: ליגה וגביע הליגה.

הונגריה וקרואטיה נפרדו בתיקו 2:2

בגיור, הונגריה, נפרדו הנבחרת המקומית ונבחרת קרואטיה בתיקו 2:2, במשחק רעים בו הוליכו ההונגרים משער של קרשטורי בדקה ה־50, לפני שהקרואטים הפכו את הקערה על־פיה בצמד של מלדן מלדנביץ' (52, 63). קרשטורי השווה בדקה ה־76.

מבקשים לשנות מועדי משחקים

מונדיאל מאת שמואל מל

נבחרות הכדורגל של אייר, הולנד ובלגיה מפעילות לחץ על הועדה המארגנת של משחקי הגביע העולמי במטרה לשנות את מועדי תחילת משחקיהן שנקבעו להערך באורלנדו, פלורידה, בשעות הצהרים החמות.

עיתון בריטי דיווח כי הקבוצות קבלו על העובדה ששריקת הפתיחה נקבעה ל־12.30 שהיא לכל הדעות שעת השיא של החום. הם קיבלו תמיכה מיו"ר הועדה הרפואית של פיפ"א, ד"ר מיכאל ד'הוהג' שתמך בהעתקת שעת פתיחת המשחקים לשעות הערב הקרירות.

לדעת הרופא השעה שנקבעה עלולה לפגוע בשחקנים. אולם נראה כי גם דעתו של הרופא לא תשנה וקצין העיתונות של פיפ"א, גווידו טוניני, הבהיר כי לאחר שנקבעו שידורי הטלוויזיה מהמשחקים אין סיכוי לשינוי במועדי תחילתם.

סעודיה: הסגנית הראשונה בארה"ב

נבחרת הכדורגל של ערב הסעודית היא הסגנית הראשונה שהגיעה לארה"ב לקראת טורניר גביע העולם. הסעודים יקיימו מחנה אימונים ליד אטלנטיק סיטי לפני שיעברו למחנה הקבע שלהם בארה"ב לידי ושינגטון די.סי.

אלופת העולם גרמניה תשהה שבוע ליד טורונטו, קנדה, במחנה אימונים במסגרתו תקיים משחק נגד הנבחרת המקומית. הגרמנים יעברו למחנה הקבע שלהם בשיקגו ב־13 בחודש. גם בראזיל תגיע לארה"ב ב־26 בחודש, לפני שתעבור לקנדה ב־3 ביוני ותקיים משחק הכנה נגד נבחרת קנדה.

שש מתוך 24 הנבחרות שיטלו חלק באליפות ישלימו את הכנותיהן בקנדה וזה כולל לצד הגרמנים והברזילאים גם את נבחרות הולנד, שוויץ, מרוקו ובוליביה.

סוונסון קבע את הסגל השוודי

מאמן נבחרת שוודיה בכדורגל, טומי סוונסון, קבע אתמול את סגל נבחרתו לקראת טורניר הגביע העולמי והפתיע כאשר כלל בסגל את קשרה של אברטון אנדרס לימפר, עליו עברה עונה קשה בליגה האנגלית.

לימפר הוא הקשר המנוסה ביותר בנבחרת השוודית ובמאזנו 48 משחקים בהם הבקיע חמישה שערים. עוד נכללים בסגל קשרה של פ.ס.וו איינדהובן, קלאס אינגסן שהיה מפורב בשבוע שעבר בתאונת דרכים.

בחוד יכבבו בכל הנראה מרטין דאלין ממנשנגלאדבאך, תומס ברולין מפארמה והבריק לארסון מפיינורד כשעל מקומם ב־11 הראשונים מאיימים קנת אנדרסון מליל הצרפתית ומגנוס ארלינגמרק מגטבורג.

הפתעות בסגל הבלגי של ואן־הימסט

מאמן נבחרת בלגיה פול ואן הימסט פירסם אתמול את שמות 22 שחקני סגל נבחרתו לקראת הטורניר בארה"ב ולא כלל בו את הלוץ קאליארי, לואיס אוליביירה, שתקף לאחרונה את המאמן ואת כוכב הנבחרת אנצו שיפו בראיון עיתונאי.

ואן הימסט כלל בסגל שמונה שחקני הגנה ביניהם מיכאל דה וולף בן ה־36 וכן את חלוצה הוותיק של מכלן אלכס צ'רניאטינסקי לו תהיה זו הופעה שניה בטורניר של הגביע העולמי. בפעם הראשונה זה היה לפני 12 שנה.

בסגל שבעה משחקני האלופה אנדרלכט ושבעה משחקני סגניתה פ.ב. ברוז' בן נבלל בסגל את יוסיפ ווגר ליד קרואטיה שקיבל אזרחות בלגית רק לפני שבועיים. וובר הוא מלך השערים של הליגה הבלגית העונה.

ווסטרהוף: אחרי המונדיאל אפרוש מניגריה

קלמנס ווסטרהוף, מאמנה ההולנדי של נבחרת ניגריה, אמר בסוף השבוע בראיון לעיתונות כי הוא מתכוון לפרוש מתפקידו מיד אחרי טורניר גביע העולם מפני שהוא "פופולארי מדי".

"אני קורבן של הצלחתי" אמר המאמן לשבועון הולנדי "ולכן יש לי כל כך הרבה אויבים".

ווסטרהוף שהוביל את ניגריה לזכיה בגביע אפריקה לאומות, סיפר כי קיבל הצעות לאמן ממצרים, דרום אפריקה, תאילנד והודו, אך הוא מתכוון קודם לצאת לחופשה בת שישה חודשים כדי לארגן את חייו הפרטיים.

הודעה לפי חוק ניירות ערך, התשכ"ח – 1968 על פרסום תשקיף בדבר הנפקה של

מנתור דינמי השקעות בע"מ

תשקיף

הנפקה של

2,000,000 מניות רגילות רשומות על שם בע"נ של ש"ח אחד כל אחת

יחד עם עד

1,328,000 כתבי אופציה (סדרה א) רשומים על שם (מתוך סדרה של 2,000,000 כתבי אופציה), הניתנים למימוש במניות רגילות בע"נ של ש"ח אחד כ"א.

כתבי האופציה ניתנים למימוש בכל יום מסחר החל מיום פתיחת המסחר בהם בבורסה ועד ליום 20 באוקטובר 1995, למעט בין הימים ה־12 וה־16 בכל חודש, באופן שכל כתב אופציה מקנה זכות לרכוש מניה רגילה אחת רשומה על שם בע"נ של ש"ח אחד (כפוף להתאמות כמפורט בפרק 3 לתשקיף) תמורת תשלום במזומן בעת המימוש של מחיר המימוש. מחיר המימוש לכתבי האופציה הינו 3.5 ש"ח (350%) והוא צמוד למדד המחירים לצרכן כמפורט בסעיף 3.6.1.1 לתשקיף.

כתב אופציה שלא ימומש עד ליום 20 באוקטובר 1995 יפקע ולא יקנה למחזיק בו כל זכות שהיא כלפי החברה.

ניירות הערך מוצעים כדלקמן:

הצעה לציבור של

2,000,000 מניות רגילות רשומות על שם בע"נ של ש"ח אחד כל אחת

יחד עם

1,000,000 כתבי אופציה (סדרה א) רשומים על שם, הניתנים למימוש במניות רגילות בע"נ של ש"ח אחד כ"א.

ניירות הערך מוצעים לציבור ב־200,000 יחידות, בהרכב ובמחיר מינימלי כדלהלן:

10 מניות במחיר מינימלי של 4.55 ש"ח למניה	45.5 ש"ח
ו־5 כתבי אופציה (סדרה א) המוצעים ללא תשלום	–
סך כל המחיר המינימלי ליחידה:	45.5 ש"ח

ניירות הערך מוצעים לציבור בדרך של מכרז על מחיר היחידה, במחיר מינימלי של 45.5 ש"ח ליחידה.

המחיר האפקטיבי של ש"ח אחד ע"נ מניות בהנפקה מחושב לפי המחיר המינימלי ליחידה הוא 3.788 ש"ח (378.8%) ואילו הערך הכלכלי של כתב אופציה (סדרה א) המוצע לציבור הוא 1.524 ש"ח (152.42%).

המכרז יתקיים בשלב א' ביום 26 במאי 1994 ובשלב ב' ביום 29 במאי 1994 (ר' סעיף 3.3.1.1 לתשקיף).

והנפקה לעובדים של עד

328,000 כתבי אופציה (סדרה א) רשומים על שם הניתנים למימוש במניות רגילות בע"נ של ש"ח אחד כל אחת, המוצעים לעובדים ללא תשלום.

הנפקה זו היא הצעה ראשונה של ניירות ערך של החברה לציבור. ניירות הערך של החברה יסחרו בבורסה ברשימה המקבילה.

החברה החלה בפעילות בנובמבר 1992. פעילותה העיקרית בשנת 1993 היתה תיווך בעיסקאות בניירות ערך. כן עסקה החברה בניהול תיקי ניירות ערך, חיתום, יעוץ, הפצת ניירות ערך וביצוע השקעות בניירות ערך עבור עצמה. מפעילותה בתיווך בניירות ערך נבעו לחברה כ־38.3% מהכנסותיה בשנת 1993. ההכנסות מתיווך הינן בעלות אופי חד פעמי ואקראי. בשנת 1994 עד לתאריך התשקיף לא היו לחברה הכנסות מתיווך למעט מעסקה אחת (ר' סעיף 7.4 לתשקיף).

בין בעלי העניין בחברה הסכם בדבר אופן הצבעתם באסיפות הכלליות של החברה, בחירת דירקטורים והבטחת המשך כהונתם וזכות סרוב ראשון במכירת מניותיהם (ר' סעיף 5.3.2 לתשקיף).

תחומי שוק ההון שבהם פועלת החברה מושפעים משינויים במצב המדיני, הפוליטי, הבטחוני והכלכלי בישראל ובעולם. שינויים אלו עשויים להשפיע על היקף פעילות הציבור בשוק ההון, רמות המחירים השוררות בו והתנודות בהן, וכתוצאה מכך להשפיע גם על היקף פעילותה, תוצאותיה העסקיות, נכסיה והתחייבויותיה של החברה.
לחברה שני אנשי מפתח, הה"ה מישאל איבגי ועזרא מורד, אשר הפסקת העסקתם כנושאי משרה בה עלולה להשפיע לרעה באופן מהותי על פעילותה של החברה ועל תוצאותיה העסקיות (ר' סעיף 7.4 לתשקיף).

לא נקבע יעוד מסויים לתמורת ההנפקה והיא מיועדת למימון פעילותה העסקית של החברה כפי שיקבע הדירקטוריון מעת לעת.

החברה עשויה להזמין ניירות ערך בהנפקה זו עבור לקוחותיה הן אלה אשר יתנו הוראות מפורשות לרכוש עבורם והן אלה אשר לחברה שיקול דעת בניהול תיקיהם (ר' סעיף 7.2.1.3 לתשקיף).

בישיבות הדירקטוריון יהיה ליו"ר הדירקטוריון קול מכריע במקרה של קולות שקולים (ראה סעיף 9.3 לתשקיף).

המחיר ל־1 ש"ח ע"נ של מניות החברה במכירת מניות הה"ה מישאל איבגי ועזרא מורד לישסק תעשיות וטכנולוגיות בע"מ באוקטובר 1993 כשהוא מותאם למפרע בגין הקצאת מניות הטבה מיום 12 מאי 1994, הינו 1.94 ש"ח (ר' סעיף 5.5.5 לתשקיף).
ביום 17.5.1994 הקצתה החברה כ־16.6% ממניותיה למספר משקיעים שאף לא אחד מהם הינו בעל ענין, במחיר אחיד של 3 ש"ח (300%) למניה. התמורה בגין המניות מופקדת בחשבון של החברה המנוהל בידי נאמן ותועבר לידי החברה במועד בו תשולם לחברה תמורת ניירות הערך המוצעים בתשקיף.
המחיר האפקטיבי ל־1 ש"ח של המניות הרגילות המוצעות בתשקיף הוא 3.788 ש"ח (378.81%).
בעלי העניין בחברה התחייבו כלפי המשקיעים לוותר על שחרור מניות שבבעלותם מחסימה (ר' סעיף 5.4.9 לתשקיף).

בדבר עסקות עם בעלי ענין ר' סעיף 10.3 לתשקיף.

סך כל עמלות החיתום, ההפצה, ההשתתפות, הריכוז, הטיפול, היעוץ וההוצאות האחרות של הנפקה א, כשהן מחושבות על בסיס המחיר המינימלי, הוא כ־17.5% מתמורת ההנפקה.

עותק מהתשקיף ומההיתר לפרסומו יוגשו לרשם החברות לא יאוחר מיום עסקים אחד לאחר התשקיף.

ניתן להשיג עותקים מן התשקיף ולהגיש הזמנות לרכישת ניירות הערך בכל סניפי הבנקים ואצל החברים בבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ.

החתמים: מרכזית חיתום וקידום עסקים בע"מ, מנתור דינמי חתמים בע"מ (חברה בת של המנפיקה) אפריל חתמות (1993) בע"מ, אחריות חיתום (1993) בע"מ, אלון חיתום וניירות ערך בע"מ, אינווסט־פרו־ייזום וקידום הנפקות 1993 בע"מ, "ברק רעות" חיתום והנפקות (1993) בע"מ, לוקסנבורג חיתום בע"מ, אקסלנס חיתום (1993) בע"מ, משתנים חיתום (1993) בע"מ, שוהר טוב בע"מ, מעופים חיתום בע"מ.

הודעה זו אינה מהווה הזמנה לרכוש את ניירות הערך המוצעים.

תאריך התשקיף: 19 במאי 1994.

هكذا من الأصل

כוכבי ההצגה הגדולה לא ישתתפו במונדיאל

את ההצגה הנדירה של כוכבי מילאן לא נשכח במהרה, אבל את שני אדריכלי אותה הצגה גדולה לא נראה במונדיאל. נבחרת צרפת בה אמור היה לככב דסאיי נוצחה ע"י ישראל ושילמה על כך באובדן כרטיס ההשתתפות במונדיאל והתפוררותה של יוגוסלאוויה הותירה את סאביצ'ביץ ללא נבחרת

לא היתה יכולה להיות חזרה גנרלית טובה יותר ערב פתיחות משחקי הגביע העולמי בחודש הבא בארה"ב, מאשר נצחונה של מילאן על ברצלונה 0:4, בגמר גביע אירופה לאלופות, תוך תצוגת כדורגל נפלאה שהחזירה את הצבע למשחק שהפך בשנים האחרונות לשבלוני ולחסר ברק.

ערב המשחק היה זה יוהן קרויף, מאמנה של ברצלונה, שהצהיר בשחצנות, כי קבוצתו בעלת האוריינטציה ההתקפית תנצח בקלות את האלופה האיטלקית וזה יהיה נצחונו של הכדורגל האמיתי.

ואכן, הכדורגל היה המנצח הראשי במפגש בין שתי הקבוצות הטובות ביבשת (להוציא אולי את מנצ'סטר יונייטד), בעיקר בזכות התצוגה הטובה ביותר מזה 30 שנה של קבוצה במעמד הגמר של גביע האלופות, אבל את ההצגה נתנה דווקא הקבוצה שתוארה לפני שריקת הפתיחה כקבוצה בעלת סגנון הגנתי מובהק.

ההצגה של מילאן היתה מושלמת ואם יצליחו הנבחרות שיופיעו במונדיאל לשחזר את ההצגה של חניכי קאפלו על הבמה של האיצטדיון האולימפי באתונה, מובטח לנו חודש של חגיגת כדורגל שלא היתה לנו מזמן.

המונדיאל של שנת 90 באיטליה היווה אכזבה אחת גדולה. הובקעו בו מעט מידי שערים והיו בו יותר מדי נבחרות שהציגו כדורגל שלילי. מי שיכולה להיות מעודדת מהתצוגה של מילאן, היא נבחרתו של אריגו סאקי ה"סקוודרה אזורה" ששבעה משחקניה הם חברי האלופה האירופית הטריה.

גם מרבית שחקני ברצלונה יהיו בארה"ב, וזה כולל את שלושת הזרים שלה, סטויצ'קוב, רומאריו וקומאן, איש איש בנבחרתו. מאמניהם מקווים, כי עד לשריקת הפתיחה של המונדיאל ידעו כוכביהם לצאת מהדכאון שתקף אותם ב"לילה השחור" שעבר עליהם בבירת יוון.

דווקא שני הכדורגלני הטובים ביותר על המגרש באתונה לא יהיו בארה"ב. נבחרתו של מרסל דסאיי הצרפתי כשלה בנסיונה להעפיל מבית 6 האירופי בגלל הפסד ביתי לישראל, בעוד שלדראן סאביצ'ביץ' המונטנגרי, לא נשארה נבחרת, אותה הוא יוכל לייצג, בעקבות התפרקותה של יוגוסלאויה.

מראדונה קיבל הצעה מבוליביה

קבוצת בוליבאר מבוליביה, מציעה מיליון דולר לדייגו מאראדונה, כדי שישחק בשורותיה ויסייע לה לזכות בגביע דרום אמריקה.

באמנה הארגנטינאי של בוליבאר, חוזה עומר פאסטוריזה, מסר לתחנת רדיו מקומית, שהוא מקווה, כי הכוכב בן ה-33, יקבל את ההצעה ויופיע בשורות הקבוצה מלהפז הבירה, לאחר משחקי גביע העולם.

מאמנה המאוכזב והמאכזב של ברצלונה, יוהן קרויף (משמאל), שלפני משחק הגמר בין ברצלונה ומילאן יצא בשורה של הצהרות שחצניות, נראה בטוח בעצמו, כאשר הוא פגש את כדבבה המצבע של מילאן, פביו קאפלו והחליף איתו כמה מילים בשפה ההולנדית

חינוך לכדורסל

במסגרת פרוייקט מיוחד המתוכנן לשנת-הלימודים הבאה, יקלוט בית-הספר התיכון "תמר", עין-גדי, תלמידים מחוננים בכדורסל. לצד הלימודים הסטנדרטיים, ייהנו תלמידים אלה מאימון אישי על המגרש, ואולי יסייעו לדחוף קדימה את הכדורסל המקומי

מאת **שחר בן הלוי**

בית-הספר התיכון "תמר" מציע תנאים אטרקטיביים: אולם כדורסל חדיש וממוזג, אליו צמודים חדר-משקולות ואיצטדיון אתלטיקה. היוזם הראשי של הפרוייקט, רוני לוינסון, מורה לספורט בבית-הספר, הגיע למצפה-שלם ממחלקת-הנוער של מכבי ירושלים, והחליט להקים קבוצת כדורסל לחוף ים-המלח.

לוינסון: "עד השנה לא האמינו כאן שכדאי להקים קבוצת כדורסל. האיזור שלנו דל באוכלוסיה. בבית-הספר לומדים בסך-הכול 160 תלמידים.

אחרי שהתעקשתי, הוקמה קבוצת-נוער בת שמונה שחקנים. התחלנו בליגה המחוזית, והיות שהחלטתי, בין היתר, שחייבים להיכנס לעיתון – הגענו שם לתוצאות פנטסטיות: ניצחנו את יהודה 6:204. באליפות בתי-הספר שיזוקנו בבית הירושלמי והיינו שם הפתעת הטורניר, למרות שלא עלינו."

● מי הוא קהל-היעד שלך?

הכוונה היא למשוך חבר"ה שמוכנים להשקיע הרבה בכדורסל. מצד שני, אסור שיזניחו את הלימודים – צריך לזכור שהפרויקט הוא מטעם בית-ספר.

הילד נמצא פה כל היום במרחק של עשר דקות מהאולם. האווירה היא כמו בקולג' אמריקאי. כל התנאים לפניך, רק תצליח.

● איך תימנע השתלטות הורים על דקות המשחק של המקומיים?

אנחנו מבהירים מראש ששחקנים שיגיעו לאיזור אמורים לחזק את השלד המקומי. כאמור, אנחנו מאוד מעוניינים לדחוף את הכדורסל כאן, אבל אין זה אומר הישגים בכל מחיר, כי בכל זאת מדובר בנוער שלנו.

● באיזה שלב נמצא הפרוייקט?

כרגע אנחנו במהלך ההרשמה. אני מקבל הרבה טלפונים, בעיקר מהאיזור, כי השמועה עוד לא הגיעה מספיק צפונה. ישנם מועמדים מעוד ומירוחם. את לימודיו של בחור מירוחם יממן איש עסקים מסויים.

אני מציע גם למי שנכשל במסגרת אחרת להרים אלי טלפון, כי יש על מה לדבר.

● מה ייחשב בעיניך כהצלחה?

דבר ראשון, להביא אנשים מתאימים. זה סיפור בפני עצמו. אחר-כך, על המגרש, אם נעלה ליגה – זה יהיה נהדר. וכמובן, אליפות בתי-הספר, שהיא המסגרת המאפשרת לקבוצות בגודל שלנו להפתיע.

300 משתתפים יזנקו לטריאתלון עמק חפר

אלופי ישראל אישרו את השתתפותם בטריאתלון עמק חפר שיערך מחר. בין המשתתפים הבולטים ניתן למצוא את יניב עצמון, מינה נגן ואנדריי מינברג, לימור לוין, אתי מיילס ובני אשל.

טריאתלון עמק חפר נערך זו הפעם השלישית ברציפות והשנה יגיע מספר המשתתפים ל-300 ספורטאים.

יוברט דייוויס הוליך את הניקס לנצחון רחוק

כדורסל מעולם אחר

ליוברט דייוויס ניתנה ההזדמנות להפוך גיבור בפעם השניה והוא ניצל אותה עד תום, כאשר קלע שתי קליעות מהקו, כאשר נותרו 2.1 שניות לסיום והעניק לניו-יורק ניקס נצחון 86:87, שהעלה אותה ליתרון 2:3 בסדרת הפליי-אוף נגד השיקגו בולס. הערב תחזורנה שתי הקבוצות לשיקגו והניקס ינסו לסיים את הסיפור.

דייוויס כמעט ואיבד את עולמו, כאשר הוא החטיא מטווח שלוש, אולם סקוט פיפן פגע בו לאחר הזריקה והוא זכה בעבירה שאיפשרה לו לקלוע בדייקנות. לשיקגו ניתנה עוד הזדמנות לנצח, אך אנטוני מייסון הדף את מסירתו של פיט מאיירס לפיפן ומנע מהאחרון לקלוע.

המשחק היה שקול במרבית שלביו, ואפילו כאשר הניקס פתחו יתרון של 11 נקודות ברבע הראשון לא נפלו האורחים ברוחם והצליחו להפוך את הקערה על פיה.

במחצית הובילו הבולס 45:46, אולם הניקס הצליחו לעלות ליתרון 56:57, בזכות שתי קליעות שלוש ומאז הם לא איבדו את ההובלה, עד שאמסטורנג קבע 85:86 לבולס, 44.7 שניות מהסיום. יואינג החטיא פעמיים מהקו, אמסטורנג הגיב בהוטאה מרחוק ואז באו השניות של יוברט דייויס.

יואינג הוליך את הניקס עם 20 נקודות ו-13 ריבאונדים. צ'ארלס סמית הוסיף 16. מנגד, קלעה: פיפן 23 ואמסטורנג 21 נקודות לשיקגו.

טניס: בסיבוב השני של גביע העולם לקבוצות: ארה"ב – צרפת 1:1 (סמפרס ניצח את פיולין 3:6, 6:7); רוסיה – גרמניה 0:2 (וולקוב – שטיך 4:6, 5:7).

רוג'רי הציל את כבודה של ארגנטינה

אוסקר רוג'רי, שהחזיר לנבחרת ארגנטינה הצביעו נגד זימונו לסגל, הציל אתמול את נבחרתו מהפסד לנבחרת צ'ילה, במשחק הכנה לקראת המונדיאל, כאשר נגח בדייקנות לרשת, שבע דקות מהסיום וקבע שוויון 3:3.

המשחק, שנערך בסנטיאגו, נתן למאמן הנבחרת הארגנטינאית הרבה חומר למחשבה, חודש ימים בלבד לפני תחילת המשחקים, כאשר חניכיו הציגו משחק גרוע, בעיקר בחלק ההגנתי ונכבעו שוב ושוב להלוצים הצ'יליאנים.

דייגו מאראדונה שותף במשחק ובישל את השער השני, אותו הבקיע אבל באלבו (דקה 67), במסירה ארוכת טווח, והוא היה זה שהגביה את כדור הקרן שהפך לשער המשווה של רוג'רי. מאראדונה שיחק 85 דקות והיה מהפחות גרועים בנבחרתו.

את השער הראשון לארגנטינה הבקיע הבלם, חוזה שמוס, כבר בדקה התשיעית. רוזדיגו בארגה המקומי השווה בדקה ה-33 והבקיע שער נסוף בדקה ה-80. שש דקות קודם לכן הבקיע חברו, פטריסיו סאלאס את שער ארגנטינה, לואיס איסלאס.

תשלוז נכסים בע"מ

(לשעבר סביוני יהודה חברה לבנין והשקעות בע"מ)

הודעה בהתאם לסעיף 23 לחוק ניירות ערך, תשכ"ח - 1968, בדבר פרסום

תשקיף

הנפקה של

2,382,000 מניות רגילות רשומות על שם בנות 1 ש"ח ע"נ כל אחת (להלן: "המניות") בערך נקוב כולל של 2,382,000 ש"ח.

ושל

2,078,270 כתבי אופציה רשומים על שם (סדרה 1) הניתנים למימוש בכל יום עסקים, למעט ב-12 עד ה-16 בחודש של כל חודש, החל מיום רישומם למסחר בבורסה ועד ליום 20.5.96, באופן, שכל כתב אופציה ימומש למניה רגילה אחת בת 1 ש"ח ע"נ (כפוף להתאמות, ראה סעיף 2.11.8 בתשקיף) כנגד תשלום של 7.80 ש"ח (780%), צמוד למדד המחירים לצרכן שפורסם בגין חודש אפריל 1994.

הצעה לציבור

ניירות הערך מוצעים לציבור בדרך של מכרז על מחיר היחידה ב-119,100 יחידות בהרכב ובמחיר מינימלי כדלקמן:

20 מניות במחיר של 10.2 ש"ח למניה (1,020%) ובמחיר כולל של	204	ש"ח
17 כתבי אופציה (סדרה 1) – ללא תמורה	–	
סה"כ מחיר מינימלי ליחידה	204	ש"ח

היחידות מוצעות לציבור בדרך של מכרז על מחיר היחידה אשר ייערך ביום 23 במאי 1994. היחידות אשר לא תרכשנה באותו יום מכרז, אם תהיינה כאלה, תוצענה לציבור בשלב ב' בדרך של מכרז על מחיר היחידה ביום 30 במאי 1994, במחיר שלא יפחת מהמחיר המינימלי.

מחיר היחידה שיקבע בכל אחד מהמכרזים עשוי להיות גבוה מהמחיר המינימלי ליחידה.

המחיר האפקטיבי של 1 ש"ח הון מניות הוא 7.58 ש"ח (758%) והערך הכלכלי של כתב האופציה הוא 3.08 ש"ח (308%).

משקיעים מוסדיים התחייבו בהתחייבות מוקדמת להגיש הזמנות לרכישת 45,208 יחידות המהוות כ-38% מהיחידות המוצעות לציבור על פי תשקיף זה.

הצעה לעובדים

53,570 כתבי אופציה רשומים על שם (סדרה 1) מוצעים ל-2 עובדים בכירים בחברה (סמנכ"ל החברה וחשב החברה), ללא תמורה.

הנפקה זו הינה ההצעה הראשונה לציבור של ניירות הערך של החברה. ניירות הערך של החברה ייסחרו במסגרת הרשימה המקבילה.

הגרעון בהון העצמי של החברה ליום 31.12.93 מגיע לסך של 472 אלפי ש"ח מותאמים, ואילו יתרת ההתחייבויות לבנקים לאותו מועד מסתכמת לסך של 41,605 אלפי ש"ח מותאמים. יתרת ההתחייבויות לבנקים ליום 30.4.94 מסתכמת לסך של 44,300 אלפי ש"ח.
יתרת התחייבויות החברה כולל ערבויות, ליום 30.4.94 לבנק לאומי לישראל בע"מ, חברה אם של אחד ממנהלי קונסורציום החתמים, מסתכמת לסך של כ-30,000 אלפי ש"ח.

לא נקבע יעוד ספציפי לתמורת ההנפקה. החברה תיעד את תמורת ההנפקה ואת התמורה שתתקבל ממימוש כתבי האופציה כפי שיחליט דירקטוריון החברה מעת לעת.

יתרון זהב חיתום והנפקות (1994) בע"מ (בעלת ענין בחברה) התחייבה לרכוש לנוסטרו 18,137 יחידות מהנפקה זו.

לעסקאות בין החברה לבין בעל ענין, ראה פרק 8 בתשקיף.

סך כל עמלות החיתום, ניהול ההנפקה, הריכוז וההוצאות האחרות של ההנפקה מוערך ע"י החברה בכ-12.9% מהתמורה המיידית עבור ניירות הערך המוצעים על פי תשקיף זה (בהנחה של הנפקה במחיר המינימלי).

עותק מהתשקיף ועותק מן ההיתר לפרסומו יוגשו לרשם החברות לא יאוחר מיום העסקים הראשון לאחר תאריך התשקיף.

ניתן להשיג עותקים של התשקיף ולהגיש הזמנות לניירות הערך המוצעים בסניפי הבנקים ואצל חברי הבורסה לניירות ערך בתל-אביב בע"מ.

רשימת החתימות ליחידות המוצעות לציבור תפתח ביום 26.5.94 בשעה 08:30 ותסגר בשעה 12:30 באותו יום.

מנהלי קונסורציום החתמים להנפקה לציבור: לאומי ושות' בנק להשקעות בע"מ, ב.מ.ד. חיתומים ויזום השקעות בע"מ, אלון חיתום וניירות ערך בע"מ, ב.ל.ת. ערך ניירות ערך והשקעות בע"מ, זלר אבלגון חתמים בע"מ, סימודן חיתום והנפקות (1993) בע"מ, "ברק רעות" חיתום והנפקות (1993) בע"מ, אופטימה הנפקות וחיתום בע"מ.

תאריך התשקיף: 19.5.94

השבוע שהיה/ משה כהן

המתח של ר"ג והאיכות של אתונה

שני אירועים מרכזיים כבשו השבוע את מדורי הספורט: משחקי חצי גמר גביע המדינה בכדורגל וכמובן שגמר גביע אירופה לאלופות.

שבוע הכדורגל נפתח ביום שלישי, כאשר באיצטדיון ר"ג נערכו שני משחקי חצי הגמר. האמת היא שלא האמנתי אפילו לרגע שקבוצות כמו הפועל צפרירים חולון ומכבי פ"ת ישיבו אותי על כיסא אחד במשך חמש שעות תמימות.

לפני שריקת הפתיחה הכל נראה משעמם. ללא מכבי חיפה ובית"ר ירושלים, נדמה היה לי שהגעתי לקטנצ'ס ולא למשחק כדורגל. אומנם 30,000 צופים הגיעו לאיצטדיון ר"ג, אבל הם היו שקטים ולמעט כמה צעיפים צהובים ודגל אדום אחד, לא הרגשתי אווירה של חצי גמר.

בפתיחות המשחק הראשון השעמום גבר עוד יותר ונראה היה שמכבי ת"א עומדת לזכות בנצחון קל, אבל המסורת נשמרה וצפרירים חולון בקאם-בק נהדר הצליחה לסתום תיק ובעיטות עונשין מ-11 מ'.

גם הדרקרב מהנקודה הלבנה היה מלהיב וחבל שהחלטה מעוררת מחלוקת של השופט דני קורן הרצה את גורל הכרטיס הראשון למשחק הגמר.

במשחק השני נפלו פחות שערים, אבל גם הוא הסתיים בדרקרב מרתק מהנקודה הלבנה, בסיומו השתלטו הפולנים של הפועל ת"א על איצטדיון ר"ג.

בסך הכל הרמה בשני המשחקים לא הלהיבה בלשון המעטה, אבל לטעמי, המתח הוא המרכיב מספר אחד של הספורט ואת זה היה לנו בשפע בשני המשחקים, כך שאת איצטדיון ר"ג עזבתי מותש, אבל מאושר, בציפיה לקראת ההצגה הגדולה המצפה לנו ב-7 ביוני, ב"דרבי" הגדול של הגמר.

ביום רביעי עליתי כמה כיתות, כאשר צפיתי מעל לגבי המרקע בשידור הישיר מאתונה של גמר גביע אירופה בין מילאן וברצלונה.

מילאן הציגה כדורגל מעולם אחר, אבל המתח היה חסר לי ולא אחת חשבתי לעצמי מה היה קורה אם ניתן היה לשלב את המתח של איצטדיון ר"ג והאיכות של אתונה.

הפסד מרגיז לצעירי צרפת

כדורגל

נבחרת ישראל סיימה את הופעתיה בטורניר הבין לאומי בצרפת, עם הפסד צורב ומרגיז לנבחרת המשנה של צרפת – 18:14.

במחצית הראשונה גילתה הנבחרת הישראלית עדיפות על-פני הצרפתים ובסיום המחצית היא עלתה ליתרון של שער – 7:8, תוך ניצול יכולתו המצויינת של השוער, אדרים ולשה. רק החמצת שתי מכות 7 מ' של רוד עמר ועידן מימון מנעו את הגדלת היתרון הישראלי.

במחצית השניה שינה המאמן הצרפתי את שיטת ההגנה של חניכיו, כאשר הוא הורה להם ללחוץ אישית על השלישיה האחורית של ישראל. ואכן, הצרפתים החלו לחטוף כדורים ויצאו להתקפות מתפרצות שהסתיימו בשערים קלים. בדקה ה-38 עלתה צרפת ליתרון – 11:13 ובסיוע השופטים הצליחו שחקניה הצעירים לסיים את המשחק עם נצחון יוקרתי.

השיאן העולמי אינו מוכן לוותר על התביעה

אתלטיקה

שיאן העולם בריצת 400 מטר, בוץ' ריינולדס מארה"ב אינו מוותר על תביעתו נגד התאחדות האתלטיקה הבין-לאומית בסך 27 מיליון דולר, כפי שקבע בית משפט בארה"ב.

בערעור, שהגישה ההתאחדות בבית הדין העליון, נקבע שהיא אינה חייבת לשלם לו פיצויים על שהושעה לשנתיים, בשל נטילת סמים.

זאת למרות שהרץ כפר באשמה, בטענה שהוא לא עשה זאת. משום שהושעה לא ניתנה לו האפשרות להשתתף באולימפיארת ברצלונה.

ריינולדס אמר שהוא ימשיך להאבק על צדקתו, יגיש ערעור נוסף ויוכיח, כי בית המשפט, שקבע את הפיצויים, לא טעה.

חירום

ניידת טיפול נמרץ

- אשדוד 08-551333
- בית-שאן 06-587223
- בת-ים 03-5511111
- הרצליה 09-541333
- חדרה 06-322333
- חיפה 04-512233/4
- טבריה 06-790111
- ירושלים 02-523133
- כפר-סבא 09-33222
- כרמיאל 04-988555
- מגדל העמק 06-540062
- מעלות 04-979333
- נהריה 04-823333
- נצרת 06-573335
- נתניה 09-623333
- עכו 04-912333
- עפולה 06-593334
- פתח-תקוה 03-9311111
- קראון 03-344442
- קרית-ביאליק 04-761062
- קרית-שמונה 06-944333
- ר"ג, ב"ב, גבעתיים 5793333
- רחובות 08-451333
- שדרות 051-897074
- תל-אביב 03-5460111

טיפול נמרץ לב

- לב 1 – שירות 24 שעות 03-5618791
- נטל"י – 177-022-4224, 03- 5757788
- שח"ל – 03-5625555

מרפאות שיניים

תל-אביב

- דיזנגוף סנטר שער 3 או 5 טל' 294869, 03-285822
- טיפולי חירום בבי"ח אסותא – טל' 5201515-03, 5201452/1. 24ש'. גם בשבת וחג.
- טיפולי חירום, בי"ח איכילוב, תל-אביב, עד חצות (מלל שישי-שבת). 03-5436696
- תורנות 24 שעות – ה' באייר 20 (כבר המדינה) טל' 254397, 03-452173; יהודה המכבי, איתורית 03-5449911, מנוי 4318.

יפו: יפת 99, 09.00-13.00, 16.00-02.00, טל' 864256.

גבעתיים: ויצמן 12, טל' 324547 איתורית 5193193 מנוי 3743.

ירושלים: צפת 23, טל' 251794, 02-253767.

בי"ח משגב לדך – טל' 02-633708, 08.00-16.00, ו' 08.00-19.00.

בת-ים: מרפאת שיניים לטיפולי חרום – קניון בת-ים רח' יוספטל טל' 5531505 – 24 שעות ביממה.

נפגעי אלימות

- סיוע לקורבנות אונס: ת"א (24 שעות) 234819-03. ים 02-514455. חיפה 04-382611. אילת 059-31977
- רצ"ו – לנשים מוכות – טל' 5461133: טל' 08-550506 – 24 שעות – 02-514111 – 07-376310.
- מסל"ן – קו פתוח לנשים – נפגעות אלימות מינית – מרכז סיוע לנשים בנגב. 08.30-12.00, 16.00-19.00, טל' 057-74907
- אור ארום – למען נפגעי אלימות שוטרים התעמרות, בתוך האגודה לזכויות האזרח בישראל. טל' 03-663162/3
- נעמת – ייעוץ בבעיות אלימות במשפחה, א'-ה', 16-9, 03-231675, 03-235922
- מכורים אנונימיים (אנ.איי), מידע תמיכה וסיוע 03-5131046 24 ש'.
- זכויות הגבר במשפחה. 24 ש'. 04-322003, 04-256417, 03-378572
- האגודה להגנת הילד: 03-6961070, 03-6956763

תחבורה

- קוי אוטובוס "דן" טל': 5614444.
- "אגד" – טל': 03-5375555
- זמני נחיתת מטוסים. תקליט: 03-9731111
- מודיעין נמל התעופה: 03-9712484

עזרה רפואית ונפשית

- ער"ן, עזרה ראשונה נפשית. ת"א 5461111, לילדים ולנוער 03-6961113, ים 02-610303, חיפה 04-672222. נתניה 09-625110. ב"ש 07-281128. מקיף הגליל 04-988410. כ"ס, 09-974555
- המרכז להתנדבות בישראל, 03-5614144 לזקוקים למתנדבים ולמבקשים להתנדב.
- מגם, יעוץ למשפחות נפגעות סמים. א'-ה' 09.00-14.00 .03-829970
- אנוש – יעוץ למשפחות נפגעי נפש, 5400474-03, 03-5400672
- יד ביד, אוזן קשבת לילדים לנוער ולהורים 24 ש'. 03-226027, 04-229488, 04-922222, 02-243358, אילת 09-76366. לחייל 222732, מ-17 עד 24.
- "אוזן קשבת" לנוער ולהורים. מרכז עירוני ר"ג. 6728697, 6734752, ג' 8.00-13.00, ד' ה' 16.30-19.00.
- "אל-סם" – רח' פקיעין 7, ימים א'-ה'. 16.00-20.00. טל. 5463587, 54620276, 02-663902, 02-663828.
- הוועד למלחמה באיידס. מידע וסיוע לחולים 03-614576, 03-566380. ת.ד. 33602 ת"א.
- אלי, אלימות כלפי ילדים. 03-430879, 03-261070. מ-08.00 עד 22.00.
- "הקו הלבן", אוזן קשבת להומוסקסואלים וקורבנים. 03-292797. ימי א', ג', ה' מ-19.30 עד 23.30.
- קופת-חולים – מוקד מידע ראשי. א'-ה': 08.00-20.00, ו': 08.00-15.00. טל' 03-433300.
- מר"א – שירות רופאים לביקורי-בית, ובתנאות מר"א, שעות: 19.00 עד 07.00. טלפון חירום 101.
- חדר מיון פרטי תורן, מר"ם. קהילת סלוניקי 9 (ליד כיתן) ת"א, 499978.
- אלכוהוליסטים אנונימיים. הפניה לפגישות: 03-319281, 03-202951, 03-319845.
- אלכוהוליזם (24 שעות) 03-721161
- אלכוהוליסטים אנונימיים ירושלים. 02-630524, 02-830092
- "קשב לקשיש", אג.ל.י. 03-299089. א'-ה' 09.00-14.00.
- אוזן קשבת לגיל המבוגר רמת השרון ימים א'-ה' 16.00–20.00, טל' 5493244.
- נשים במצוקה. קו ארום 09-505720.
- ארגון הורים ארצי, אוזן קשבת לילדים ונוער. 24 שעות ביממה. 03-621515.
- "יד שרה" – שיקום החולה. ים 02-244242; ת"א 03-812304; חיפה 04-381704.
- "תהל"ה" – תמיכה בהורים של לסביות והומוסקסואלים: טל. 09-587779.
- תמיכה נפשית לחולי סרטן. 02-435516

בולים / א. לינדנבאום

כדורים פורחים – גם בישראל

סדרת הבולים שנועדה להופיע ב־21.6.94 מתארת טיסה תחרותית בכדורים פורחים. הזל ממילוי הכדור באויר חם, דרך ניווט אל המטרה וכלה בהגעה מעל למטרה והשלכה של שקית סימון לכיוון מרכז המטרה.

הטייס המנצח אינו נמדד לפי מהירות הגעה אלא לפי מרחק השקית ממרכז המטרה.

השבלים כוללים: מבער, סל, מד טמפרטורה ומד גובה.

סיפורו של הכדור הפורח הראשון בעולם נכתב ע"י גדעון ארבל ומלווה את הופעת הבולים החדשים.

ב־15 באוקטובר 1783 התרומם בצרפת הטייס הראשון בעולם, פילאטר דה רוזייה, בכדור פורח שנבנה ע"י האחים דוסף ואטיין מונגולפייה. שק בד בצורת כדור הפתוח כלפי מטה, מולא בעשן חם שעלה ממדורה. השק התנפח לכדור גדול, וחלומו של האדם לעוף באויר התגשם. מאז, טיסה בכדורים פורחים, שבתחתיתם הותקן סל לטייסים, נעשתה לספורט נפוץ בעולם.

היום משתמשים בכדורים פורחים שמעטפתם עשויה ניילון מצופה פוליאסילן. הכדור הפורח ממולא באויר חם באמצעות מיכלי גז הנמצאים בסל.

הגז זורם מהמיכלים למבערים מיוחדים רבי־עצמה, המותקנים מעל ראשו של הטייס. המבער מחמם את האויר הכלוא במעטפת הכדור דרך פתח הנמצא בתחתית הכדור מעל לראשו של הטייס.

הכדור הפורח מרחף באויר, מפני שנפח האויר הנדחה ע"י הכדור הפורח כבד מהכדור הפורח עצמו. כל עוד משקל הכדור הפורח קטן ממשקל נפח האויר שאותו הוא דוחה, הוא יתרומם. קיימים היום כדורים פורחים ממולאים בהליום, המאפשרים טיסה לטווחים ארוכים וגבוהים יותר מאשר כדורים ממולאים באויר חם.

כבר ביוני 1794 נמצא שימוש מעשי לכדור פורח: בקרב פלרו נעזר הצבא הצרפתי בכדור פורח כדי לצפות מגבוה במתרחש במחנה האויב ההולנדי. נפוליאון בונפרטה תיכנן לכבוש את אנגליה באמצעות צי של כדורים פורחים. תכנון שלא יצא לפועל בסופו של דבר.

במלחמת צרפת נגד פרוסיה בשנת 1871 שימשו כדורים פורחים לכלדי דואר, ובכמה מקרים נמלטו בהם מנהיגים צרפתיים מפריס הנצורה. במאה ה־19 שוכללו הכדורים הפורחים ומהם התפתחו ספינות האויר, המצויידות במנועים ובמכשירי ניווט.

שימושיו של הכדור הפורח מוגבלים מפני שהוא טס לאן שהרוח נושאת אותו, ולכן תועלתו ככלי טיס מוגבלת. כיוון הטיסה הוא תמיד עם כיוון הרוח, ועל הטייס לחפש את הרוח הנושבת בכיוון הרצוי לו בגבהים שונים מפני שבגבהים שונים נושבות רוחות בכיוונים שונים. היום כדורים פורחים משמשים לתצפיות מטאורולוגיות, למחקרים גאוגרפיים, לנשיאת פרסומת וכמובן למטרות ספורט. בעשרים השנים האחרונות התפתח ספורט הטיסה בכדורים פורחים, וחוויית הטיסה בכדור פורח שבתה לב רבים, ובעולם יש היום אלפי חובבים הממריאים בכדורים פורחים. כמו כן מתקיימות מדי שנה תחרויות בינלאומיות בספורט זה.

גם בישראל כבר נערכו שתי תחרויות בינלאומיות כאלה, והשנה מתקיימת התחרות הבינלאומית השלישית בעמק איילון ליד מבוא לטרון. 130 בלונאים מ־20 מדינות יטוסו בשמי העמק בין התאריכים 5 – 8 ביולי 1994.

(הפרטים מתוך עלון השירות הבולאי).

גלויות מירב לבולי אדריכלות

ביום שני, 23.5.94 יופיעו 3 גלויות מירב לבולי אדריכלות הסגנון הבינלאומי בתל־אביב.

מחיר כל גלויות מירב – 2.50 ש"ח.

הגלויות תמכרנה בכל בתי הדואר המוכרים חומר בולאי, במשך חודש או עד גמר המלאי.

מנויי השירות הבולאי, המנויים על גלויות מירב, יקבלו את הגלויות במסגרת הופעת בולי יוני 1994 (21.6.94).

יוטבע חותם דואר מיוחד לציון ועידת אדריכלות הסגנון הבינלאומי בתל־אביב.

החותם יוטבע באשנב השירות הבולאי, שדרות ירושלים 12, יפו. שעות הפעילות המיוחדות 08:00 עד 18:00. באשנב יימכרו גם גלויות מירב.

החותם יופעל גם באולם "הבימה" כשירות למוזמנים לוועידה בלבד.

השירות הבולאי יפעיל בימים 25־27 במאי דוכן מכירה מיוחד בשד' רוטשילד בתל־אביב, לציון אירועי הוועידה הבינלאומית.

"שמור על קשר" – קונטרס הפוכים

בול "שמור על קשר" ללא ערך, המיועד למשלוח מכתב בארץ, שהופיע לראשונה ב־19.2.1991, הונפק עתה במתכונת של קונטרס בולים וצמדים הפוכים ("טט־בש"), והופק למכירה בבתי הדואר, ללא הודעה מראש בשל אילוצים מינהלתיים(!?).

ניתן לרכוש באשנבי הדואר את הפריטים, גם כשהם מוחתמים בחותמת דואר תל־אביב־יפו 4, הנושאת את תאריך ההופעה) עד ל־31.5.94.

כמו־כן ניתן לרכוש את החומר הבולאי במשרדי השירות הבולאי בשד' ירושלים 12, תל־אביב־יפו, עד סוף מאי.

אספנים המעוניינים בהטבעה של החותמת מתבקשים להעביר את מעטפותיהם המבויילות להחתמה אל: מנהל השירות הבולאי, ת"ד 8180, תל־אביב־יפו 61081, עד לתאריך 31.5.94.

שעות העבודה של אשנב השירות הבולאי: בימי א'־ה' 8:00 עד 15:30, בימי ו' וערב־חג 8:00 עד 12:30.

למנויי השירות הבולאי, החותמים על "דברי בולים", יסופקו הקונטרסים והצמדים ההפוכים יחד עם הבולים שיופיעו ב־21 ביוני 1994.

גלויות – "תגוביינא אירועים"

ב־10 במאי השנה הופיעו למכירה גלויות "תגוביינא אירועים" המיועדות להחזרת תשובה להזמנה להשתתפות באירועים.

הגלויות נמכרות כשהן ארוזות בחבילות של 50 יחידות במחיר 42.50 ש"ח לחבילה.

למנויי השירות הבולאי יסופקו 4 גלויות (אחת מכל סוג) חתומות בחותמת דואר רגילה "ת"א־יפו 4" (10.5.94) במחיר 3.40 ש"ח. הגלויות יסופקו יחד עם הבולים שיופיעו ב־21 ביוני 1994.

ביום ההופעה יופצו בבתי הדואר גלויות בודדות וחתומות המיועדות למכירה לאספנים.

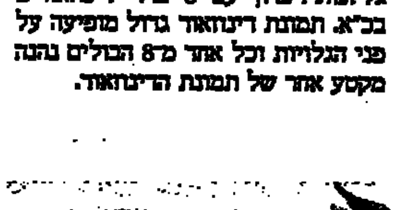

דינוזאורים

סט וינסנט הנפיקה זה עתה שני גליונות־זיכרון עם 8 בולי דינוזאורים בכ"א. תמונת דינוזאור גדול מופיעה על פני הגליונות וכל אחד מ־8 הבולים נהנה מקטע אחר של תמונת הדינוזאור.

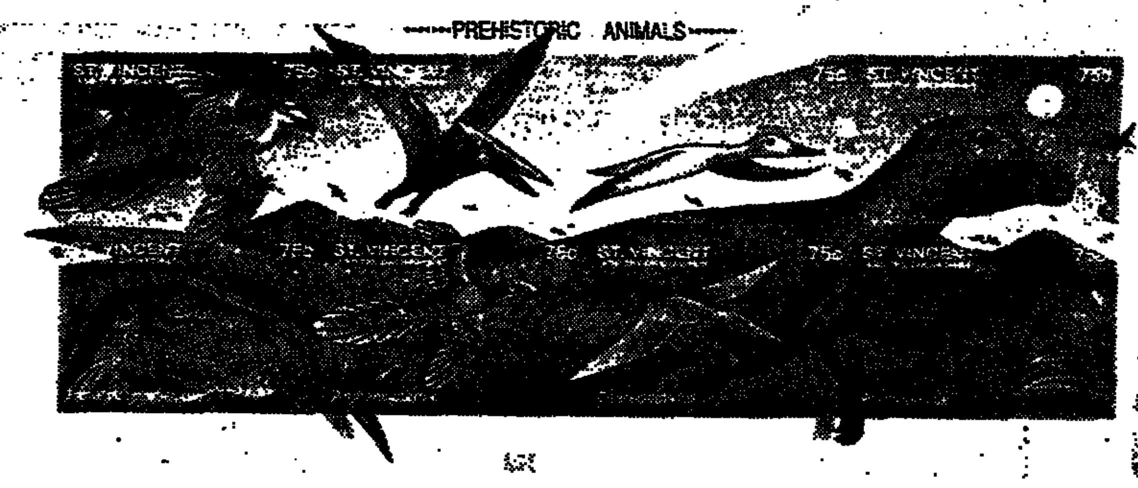

ברידג' / ארנונה שפאן

תחרות באנגליה

אנגליה, שמאז ימי האימפריה הגדולה, עשתה רושם של חתול הרוצה להיות אריה, הכיוון שבעצם היא בסדר (מבחינתנו בעיקר), החתול הזה עוד ישוב ויגדל. גם בברידג' ידעה אנגליה ימים יפים יותר, אולם למראה היד הבאה, ששוחקה בתחרות הזמנה באנגליה, הרי ברור שלאנגלים נכון עתיד ורוד גם בשטח הברידג'.

	♠K5 ♥43 ♦AJ1093 ♣AJ4	
♠10984 ♥92 ♦2 ♣Q109632	צפ / מע מז / דר	♠2 ♥K1065 ♦K754 ♣K875
	♠AQ763 ♥AQK87 ♦Q86 ♣—	

מחלק: צפון
פגיעים: מזרח/מערב
ההכרזה:

צפון	מזרח	דרום	מערב
1 בלי שליט	—	2 הארט*	—
2 ספייד	—	3 הארט	—
4 קלאב	—	4 דיאמונד	—
5 דיאמונד	—	6 הארט	—
6 ספייד	—	—	—

* טרנספר
** צבע

הכרוז הוא צפון (לאחר הטרנספר של דרום), אולם מערב (בטעות) הוביל ב־2 דיאמונד צפון הניח את הקלפים על השולחן, והחלט שהמשחק יימשך כשהכרוז הינו דרום. בשני שולחנות נוספים הוביל מערב בדיאמונד, הכרוז ביצע עקיפה, מזרח זכה במלך וחזר בדיאמונד והחזרה הכשל.

בשולחן זה היה הכרוז שיאן (אחד מטובי השחקנים האנגלים) והוא הוליס לזכות באלוף דיאמונד, כשהוא משליך מיד את המלכה (!), ולכם בוודאי נראה המשחק פשוט, כל מה שעל הכרוז לעשות הוא להוציא את הספיידים, למסור לקיחה בדיאמונד, ולבצע עקיפה בהארט. אולם הדברים אינם כה פשוטים, ראשית משום שבידי מערב 4 קלפים בסידרת הספייד, ושנית, אם מזרח מעכב את לקיחת המלך דיאמונד, בידי הכרוז אין כניסות לדומם, והוא ייאלץ למסור לקיחה בדיאמונד ולקיחה בהארט, אולם הכרוז התגבר על הבעיה.

הכרוז שיחק את המלך והנמיך ספייד והמשיך בהארט, כשהוא מבצע עקיפה על מזרח. עתה הוא המשיך בשני סיבובים נוספים של ספייד, ושיחק את השמינית דיאמונד מיד כשהוא זוכה עם התשיעית שבדומם (עתה תבינו מדוע הכרוז להשליך את המלכה דיאמונד על האלוף). המצב כזה:

	♠— ♥3 ♦J1093 ♣AJ	
♠— ♥9 ♦— ♣Q109632	צפ / מע מז / דר	♠— ♥K106 ♦K75 ♣K
	♠7 ♥AJ87 ♦86 ♣—	

מזרח יכול לזכות עם המלך, אולם במקרה זה הוא מגביה את הדיאמונדים שבדומם, ולכרוז יש כניסה לדומם עם ה־6 דיאמונד. לעומת זאת אם מזרח דוחה את הלקיחה, ממשיך הכרוז באלוף קלאב, כשהוא משליך את ה־6 דיאמונד מידו, ומשחק את ה־3 הארט, כשהוא מבצע עקיפה נוספת על מזרח, הכרוז ממשיך באלוף הארט, ובהארט נוסף. מזרח זוכה בלקיחה אולם ידו של הכרוז גבוהה, ובכל מקרה החוזה מבוצע.

שחמט / אלון שולמן

דרגת רב־אמן לרונן לב

רונן לב, האמן הבינלאומי בן ה־25 מהוד השרון, ניצח בתחרות הבינלאומית החמישית של אס"א ת"א והשיג בכך את הציון השלישי והאחרון לדרגת רב אמן. שני הציונים הקודמים הושגו בתחרות ב"לוידס בנק 91, שם צבר 10 נ"ק, ובאליפות הארץ האחרונה שם חילק כמקום מקומות 1־3 יחד עם סמירין וא. גרינפלד, 8.5 מ־11. לב אמור לקבל רשמית את הדרגה בקונגרס פיד"א הקרוב בסלוניקי (30.11.94) ולהפוך בכך לרב האמן ה"צבר" השישי של ישראל. קדמו לו קרידמן, י. גרינפלד, א. גרינפלד, רכלים וקוסאשווילי, אמנם שלושת האחרונים לא נולדו בישראל אך הם עלו לכאן בילדותם. תוצאות התחרות: 1־2. לב ויזמר סופר 6 מ־9 (ציון שני לרב אמן) 3. רכליס 5 4־7. שידלר מנוך היגינס ואיסטרטסקי (רומניה) 4.5 8. באגולד (גרמניה) 4 9. ביזונסקי 3.5 10. ברקוביץ' 2.5. התחרות היתה בקטגוריה 10.

סביליה

גלפאנד 6.5 מ־9, קארפוב 6, אפישי 5.5, טופאלוב 4.5, אילאסקאס, לאוטייה, גולקי ז'. פולגאר 4, מרוביץ' 3.5, ריבאס 3.

קספארוב – טימאן
מוסקבה 94

1. הא4 הה5 2. פז3 פג6 3. רג4 פו6 4. פז5 רד5 5. הה5 פא5 6. רב5+ ג6 7. הגב6 בג6 8. רה2 ח6 9. פה3 פה4 10. פה4 מהגז 11. 4ד הה3 12. פד3 רד6 13. בג3 0־0 14. רב2 צה8 15. חה5 פה4 16. 0־0 מה7 17. פג3 פג3 18. רג3 מהה2 19. ראה רה5 20. צה1 מהה1 21. צאד1 צהה1+ 22. צהה1 צב8 23. רו6 ז1 24. מז1 ה5 25. צה3 צב5 26. רד2 רו6 27. ז4 צב5 28. מה2 ה4 29. הד4 ז5

30. צא7?? מהז 31. צבא4 צב1 מט

איבאנצ'וק – אנאנד (S)
מוסקבה 94

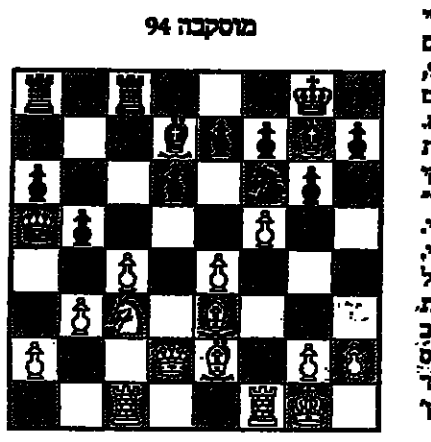

16. בא מהב4 17. הב5 רב5 18. הו6 רה6 (16. הב5 4ב) 19. הז7+ רז7 20. רה6 רה6 21. מהה6 רג4 22. מהה5+ מד8 23. צבו צד8 24. מהה6 הה6 25. מהה6+ צד7 26. מהד4 צג8 27. פה6 מהה7 28. רג4 מהאז!? 29. מהא7 צא7 30. צהו1 צג4 31. פד6 צג2 32. פז5 צא8 33. אג צג3 לבן נכנע. כוכר היה זה משחק בזק.

קראמניק – יודאסין
מוסקבה 94

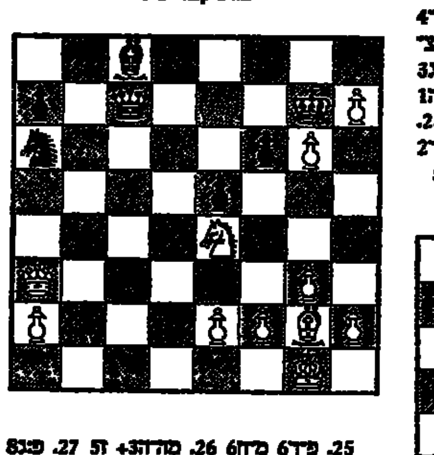

25. פד6 מח6 26. מהה3+ ז5 27. פג8 מהגב 28. מהא7 מהג1+ 29. רו1 פג5 30. מהג7 מהא3 31. מהד6 מז7 32. הז מהג1 33. מז2 מהג2 34. מהה7+ מח8 35. מהא8+ מז7 36. מהג6 ח5 37. א4 ח4 38. א5 מהג3 39. א6 מהא5 40. רב5 מהא3 41. מהג7+ מח6 42. מהה7 מהדב4 43. מהה6+ מח7 44. מהה5+ מח6 45. א7 שחור נכנע

קורצ'נוי – נייבואר
רוטרדאם 94

1. רד4 פו6 2. ג4 ז6 3. פג3 רז7 4. הה4 ד6 5. רה2 0־0 6. פו3 ה5 7. 0־0 פג6 8. הד5 פד7 9. ה1ז פה8 10. רה3 ו5 11. ו3 ו5 12. פד3 ו4 13. רה2 ו5 14. ב4 ג6 15. א4 א5 16. בגב5 17. צב1 ו5

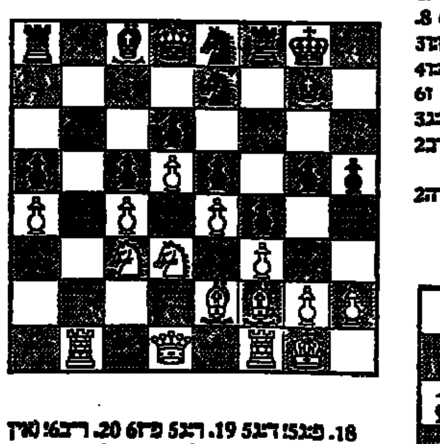

18. פגג5 רגג5 19. רגג5 פו6 20. רב6! (אין לאפשר לשחור בלוקדה על העיגנות השחורות) מהה6 21. גז5 ז4 22. ו6 הז6 23. הה6 רה6 24. מח1 הו1 25. הו1 מהה6 26. רד6 פד7 27. הדמה צהה8 28. הה8 פד7 29. רו5! צג8 (29... פגג5 30. מהד5 מהד5 31. הה5 הרגלי העובר מסוכן) 30. מהד5 פד8 31. רה7 פגג5 32. רה5 מהג5 33. פגג5 שחור נכנע (33... צג6 34. צג1)

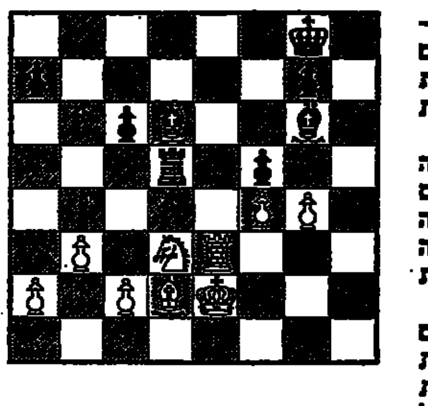

30. ג4 צד4 31. רג3 צה4 32. צהה4 הה4 33. פה5 רהה 34. רהה רח8 35. מה ז7 36. מהו ה4 37. ו6 מד4 38. מג5 מד7 39. רג8 מג8 40. האה7 מג7 41. רג6 רד7 42. ז5 רה5 43. ז4 44. א4 שחור נכנע

שירוב – איבאנצ'וק
מוסקבה 94

1. הא4 ה5 2. פז3 פג6 3. רב5 א6 4. רא4 פו6 5. 0־0 רה7 6. צה1 ב5 7. רב3 ו6 8. ג3 0־0 9. ח3 (9. ד4 ...) רב4 10. רה4 א11. הה3 רה3 12. פא3 רגג2 13. פה4 ז4 14. הה4 ראה4 15. פד2 בגג 16. מהה3 צב8 17. צה1 ד6 18. מח1 ג5 19. דג5 מהג7 20. מהה4 בגג3 21. בגג3 מהג2 22. מהה3 רו6 23. צה3 צגב2 24. רד3 רג3

25. פז3 רד4 26. פד4 מהד4 27. רה2 מהא4 28. מהו6 פג4 29. מהד4 צג3

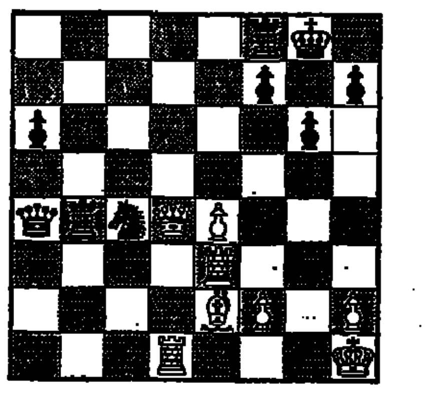

דקות הסיום
פרולוב – קאלאסים
ביל 93

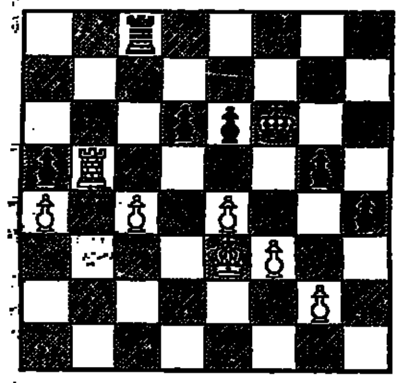

1. מד4 ח3 2. זח3 צח8 3. צאא5 צאא4 4. צא8 מד7 5. הה5! (מאפשר גם לרגלי ב' לרדת) צד4+ 6. מד3 הה5 7. א5 צב4 8. א6 צב3+ 9. מה2 צה3 10. א7 מד7 11. 51 שחור נכנע.

חורנות בתי מרקחת

תל־אביב
ארלוזורוב – ארלוזורוב 76 – 5230746
פארמקט – יהודה הימית 61 יפו – 6822973
ירושלים
שטראוס א' – אבינדורי 3 – 706660
חיפה
הנשיא – הנשיא 33 – 333312
פתח־תקוה
קופ"ח כללית – ההסתדרות 21 – 9343395
רמת־גן
רמת־יצחק – שד' ירושלים 96 – 6777506
בת־ים – חולון
קופ"ח – קרוסי קהיר 20 בת־ים – 598881
חדר – סוקולוב 70 חולון – 5042433
רחובות
כללית – רמז 8 – 456456

תורנות בתי מרקחת

ליום שבת 21.5.94
תל־אביב
הבימה – דיזנגוף 17 – 5288465
אחוה – דיזנגוף 165 – 5224717
מוצ"ש
הבימה – דיזנגוף 17 – 5288465
אחוה – דיזנגוף 165 – 5224717
סופרפארם – איינשטיין 40 רמת־אביב – 6413730 (עד 24.00)
ירושלים
הרצל – יפו 36 – 255059
שטראוס א' – אבינדורי 3 – 706660 – מוצ"ש
חיפה
הבימה – הבימה 22 – 231905
פתח־תקוה
קופ"ח כללית – ההסתדרות 21 – 9343395
רמת־גן
אסותא – ז'בוטינסקי 41 – 7511874
בת־ים – חולון
מור – הכיכר רייק 20 בת־ים – 583360
תקוה – ככר סוקולוב חולון – 5042428
רחובות
כללית – רמז 8 – 456456

נהג!
פחות
מהירות
והרבה
זהירות
תודה

מדליות / אריה לינדנבאום

שבע מדליות ל־3000 שנות ירושלים

מדליות ממלכתיות מתוך המדליות הישראליות בנושא ירושלים וזכו עתה לסידרה מיוחדת בהנפקה חגיגית לכבוד יום ירושלים, תשנ"ד. הסידרה הוקדשה לירושלים ודוד המלך, עם היבט אקטואלי של פסיפס ביהכ"נ בעזה.

שבע מדליות ירושלים – זו הסידרה החדשה שהנפיקה החברה הממשלתית למדליות ולמטבעות לרגל יום ירושלים בכ"ח באייר (9 במאי), במלאות 27 שנים לאיחוד העיר ולקראת האירועים הצפויים לציון 3,000 שנה לעיר־דוד.

על הנפקת הסידרה החדשה הכריז היו"ר החדש של דירקטוריון החברה הממשלתית למדליות, אלוף (מיל.) עוזי נרקיס. "משהו מאותה התרוממות הרוח, שחשתי ביום בו נכנסנו דרך שער האריות במלחמת ששת הימים, שב ופיעם בתוכי בשעה שאחזתי בידי סידרה מרהיבה זו", אמר נרקיס.

יו"ר החברה למדליות, עוזי נרקיס, רואה בעובדה, שזו פעילותו הראשונה בחברה למדליות מאז התמנה בה ליו"ר, מעין סגירת־מעגל מבחינתו.

הסידרה כוללת כאמור שבע מדליות: "ירושלים הרים סביב לה", "ירושלים – הכנסת", "ירושלים של זהב", "שערי ירושלים", "ירושלים – הר הבית", "ירושלים – הכותל" ו"שאלו שלום ירושלים". מחיר הסידרה 109 שקל.

אלבום צבעוני מהודר עוצב במיוחד עבור הסידרה. בשער, קטע מפסיפס בית הכנסת העתיק בעזה המתאר את דוד המלך, וצילום של ירושלים ממעוף הציפור. במקביל לכל מדליה – צילום של נופים ואתרים עכשוויים בעיר ואוסף אמרות ואגדות הקשורות בנושא.

מדיניות ההנפקה בחברה למטבעות

הנפקת מטבעות זיכרון נועדה, מעבר להיבט המסורתי, להפיץ מסרים, להבליט אירועים בתולדות העם וכן להציג אתרים וטבע בארץ ישראל.

כיום מונפקות שלוש סדרות קבועות שנתיות:

יום העצמאות – סדרה הנושאת מסר לאומי ומוקדשת להישגי המדינה בתחומים שונים.

החי והצומח בתנ"ך – סדרה המבטאת את אהבת הטבע והארץ; המטבעות המונפקים בסדרה זו בשנים האחרונות מוקדשים לשיר השירים.

תשמישי קדושה יהודיים – סדרה המוקדשת למסורת ישראל ומציגה תשמישי קדושה של שבת ומועדים. סדרה זו, שמוצתה מהבחינה המסורתית, תוחלף בסדרה תמונות מן התנ"ך, שתבטא יצירות אמנות המתארות נושאים תנ"כיים.

מטבעות משתי סדרות נוספות מונפקים מעת לעת:

ישראל בעמים – במסגרת סדרה זו הונפק מטבע אחד (1992), המוקדש לאולימפיאדת הנכים, לשם ציון הישגיה של המדינה בשיקום נכים.

ארגונים יהודיים – סדרה המוקדשת לארגונים יהודיים חשובים, שהשפיעו על חיי הקהילות היהודיות בארץ ובתפוצות. המטבע הראשון בסדרה זו הונפק בשנת 1992 לכבוד ארגון "בני ברית", במלאת מאה וחמישים שנה לייסודו.

על פי הצורך מונפקים מטבעות בודדים – כגון המטבע "עוז וגבורה" התשנ"ג, לזכר גבורתם של מניפי נס המרד בגטאות ובמחנות לפני חמישים שנה.

מלבד מטבעות זיכרון מונפקות שתי סדרות של מטבעות מיוחדים:

מטבעות בעובי כפול (פיידפורט) – סדרה המכילה מטבעות המהלכים במחזור, באותם נתכים של המטבעות הרגילים, אולם בעובי כפול ובאיכות הטבעה גבוהה במיוחד.

מטבעות חנוכה: השנה ביתוספה סידרת מטבעות מיוחדים לחנוכה באותם נתכים של המטבעות הרגילים, וזה המטבעות שבמחזור, בתוספת חנוכייה זעירה והמלה "חנוכה" בעברית ובאנגלית.

מטבעות הזיכרון והמטבעות המיוחדים שמנפיק בנק ישראל משווקים באמצעות "החברה הממשלתית למדליות ולמטבעות". החברה מספקת לבנק ישראל משוב בעניין הצלחת שיווקם של המטבעות, ולפיו מוחלט על כמויות המטבעות שתונפקנה, ובאילו נתכים.

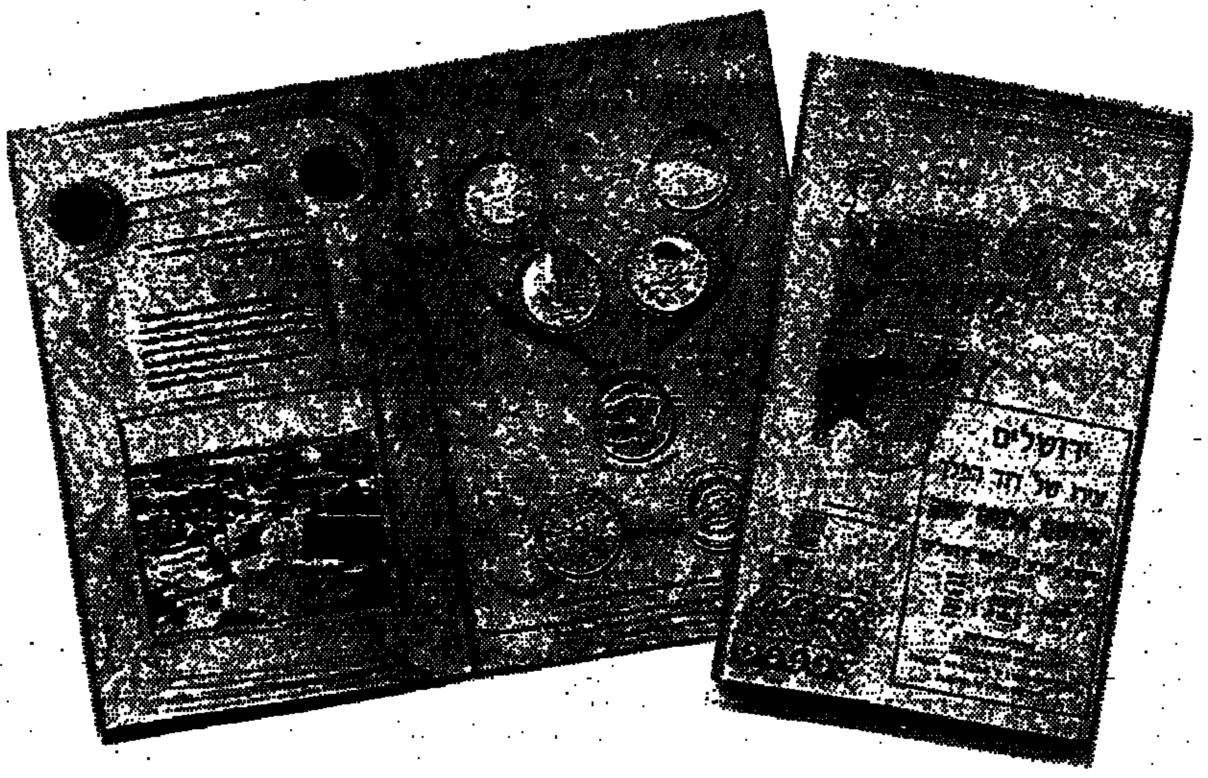

هكذا من الاهل

אשתו של הנאשם ברצח ואונס קיקוס: בעלי ישן בבית כשהנערה נעלמה

חוות דעת פסיכולוגית שהוגשה כראיה: אל־עוביד סובל מפיגור קל. הוא ניסה לספק לחוקרים את התשובות שחשב שהם רוצים לשמוע

מאת אמיר רוזנבליט

בדיקה פסיכולוגית שנערכה לנאשם באונס ורצח הנערה חנית קיקס, סלימאן אל עביד, מעלה כי הוא סובל מפיגור קל עד בינוני. חוות דעת זו הוגשה אתמול כראיה לבית המשפט המחוזי בבאר שבע.

בצינו של הנאשם, עו"ד אביגדור פלדמן, זימן את הפסיכיאטר פרופ' עמיהוד לוי לתאר של אל־עוביד במעצר, כדי שיוכל לתת חוות דעת פסיכולוגית מקיפה. מהבדיקה עולה, כי מנת המשכל של אל־עוביד מגיעה ל־52, המסווגת אותו כאדם הסובל מפיגור קל (מנת המשכל הממוצעת נעה סביב 100).

מלבד אבחנה זו, לא התגלו שום הפרעות אחרות באישיותו של אל־עביד ולא אותרו סימנים למחלה נפשית. במהלך הבדיקה פרץ אל־עוביד בבכי ואמר כי הוא מתגעגע לטבע.

הפסיכיאטר לוי מעריך, כי אל־עוביד נתון בחרדה חריפה. לדבריו, אף התגלו אצלו סימנים ראשונים של מחשבות התאבדות.

על פי ניתוח תמליל החקירות, מעריך הפסיכיאטר שהנבדק הוא אדם חרד וכנוע, בעל יכולת רופפת לעמידה בתנאי לחץ, המנסה לספק לחוקרים את התשובות שלדעתו הם רוצים לשמוע ממנו. בחוות הדעת הפסיכיאטרית נאמר בין השאר: "בשל כישוריו השכליים הירודים, המגיעים לדרגת פיגור, לא היה אל־עוביד מסוגל לשקול את משמעות מסירת ההודאה".

נציג פרקליטות מחוז הדרום, עו"ד זאב למפ, הציג, לעומת חוות דעת זו, את הנאשם כאדם בעל כישורים טכניים גבוהים, שעבר בהצלחה בחינת תיאוריה בנהיגה והפעיל במיומנות מלגזה ובולדוזר.

אשתו של הנאשם סיפרה אתמול במהלך הדיון, כי ביום בו נעלמה חנית קיקוס, היא פגשה את בעלה בבית החולים סורוקה בבאר שבע ושניהם ביקרו קרוב משפחה שאושפז שם. לדבריה, בשעות הלילה היא ביקשה מבנה להעיר את בעלה כדי שלא יאחר לעבודה.

גירסה זו שונה מדברים שאמרה במשטרה. בעבר טענה אשתו של אל־עביד, כי אינה זוכרת אם בעלה היה בבית או אצל אמו. בעדותה גילתה האשה, כי באותה תקופה היו היחסים בינה לבין בעלה מתוחים וכי הוא היכה אותה.

הדיון הבא ייערך ב־26 במאי ואז יסתיים שלב מסירת העדויות מטעם ההגנה. סיכומי התביעה לעונש יישמעו בתחילת יוני.

המוטוגוצ'י של ה"אופנובנק" יעבור לרשות בנק לאומי

(עו.) נשיא בית המשפט העליון, מאיר שמגר, והשופטים גבריאל בך ואליהו מצא קבעו אתמול כי הבעלות על אופנוע המוטוגוצ'י של ה"אופנובנק" רוני לייבוביץ, תעבור מידי המדינה לידי בנק לאומי.

על אופנועו של לייבוביץ רובץ משכון בשל הלוואות שניתנו לו בבנק לאומי לפני מספר שנים. לאחר שנתפס בשל שוד הבנקים, הוחרם האופנוע על ידי המדינה בצו חילוט, בהתאם לפקודת סדר הדין הפלילי.

בפסק דין עקרוני נקבע כי המשכון גובר על החילוט במקרה זה. לפיכך, זכאי בנק לאומי להעביר לרשותו את האופנוע ולמכור אותו כדי לפרוע את החוב. עם זאת, אם המחיר שיתקבל עבור האופנוע יהיה גבוה מהחוב, תועבר יתרת הכסף לידי המדינה.

המדינה טענה בבית המשפט בעניין מחיר האופנוע, כי למרות שמחיר השוק שלו נמוך מהחוב, ייתכן מאוד שמכיוון שמדובר באופנוע המפורסם של ה"אופנובנק" יימצאו רוכשים שיהיו מוכנים לשלם עבורו סכום גבוה בהרבה ממחירו הריאלי.

המדינה חששה, כי מצב כזה יתפרש כהכרה ב"תהילתו" של שודד הבנקים וכי לייבוביץ עצמו יצא נשכר מכך, משום שלא יצטרך להוסיף מכספו כדי לכסות את החוב. אולם השופט מצא קבע שהבנק זכאי לממש את המיטב שניתן להשיג במכירת האופנוע, וכי שיקולי המדינה אינם רלוונטיים בעניין זה.

יום כיף נערך אתמול לחיילות בדוי צבעים בקאנטרי קלאב של אוהדי זק בצפון תל אביב. מזג האוויר החם גרם לבנות להעדיף בעיקר את הבריכה על פני הבילויים האחרים

צעיר ניסה לסחוט קטינה שאנס, באיום שיפרסם צילומי עירום שלה

הקטינה, עולה מחבר העמים, הגיעה לבחור כשחיפשה עבודה; הוא התחזה לשוטר, שלף אקדח ואיים לעצור אותה אם לא תשכב איתו

מאת אלי ברנר

עובד חברת שמירה מירושלים נעצר אתמול בתל־אביב בחשד שאנס וסחט קטינה באיומים, התחזה לשוטר ובמהלך מעצרו ניסה לירות בשוטרים.

הקטינה, בת 17.5, עולה חדשה מחבר העמים, תושבת תל־אביב, חיפשה בפברואר עבודה. היא הגיעה למשרד ירושלמי אליו הופנתה על ידי מודעה שפורסמה בעיתון רוסי. במשרד המתין לה בחור בן 25, תושב ירושלים, שהציע לה עבודה. הם קבעו להיפגש בכיכר ציון בירושלים.

השניים נפגשו כמתוכנן. הבחור הזמין אותה לביתו, שם הציע לה סמים. היא סירבה, והוא הציג עצמו כשוטר ואף שלף אקדח פרטי ותעודה סתמית כדי לשכנע את הנערה. הוא איים כי יעצור אותה אם לא תקיים עימו יחסי מין. הנערה פחדה וקיימה עימו יחסים, ולאחר מכן עזבה את דירתו.

בימים הבאים התקשר הצעיר מספר פעמים לביתה של הקטינה בתל־אביב והפציר בה לבוא אליו לירושלים. משלא הסכימה, אמר לה הבחור שהוא צילם אותה בתנוחות אינטימיות ודרש ממנה כסף, אחרת יפרסם את התמונות.

לפני כשבוע הגישה הקטינה תלונה למשטרה. היא גוללה את הסיפור באוזני חוקרים ביחידה המרכזית בתל־אביב. הטיפול הועבר למחלק המוסר ביחידה, בפיקוד רפ"ק בראבי בנימין.

שלשום בבוקר התקשר הבחור שוב אל הנערה ודרש ממנה 2,000 ש"ח תמורת אי פרסום הצילומים. הנערה קבעה עימו פגישה, בהנחיית המשטרה. היא באה למקום הפגישה בכיכר דיזנגוף, שמסביב תפסו עמדות בלשי מחלק המוסר אבי סיקסיק, אייל בטרבורג, עמנואל עוזר, בני אלוני, חיים פיכמן והבה הפנגר.

החשוד נתפס כשהוא מקבל את הכסף מהנערה ומוסר לה קלטת וידיאו. ברשותו נתפס אקדח אותו ניסה לשלוף נגד השוטרים במהלך המעצר. בביתו מצאו הבלשים זרעי מריחואנה. הוא יובא היום לבית המשפט להארכת מעצרו.

הזמין פיצה בטלפון כדי לשדוד את השליח

(עו.) צעיר בן 22 מתל־אביב, שליח המוביל פיצות על פי הזמנות טלפון, נשדד בלילה שבין שלשום לאתמול. גבר עם אקדח שדד ממנו 200 ש"ח במזומן.

המקרה היה ברחוב קהילת ריגה בצפון תל־אביב. השליח הביא פיצה שהוזמנה בטלפון לכתובת מטעות. כשהגיע לדירה, הופתע על־ידי גבר שאיים עליו באקדח ודרש את כספו. הגבר לקח מהשליח 200 ש"ח ונמלט. השליח לא נפגע.

כצפוי, התברר שהזמנת הפיצה היתה תירוץ לביצוע השוד.

המהירות המותרת בכביש החוף תהיה בקרוב 100 קמ"ש

מאת אריה ארד

שר התחבורה ישראל קיסר הודיע, כי בכוונתו להעלות את המהירות המותרת בכביש החוף בין תל־אביב לחיפה ל־100 קמ"ש, כמו בכבישי ירושלים והכביש לאשדוד. עם זאת אמר השר, כי יפעל להגברת פסילת רשיונות הנהיגה מינהלית ללא כל פסיקה שיפוטית.

בפגישה עם שר המשטרה משה שחל ועם המפכ"ל אסף חפץ, אמר השר קיסר כי הוא נחוש בדעתו "לכופף את עקומת תאונות הדרכים". עוד אמר, כי פסילת רשיונו של נהג הוא "האמצעי האפקטיבי ביותר למנוע מנהגים להמשיך בביצוע עבירות תנועה חמורות".

7 חודשי מאסר לאדם שרושש אלמנה קשישה בדרכי מרמה

מאת אמיר רוזנבליט

"אני לא עבריין. במשך 58 שנותיי, זו הפעם הראשונה שאני בבית משפט", טען להגנתו מרדכי בן משה (58) מראשון לציון, בבית משפט השלום בבאר שבע, שם נגזרו עליו אתמול שבעה חודשי מאסר בפועל ו־18 על תנאי, לאחר שהורשע שרושש אלמנה בת 80 בדרכי מרמה.

בנוסף לכך, חויב הנאשם לפצות את האלמנה בסכום של 82 אלף ש"ח.

מכתב האישום שהוגש על ידי סגן בכיר לפרקליט מחוז הדרום, עו"ד גוסטבו גורפינקל, עולה כי בן משה הכיר את דינה איילה, המתגוררת בערד, זמן קצר לאחר שהתאלמנה. אחרי שרכש את אמונה, הציע לה בן משה את עזרתו ברכישת דירה.

לאחר שבין השניים נוצרו יחסי אמון, היא העבירה לידיו את מרבית חסכונותיה, שהסתכמו ב־82 אלף ש"ח. לטענתה, הנאשם סיפר לה שהוא עובד ממשלה וכי ביכולתו להשקיע את כספה בצורה כדאית.

בעקבות מכירת דירתה, קיבל הנאשם מהמתלוננת 23 אלף דולר בסוף שנת '89. הוא גם הבטיח לה, לטענתה, כי סכום זה ישמש לרכישת דירה חדשה עבורה.

בעדותה סיפרה האלמנה הקשישה: "נתתי לו את כל כספי, כי לא היה לו שקל בכיס. הוא שכר עבורי דירה לחצי שנה. אחרי שלקח ממני את כל כספי, לא היה לי איך לשלם את שכר הדירה. אני רוצה את כספי בחזרה".

הנאשם סיפר, כי הוא עומד לעבור ניתוח לב פתוח והבטיח שלא יבצע עבירות נוספות. שופט השלום בבאר שבע, נתן ולוצ'זבר, הדגיש כי אלמלא נסיבותיו האישיות המיוחדות, היה גוזר עליו תקופת מאסר ממושכת.

בהחלטתו קבע השופט: "מדובר בעבירות חמורות ביותר, לאור הניצול המתמיד של חולשתה הפיזית והנפשית של המתלוננת הזקנה".

הערר של משולם נגד הארכת מעצרו יידון היום במחוזי

מבקש באמצעות עורך דינו מעצר בית במקום מעצר רגיל

מאת אלי ברנר

הבוקר ידון בית המשפט המחוזי בתל־אביב בערר שהגיש אתמול עוזי משולם לשופטת מרים פורת נגד המעצר ל־13 ימים שנגזר עליו לפני שבוע בבית משפט השלום בפתח־תקווה. את משולם מייצג עורך הדין חיים משגב. משולם עצור בתא יחד עם עציר נוסף באגף כבדי. הוא מעביר זמנו בקריאה ולימוד תורה.

בערר טוען עו"ד משגב, כי המעצר אינו נחוץ שכן העובדות ידועות: עוזי משולם אינו עבריין אלא אדם מהיישוב, יוצא צבא, נשוי ואב לארבעה. משולם טוען, כי הוא הוכה על ידי חוקרי המשטרה, שהתעללו בו בעיקר ברגלו הפגועה, שבגללה נקבעו לו 60 אחוזי נכות.

עוד נטען בערר, כי משולם נפל קורבן לדיס־אינפורמציה שהוזרמה לתקשורת על ידי המשטרה. הסעיפים בהם הוא חשוד מוזרים, נטען בערר, בין השאר סעיף ריגול חמור בקשר לחשיפת זהות ראש השב"כ ברדיו. אין זה ריגול חמור, נטען, שכן ראש השב"כ נחשף כבר לעיני אנשי אש"ף בקהיר. בעניין הסעיף המדבר על הסתה למרד, שואל העו"ד, מרד במי?

אחד מטיעוניו של משולם הוא, שרוצים לפגוע במעמדו בטענה כי אינו רב. עו"ד משגב צירף לערר מסמכים המראים כי משולם מוסמך לרב על ידי הרבנות. הוא ערך טקסי חופה שאושרו על ידי רבנים ידועים.

משולם מבקש להחליף מעצר רגיל במעצר בית, וטוען כי ההתנכלות אליו היא על רקע פרשת ילדי תימן וסירוב הממשלה להקמת ועדת חקירה ממלכתית, וכי הוא לא ירפה מהמאבק.

אסיר משוחרר חשוד באונס טרמפיסטית

(עו.) אסיר משוחרר, באשר ראפע תגאל (22) משפרעם, חשוד באונס טרמפיסטית. סגן נשיא בית משפט השלום בחיפה, השופט רפאל חיטונסקי, ציוה אתמול לעצור אותו ל־10 ימים.

נציג משטרת זבולון טען בבימ"ש, כי החשוד, ששוחרר באחרונה מבית הכלא, הסיע ב־19 באפריל טרמפיסטית מצומת קרית אתא לאזור הקריות. בדרך, הוא סטה לחורשה ושם אנס את הצעירה.

נציג המשטרה טען שהמתלוננת זיהתה את החשוד באלבום התמונות במשטרה. החשוד הכחיש בבית המשפט את ההאשמה.

שפירא: הווילה נבנתה מכספי – רק ששכחו להעביר אותה על שמי

מאת אלי ברנר

ח"כ אברהם שפירא המשיך אתמול לטעון בדיון בבית המשפט המחוזי בתל־אביב, כי הווילה שבנה בקיסריה, הרשומה על שם תשלובת "קיסריה גלנויס", מומנה מכספו ולא מכספי התשלובת, שעברה לבעלות כונס הנכסים הרשמי. לטענתו, הוא רכש את המגרש מהחברה שבבעלותו כדי להקל על קשייה הכספיים.

הווילה נבנתה מכספי החברה ולכן היא שייכת ל"קיסריה גלנויס", טוענים המפרקים הרשמיים של התשלובת, עו"ד יוסי כהן ורוה"ח יונה בלס. מפרקי "קיסריה גלנויס" טענו, כי שפירא הוציא מהחברה כספים לבניית הבית למרות שידע כי החברה בקשיים. עוד טענו המפרקים, כי התשלובת רכשה את המגרש ולאחר מכן נעשו רישומים בספרי החברה לפיהם שפירא שילם עבורו מכספו.

שפירא אמר אתמול, כי הווילה בקיסריה היא שלו והוא לא יוותר עליה. לטענתו, פשוט שכחו בזמנו להעביר אותה על שמו בטאבו. "עשיתי עסקה וקניתי מגרש שעליו בניתי את הווילה. בשבילי – לא בשביל החברה – אבל שכחו לרשום את זה על שמי".

הוא אישר כי עד אפריל '84 הסתכמה עלות הבנייה ב־161 אלף דולר וכי הוא השקיע בריהוט 58 אלף דולר נוספים.

שפירא העיד אתמול, כי לא היה מעורב בהסכמי רכישת המגרש שעליו נבנתה הווילה. לדבריו, הוא נתן הלוואה אישית על סך חצי מיליון שקלים ישנים עבור הקרקע.

אתמול נחשפה לראשונה קרן שהקים שפירא על שמו ועל שם אשתו טובה, שמטרתה היתה לדבריו גמילות חסד, עזרה בלימוד תורה, וגם הלוואות למפעלי התשלובת.

שפירא, התרגז במהלך הדיון

כאשר היו לתשלובת רווחים היא תרמה לקרן, אישר שפירא והוסיף, כי גם הוא תרם מכספו הפרטי לקרן ולא רק "קיסריה גלנויס". הוא אישר, כי הקרן הלוותה ל"קיסריה גלנויס", החייבת שישה מיליון ש"ח לקרן. בתחילה הכחיש שפירא את טענת המפרק הרשמי, כי היתה כאן למעשה תנועה סיבובית של כספים מ"קיסריה גלנויס" דרך חברות־בת בבעלות המשפחה ובחזרה, שחלקם הגיעו גם לקרן הפרטית שהוקמה על שמו ובעזרתה מימן את הווילה דרך חברת בת בשם "ב.ב. מבנים", חברה בבעלותו שבנתה את הווילה.

לבסוף, לאחר שהוצגו בפניו מסמכים, אישר שפירא את הדבר אך טען כי הכספים הוחזרו.

לשאלה, כיצד הוא טוען שהווילה מומנה מכספו הפרטי כאשר המסמכים מראים שהכסף הגיע מהתשלובת, אמר: "קבענו מדיניות שאני בונה את הווילה". כאשר התבקש להסביר את המדיניות הזאת בשאלה למה? ענה ברוגזה: "כוכבי".

שפירא הבטיח להביא לדיון הבא, שיהיה בתחילת יוני, את מסמכי הצהרת ההון שלו משנת 79 אם הדבר יתאפשר.

עו"ד יוסי כהן, שמונה לכונס הרשמי של התשלובת, אמר אתמול כי "גם משפטית גם מוסרית וגם עובדתית לשפירא אין שום קשר לווילה, חוץ מזה שהוא השתמש בה. הווילה רשומה על שם תשלובת 'קיסריה גלנויס' ולא על שם שפירא, ולפי חוקי המקרקעין בארץ הבעלות בנכס מקרקעין היא למי שהוא רשום על שמו". כהן הוסיף, כי אם יימצא בבדיקה שהוצאו כספים שלא כדין, אז הכונס הרשמי יפעל.

כבאים חילצו בן 4 שראשו נתפס בסורגי מרפסת בקומה הרביעית

מאת רוני ברזילי

דרמה עוצרת נשימה התרחשה אמש באשדוד, כאשר כבאים ניסו לחלץ ילד בן ארבע שראשו נתפס בסורגי מרפסת ביתו שבקומה הרביעית בעוד גופו תלוי באוויר. הילד, יעקב יונתנוב, עולה חדש מרוסיה, ניצל הודות לתושייתו של אחד השכנים שהבחין במעשה, ואחז בילד עד בוא כוחות ההצלה.

המקרה אירע אתמול סמוך לשעה שבע. מסיבה לא ברורה יצא הילד, שנשאר יחד עם אחותו התינוקת לבדם בביתו, למרפסת הבית. ככל הנראה, תוך כדי משחק התכופף הילד, וראשו נתפס בסורגים, בעוד גופו נותר תלוי מחוץ למרפסת באוויר. למזלו של הילד הבחין במעשה אחד השכנים, שרץ הישר למרפסת ואחז בילד שכמעט ונחנק.

למקום הוזעקו כוחות הצלה של תחנת כיבוי האש באשדוד. הם עמלו שעה ארוכה על ניסור הסורגים כדי לחלץ את ראשו של הילד, ולהורידו באמצעות סולם הידראולי.

הילד לא ידע לספר מה בדיוק התרחש. אמו, דורה, שיצאה לסידורים והגיעה תוך כדי פעולות החילוץ, הודתה בחום למחלצים ואמרה "היה לנו נס, קיבלתי את הילד שלי במתנה".

חודש על תנאי לתושבת אופקים שתקפה 2 מעקלי רשות השידור

מאת אמיר רוזנבליט

תושבת אופקים שהורשעה אתמול בתקיפת שני מעקלים של אגף הגבייה של רשות השידור, נידונה אתמול למאסר של חודש על תנאי לשלוש שנים.

התקיפה היתה ב־30 בדצמבר '93. שני מעקלי רשות השידור הגיעו לביתה של דינה אוחיון באופקים והציגו בפניה צו לעיקול הטלוויזיה שלה. אוחיון לא התלהבה מהרעיון להישאר בלי טלוויזיה.

על פי כתב האישום שהוגש בבית משפט השלום בבאר שבע, היא היכתה את המעקלים בסטירות ואגרופים. כלפי השוטר שניסה להרגיע את הרוחות, שלפה אוחיון ציפורניים ושרטה את פניו עד שנזקק לטיפול רפואי.

אוחיון הודתה במעשים והביעה חרטה: "אני אם לשבעה ילדים, ביניהם שני חיילים. אני מתפרנסת מקיצבה של הביטוח הלאומי ומטפלת באם עיוורת. אבקש שיתחשבו בי", אמרה בבית המשפט.

השופטת צילה קינן התחשבה בנסיבותיה הקשות של הנאשמת, וכאמור גזרה עליה חודש מאסר על תנאי לשלוש שנים. כמו כן, חויבה הנאשמת לחתום על התחייבות כספית בסך 750 ש"ח להימנע מעבירה דומה בשנתיים הקרובות.

היום הדיון במעצרם עד תום ההליכים

פרידן וצור יציגו את המכשיר שבעזרתו ביצעו את ההאזנות

מאת אלי ברנר

היום ייערך בבית משפט השלום בתל־אביב דיון בהארכת המעצר עד תום ההליכים נגד רפי פרידן ויעקב צור, החשודים בביצוע האזנות סתר למאות בעלי טלפונים, פלאפונים ומכשירי טלקס.

השניים, שנמצאים במעצר בית, יציגו הבוקר את המכשיר המתוחכם שבאמצעותו ביצעו את ההאזנות, או כפי שהם טוענים – את מיון הרישום מספרי המנויים שרק לחלק קטן מהם האזינו.

השניים טוענו, כי בין רשימות המנויים שנמצאו במשרדם ובין האזנות הסתר שנעשו בפועל, אין קשר.

ב"ה

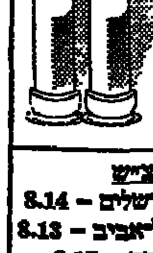

זמני הדלקת נרות

י"א בסיון תשנ"ד
פרשת נשא

ער"ש	מוצ"ש
ירושלים – 6.53	ירושלים – 8.14
תל־אביב – 7.11	תל־אביב – 8.13
חיפה – 7.05	חיפה – 8.17

עולה מאתיופיה בן 23 התאבד בגלל דיכאון של קשיי קליטה

מאת רוני ברזילי

עולה חדש מאתיופיה, מולה גרמה, בן 23, נמצא שלשום תלוי ללא רוח חיים בחדר מדרגות בבית אחיו בקרית מלאכי.

מחקירה ראשונית עולה, כי הצעיר התאבד לאחר שנתקף בדיכאון עקב קשיי קליטה. שלשום סמוך לעשר בערב קיבלו שוטרי קרית מלאכי הודעה על מציאת אדם תלוי בחדר מדרגות בבניין ברחוב ההסתדרות.

השוטרים שהגיעו למקום גילו את הגופה תלויה על חוט חשמל שחובר למעקה. רופא של מד"א קבע את מותו. מפקד משטרת קרית מלאכי, רב־פקד יורם לוי, סיפר כי העולה, שהתגורר בשכונת הכרמל, הגיע כמה שעות לפני ההתאבדות לביקור בבית אחיו. לדבריו, סיפרו בני המשפחה כי גרמה עלה לארץ לפני כחודש, ומאז נקלע למצוקה נפשית קשה עקב קשיי קליטה וכל העת דיבר על חזרה לאתיופיה.

המשטרה ממשיכה בחקירה.

לרגל יום ייסוד חיל הנשים הוגש אתמול הספר "תיק יוספטל" לראש הממשלה יצחק רבין. הספר, שנכתב על ידי רות בקי (בתמונה עם רבין), מספר את סיפורן של החיילות העבריות בצבא הבריטי בתקופת מלחמת העולם ה־2 (צילום: איתן משה)

מערכת: איילת דרימלר, אילנה ארבל

חמש הנקודות הסוריות

דן אבידן

השבוע סיים מזכיר המדינה האמריקאי וורן כריסטופר מסע דילוגים נוסף בין דמשק לתל־אביב. במסעו הנוכחי ניסה המזכיר לקרב בין עמדות סוריה לישראל בכל הנוגע לשאלות הקשורות לנסיגה מהגולן, מהות השלום שסוריה תעניק לישראל תמורת הנסיגה, לוח הזמנים לביצוע הנסיגה וסידורי הביטחון העתידיים באותה גיזרה. לקראת הגעת כריסטופר לאיזור, הבהירו שוב אמצעי ההסברה הסוריים – הנשלטים על־ידי הממשלה – כי הצעת ישראל לנסיגה חלקית מכמה כפרים דרוזיים בצפון רמת־הגולן תמורת מתווה סורית בשאלת השלום, אינה מקובלת על הנשיא אסד. דובר סורי רשמי הבהיר כי הצלחת שליחותו של כריסטופר באיזור תלויה, מבחינת הסורים, בשאלה מרכזית אחת: האם יצליח המתווך האמריקאי להשיג מחויבות ישראלית לנסיגה כוללת מן הגולן. למחרת, ב־15 במאי, קבע העיתון הסורי הממשלתי "תשרין" כי נסיגה זו יכולה להתבצע בלוח זמנים "סביר" ולאו דווקא מיידית.

כריסטופר נועד במהלך שליחותו פעמיים עם הנשיא אסד. כל פגישה נמשכה כארבע שעות. בעקבות פגישתם הראשונה ב־15 במאי, פירסם העיתון הערבי "אל־חיאת" היוצא לאור בלונדון תוכנית בת חמש נקודות, שלדברי כתב העיתון אבראהים אל־חמידי, הגיש אותה הנשיא אסד למזכיר כריסטופר כתוכנית לשבירת הקיפאון בערוץ השיחות הישראלי־סורי. מאחר וחמידי נחשב מקורב לשלטונות הסוריים וידוע כי הוא משמש להם צינור למתן פומבי לעמדות המשטר בדמשק, יש להניח שתוכנית זו משקפת את העמדות הסוריות הבסיסיות העדכניות ביותר ביחס לתהליך המדיני. לכן, ישנה חשיבות לבחון את סעיפי התוכנית.

קודם כל נאמר בה, שסוריה עומדת על־כך שישראל תבטל את חוק סיפוח הגולן ותתחייב לסגת מכל רמת־הגולן ולהכיר בריבונותה של סוריה על איזור זה. שני סעיפים ראשונים אלה בתוכנית מלמדים כי לא חל כל שינוי בעמדתו הבסיסית של הנשיא אסד, התובע שממשלת ישראל תתחייב מראש לסגת מכל רמת־הגולן, לפני שניתן יהיה להתקדם במו"מ בסוגיות האחרות. עמדתו זו של אסד היא, כאמור, לא חדשה. היא נובעת מהעובדה שסוריה רואה ברמת־הגולן חלק בלתי נפרד משטחה ומכך שאסד רואה בנסיגה הישראלית מכל סיני במסגרת חוזה השלום הישראלי־מצרי תקדים חשוב שצריך לחול גם על רמת הגולן. אסד לא יכול להרשות לעצמו להסתפק בפחות מנסיגה ישראלית כוללת מהגולן, פן הדבר יתפס כבגידה מצדו בלאומיות הערבית הצרופה, על־ידי הציבור בסוריה ובעיקר על־ידי הצבא המהווה את המשענת למשטרו. מה עוד, שאסד כיהן במלחמת ששת־הימים כשר ההגנה הסורי והוא נחשב "כאחראי" לאובדן רמת־הגולן במהלך מלחמה זו.

הסעיף השלישי בתוכנית מדבר על כינון הסדרי ביטחון דומים משני עברי הגבול, לאחר הנסיגה הישראלית מן הגולן. בהקשר זה, דומה, כי חלה הגמשה מסויימת בעמדה הסורית. שכן, אסד עמד בעבר על כינון סידורי־ביטחון סימטריים משני עברי הגבול – כלומר, כל שטח שיפורז ברמת־הגולן, יפורז במקביל גם באצבע הגליל; וכל מתקני התרעה שיוצבו בגולן יוצבו גם בצפון ישראל. עתה, דומה, שהסורים מוכנים שבגליל יפורז שטח מצומצם יותר מהשטח שיפורז ברמת־הגולן ושסידורי הביטחון האחרים יהיו הדדיים, אך לא בהכרח זהים.

הסעיף הרביעי בתוכנית הסורית עומד על הצורך שההסדר הישראלי־סורי יהיה במסגרת הסדר שלום כולל באיזור. זו עמדה ידועה של הנשיא אסד משכבר הימים. היא נובעת מעברו הפוליטי של אסד, שנשא במשך שנים ארוכות את דגל הפאן־ערביות ושהציג את עצמו כמי שדואג לאינטרסים של כלל העם הערבי ובפרט של הפלסטינים. מסעיף זה משתמע שאסד לא יחתום כנראה על הסדר סופי עם ישראל בטרם יגיעו הפלסטינים גם הם להסדר הקבע עם ישראל, או לפחות לגיבושו בקווים כלליים.

הסעיף האחרון בתוכנית הסורית מדבר לראשונה באופן רשמי־למחצה על נכונות הסורים לדון עם ישראל על כינון יחסי נורמליזציה בין שתי המדינות, כולל פתיחת שגרירויות וכינון קשרי־מסחר – זאת בתנאי שישראל תמלא את שאר הסעיפים בתוכנית, ובעיקר את הסעיף השני, קרי תתחייב לסגת מכל רמת־הגולן. בסעיף זה (האחרון) יש כאמור חידוש מסויים. שכן, בעבר לא התייחסו הסורים באופן ספציפי לשאלת הנורמליזציה, למעט קביעתו הכללית של שר החוץ הסורי פארוק א־שרע שתמורת נסיגה מלאה מהגולן תסכים סוריה לכונן יחסי שלום מלאים עם ישראל, מבלי לפרט את מהותם. בנייר העמדה שהגישו למשלחת הישראלית בסבב המשא־ומתן השישי שנערך בוושינגטון הם לא התייחסו כלל לשאלת הנורמליזציה. כשנשאל ראש המשלחת הסורית מוופאק אל־עלאף, מדוע התעלם הנייר משאלת הנורמליזציה, הוא אמר כי ישנן מדינות שונות בעולם שסוריה לא מקיימת עמן יחסי נורמליזציה ואין לה אפילו שגריר בבירותיהן – אך אין זה אומר שסוריה לא מקיימת איתן יחסי שלום.

שלשום נועד כריסטופר לשיחה שניה עם הנשיא אסד בדמשק. זו היתה שיחה מסכמת שבמרכזה נדונו ההצעות

(המשך בעמ' 23)

בלופים והאזנות סתר

שלמה גינוסר

איך זה שערפאת, בעל התודעה המחודדת כל־כך של ביטחון אישי ותקשורתי מתעלם ממה שכבר מבין כל זוטר בצהרון ישראלי: זהירות. האוייב מאזין. לכאורה, ערפאת היה צריך להבין שמה שהוא לא מעז ללחוש בשיחות־חוץ מקודדת עם דוקטור טיבי אסור לצעוק בקול רם בהתכנסות סגורה במיסגד ביוהאנסבורג. אבל, שוב הוא מעד. מה שאילץ אותו לפתוח מחדש את מחסן החירום של החיוכים המתחטאים שלו ולהתנצל כילד נזוף שסרח קבל עם ועולם מוכה תמהון.

איש מבין, ערפאת. מחד, הוא מנסה להשתלב במהלך היסטורי אמיתי. מאידך, הוא גורר לכל אירוע דימוי אישי מעורר אי־כבוד. שפת הגוף שלו מביכה. הסגנון שלו מביך. ההיצמדות שלו למדים מעוררת גיחוך. ההתפתלויות, ההיסוסים, החיוכים המתחטאים, מופעי ה"סטנד אפ קומדי" הנלעגים שלו על במות בין־לאומיות, הכניסות והיציאות שלו, המעידות, ההחלקות והנפילות, הבלופים הלא־מתוחכמים – כל אלה מאלצים אותו להתרומם על קצות בהונותיו כדי לעמוד בתור למועדון היוקרתי של מנהיגים היסטוריים. רק מנהיגים קטנים אינם שנויים במחלוקת. אבל המחלוקת סביב מנהיגים גדולים אף פעם לא נסובה על נלעגותם.

אין תשובה. בשלב ראשון אחרי מופע האימים היוהאנסבורגי ערפאת היה המום. הוא נתפס, אם לא עם מכנסיים מופשלים, לפחות עם הלשון בחוץ. כשהגיע לאוסלו מילא פיו מים ולשונו לעה. הוא התעלם מהתקשורת הבין־לאומית שעטה עליו לקבל הסברים וזה היה כבר עונש בפני עצמו. הרי דווקא התקשורת הבין־לאומית היתה בין חלוצי המפרגנים למנהיגותו. כמו בעל חוב המסתתר מנושיו הוא נמנע מלהרים את השפופרת.

מה אתם רוצים ממני, הוא סימן בפניו התמומים כשהוא חולף על פני המיקרופונים והמצלמות, אתם לא רואים שאני לא בבית?

שיחות ועידה. מה שלא עושה השכל עושה הזמן. לערפאת נפל האסימון כאשר הבין שהישראלים הוליכו לעשות עניין מה"ג'יהאד על ירושלים" ומהבלוף על "מסמך ירושלים" הדמיוני. הוא קלט שאכל אותה כאשר פרס חלף על פניו כאילו היה אוויר. הוא הבין שלא ייצא מזה חלק כאשר אנשיו דיווחו לו שהמערכות הבין־לאומיות בירושלים ובוושינגטון, ואולי גם במוסקווה ובתוניס עובדות שעות נוספות כדי לכבות את הדליקה. רק אז נסוג מיוהאנסבורג וירד אל קרקע המציאות באוסלו. רק אז יצא מגדרו כדי להסביר שהעניין יצא מהקשרו.

אם הנאום המתלהם ביוהאנסבורג היה החטא, ההסבר הנלעג באוסלו היה העונש.

"נודניק". הנסיגה הנזופה הזאת מנאום הג'יהאד הוגדרה בפיו של פרס כ"מינימום שלו ציפיתי" כדי להצטלם עם ערפאת במסיבת העיתונאים המשותפת באוסלו וכדי להסכים לשיחה לילית נוספת עם ראש אש"ף. הדבר האחרון שערפאת יכול לרשום בזכרונותיו, אם גורלו האישי יהיה נדיב דיו כדי לאפשר לו זאת, הוא שהשיחה הלילית בינו לבין פרס התנהלה בתעריף מוזל.

אבל, הוויתור הרחוק שעשה פרס לערפאת והוויתור הנדיב יותר שהאמריקאים הרשו לעצמם לעשות לו, לא עבדו במיוחד על רבין. אם פרס רחוק מלהיות שבוי בקסמיו של ערפאת, רבין בהולט נראה כמי שזקוק למסיכת אב"כ כל אימת שהוא נאלץ לפגוש את ראש אש"ף. לו הכימיה היתה הדלק של תהליך השלום, אין ספק שהתהליך הזה היה נדרש לטיפול כימו־תראפי ממושך בלי ערובה לתוצאות לא מופתיות. רבין בקושי הצליח לסנן מפיו את ההגדרה "הסבר דחוק" ל"הוצא מהקשרו" של ערפאת. בכך היה רבין לפה לישראלי הממוצע שהתפתלויותיו ההיפר־סמנטיות והפסבדו־תיאולוגיות של ערפאת מעניינות אותו כאינקס דאשתקד.

מצידו של רבין, אחרי כל מעידה מעצבנת כזאת ערפאת יכול לחייג את המספר של לשכת רה"מ בירושלים ולכוון את המכשיר על מצב "נודניק" מהיום עד מחר. הרי גם פרס אמר שעל שגיאות כאלה "רק אלוהים יכול לסלוח".

שיחה ממתינה. ידידנו על הקו. כבר יש איתות מעצבן של שיחה ממתינה. מה יתלל ומה יעולל ערפאת הפעם, כאשר יופיע בשערי עיר התמרים בתאריך עמוס המשמעות ההיסטורית הסמלית של ה־6 ביוני, היום שבו פרצה מלחמת ששת הימים? האם יצליח להעניק לפלסטינים תחושה של תקומה חגיגית מבלי לשרוף לנו איזה פיוז או שניים? האם ישכילו אנשיו היותר רציניים להנחותו לנחיתה רכה מול עיני האלקטרוניות של העולם כולו מבלי שיעלה לנו את הסעיף כמו שעשה למובארק בקאהיר?

הרי לא הגיוני שאין בהנהגת אש"ף מי שמבין שגם ל"ישראלים הטובים" יימאס יום אחד לחזור על המנטרה המהפנטת "לא חשוב מה הוא אומר, העיקר שתהליך השלום נמשך".

עקוב אחרי. לא רק אנחנו עוקבים אחרי כל תנועה וכל ניע שפתיים של ערפאת. מה שלא פחות חשוב – גם אנשיו שלו, הן בשטח והן ברמת ההנהגה הלאומית. התגובות שלהם בשיחות פרטיות ואף בפומבי (אוסף מקרי של קולות ליד שער שכם שנשמעו אתמול ב"קול ישראל") לא החמיאו לו במיוחד. הקולות האלמוניים האלה במזרח ירושלים לא אהבו את הבלבול הזה בין שלום לבין ג'יהאד.

בניגוד למה שגרס ברטולד ברכט (כאשר המנהיגים מדברים על שלום, העם הפשוט יודע שמלחמה קרבה ובאה), בעלי הקולות האלה אינם מוותרים, אמנם, על ירושלים, אבל קריאתו של ערפאת לג'יהאד על ירושלים נשמעת להם קקופונית למדי דווקא בשבוע שעזה ויריחו עברו לידיהם בפעם הראשונה בהיסטוריה. ובלי ג'יהאד מי־יודע־מה.

כאשר העם הפשוט, ולא רק מתחרים פוטנציאליים על ההנהגה, מתחילים לספור את ההחלקויות שלו – גם שורד מקצועי כערפאת צריך להתחיל לדאוג.

הקו תפוס. בעניין ירושלים, לא רק שערפאת מצלצל בשעה לא מתקבלת על הדעת, הרבה יותר מוקדם ממה שסוכם, אלא שהוא גם מתעקש שלא להבין (וכאן אין מחלוקת בינו לבין אף פלסטיני) שהקו הזה תפוס. פשוט תפוס. המצב הוא די פשוט: יש על מה לדבר בבוא הזמן, אבל – אין על מה. זה הפרדוקס הגאוני שנשתל בהסכם העקרונות באוסלו.

ירושלים לא היתה ולא תהיה בירת פלסטין אם אכן תקום פעם פלסטין עצמאית. רק מי שמבקש להגביה ורעי חלום בלתי־אפשרי למימדים של סכסוך דורות נוסף מסוגל להאמין שעיר אחת כשתי בירות אינה אשליה פוליטית סהרורית. אבל, הקונסנזוס הישראלי על מעמדה של ירושלים מוצק דיו כדי להתמודד גם עם אשליה כזאת.

פעימות מונה. השבוע, ב־18 במאי ברבע לחמש בבוקר, עם פינוי עזה, החלה ספירה חדשה בתקשורת בין הישראלים לפלסטינים. לכל פעימת מונה בתקשורת החדשה יהיה מחיר. לא יהיו תעריפים מוזלים ולא שיחות חינם. אבל אם המסע ההיסטורי הזה יתנהל כהלכה, הוא יהיה שווה כל אגורה. בדם כבר שילמנו מספיק. גם אנחנו וגם הם.

יהיו שיבושים בקווים ונפילות־מתח ושריקות שפופרת והמרכזיה הבין־לאומית בוושינגטון תזיע קצת. זה לא יהיה קל, גם מפני שבאוזן השניה נהיה עסוקים עם הקו לדמשק. לא נכון שכל ההתחלות קשות. לפעמים ההמשך קשה עוד יותר. יכול להיות שגם הפעם זה יהיה כך. אבל, הכישלונות בדרך הזו יהיו איומים עוד יותר. ■

ישנו זה כאן

אמיר אורן

בעל־הבית השתגע, אבל הוא עדיין בעל־הבית. מה לעשות אם ינסה להפעיל את סמכותו הפיקודית, להלכה כחוק אך למעשה בסיכול כוונת המחוקק, כדי להיצמד לקרנות המזבח, תהו קציני הפרקליטות הצבאית – והחליטו להשאיר את ההחלטה בידי קצין בכיר ונערץ, תם ושקול לדעת הכפופים לו אך גם שתיין ורתחן.

זה אירע בקיץ 1974, כאשר ריצ'ארד ניקסון "עמד על סף התפטרות מהנשיאות או, היה שחששו, פעולות נמהרות להישארות בשלטון, בכללן אף שימוש בלתי־חוקי בצבא", כניסוחו של המחבר האמריקאי לואיס סורלי. הנושא נדון בשיחות פרקליטים צבאיים בזרוע־היבשה וביניהם קציני הפרקליטות של האוגדות המוטסות 82 ו־101, שתי עוצבות הכוננות - והמועמדות להפעלה במשברים פנימיים. המשפטנים הצבאיים תהו מה יעצו למפקדיהם לעשות, אם ניקסון יטיל על כוחותיהם מיבצע למניעת הדחתו. הקצינים, מסתבר, לא קבעו חד־משמעית כי פקודה כזו תהיה בלתי־חוקית בעליל. הם החליטו להמליץ בפני מפקדי האוגדות לציית לפקודה "רק אם ראש־מטה זרוע־היבשה, גנרל קרייטון אייברמס, יאשר בכבודו ובעצמו ומוטב במו פיו כי כך נכון לנהוג".

הפקודה לא באה – ואילו באה, היתה נתקלת בהתנגדות יעילה של שר־ההגנה שלסינג'ר, בעל־בריתו של אייברמס – אך עובדה היא שאותו ניקסון, מוספוו התמים של יצחק רבין, השתעשע מבראשית מימשלו ברעיונות נקם ושילם, פליליים בתיקניים, לאויביו האמיתיים והמדומים. יומני ראש־מטהו בוב הולדמן, שפורסמו השבוע, כוללים מובאה מאלפת מפי ניקסון לאחר נצחונו בשנית, בבחירות 1972: נשיא בתקופת־כהונה שניה ואחרונה, באין עליו עוד מורא המצביעים, מפעיל "עוצמה ללא משמעת". אוצר הגילויים ביומני הולדמן מבליט, כבדרך אגב, את כשלונם של תחקירני הקונגרס, רשויות המשפט והעיתונות האמריקאיים, שלא ידעו כי מתחת לאפם נמצאים כרכים והקלטות שמיסמרו את אחריות ניקסון ועוזריו לא רק לטיוח הפריצה למטה הדמוקרטים בבניין ווטרגייט, אלא גם לערב־רב של חטאים, עוונות וחריגות זדוניות מסמכותם.

ניקסון נהג כילד שהיה קורבן להתעללות (או כטירון שטורטר) ובבגרותו עשה לזולתו מה שהיה שנוא עליו: כפי שאייזנהאואר זילזל בו ושאף, לשווא, להיפטר ממנו ולמשוח במקומו לסגנו את שר־האוצר אנדרסון, כן ניקסון לסגנו אגניו ורצה לשמוט אותו לטובת שר־האוצר קונולי. האנטישמיות של ניקסון נודעה מכבר, אבל השבוע נוסף לה עוקץ מיוחד בתיזמון האקראי של פירסום תרשומת הולדמן משיחת ניקסון עם המטיף הנדבק לנשיאים, בילי גראהם, בדיוק ביום ביקורו של וורן כריסטופר בדמשק ומחאת שר־החוץ של קלינטון – נשיא ששיקוליו הפוליטיים דומים לאלה של ניקסון לפני שנפטר מאימת הבוחר היהודי – על מאמר בעיתון השלטוני "סיריה טיימס" נגד "השליטה היהודית בתקשורת האמריקאית". לפני 22 שנה שוחחו ניקסון וגראהם בכובד־ראש על "הבעיה האיומה הנובעת מהשליטה היהודית הכוללת באמצעי התקשורת" והסכימו כי צריך לטפל בכך. לפי תחושתו העזה של גראהם, "יש יהודים עובדי־שטן ומכאן הבעיה שלנו".

בהגיגיו על שורשי הכוח היהודי, בישראל ומחוצה לה, לא היה ניקסון שונה כל־כך מאסד. בחיבורו המוסמך על רבע מאה של דיפלומטיה אמריקאית בסכסוך ישראל־ערב ממלחמת ששת הימים ועד קלינטון, "תהליך שלום", כותב ויליאם קוואנט, המזרחן־התיכוני במועצה לביטחון לאומי של ניקסון, כי בביקורו מחודש־היחסים בדמשק ביוני 1974 הודיע ניקסון כי ועידת ז'נווה תחודש בספטמבר. דחיקת ניקסון להתפטרות באוגוסט קטעה, לפיכך, מהלך זה, שהיה בכוחו להאיץ את התהליך המדיני בחודשיה הבתוליים של ממשלת רבין. מוח מזימתי עשוי למצוא קשר בין יהדותם של רבים מ"אויבי ניקסון" בפוליטיקה ובתקשורת האמריקאית לבין הדחת הנשיא ערב מיצוי המדיניות שעמדה להסיג את ישראל מהשטחים.

ניקסון, לדברי קוואנט, "הסביר לאסד המופתע והמרוצה כי מטרתה של דיפלומטיית הצעד־אחר־צעד היא לשכנע את הישראלים לסגת בחזית הסורית בהדרגה עד שיגיעו לקצה רמת־הגולן, יתגלגלו ממנה ויחזרו לגבול הישן. זה היה דימוי ציורי, אבל הסורים ראו בו מחוייבות לנסיגה ישראלית מלאה. בצאתו מדמשק, ניסח ניקסון רשימה ארוכה של תוכניות־סיוע שאולי יוצעו לסוריה, תמריצים נכבדים שיידרשו למען ימשיך אסד להתנהג כיאות".

בישראל, תחנתו הבאה במסע מופעין, סיבוב־הפרידה מתפקידו כמנהיג עולמי, הפציר ניקסון ברבין באריכות להידבר מהר עם המלך חוסיין על עתיד הגדה המערבית, "כי מוטב חוסיין עכשיו מערפאת אחר־כך". בדברו עם רבין ושות' על הטרור, "הפתיע ניקסון את הישראלים בזנקו מכסאו ובהצהירו כי יש רק דרך אחת לטפל בטרוריסטים. אז, בסגנון הגנגסטרים בשיקאגו, ירה בשרים המכונסים צרור מתת־מקלע בדיוני". מסקנתו של קוואנט: "התנהגות מוזרה, נשיא מוזר. הטוב בידידי ישראל, או המסוכן באויביה? היה קשה לקבוע".

> **המימד הדתי, הפוליטי והביטחוני בשיקולים האמריקאיים, מניקסון שהציע לדחוק את ישראל בהדרגה אל מחוץ לגולן ועד לקלינטון הנדחק לפלישה להאיטי**

לאחר מות ניקסון מתפרסמת טענתו כי חולשת קלינטון אינה מעודדת מדינות ידידותיות ובכללן ישראל להמיר את יכולתן הגרעינית בערובה אמריקאית. זו תמצית פשטנית של משוואות מורכבות יותר, וקשורות הדדית: הגרעין האמריקאי מול הגרעין "הידידותי" מול העוצמה הצבאית המקובלת של "ידידות" המהוות בינתיים גם אויבות, בכוח או בפועל, מול ההתקדמות המדינית ליישוב הסכסוכים בין הידידות לבין עצמן ובינן לבין מדינות־אויב.

יסוד קבוע במדיניות האמריקאית מג'ונסון וניקסון ועד בוש וקלינטון, לצד "שטחים תמורת שלום" ועיצוב יישות פלסטינית בסדר־גודל של "פחות ממדינה ובזיקה לירדן", הוא לפי קוואנט סיוע אמריקאי לשימור יתרונה האיכותי־טכנולוגי של צה"ל, כאשר "כל הממשלים האמריקאיים השלימו עם קיום נשק גרעיני ישראלי מתוך הבנה כי לא ינופפו בו וכי מותר להתייחס אליו רק כאל מרתיע סופי, לא כנשק לשימוש בקרב. הסיוע הצבאי האמריקאי המקובל מוענק, בין השאר, כדי לוודא שישראל תישען על יכולתה הגרעינית אך ורק להרתעה".

המקרה הישראלי מיוחד אך אינו חריג. דרום־קוריאה מסתפקת בעוצמה צבאית רבה אך מקובלת בלבד, משום שברקע – בטילים ובפצצות של נושאות המטוסים, הצוללות והמפציצים אשר במטווחי טיסה והפלגה, אם כי לא עוד בחצי־האי עצמו – נמצאת המשענת הגרעינית האמריקאית. לאחרונה נודע כי בשלהי שנות ה־70, בתגובה להודעת הנשיא קארטר כי יצמצם משמעותית את הנוכחות הצבאית האמריקאית בקוריאה, החל הדרום לפתח בסתר כושר גרעיני משלו. הפיתוח הופסק – אם הופסק – רק לאחר הדחת קארטר, אלא שבינתיים נרתם גם הצפון לאותו מאמץ גרעיני הקולע כיום את וושינגטון, פיונגיאנג וסיאול למשולש־אזהרה מלחמתי (שבאחת מוזרויותיו הופיע אצל קלינטון המטיף גראהם ובידו מסר מרגיע, אך לא משכנע, מקים־איל־סונג).

המטייל בקוריאה, עוד לפני השנה הנוכחית, שנת "בקר בקוריאה" בפי משרד־התיירות הדרומי אך במקווה לא שנת ביקורו של צבא הצפון, מתרשם במהרה כי עיר־הנמל הדרומית פוסאן דומה להפליא לפיראוס – וכי השטח המפורז, מהלך שעת־מסע של עוצבה משוריינת מהבירה סיאול, דומה לרמת־הגולן. הבעיה המודיעינית, הדרומית והאמריקאית, דומה לזו שבפני ישראל באוקטובר 1973: סדר־הכוחות הצפוני – משוריין, ממוכן, ארטילרי, עתיר כוחות מיוחדים ומנהרות חפורות מתחת לגבול – מאפשר פתיחה באש בלא התרעה אסטרטגית, מאתמול להבוקר, מהחלטה במועצת הביטחון על הטלת עיצומים למימוש האזהרה הצפונית כי תהיה זו הכרזת מלחמה. הכוחות האמריקאיים שיוטסו וישוטו לתיגבור הגיס שבמקום עלולים להיתקל במטחי "סקאד", אולי עם ראשי־קרב כימיים. במשחקי־מלחמה של הצבא האמריקאי נמצא כי כמעט כל טילי האויב יירוטו, אך די בשני טילים לבלום את תנופת התקפתה של עוצבה אמריקאית. אם ראשי־הקרב שלהם גרעיניים, יגרמו שני טילים אלה לאלף נפגעים; אם הם כימיים, יכביד הצורך במיגון ובפיזור הכוחות על הריכוז החיוני להשגת הכרעה בקרב.

הציבור האמריקאי צפוי לספק תגובה סותרת להתלקחות רבת־נפגעים בקוריאה: זעם ושאיפת נקם, אך גם תשוקה לניתוק־מגע. הוא מעדיף, אם בכלל, פעולות זולות, דוגמת פלישה להאיטי – וגם זאת רק במסגרת כוח רב־לאומי, בלי כיבוש ממושך ומסובך, להדחת המישטר הצבאי וכדי למנוע הצפה של פלורידה ברבבות פליטים נוספים.

שיקולי־הפנים של קלינטון פוליטיים, כמובן. המדינות החשובות ביותר בבחירות ואשר עליהן יאבק קלינטון (או מועמד דמוקרטי אחר) עם יריבו הרפובליקאי ב־1996 אינן בצפון־המזרח (ניו־יורק נוטה מסורתית לדמוקרטים ונהירת העמים הקבועה תהיה אסיאתית ולא היספאנית) אלא בדרום, ממזרח עד מערב, מפלורידה דרך טקסס לקליפורניה. קולונל אמריקאי בדימוס, שניתח צבאית את "מיתאר האיטי" ביומון זרוע־היבשה "מיליטרי ריוויו", ציין כי למרות קירבת היספניולה, האי שמחציתו האיטי ומחציתו הרפובליקה הדומיניקנית (שם פעלו צנחנים בשליחות ג'ונסון ב־1965), לחוף האמריקאי ולקובאני, שוב אין למצב בה חיוניות אסטרטגית, אלא שמיליון מיוצאי האיטי הם אמריקאים מן המניין (והקלפיות). גורל מולדתם, שם נשארו שבעה מיליונים מוכי מצוקה ומחלה, חשוב להם – ולשכניהם באזורים פגועי אבטלה, המבקשים לחסום את פליטי האיטי שיתמודדו עימם על תעסוקות זעומות־שכר.

מול פלישת הפליטים, נדחק קלינטון במורד סולם שבתחתיתו פלישה צבאית לטיאוטא רבבה־מינוס של נושאי־נשק בשירות הגנרלים והקולונלים.

הדמוקרטים, רבים מהם ממתנגדי מלחמת וייטנאם, תומכים בדרך כלל במיבצע צבאי בהאיטי. הרפובליקאים מתנגדים. הם מיעוט בקונגרס, אבל מיעוט חזק. אשתקד וידאו הרפובליקאים כי מומחה הסי־איי־אי להאיטי יוזמן לשימוע ויאשר פומבית כי לדעת סוכנות־הביון הנשיא הגולה אריסטיד אינו יציב בנפשו ואינו אביר זכויות־אדם גדול יותר ממדיחיו בכת הצבאית. (במצרים, גם כלקוח כתות צבאיות במקומות אחרים, משקיע המימשל האמריקאי במיוחד בהכשרת קצונה "לערכים דמוקרטיים וליחסים נאותים בין צבא ומדינה"). קלינטון הסביר, בראיון ל"רולינג סטון", כי התיר לאיש הסי־איי־אי להופיע בפני ועדת הסינאט, משום שידע כי המידע נמצא בלאו הכי בידי חבריה הרפובליקאים ובראשם השמרן הקיצוני ג'סי הלמס, האורב לכל מאמץ של קלינטון לסכור את פי מומחה־הביון כדי לעשות מטעמים הן מהחומר השלילי על אריסטיד והן ממהלכיו המגושמים של קלינטון לשימוש מעוות במודיעין.

המוביל הארצי אצל הרפובליקאים במאבק על הבית הלבן ב־1996 הוא מנהיג סיעתם בסינאט, בוב דול. בתככי הרפובליקאים, האתגר הוא ברתימת האגף הנוצרי החזק, צבא הישר; בזירה הבין־מפלגתית, ההתמודדות היא על מעמד־הביניים, שאינו עני דיו להעדיף בלית ברירה את הדמוקרטים ואינו עשיר דיו לחשוד בדמוקרטים, בצדק, כי בדעתם לעשוק אותו לטובת בוחריהם הזולכאים. מעמד־הביניים מעוניין בצמיחה כלכלית, אבל לא במחיר אינפלציה שתכרסם בחסכונותיו ותייקר את משכנתאותיו.

השבוע, בעומדו בפני הברירה, הלך קלינטון בעקבות אפו הפוליטי והחליט להשהות מהלכי־צמיחה ובלבד שתושג תאוטה באינפלציה.

דול, הבולט במתנגדי הפלישה להאיטי, הציע השבוע כי קלינטון ימנה "ועדת־בדיקה" לבירור המצב בהאיטי ובראשה היו"ר הקודם של מישלב ראשי־המטות בפנטגון, הגנרל בדימוס קולין פאואל. בה בעת נלחש לשבועון "יו.אס. ניוז" כי פאואל – שחור ומזוהה עם מדיניות פנים דמוקרטית וחוץ־וביטחון רפובליקאית – נוטה להימנע ממעורבות אישית בפוליטיקה נשיאותית וחושק בכהונת שר־החוץ. זהו מסר ברור לקלינטון, שהחלטותיו בסוגיית האיטי טבועות גם בחותם לחצה של השדולה השחורה. לשדולה זו, הכוללת את חברי־הקונגרס השחורים ואת אירגון "טראנס־אפריקה", אירע לאחרונה אסון: היא איבדה את העילה החיצונית המובהקת ביותר לפעלתנותה, דרום־אפריקה בשליטת המיעוט הלבן. הגיון הקיום שלה הכתיב לה התאוששות מהירה ובשיאה שביתת־רעב מתוקשרת היטב של רנדל רובינסון, ראש "טראנס־אפריקה", שהרי לולא יציאת אפריקה, לא היתה קהילה שחורה בהאיטי.

קלינטון יעמוד בפני פיתוי אדיר לגייס את פאואל ולפייס במכה אחת את הצבא, את הרפובליקאים ואת השחורים, לסלק יריב אפשרי ל־1996 (בוודאי גם כוונתו של דול) ולהתרפק על סמכותו של איש־צבא בכיר לעת הסתבכות בהאיטי ועוד יותר מכך בדרום־קוריאה. דגם־המופת של פאואל, ג'ורג' מרשאל, עשה זאת למען טרומן (ונגד מקארתור המודח, היפוכו של מצב ניקסון־אייברמס בניתוח יחסי הדרגים המדיני והצבאי הבכירים) בשובו מגימלאות לכהן כשר־ההגנה. כדרך פוליטיקאים דמוקרטים משלישיית האחים קנדי דרך גארי הארט ועד לאותו מושל תאוותן של ארקנסו ששכח לרכוס את פיו ואת מכנסיו, התקשה קלינטון לעמוד בפני פיתויים. מזלו של פאואל עשוי להיות ראשו של כריסטופר: ראש "צוות השלום" שלו, דניס רוס, כבר ביקש מ"מכון וושינגטון" להותיר לו את משרתו המיועדת שם.

בדמשק, אצל אסד, נשמעו המזכיר הנכבד ועוזריו כלהקת בדחנים – כריסטופר, רוס וכריסטופר רוס (שהוא השגריר האמריקאי בסוריה והוא שהצטווה להתלונן על פירסום המאמר המחשיד את היהודים בשליטה בתקשורת האמריקאית). זה היה, כנראה, שיא הברק היצירתי של צוות־העצלתיים האמריקאי, באיכות דומה לזו של הודעתו החמודה הבלתי־אמריקאית של כריסטופר, החרד מפני תלות רבין בבעטי ש"ס, כי נאלץ להגיע ארצה בחג השבועות והוא מפציר בתקשורת הישראלית שלא לסקרו. שתי ההבריקות התגמדו גם יחד מול זו של יאסר ערפאת, בהסבירו כי התכוון לג'יהאד במובן החיובי – אבל טענתו האמיתית של ערפאת, לאורך השנים, היתה בהכוונת תנועותיהם של הפליטים הפלסטינים. אילו רכשו הפלסטינים צי של ספינות מעפילים והיפנו אותו לא לחוף פלשת, אלא בראבה פלורידה וניו־יורק, כבר היה המימשל האמריקאי נחפז לשים קץ לסכסוך ישראל־ערב.

למזלה של ישראל, לא התממש תרחיש־בלהות זה והתאפשרה עיסקת־הפתאים של אוסלו, באחריותם הפוליטית של רבין, פרס ובילין והמקצועית של אורי סביר, שבמקום אות־אשקלון מעוטר חזהו בצלב, צלב־הכרם. ■

מילים בעלמא

תנור

ה"ג'יהאד יימשך...ירושלים שייכת לכל האומה המוסלמית...המקום הקדוש ביותר למוסלמים...עליכם לבוא להילחם ולהתחיל ג'יהאד כדי לשחרר את ירושלים...אתם צריכים לבוא ולהילחם"

כמה פנינים מדרשתו של נשיא מדינת פלסטין יאסר ערפאת, לפני מוסלמים במסגד ביוהאנסבורג, שישה ימים לאחר הסכם קאהיר. "תדהמה בירושלים" ורגע ברוגז של שמעון פרס באוסלו ואבו־עמר לובש המדים וחוגר האקדח מסביר, שקריאתו "היתה במסגרת עתיד בלבד...התכוונתי למאבק בדרכי שלום". שר החוץ רואה בכך את "המינימום לתיקון הקריאה לג'יהאד", ומוסיף שהוא שמח ש"ערפאת חזר ואישר את מחוייבותו לשלום וכי הסתלק מהטרור ומהאלימות".

"מלחמת קודש בדרכי שלום". הבניית המילים. יום לאחר לחיצת היד בוושינגטון נרצחו בוואדי קלט שני מטיילים צעירים מירושלים, דרור פורר וערן בחר זכרונם לברכה. כינו אותם אצלנו "קורבנות השלום". ביום ג' השבוע נרצחו ליד בית הגי מרגלית שוחט ורפאל יאירי, יראי צדק מהולנד. גם הם "קורבנות השלום" או קורבנות "הג'יהאד בדרכי שלום".

שמעתי את עוזי ברעם מסביר לחיים זיסוביץ בקול־ישראל, כי אין טעם בהתעקשות ישראלית על מחיקת סעיפי השמדת ישראל באמנה הפלסטינית, כשהתחייב בהסכם אוסלו, כי המעשה חשוב ולא המילים. גם הוא תורם בכך לטיפוח יחס של בוז כלפי הפלסטינים – מה כבר חשוב מה שהם אומרים?

אומות העולם התרבותי עדיין מייחסות ערך למילים ולמחוות. ראש ממשלת יפאן, בביקורו בסין זה לא כבר, התנצל עמוקות על הסבל הנורא שגרמה ארצו לעם הסיני. וילי ברנדט, כקנצלר גרמניה, כרע ברך בפני אנדרטת לוחמי גטו וארשה בשנת 1970, בבקשת מחילה. ביום ו' שעבר הבריז גנרל ואג' איסמעיל, מושל יריחו הפלסטינית, מפקד כוחות הביטחון של צבא השחרור הפלסטיני, באוזני חיילים ותושבי יריחו, בנוכחות מפקדי צה"ל שמידם קיבל את מפתחות העיר: "...נשיב אלינו את ירושלים האהובה על אף העקשנות ועל אף כל העריצות הציונית" כך מתחילים ליצור "אקלים אחר".

ישראל הרשמית, הפרגמטית, מזלזלת לא פעם בערכן של מילים, אינה תופסת כנראה את כוחם העצום לנטוע ולעקור, למחות ולרפא. כך הופכים קורבנות הטרור הנמשך ל"קורבנות השלום", כאילו ניתן לקדם שלום, לפתוח פרק חדש, תוך כדי רצח נמשך הולך ותוך כדי דרישות הסתה מרעילות כמו הקריאה לג'יהאד ולשחרור ירושלים.

באיזור הזה, הרווי דם, שידע את כל סוגי האמל"ח, מהנבוט, הפגיון והאבן עד הסקאדים ו"הפצצות החכמות", ששמע את כל מילות השנאה והמוות, הטינה והעלבון, הנדר והנקם, יש בכל זאת עדיפות למילים האמורות מפי מנהיגים, מפקדי צבא ואנשי רוח. הן חשובות לא פחות מחסימת דרכה של חוליית חמאס, אם אכן ינסו לעשות זאת.

מותר היה לישראל הרשמית להעמיד פני כועסת במשך שבוע, לכשל. אך גם אלה מילים, מילים בעלמא, "כלאם פאריי". ■

קווים מקבילים אינם נפגשים

השיחות בין ירושלים ודמשק, שהיו במשך כשנתיים וחצי ישירות, הפכו באחרונה, כתוצאה מלחץ סורי ויתור תמוה של ממשלת ישראל, למו"מ עקיף, באמצעות מתווך אמריקאי

מוטי בסוק

ה"בעיות במשא־ומתן בין ישראל לסוריה קשות ביותר והדרך להסכם עדיין ארוכה", כך סיכם מזכיר המדינה האמריקאי, וורן כריסטופר, את מסע הדילוגים השלישי שלו במזרח התיכון שלשום בקהיר. יום קודם לכן טען שגריר ישראל בארה"ב, ומי שעומד בראש המשלחת הישראלית לשיחות הדו־צדדיות עם הסורים בוושינגטון, פרופסור איתמר רבינוביץ, כי "לא הושגה כל פריצת־דרך גם במסע הדילוגים השלישי של המזכיר".

בהנחה שהבחירות הבאות לכנסת יתקיימו במועדן, כלומר בנובמבר 1996, נותרו לישראל ולסוריה עוד כשנה וחצי להתחיל בשיחות שלום של ממש, שכן בשנתה האחרונה לא תרצה ממשלת רבין־פרס, וגם לא תוכל, להתחיל במהלך כה מורכב וכה שנוי במחלוקת בארץ. נתון זה ידוע בוודאי גם לחאפז אסד, ובכל זאת הוא ממשיך לנהל את המו"מ עם ישראל בדרכו העקשה והסרבנית. כנראה שיש לאסד – מגחכים הישראלים והאמריקאים לא פעם בשיחות המסודרות ביניהם – מידע סודי על נכונתם המופלגת של ביבי נתניהו והליכוד לוויתורים ברמת הגולן ולכן הזמן לא אץ לו.

לפני שמתמקדים בתוכן המסרים שהועברו השבוע על־ידי כריסטופר בין סוריה וישראל, חשוב לשים לב למפנה, השולי לכאורה והסימפטומטי למעשה, לדרך ניהול המו"מ. השיחות בין ירושלים ודמשק, שהיו במשך כשנתיים וחצי ישירות והתנהלו ללא מתווכים, הפכו לאחרונה, כתוצאה מלחץ סורי ויתור תמוה של ממשלת ישראל, למו"מ עקיף, באמצעות מתווך אמריקאי. במקביל נדחו, לפי הגירסה האופטימית, ובוטלו, לפי הגירסה הפסימית, שיחות וושינגטון במסגרת הדו־צדדית בין ישראל לסוריה.

תחילה דובר על המשך השיחות באפריל, אחר־כך על סוף אפריל, ולבסוף על תחילת מאי. עכשיו כבר לא מדברים לא על תאריכים ולא על עצם קיום השיחות. כלומר, לפחות בנושא מסגרת המו"מ נסוגה ישראל שנים רבות לאחור. וכמו בהרבה מקרים אחרים, גם הפעם עומדת מהות מאחורי המסגרת. במשך עשרות שנים, למעשה מאז הקמתה, דיברה ישראל בצורה ברורה וחד־משמעית, על רצונה במו"מ ישיר, ללא מתווכים, עם מדינות ערב ועם הערבים. ולאורך כל השנים הערבים אמרו לא, והסיבה ברורה. ישיבה סביב שולחן אחד, ללא צד שלישי, מהווה במידה רבה הכרה בישראל. בסוף אוקטובר 1991, לאחר מאמצים רבים של מזכיר המדינה האמריקאי הקודם, ג'יימס בייקר, של ממשלת הליכוד ושל גורמים ערבים שונים, נפרצה הסרבנות הערבית בוועידת מדריד. ישראל ישבה בבירת ספרד, לראשונה, פנים אל פנים וללא מתווכים זרים, עם סוריה ועם ירדן, לבנון והפלסטינים, במו"מ לשלום. בהמשך הגיעה ממשלת רבין־פרס להסכם השלום היחיד שלה, "הסכם העקרונות", בדרך המו"מ הישיר, פנים אל פנים, עם הפלסטינים. פרס התגאה לא פעם בכך שההסכם הושג בלי תיווך אמריקאי.

בוודאי שארה"ב מעוניינת בתפקיד של מתווך פעיל במו"מ הישראלי־סורי. בוודאי שוורן כריסטופר מעוניין בתפקיד זה. למעצבי מדיניות החוץ של ארה"ב, ולוורן כריסטופר בראשם, אין היום דגלים לנופף בהם, והביקורת

כריסטופר. ארה"ב עוד תגיש לישראל את חשבון התיווך שלה. צילום: יצחק הררי

מבית קשה. הזירה היחידה שבה ארה"ב יכולה להצביע על הישגים היא הזירה הישראלית־פלסטינית, אף כי כל העולם יודע שמעורבותה בזירה זו מוגבלת. איש לא התפלא על כך שוורן כריסטופר ביקש להשתתף בחגיגת קהיר עם ערפאת ורבין לפני כשבועיים. העיתונות בארה"ב, ולא רק היא, שוחטת את האיש. נראה שהמזכיר סבור, כי הסיכוי היחיד שלו להציל את כיסאו בוושינגטון טמון ביכולתו להביא לפריצת דרך בערוץ הישראלי־סורי. לא פלא, איפוא, שארה"ב מגלה מעורבות פעילה כל־כך בציר ישראל־סוריה. לא פלא שכריסטופר חזר למזרח התיכון פחות משבועיים מאז ביקורו הקודם, אף שאיש לא ציפה להתפתחויות דרמטיות בירושלים או בדמשק. איש גם לא התפלא על כך שכריסטופר הודה והודיע לרבין ביום שלישי כי ישוב למזרח התיכון באמצע יוני. אך כל זה עדיין לא מסביר מדוע ממשלת ישראל נכנעה בקלות רבה כל־כך לתכתיבים הסורים ומדוע היא הסכימה לנהל מו"מ עם סוריה באמצעות מתווך.

הסורים אינם מוכנים לפגישת פסגה בין רבין ואסד כדי לנסות לשבור את הקיפאון. הם אינם מוכנים גם לפגישה בין שרי החוץ, שמעון פרס ופארוק א־שארע. הסורים מתנגדים בתוקף לפגישה בין קצינים בכירים משני הצדדים. אסד דוחה כל רעיון ויוזמה ישראלית לערוץ שיחות חשאי, בנוסח הערוץ הנורווגי בתהליך הישראלי־פלסטיני. ומאז אפריל מסרבים הסורים להיפגש עם ישראל פנים אל פנים בוושינגטון. הסרבנות הסורית אינה משדרת שלום. ואם לגבי כל הסוגים האחרים של המגעים אפשרויות "המשחק" של ישראל מוגבלות, הרי שלגבי המסלול הדו־צדדי בוושינגטון יש לישראל הרבה מאוד מה לומר. סוריה הסכימה למסלול הזה, היא השתתפה ב־14 סבבי שיחות ישירות עם ישראל, הראשון בהם במדריד והאחרים בוושינגטון. היא אינה יכולה לקום יום אחד ולהכריז "אני פורשת". מפליא שראש הממשלה רבין ושר החוץ פרס וכל ממשלת ישראל מתייחסים לפרישה הסורית כאילו היתה עניין של מה בכך. הרי רבין ופרס יודעים שסוריה מפרשת ויתורים ישראליים כחולשה.

ועוד מילה בנושא התיווך. האמריקאים אף פעם לא נותנים שירותים בחינם. זה ההבדל בינם לבין הנורווגים. יבוא יום וארה"ב תגיש על שולחנה של ישראל את חשבון התיווך שלה. והחשבון, מן הסתם, יהיה דרישה לוויתורים בתחום המדיני. ואגב, האם שתי הגיחות של כריסטופר למזרח התיכון הניבו תוצאות טובות יותר מהשיחות הישירות בין סוריה וישראל בוושינגטון? התשובה, כמובן, שלילית.

המו"מ עם הסורים תקוע. זאת הבשורה שהביא איתו וורן כריסטופר לנשיאו, ביל קלינטון, אתמול. יש פערים עצומים בין חבילת השלום הישראלית וחבילת השלום הסורית, וגם האמריקאים אינם רואים כיצד ניתן להתגבר עליהם. הבשורה היחידה שהאמריקאים הביאו איתם לירושלים השבוע, לאחר כ־30 חודשי מו"מ ישראלי־סורי, היא, כי אסד מוכן לראשונה להתייחס לגופם של רעיונות ספציפיים ישראליים. אלא שהתשובות הסוריות והרעיונות הישראליים מקבילים זה לזה וכידוע, קווים מקבילים אינם נפגשים לעולם. אסד מתנה כל התקדמות, כל הסכמה לגמישות, ולמעשה גם כל נכונות להיכנס למו"מ, בהתחייבות ישראלית מוקדמת וחד־משמעית לנסיגה מכל רמת הגולן, עד הסנטימטר האחרון.

מהגישושים הנמשכים של האמריקאים בסוריה, כולל הפגישה בין קלינטון לאסד בז'נבה, עולה די בבירור שדמשק אינה מוכנה לשלום מלא עם ישראל. נראה שהמקסימום שלה הוא נורמליזציה פלוס. פחות מהשלום הישראלי עם מצרים, גם בתקופה שהוא היה קר, ויותר מהיחסים הקיימים היום בין ישראל לירדן. סוג של יחסים שיהיה פחות מהקשרים הקיימים היום בין ישראל למרוקו (המלך חסן כבר נפגש עם כל הצמרת הישראלית ולחברות ישראליות יש נציגות קבועה במרוקו).

הסורים מקבלים את רעיון הנסיגה הישראלית בשלבים, וזו התקדמות, אך הם דורשים כי היא תהיה קצרה מאוד, פחות משלוש שנים, ולא חמש שנים כפי שדורשת ישראל. הם מתנגדים לנורמליזציה מלאה ביחסים כבר לאחר השלב הראשון לנסיגה (מג'דל שמאס, תחילה). לדעתם חייבת להיות סימטריה מלאה בסידורי הביטחון, כלומר, פירוז הגליל, אם הישראלים עומדים על דרישתם לפירוז רמת הגולן. סוריה מוכנה לדון עם ישראל על סידורי הביטחון ברמה – הצבת כוחות בינלאומיים, הקמת תחנות התרעה וכו' – רק לאחר שישראל תצהיר כי רמת הגולן היא שטח סורי.

ייתכן שיש מקום למחשבה שנייה בירושלים, ובכלל, לגבי אסטרטגיית המו"מ עם דמשק, ובוודאי לגבי הטקטיקה שלו. ■

שיר השרירים

אמיר נימן

אדרי. בייס את מרדקי, שיים וחביב. צילום: חנוך גוטמן

בן־אליעזר. נתפס מופתע. צילום: ישראל הררי

סנה. קבוצה חדשה בדרך לממשלה

אחר הצהריים של יום רביעי במזנון הח"כים בכנסת, לאחר פרסום דו"ח המבקרת, היה מפוהק. קומץ חברי כנסת מפוזרים סביב שולחנות מאוכלסים בעוזרים, יועצים ועיתונאים. שיחת היום היא הדו"ח, המבקרת ומשרד השיכון וגם "שיחות ועידה", תוכניתו של נסים משעל בערוץ הראשון, שעימתה ביום שלישי את השר בן־אליעזר עם המנכ"ל זוילי על רקע תביעתו של השר שהמנכ"ל יסיק מסקנות מכשלון מפלגת העבודה בבחירות, ויתפטר. פה־אחד הסכים המזנון, שזוילי הפתיע, יצא בשלום, אם לא למעלה מזה, ופואד יצא רע.

מסכת הטיעונים היתה צפויה וזוילי היה אמור לצאת מהדיון הזה בשן ועין. נימוקיו של בן־אליעזר היו סדורים, הגיוניים ומוצקים: מאז התיישב זוילי בכס המנכ"ל, כשלה העבודה בשתי מערכות בחירות, לרשויות המקומיות ולהסתדרות. הוא לא היטיב לקרוא את המפה הפוליטית ולזהות את היערכותו של רמון ואת משקלה לקראת הבחירות להסתדרות, ואחראי, ישירות ומיניסטריאלית, לכשלים הארגוניים של המערכת.

משום־מה התקשה פואד לשטוח את הטיעונים האלה בעוצמה המתבקשת לאחר שיצא, כמעט בודד, בתביעה לראשו של מנכ"ל העבודה. ראשו של שר השיכון, כך נדמה, היה באותו ערב במקום אחר – בדו"ח המבקר שעמד להתפרסם למחרת, כשמשרדו סופג את הביקורת הקשה ביותר. זוילי, לעומתו, היה נינוח, שלו ומחוייך, ולא הזיע לשנייה כאשר הדף את בן־אליעזר, כאילו מדובר בדיון חסר נגיעה אישית.

האחריות אמנם שלי, אמר, אבל תיאמתי כל צעד מצעדיי עם יו"ר מפלגת העבודה וגם עם שריה. כלומר: האחריות אינה נגמרת אצלי. באשר למערכת הבחירות האחרונה היה לזוילי טיעון מעניין – אינני מעוניין בניצחון בכל מחיר, טען. לא זה העיקר, אלא קיומם של חיים דמוקרטיים, שרמון איים להשבית. לזה פואד התקשה להשיב. הוא גם התקשה להציג תשובה הולמת לג'סטות החבריות – אני מסכים עם פואד ידידי – שנקט המנכ"ל.

מה אתם מופתעים, התפלא ליד השולחן יועץ בקי ומנוסה. אותי זה לא מפתיע שפואד מתקשה להעביר מסר ברור, מההתחלה עד הסוף, גם לא ההופעה המצויינת של זוילי. מי שעוקב אחר הקריירה שלו יודע שזה הסגנון שלו – הוא לא עשוי מ"טפלון", אבל הוא מצויין בהיחלצות ממצבים כאלה, כמו הפיקח במשל על החכם והפיקח. בכלל, אמר היועץ, מי שסופד לו עכשיו עושה זאת על אחריותו בלבד ומוקדם מדי: זוילי כבר ראה בחייו הפוליטיים נקודות שפל נמוכות מזו, וחזר וטיפס למעלה.

המתקפה של פואד נגד זוילי, שהחלה בליל הבחירות, מיד עם פרסום התוצאות, לא הפתיעה. הרושם הוא, שפואד היה המופתע, כאשר נותר בודד בקריאתו להסקת מסקנות אישיות. על־פי התוכנית היו אמורים לצאת בקריאה דומה, שאחריתה החלפתו של המנכ"ל, חברי כנסת ופעילי מפלגה. המועמדים למנכ"לות היו חגי מירום, אורי אור ויובל פרנקל, אלא שרבין ופרס סיכלו את התוכנית, כאשר סימנו בזוילי את הקו של האחריות הקולקטיבית, ואיש לא היה מוכן לצאת בהקשר זה נגד יו"ר המפלגה ושר החוץ. ערב כינוס הלשכה והסיעה בכנסת דיבר גם משה שחל בעד מסקנות אישיות, אבל שלא כמו פואד, הוא קיפל את הדגל במהירות.

זוילי היה אולי היעד המיידי של פואד, אבל לא התכלית. על סדר־יומו עמד פרסום דו"ח המבקרת והביקורת הצולבת שלקראתה הכין את עצמו. בין השאר החליט על הקמת ועדה משרדית, שתבדוק את מסקנות הדו"ח ותוציא מסקנות, וקבוצה של ראשי עיריות, אנשי ליכוד, שיעידו על הסיוע שנתן להם – כנגד הביקורת על כך שהקצה תקציבים על־פי השתייכות מפלגתית.

בחזית הפנים־מפלגתית פעל פואד כחייל היוצא להסתערות רגע לפני שהמתקפה מגיעה אליו. כשלון העבודה בבחירות סיפק לו את היעד. כאשר ישקע הקצף הציבורי, קיווה, יזכרו לו את דגל האחריות המיניסטריאלית שהניף בחזית המפלגתית. סעיף השיכון עומד כרגע גבוה גבוה על סדר יומה של הממשלה, ותשומת־הלב הציבורית והציפיות לפתרון בעיה זאת ישכיחו במהירות את הדו"ח. לשם כך גם יישר קו והדורים עם מנכ"ל משרד ראש הממשלה שמעון שבס, שהמתקפה על זוילי בוודאי לא היתה לצנינים בעיניו, וקיווה לצלוח את המערכה הנוכחית.

ש"ס לא ממהרת

מחוץ למזנון נמשך כל אותה העת המירוץ לשולחן הבכשלה. לפני הצהריים ישבו אריה דרעי, רפי אדרי, שולמית אלוני ודדי צוקר, בניסיון למצוא פשרה מקובלת על שני הצדדים בעניין חוק יסוד חופש העיסוק, שחוצץ לכאורה בין ש"ס לממשלה. גם בתום הישיבה הזאת לא הושגה תמימות דעים. אדרי היה אופטימי וגרס שהפתרון יושג תוך ימים, וש"ס תהיה בפנים. לא כולם מסכימים איתו. אנשי ש"ס סבורים דווקא, שהצטרפותם אינה קרובה כל־כך.

אין ויכוח על כך, שש"ס היא מהמרוויחות הגדולות בהימור שנטל אריה דרעי, כאשר צירף את מפלגתו ל"חיים חדשים". לרמון ולמרצ, בצד הנצחון הגדול, יש גם מה להפסיד. הציפיות שעוררו גדולות כל־כך, עד שיצטרכו להרבה מזל כדי לעמוד בהן. איש אינו תולה ציפיות כאלה בש"ס, שלא חרתה מעולם על דגלה רפורמות ומהפכות חברתיות־כלכליות (דגש על המקף המחבר) דווקא.

אומרים שש"ס נטלה על עצמה סיכון ליתר מתיחות ביחסיה עם העולם החרדי, כאשר הלכה עם מרצ, אבל פרט לרב עזרן, לא נראה שמישהו בצמרת ש"ס מוטרד מדי מן ההיבט הזה. הבוחרים שלנו, וגם אלה בציבור החרדי שאינם אוהדינו, מבינים שהמשמעות של המהלך הזה היא כלכלית, שלא לומר כספית, יאמרו בש"ס. ואכן, אם לפני זמן לא רב היתה תחושה שהניתוק מהממשלה מביא לקריסה תקציבית, הרי שהניצחון בהסתדרות הרגיע את ראשי ש"ס מבחינה זאת. התקציבים מובטחים, ואין מה למהר. הם התרגלו לישיבה על הגדר. הפרסום שהיה לא מכבר ולפיו הורה הרב עובדיה יוסף לדרעי לעשות הכל כדי להצטרף לממשלה היה מדוייק לכאורה. נוסח ההוראה היה כנראה "לך בחוכמתך". משמע, חוכמה ולא החפזון.

הנוסח המוסכם של חוק יסוד חופש העיסוק אינו כל מה שחוצץ בין ש"ס לממשלה. דרעי, מתברר, לא מחל עדיין על המודעות שפרסמה העבודה ערב הבחירות, ובהן רמזה על קשרי השחיתות בינו לבין רמון האחים רייך. מקורביו יאמרו, שהאמון בינו לבין ראש הממשלה נפגע, ודרעי אינו סולח לרבין, על כך שיצא ידי חובה בביטוי "גועל נפש". אבל זו, כמובן, רק הערת שוליים בדרכה של ש"ס לממשלה. מה שנראה כשיקול מוצק יותר הוא הקשר שבין המו"מ הקואליציוני למו"מ ההסתדרותי שבין "חיים חדשים" למפלגת העבודה. דרעי ימתין ויצפה כיצד מתפתח משא־ומתן מסובך זה, ומה קורה לחיים רמון, לפני שייתן אור ירוק לכניסה לממשלה.

הרב יוסף מנותק בינתיים מכל ההתרחשויות הפוליטיות ומרותק למיטת אשתו, המאושפזת בבית־החולים במצב קשה. כל זה מביא את אנשי ש"ס לידי הערכה, שהצטרפותם לממשלה אינה עניין לימים. אולי בסוף מושב הקיץ ואולי אף אחר־כך, העריכו השבוע.

רצים בעבודה

במפלגת העבודה מניחים מזה תקופה ארוכה שהצטרפות ש"ס תקבע את לוח הזמנים של ראש הממשלה למינוי שרים חדשים מטעם העבודה. על־פי תחשיב מפתח הסיעות בקואליציה מגיע למפלגת העבודה מינוי שני שרים נוספים. תחשיב זה שנחשב מוצק לפני שבועות ספורים נעשה בעייתי במקצת לאחר סילוק רמון, פרץ ואביטל. אמנם סיעת העבודה מונה כבעבר 44 חברי כנסת, וכיום אין מי שחולק על כך שהם נותרו חברי סיעה מן המניין, אבל השבוע נשמעו כבר רמזים על כך, שבעת שתעלה על הפרק שאלת מינויים של שני שרים חדשים של העבודה, ואולי גם לפני כן, יהיה צורך להביא בחשבון – כזה או אחר – את הבעייתיות שבמעמד השלושה: למשל, את האפשרות שאינה בלתי־מתקבלת על הדעת לגמרי, שיפרשו מסיעת העבודה, וזו תיוותר עם 41 ח"כים בלבד.

בינתיים מדובר במשרד הבריאות ובמשרד האנרגיה – במידה שזה יחולץ מידי שר המשטרה משה שחל – או במשרד ללא תיק. מי ומי במתמודדים? סגן השר יוסי ביילין, חברי הכנסת רפי אדרי, אפרים סנה, אברום בורג, חגי מירום, רענן כהן ויורם לס, וגם מנכ"ל משרד ראש הממשלה שמעון שבס. אלה הודיעו, כך או אחרת, על מועמדותם.

המירוץ הזה מתנהל כבר שבועות רבים, אלא שהמולת הבחירות להסתדרות והמשברים הפוליטיים סביבה צמצמה את התקשורתיות שלו. השבוע זכה המירוץ הזה לחיים חדשים. קו הזינוק נראה כמו קו מרוצה לריצת 5,000 אלא שמדובר ב־100 לכל היותר, ליד קו הגמר עומד יצחק רבין ולידו שמעון פרס, שגם לו יש לפחות מלה בעסק הזה. אם אכן יתמנו שניים, יש רק סבירות נמוכה לכך שאיש מהם לא יהיה ב"מפתה" פרס: ביילין, בורג או מירום. יש גם מי שהוא ב"אנטי־מפתה" פרס, כלומר שלשר החוץ תהיה יד ורגל בהרחקתו מרשימת המועמדים. סנה נחשב לכזה, ואין ספק שגם יורם לס.

ליד הקו עומד גורם נוסף, בעל משקל, והוא מרכז מפלגת העבודה. השיקול יהיה, אם כן, שיקול פוליטי מורכב, ושיתופו של פרס במהלך נראה חיוני לצורך זה. נראה שאפשר לשרטט בשלושה קווים גסים את השיקולים למינויים הצפויים: מידת התמיכה שיספקו המועמדים ל"צבע" המדיני של ראש הממשלה, מידת הפופולריות הציבורית של המינוי ומידת הפופולריות הפנים־מפלגתית שלו.

כל המועמדים ערים לנוסחה זאת, ופועלים לגיוס תמיכה פנים־מפלגתית וחיצונית כאחד, מי באופן מופגן ומי באופן מתפנם. רפי אדרי, שנמנה עם החבורה הקדמית של הרצים ואוחז ב"הבטחה" של רבין למנותו, צבר בשנה האחרונה נקודות זכות אצל ראש הממשלה, כאשר תיווך בינו לבין מרוקו ובינו לבין ש"ס והדתות. התורה, וכיום נתונה לו גם תמיכתו של דרעי. אבל אדרי לא הסתפק בכך ובשבועות האחרונים קיבל ראש הממשלה פניות של כ־15, ואולי יותר, מחברי סיעת העבודה התומכים במינויו לשר.

רענן כהן הודיע אתמול רשמית, כי "בימים אלה מתארגנת תנועה ציבורית למען צירופו של ח"כ ד"ר רענן כהן לממשלה בתפקיד ביצועי... התומכים בעניין זה מסתמכים על הצלחתו של ח"כ רענן כהן במילוי שליחותו הציבורית בשלושים השנים האחרונות...". גם ד"ר יורם לס "מפציץ" את ראש הממשלה במכתבי תמיכה להוסיף במועמדותו, ומבחינתו, הוא המועמד המתאים ביותר למשרד הבריאות. אלא שלתפקיד זה עשוי להלום גם ד"ר אפרים סנה, שלכאורה הולם את כל הקריטריונים המוזכרים לעיל, פרט לבעיה שיש לפרס עם מינויו. גם סנה יוצא מגדרו, וכמעט בניגוד לטבעו עסק בשבועות האחרונים בגיבוש תמיכה במועמדותו.

לא מכבר התכנסה קבוצה של חמישה חברים מסיעת העבודה, סנה, אור, גולדשמידט, גל וגולדמן, כדי לטכס עצה, כיצד לבלום את הקריסה המתחוללת במפלגת העבודה, ולסייע לראש הממשלה לייצב את הקו המדיני שלו, כנגד המתקפה הימנית". החמישה מתכננים לקיים את הקבוצה כמכשיר לטווח־ארוך להשגת יעדים אלה, ומקווים לצרף ח"כים נוספים, כאביגדור קהלני, ו"ליישר קו" עם שר השיכון בן־אליעזר. קבוצה כזאת תתמוך, למשל, גם בצירופו של סנה כשר בממשלה. ■

היום אנחנו שרים, מחר נבכה

מיכל סלע

"אם לא תהיה עבודה תהיה אינתיפאדה של רעבים, אם לא יפתחו את שערי המעבר לישראל, עוד יבוא יום ואנשים פשוט יפרצו את הגבול. אין הבדל אם מתים מרעב או מכדור רובה", אומר הבכור במשפחת א־שאמי; משפחה שאביה, האני א־שאמי, הוכה למוות בידי קבוצה של חיילים

ביום הראשון של מימשל עצמי לפלסטינים בעזה היתה ברצועה אווירת מבוכה, אי־ודאות ורגשות מעורבים.

בכל מקום נראים דגלי ארבעת הצבעים מתנופפים ברוח. דגלים פלסטיניים מתנפים על תחנות המשטרה, משרדי המינהל הממשלתי, על מגדלי שמירה ששימשו עד ראשית השבוע את כוחות צה"ל. הציבור הגיע עוד ועוד אל אתרי הביקור הפופולריים השבוע ברצועת עזה: המבנים שבהם שוכנו השוטרים. האתרים המבוקשים ביותר ביום רביעי היו בניין המועצה המחוקקת במרכז העיר עזה, מבנה ששימש עד יום שלישי את מפקדת הנפה שהיתה מפקדת על צפון רצועת עזה וכן "בניין המושל", ששימש עד השבוע את מפקדת משמר הגבול. אלה שני המתקנים האחרונים שנמסרו למשטרה הפלסטינית. שוטרי חטיבת "בדר" שקיבלו את האחריות על המבנים האלה, זכו למבטי הערצה של הצעירים: חיילים שמעט יצא כחיילים מאומנים היטב, שנשאו על כתפיהם לא קלצ'ניקוב אלא רובה אם־16, "כמו חיילי צה"ל", הסביר בחור צעיר בעזה את פשר ההתפעלות.

ההתרגשות היתה כה רבה שרבים לא הלכו לישון במשך לילות השבוע ושיבשו בכך במידה מסויימת את תוכניות הפינוי: צה"ל העדיף את טקסי הפינוי בכל מבנה שנמסר לידי הפלסטינים לשעות הלילה המאוחרות, כדי למנוע נוכחות קהל. אך הקהל היה שם, והיו מצלמות טלוויזיה והרבה עיתונאים.

רוב טקסי החלפת המשמרות עברו ללא הפרעות. רק בסוף, בבית המועצה המחוקקת במרכז העיר עזה, התלהטו הרוחות קצת מעבר לטעם הטוב. "רבין הביתה" שאגו הבחורים הפלסטינים בעברית, "תחי פלסטין" קראו בערבית. וברגע שנכנסו שוטרי חטיבת "בדר" למבנה שיחררו הבחורים את הלחץ המצטבר בדרך המוכרת: ידוי אבנים.

החיילים גילו איפוק ונסוגו, כשהם יורים גז מדמיע. השוטרים הפלסטינים מצאו עצמם בפעם הראשונה במבחן המציאות: אחדים מהם ירו באוויר, ספק כאמצעי לפיזור הפגנות ספק כאותות שמחה ונצחון.

כל העברות המתקנים עברו בשלום והסתיימו במצעד צבאי של שוטרי עזה, כשבראש צועד מפקד משטרת עזה, זיאד אל־אטרש.

בנאום הבכורה שלו כאחראי לביטחון ברצועת עזה וביריחו אמר נאצר יוסף: מעתה ואילך קיים ברצועת עזה כשסר חדש, עד שייכון המימשל האוטונומי ותהיה חלוקת תפקידים ותחומי אחריות. הציניקן המקומי אמר באותו היום, כי "המשטר הפלסטיני אינו אלא עוד משטר בעולם הערבי".

בגינת העיר עזה היו השבוע לראשונה מטיילים תופשים, אבהות עם ילדים, נהנים מפרחי האביב בטרם ייבשו. על חוף הים היו מתרחצים לא מעטים ומישהו הזיל להתקין סככת צל לימים החמים יותר. סירות הדייגים יצאו לדיג. החנויות בכל מקום היו פתוחות, ילדים נראו הולכים לבית הספר ובבית החולים "שיפא" נולד ילד שזכה מיד לשם: עאיד, "שב".

ובכל זאת, יומיים לפני עיד אל־אדחא, חג הקורבן המתחיל היום, היתה תנועת הקונים בחנויות דלילה יחסית לימים של ערב חג. הצפיפות ליד תחנות המשטרה לא ניכרה בפינות אחרות בעיר. "אין לאנשים כסף לקנות מתנות לחג", אומר פלוני. כסף היה חסר גם בחג לפני שנה ולפני שנתיים. אי־הוודאות מפני המחר גורמת לאנשים להישאר בבית, מנדב מישהו הסבר אחר.

משום־מה דווקא השבוע נזכרו רבים בעזה בימים הטובים של גבולות פתוחים עם ישראל. "הייתי פעם נוסע לתל־אביב כל יום", מספר נהג מונית. נהג מונית אחר מכיר את מוריס חזיה ממעוז ציון, שהיה פעם במשטרה וכעת עובד כנראה במע"ץ. פתאום להוטים הפלסטינים לדבר עברית, להדגיש את הקשר עם הישראלים שעד אתמול היו התגלמות העויינות והאויבות. ההזירות מפני הרגשת הישראליות נראית מגוחכת מול הרצון של הפלסטינים להתחכך דווקא עם ישראלים, דווקא השבוע. "זו הפעם הראשונה מזה שלוש שנים שאני מדבר עברית", אומר בהתרגשות בחור צעיר, המתפרנס זה חודשים אחדים מעבודה כנהג מונית מקומית. לפני כן עבד כחשמלאי וקודם לכן עבד כפועל בלתי מקצועי בבית חרושת בישראל. דובר עברית מהוקצעת, גם אנגלית, ונהיגה במונית מקרטעת ברחובות החול של ג'באליה אינה משאת נפשו, בלשון המעטה.

אווירת הקלה ואי־ודאות שררו השבוע גם בקריית הממשלה, כך הגדיר עובד תחזוקה במרכז המשרדים שהיו עד יום שלישי המינהל האזרחי של המימשל הצבאי הישראלי. על קריית המשרדים שמרו שוטרים במדי זית, שנראו נבוכים למדי. לצדם עמדו שוטרים במדים כחולים, רובם עורכי־דין עזתים שהצטרפו לכוחות המשטרה והשתלמו במצרים לפני חודשים אחדים בחקירות משטרתיות. "עד שכל מערך המשטרה יתפקד במלואו ביקשו מאתנו לעזור פה בשמירות", הסביר עורך דין־שוטר. "אנחנו מכירים את הציבור ואת המשרדים, כך יוצרים אמון הדדי".

האווירה היתה רגועה ללא נוכחות חיילי צה"ל שהיו במקום עוד בראשית השבוע. קהל סקרנים עמד בפתח, אחרים נזקקו לשירותים שונים ונכנסו. אך בפנים היו רק פקידים מעטים שהגיעו ועבודה של ממש לא נעשתה. קבוצות קבוצות עמדו עובדי קריית הממשלה בפינות שונות ושוחחו, תוהים על העתיד הקרוב והרחוק.

תקופת בין־השמשות מעוררת חרדות, לא ברור מה צריך לעשות ומה לא. ליד משרד הרווחה צובאים כמה עשרות אנשים בגיל מתקדם. מישהו מסביר כי באו לקבל את

העיסוק העיקרי השבוע היה החלפת השלטים. במשרד החקלאות החביאו את שלט המשרד בעברית מאחורי המדרגות ועד להתקנת שלט בערבית יסתדרו בלי. רק את המדבקה "אש" על ארון מסף הכיבוי התחילו להוריד ועצרו. אפשר לחכות עם זה עד שתהיה מדבקה בערבית, מסביר עובד בכיר במשרד, בטיחות קודמת לכבוד לאומי

קיצבת הגימלאות החודשית. "ברוך־כלל מקבלים את הכסף בבנקים. לא ברור מה קורה. אולי בגלל המעבר בין הרשויות החליטו הפעם לשלם להם ביד", מסביר פקיד ותיק.

במשרדי היועץ לענייני ערבים, אימת הציבור העזתי, ישב ד"ר זכריא אל־אגא, הממונה הזמני על עבודת המימשל האזרחי. עורך הדין פרייח אבו מדין נכנס ויוצא ומנסה להסדיר את הנהלים החדשים לקבלת היתרי יציאה לישראל, איש איש לצרכיו.

העיסוק העיקרי השבוע היה החלפת השלטים. במשרד החקלאות החביאו את שלט המשרד בעברית מאחורי המדרגות ועד להתקנת שלט בערבית יסתדרו בלי. רק את המדבקה "אש" על ארון מסף הכיבוי התחילו להוריד ועצרו. אפשר לחכות עם זה עד שתהיה מדבקה בערבית, מסביר עובד בכיר במשרד, בטיחות קודמת לכבוד לאומי.

בחצר מונחת ערימה גדולה של כל השלטים בעברית: משרד התחבורה, משרד המסחר והתעשיה, מחלקות שונות ושלטי הוראות. בבית המלאכה של אנשי התחזוקה שוקדים על הכנת שלט ענק: הרשות הפלסטינית לאיזור עזה, קריית מחלקות הממשלה. את השלט ששירטט וצייר בשעות הפנאי צובע נציב שירות המדינה הפלסטיני. הוא כורע על הרצפה וצובע "בצבעי הדגל", מדגיש אחד הנוכחים.

7,200 הוא מספר הפלסטינים המועסקים בשירות הממשלה, מנדב מספר מדוייק האחראי למחלקת המנגנון. "עד יוני הבטיחה ישראל לשלם את המשכורות", מה יהיה אחר־כך לא ברור. הוא גם שמע שישראל התחייבה לתת חמישה מיליון ש"ח למשך שלוש שנים. עוד מקור של אי־ודאות. השבוע התלוננו הפלסטינים באוזני מזכיר המדינה של ארה"ב כי אין כסף לאחזקת המשטרה. שכרו של עובד מדינה פלסטיני במימשל הישראלי היה כ־1,000 ש"ח לחודש, לעומת כמה אלפים לעובד מקביל ישראלי. האם כך יהיה גם במשטר הפלסטיני?

מחנה הפליטים ג'באליה, מקום שכל ימות השנה הומה אדם, נראה כמו עזוב. באין אדם בלטו בנוכחותן סיסמאות הקיר שעבר זמנן, דברי שבח והספד להרוגי העימותים עם חיילי צה"ל. ליד תחנת הדלק המקומית הוצב גלעד עטור זרי פרחים, לזכר שישה פעילי פת"ח שמסתערבים הרגו מטווח מטרים ספורים ב־28 במארס השנה.

סמל העימות העקוב מדם, מאחז צה"ל בג'באליה, פונה ביום שני. חיילי חרמש התרגשו, אלוף פיקוד הדרום בא בכבודו ובעצמו להיפרד מן המקום. מיד עם הפינוי הוסרה גדר התיל החיצונית, דגל הונף על מגדל השמירה ורבים באו לראות את המקום מקרוב. כעבור יומיים כבר היה המקום עזוב, ואוטוסים שיחקו בחצר, שני שוטרים עמדו על מגדל השמירה ושני בחורים תושבי המקום שמרו על השער ומנעו מעיתונאים ישראלים להיכנס. "בפנים השאירו הישראלים רק חרא", אמר אחד הבחורים בהבהירו חד־משמעית מה דעתו על ישראלים, גם אם הם רק עיתונאים.

במרפאה הסמוכה של סוכנות הסעד של האו"ם כמה רופאים ואחיות. אין קהל נזקקים לשירותיהם בג'באליה הדוממה. הסכם השלום אינו לטעמם, "זאת יכולה להבין בעצמך, שתיקה זועקת יותר ממלים", אומר אחד הרופאים. ההסכם נתן לפלסטינים הרבה פחות ממה שרצו לקבל, ההנהגה הפלסטינית אינה ראויה לאמון, "הם חיים בתוניס, אנחנו חיים כאן ויודעים מה קורה כאן, מה יש ומה חסר, לא הם, היושבים להם בארמונות פאר ואינם מכירים את הישראלים כמונו", אומר רופא אחר. הוא אינו מציין את שמו. פעם התראיין רופא בשמו, ולמחרת הביא סוכן השב"כ את קטע העיתון להנהלת סוכנות האו"ם וביקש לנקוט צעדים נגד הרופא. בג'באליה יודעים שהצבא יצא, אך לא ברור כלל האם גם סוכני השב"כ יצאו. "אנחנו רוצים שלום של כבוד, לא זה שחתמו עליו בקאהיר. אם יש פה שמחה, זה לא על ההסכם אלא על השבים המשוחררים".

בסימטאות ג'באליה אין כמעט נפש חיה, פה ושם חמור מחפש צל, בתים צנועים מכל עבר ולספר השכונה אין תעסוקה. משפחת א־שאמי עברה דירה, ממבנה לבנים צפוף של פליטים במרכז מחנה הפליטים אל גבעה בשוליו, שלדי בית בן שתי קומות, ללא טיח וגימור. כך גורות משפחות רבות בג'באליה המצליחות לצאת מבית הטיט הקטן של פליטים.

אבי המשפחה, האני א־שאמי הוכה למוות בידי קבוצה של חיילים. ראשוני המכים אותו ואת שניים מבניו היו חיילי גבעתי שעמדו לדין ב־1989, במשפט גבעתי א'. הזכרונות על הטרטורים שטרטרו אותם בין בית המשפט למימשל הצבאי טרם פגו. שופט, שומר ומושל הן מלים עבריות בשפת הדיבור של משפחת א־שאמי. לאחר גמר המשפט הצבאי תבעה המשפחה את צה"ל תביעה אזרחית וקיבלה פיצוי כספי חד־פעמי. "הכסף לא חשוב, רק חוסר הצדק של מערכת המשפט", אומר הבן הבכור. "על רצח נידונים אצלנו למאסר עולם והם קיבלו כמה חודשי מאסר שמוצו עד תום המשפט".

"מילא, פנינו לעתיד, לא לעבר", הוא מוסיף ומודאג עוד יותר. טוב ונוח שצה"ל יצא, אך הבעיה העיקרית לא נפתרה: עבודה ופרנסה. אין תעסוקה במקום ורק 4,000 איש מורשים לצאת מדי יום לעבודה בישראל. העסקת פלסטינים בישראל היא חלק מההסכם. עבודה מקומית עשויה להתפתח, אם בכלל, רק בתוך כמה שנים. "איננו יודעים מה לעשות. אין בינתיים רעב, עוזרים לנצרכים, אך הכסף מספיק רק לאוכל בסיסי, איש אינו יוצא השבוע לקנות בגדי חג חדשים לילדים", אומר הבכור בבני המשפחה. "אם לא תהיה עבודה, תהיה אינתיפאדה של רעבים, אם לא יפתחו את שערי המעבר לישראל, עוד יבוא יום ואנשים פשוט יפרצו את הגבול. אין הבדל אם מתים מרעב או מכדור רובה".

על קיר הלבנים החשוף בתוך חדר האורחים בבית משפחת א־שאמי כתובת, וסמל החזית העממית בשוליה: היום אנחנו שרים, מחר נבכה. ■

"לפלסטינים יכולת לשלוט בשטח"

און לוי

ביום רביעי לפנות בוקר עזב את איזור האוטונומיה בעזה אחרון החיילים הישראלים. "המשימה שהוטלה עלינו הרבה יותר מורכבת מכפי שחושבים", אומר אלוף פיקוד הדרום מתן וילנאי, "הנתונים הבסיסיים של עזה הם כאלה שקשה מאד להיות אופטימי. אני רואה מסביב הרבה אנשים שמחים. אני עדיין לא שמח, אני חש את כובד המשימה ועוד לא הגעתי לזה שאני יכול לחייך"

וילנאי (משמאל) ואלמוג. "החוכמה היא לא לאבד את העשתונות. חייל אחד שיאבד את העשתונות יכול לגרום לתגובה". צילום: און לוי

"אני לא מתרגש, באמת שאני לא מתרגש. מוזר לחשוב שזו הפעם האחרונה שאני עומד כאן במרכז העיר עזה. מבחינתי, זה סגירת מעגל חיים מסויים – התחלתי את דרכי כמפקד פלוגה ברצועה כשנכבשה ב־67' והיום כאלוף פיקוד אני אחראי על פינוי צה"ל מריכוזי האוכלוסיה והיערכותו מחדש", אומר אלוף פיקוד הדרום מתן וילנאי.

ביום רביעי לפנות בוקר התיישב וילנאי לצדו של מפקד כוחות הביטחון הפלסטיניים הגנרל נאצר יוסף, כשמצדו האחד תת־אלוף דורון אלמוג, מפקד כוחות צה"ל ברצועה ומצדו האחר תת־אלוף יום טוב סמיה, מי שהיה מפקד כוחות צה"ל ברצועה והיום משמש כראש ועדת הקישור והתיאום והאחראי למסירתם של מפתחות העיר לידי הפלסטינים.

ביום שלישי בבוקר נחת וילנאי בפעם האחרונה ב"מנחת נחושה", מנחת המסוקים המאולתר שליד בית המושל ברצועת עזה, נכנס לג'יפ ועשה את דרכו בפעם המי־יודע־כמה לבית המושל, מקום מושבה של פלוגת משמר הגבול. הוא נתן תדרוך למפקדים לקראת הפינוי האחרון ממרכזי האוכלוסיה, שהיה אמור להיערך בלילה העברת הסמכויות לידי הפלסטינים. במקום המתינו באותה עת תא"ל אלמוג, מפקד הגיזרה אל"ם שאול וקצינים בכירים נוספים. כמה עשרות חיילים משועממים ישבו על המדרגות.

שני שולחנות מתקפלים, כמה ספסלים ומיטת נוער ישנה החליפו את הריהוט המשרדי במשרד מפקד המיתקן. שישה מפקדים בישיבה אחרונה, האווירה מבודחת. אלמוג: "עד היום כשהיינו שותים קפה את הלגימות היו שומעים רק בחדר הזה ואילו עכשיו שומעים את הלגימות עד וושינגטון". כדרכו בחמש השנים האחרונות, מבקש וילנאי ללמוד מהמפקדים את תוכניות ההיערכות לקראת הלילה הזה לפרטי פרטים. "העברת המתקנים נעשתה עד כה בצורה חלקה, הכל בהתאם לתוכניות וחשוב שגם הלילה זה יהיה כך", אומר וילנאי.

יהיו או לא יהיו הפגנות שמחה של הפלסטינים – זו היתה השאלה המרכזית שעמדה באוויר באותן שעות. בסוף אוקטובר '91 היתה פה מהומה גדולה, מזכיר וילנאי. "ההעברה של המתקנים בשלבים הוציאה לפלסטינים את האוויר מהמפרשים. ולכן יש להבין שגם אם יהיו הפגנות שמחה, הן יהיו מוגבלות", מעריך אל"ם שאול. הוא מציג את תוכנית הפינוי בפרטי פרטים, תוכנית שתעבור אחר־כך בדיוק מופתי וכמעט ללא תקלות.

השוטרים הפלסטינים שהגיעו למקום לא יכלו לעצור את התרגשותם. קצין משטרה מקומי שלא ראה את אימו בעשר השנים האחרונות הגיע אל ביתה זמן קצר לאחר כניסתו לעיר, נתן לה חיבוק אמיץ וירה צרור שמחה באוויר. חיילי צה"ל נבהלו וחשבו שיורים לעברם, אך לבסוף לא פתחו באש. "לחיילים צריך להיות ברור שעליהם להפעיל שיקול דעת, לא לראות צל הרים כאנשים. צריך להקפיד לא להכניס בחיילים אווירה של לחץ ולהימנע עד כמה שאפשר מכל מגע וחיכוך עם השוטרים הפלסטינים", מורה אלוף וילנאי.

אל"מ ששי, המושל של עזה, מדבר בישיבה על החשדנות הרבה שמגלים הפלסטינים כלפי כל מעשה של צה"ל. הוא מספר על טלפון שקיבל מתושבים מקומיים, שרצו לדעת מדוע השאיר צה"ל את מגדל השמירה הגבוה במחנה הפליטים ג'באליה. פירוקו של המגדל, מסביר ששי, היה אורך ימים אחדים והוחלט להשאירו במקומו, אבל הפלסטינים חושדים שמדובר במזימה. לדבריו, תנאי השוטרים הפלסטינים קשים, אין להם מיטות, מדים להחלפה ומזון. לדעת וילנאי, צריך להציע להם סיוע, כולל העברת מיטות ומזון.

ב־11 יצא וילנאי לעשות סיבוב בעיר עזה, סיבוב אחרון באור יום. יהיה עוד אחד, אחרון בהחלט, בלילה. רחובות עזה נקיים יותר מבעבר, על הגגות ובחזיתות הבתים מתנוססים דגלי אש"ף. רחוב עומר אל־מוכתר, שעד לפני ימים אחדים המה חיילים וג'יפים ישראליים, ריק מכוחות צה"ל. בקצהו המערבי נמצא בסיס החטיבה הצפונית שיועבר בלילה. ברחבת הרכבים של הבסיס עומד אמבולנס צבאי וכמה חיילים עומדים בכניסה למחנה. שוטרים פלסטינים אחרים מתהלכים שלובי זרוע ברחוב.

תא"ל אלמוג: הרגשה עד כה היא של סיפוק, עד עכשיו הכל עבר חלק בלי נפגעים לשני הצדדים, התיאום עם הגנרלים הפלסטינים ועם הכוחות בשטח הולך ומשתפר והרחוב שקט. עם זאת יש גם דריכות – ברצועת עזה תוך שניות הכל יכול להשתנות והשטח יכול להתלקח. פרובוקציה תמורה של מתנחלים, למשל, יכולה לגרום לכך. על עזיבת משרדו, אומר אלמוג: "לא הרגשתי קשור למקום. אין בי כאב על עזיבת הקירות או המשרד, מכשירים ומבנים הם אמצעים בלבד. הקשר שלי הוא לאנשים".

מאוחר יותר נפגש אלוף וילנאי עם מפקדי הפלוגות שחייליהן עדיין פרוסים ברצועה. וילנאי מכיר כל אחד מהמפקדים בשמו ומבקש לשמוע על תחושותיהם והיערכותם לקראת הפינוי. על־פי החלטתו, נותרו בשטח רק חיילי חטיבת גבעתי ופלוגות משמר הגבול. חיילים אלה שירתו יותר זמן מכל יחידה אחרת ברצועה בשבע שנות האינתיפאדה ווילנאי חשב שיש לתת להם את הכבוד להיות אחרוני החיילים שיעזבו את הרצועה.

בתדרוך אומר וילנאי: "אנחנו רוצים להעביר את השטח רגוע ככל שניתן. ואני אומר לכם בסוד שאני מופתע מהשקט, חשבתי שבתום השבועות יהיה לנו פה שמח, כי בעצם אין להם שום סיבה לעשות לנו חשבון – מה כבר יכולנו לעשות, להטיל עוצר לילה, לעצור אותם? אבל צריך להבין שגם ברגע האחרון יכול להיות אירוע שישבש את העניינים. החוכמה היא לא לאבד את העשתונות. חייל אחד שיאבד את העשתונות יכול לגרום לתגובה".

בצהריים התברר כי הסיור המשותף הראשון של כוח פלסטיני עם כוח של צה"ל, שהיה אמור להתקיים באיזור האקדיונס התבטל, כי הפלסטינים לא הצליחו להתארגן. לדברי תא"ל אלמוג, לשוטרים הפלסטינים לא ניתנה הכנה מספקת. כך למשל, מפקד הכוחות הדרומיים אבו חמד, שנחשב מספר אחד אצלם, לא ידע כלום על ההסכם כשהגיע: "היינו צריכים להסביר לו על מה חתמו, להראות לו את מפת ההסכם, את הצירים. אבל לחיוב ניתן לומר, שהכוחות הפלסטיניים מאד מעוניינים בשלום. כשפגשנו אותם לא ראיתי בעיניים מבטי שנאה. שמענו הרבה דיבורים על עתיד עם תקוה לשלום".

ביום שלישי ניסה צה"ל לשמור בסוד את מועד הפינוי הסופי של הרצועה. אבל השמועה התפשטה במהירות וכבר משעות הערב המוקדמות החל המון פלסטיני להתגודד ברחוב עומר אל־מוכתר בחזית בניין החטיבה הצפונית. ההמתנה הארוכה להגעת אנשי המשטרה הפלסטינית גרמה לאובדן הסבלנות של מאות הצעירים. סמוך לחצות איבדו הסדרנים המקומיים את השליטה על הקהל העצום וצעירים החלו מיידים אבנים ובקבוקים לעבר אנשי משמר הגבול וחיילי פלוגת גבעתי שאיבטחו את שער הבסיס. חייל גבעתי נפצע קל מאבן שפגעה בפניו. בלית ברירה הורה אל"מ שאול להרחיק את ההמון המשולהב באמצעות גז מדמיע.

באחת לפנות בוקר אסף תא"ל אלמוג את מפקדי הכוחות לתדרוך אחרון של קצינים פלסטינים לצד קצינים ישראלים במוצב בגבעת האהבה שעל חוף עזה. האלוף וילנאי הצטרף לתדריך בסופו ובשעה שתיים ניתן האור הירוק להתחיל בתנועה לקראת הפינוי.

ששת המיתקנים הראשונים נמסרו ללא תקלות לידי כוחות קטנים של המשטרה הפלסטינית, אבל בהעברת מפקדת החטיבה הצפונית היו בעיות. עם הגעת האוטובוס של השוטרים הפלסטינים, פרצו עשרות תושבים מקומיים משולהבים למתחם החטיבה תוך שהם מיידים אבנים לעבר החיילים. אל"מ שאול הורה לחייליו לנהוג באיפוק ולהימנע מלהגיב על יידויי האבנים. מי שנלחץ היו דווקא הבריגדיר גנרל זיאד אל־אטרש מפקד הבסיס החדש. הוא הורה לאנשיו לחצוץ בין ההמון לבין חיילי צה"ל, אך ללא הצלחה.

החיילים נעו במהירות לעבר השער המערבי כדי להימנע מעימות מיותר. עשרות השוטרים הפלסטינים שכבר היו במיתקן פתחו באש כשהם יורים לכל עבר אלפי כדורים.

מבניין מפקדת החטיבה הצפונית פנו הכוחות לבית המושל ומשם דהרו לאורך כביש החוף לעבר התנחלות נצרים. חבורת הפיקוד המתינה בצומת ה"טי" עד ליציאת אחרון החיילים. בסוף השיירה הצה"לית נסע ניצב־מישנה פארס, מפקד משמר הגבול ברצועה. שש שנים ישב בבניין המושל והפרידה מהבסיס קשה לו.

תא"ל סמיה נשמע צרוד מאד ביום רביעי לפנות בוקר: "הצרידות של עכשיו היא לא מקרית. מאז ה־5 במאי, יום לאחר חתימת ההסכם, אני נמצא בדיון אחר דיון. הסברנו כל נקודה 20 פעם". לדברי סמיה, הוא חש שהגוף הטקטי שעוסק בשטח רוצה מאד להצליח: "רוב רובו מודע לכך שהסכם קאהיר הוא המקסימום שיכלו להגיע אליו ופניו באמת לשלום".

החיילים המשיכו לנוע ברגל לעבר גבעת האהבה ומשם לנצרים, כשהם שרים: "שלום שלום לך עזה, שלום ולא להתראות". הרבה חיוכים היו שם ושמחה על משימה קשה מאד שנגמרה.

בשלוש לפנות בוקר התפנה האלוף וילנאי לשיחה עם העיתונאים שליוו את מבצע הפינוי: "אני חש שאנחנו עושים את מה שממשלת ישראל החליטה לעשות אחרי 27 שנה ואנחנו משתדלים לעשות זאת הכי טוב שאפשר. המשימה שהוטלה עלינו הרבה יותר מורכבת מכפי שאתם חושבים". בעבר אמר וילנאי, כי בעזה אי־אפשר להיות אופטימי: "הנתונים הבסיסיים של עזה הם כאלה שקשה מאד להיות אופטימי. הבעיה האמיתית שמצפה כרגע אינה הבעיה הביטחונית אלא הבעיה הכלכלית, בעיית תנאי הקיום. המימשל הפלסטיני מתחיל רק עכשיו להתמודד ולהבין זאת.

"צה"ל נכנס עכשיו לשגרה של פעילות להגנה על היישוב היהודי גם ברצועה וגם בגבולותיה. אין ספק שהיציאה מהחיכוך הקבוע במרכזי האוכלוסין יקל מאד על החיילים. עכשיו יהיו בעיות שתיצור השגרה, אבל זה עדיף על התמודדויות יום־יומיות במרכזי האוכלוסיה. אנחנו ערוכים להרבה מאד תסריטים. ההיערכות בנויה על ההנחות הקשות, אבל אנחנו מקווים שהן לא יתממשו.

"אני רואה מסביב הרבה אנשים שמחים. אני עדיין לא שמח, אולי כשאהיה גדול אחוש אותו דבר. אני חש את כובד המשימה, עוד לא הגעתי לזה שאני יכול לחייך.

לדברי וילנאי, "המתנחלים היהודים מקבלים את ההגנה הטובה ביותר שצה"ל יכול לתת. אין תושבים בעולם שמוגנים בצורה כזאת, בהיקף כזה של צבא ואמצעים.

"מהיום הראשון אני מאמין ביכולתם של הפלסטינים להשתלט על השטח, אלה מהם שפגשתי נראים לי מאד רציניים, בהחלט יש עם מי לדבר" – אומר אלוף וילנאי.

בארבע ורבע לפנות בוקר חזרו וילנאי וחבורת הפיקוד הבכירה פעם נוספת אל תוך שטחי האוטונומיה. בבניין ועדת התיאום הביטחוני המתינו הגנרל יוסף וקצינים פלסטינים נוספים לטקס העברת הסמכויות. שולחנות עטופים מפות לבנות ובקבוקי שתיה קלה קידמו את פני הבאים. תא"ל סמיה פתח: "עמיתי לצבא, עמיתי הפלסטינים, אני שמח להיות פה איתכם ולברך את שני הצדדים בהצלחה. משימות קשות עוד ניצבות בפנינו. אני מאחל לכולנו שאלוהים יברך אותנו בהצלחה. יש בידי המפתחות של אחרוני הבסיסים שהעברנו לידיכם היום ואני שמח להעבירם לידי הגנרל נאצר יוסף".

הגנרל יוסף דיבר על הצעדים הראשונים לקראת שלום אמיתי באיזור: "השלום שאנחנו חושבים עליו צריך להיות אמיתי ומלא, עם העם הפלסטיני ועם כל עמי האיזור". תא"ל אלמוג העניק לגנרל הישיש נרגילה וכשעיניו נוצצות משמחה אמר: "אני מקווה שהנרגילה תהיה סמל לשלום בינינו. התרשמתי מאד מחייליך המפגינים רצון אמיתי וכן לשלום. אני מאחל לך כל טוב".

את הטקס סיים אלוף וילנאי: "בטקס הזה אנחנו מסמלים את תחילת השלב שבו שני הצדדים נוטלים על עצמם את המשימה לקדם את התהליך, שהתחיל בשיחות ועובר עכשיו למעשים, כאן בשטח רצועת עזה. מהרגע הזה הפלסטינים ישלטו בפלסטינים. אנחנו נגן על היישוב הישראלי כאן וביחד נקדם את המשימה של שלום לשתי החברות. אני מאחל לכולנו עתיד יותר טוב לחברה הפלסטינית ולחברה הישראלית, עתיד טוב יותר מכפי שידענו עד עכשיו". ■

هكذا من الاصل

זהירות, קונצפציה

דוד פרהצור

ראש הממשלה חושש מהדלפות ואינו מדווח לשרים על תוכן "חבילות השלום" היוצאות ונכנסות בין ירושלים לדמשק. הדוור המתווך האמריקאי מבשר על "שלב חדש ומהותי" במסע הדילוגים שלו. אבל לא צריך להיות סמוך אל שולחן הממשלה, או במטוסו של כריסטופר, בשביל לדעת מה הולך במסלול הסורי. התקשורת יודעת הכל.

ראש הממשלה שנזהר מפליטות־פה מתוכננות, או ספונטניות, מדבר על "פער רחב ועמוק" לגבי הפתרון, בין גישתה של ישראל לבין הגישה הסורית. בראיון ל"ניוזוויק" הוא אומר, כי "הגישה הסורית מבוססת על טעות גדולה. הם מעדיפים שלא לדון אתנו על הבעיות. הם מאמינים שארה"ב תגיש להם את ישראל. זו טעות גדולה ובסיסית".

טעות או לא טעות, אסד כבר יכול להיות סמוך ובטוח, שבתיווך אמריקאי תגיש לו ישראל את כל רמת הגולן. הויכוח יהיה על לוחות הזמנים לנסיגה, על התמורה הסורית ועל הפיצוי האמריקאי על הויתורים האסטרטגיים של ישראל, שעליו דיבר השבוע היועץ לביטחון לאומי של קלינטון. כאילו יש בפיצוי האמריקאי, או בנוכחות אמריקאית בגולן, תחליף גבול בטוח וערובה מפני התקפת־פתע סורית. גם בעבר, בלי שלום עם מצרים ומול איומים קיומיים גדולים מאלה הנשקפים לה היום ובעתיד, סירבה ישראל ליהפך למדינת חסות ולהשעין את ביטחונה על ערובות וכוחות זרים.

סוריה אינה זקוקה למודיעין טוב בשביל לדעת, שבממשלת ישראל יש רוב מוחץ לנסיגה מלאה מהגולן, לרבות עקירת ישובים. ישראל מנהלת דיפלומטיה רטורית וגלויה. הכל פתוח. מה שנאמר עד כה על־ידי שרים וזוטרים תאבי מיקרופון ומצלמה נאמר בשבוע שעבר, לראשונה, על־ידי שר החוץ שמעון פרס בקיבוץ עין־השופט: "אין שום סיכוי לשלום עם אסד ללא נסיגה מלאה מהגולן, וכל מי שחושב שניתן לרצות את אסד בפחות מזה משלה את עצמו". לעומתו אמר שלשום בכנסת סגן שר החוץ – שכבר הפקיר בשעתו ישובים רבים בגולן לריבונות סורית – כי ישראל עושה מאמץ להגיע להסכם עם סוריה על בסיס "נסיגה קטנה ככל האפשר מרמת הגולן". מה יהיה אם לא יהיה בכך כדי "לרצות את אסד"?

לא רק שר החוץ מבקש לנפץ אשליות לגבי מחיר השלום עם סוריה. גם ראש אמ"ן אלוף אורי שגיא רואה זאת כחובתו

לא רק שר החוץ מבקש לנפץ אשליות לגבי מחיר השלום עם סוריה. גם ראש אמ"ן אלוף אורי שגיא רואה זאת כחובתו המקצועית. הראיונות שלו בשנתיים האחרונות חורגים מן המסורת שאיפיינה את אמ"ן, של זהירות וספקנות ושל הימנעות מ"הערכות סובייקטיביות" פומביות העלולות להתפרש בעמדה פוליטית

המקצועית. לדברי שגיא, "סוריה תובעת – ובכך אין שום שינוי בשנתיים וחצי האחרונות – את החזרת כל רמת הגולן לריבונותה. זה כולל את כל מה שהיה לה עד הרביעי ביוני 1967. גם בעבר לא ניסיתי להשלות מישהו, וכדאי שגם היום נימנע מאשליה, שסוריה מגלה סימני התפשרות לגבי רמת הגולן" ("מעריב", 15 במאי 1994).

שגיא, המתגדר בכך שהבחין לפני יותר משנתיים בשינוי האסטרטגי בסוריה ובמגמת פניו של אסד לשלום עם ישראל, מודה כי "כמו כל בן־תמותה גם אני עלול לשגות". ראש אמ"ן מכיר בכך, שהערכתו היא "סובייקטיבית המתבססת על ידע ונתונים" ואין לצפות ממנו לפירוט. אבל אם הוא גם מודה כי, "קטונתי מלחקור כליות ולב, בעיקר של אנשים החיים בדמשק", כלום אין זה מחייב אותו לקורטוב של זהירות וספקנות בהערכת כוונותיו של אסד?

האם רק על סמך התבטאויותיו הפומביות של אסד ופארוק א־שרע מניח אלוף שגיא בוודאות ומראש, שסוריה לא תהיה נכונה להתפשר בגולן? האם אין ה"הערכה הסובייקטיבית" של ראש אמ"ן מיתרגמת בסוריה להודאה אובייקטיבית מצד ישראל בריבונות סורית על כל הגולן? אם ראש אמ"ן מודה, שאין לו "מונופול על הידע ואפילו לא על התבונה", האם אין הוא עלול לשגות בהערכתו, "כמו כל בן־תמותה"? האם יתכן שראש אמ"ן ננעל על קונצפציה, שגם הממשלה נשבתה בה?

שגיא. האם ננעל על קונצפציה? (צילום: דובר צה"ל)

ההיסטוריה הקצרה של ישראל עשירה בקונצפציות שקרסו. הכל זוכרים את מה שארע ערב מלחמת יום הכיפורים ושוכחים את מה שקדם למלחמת ששת הימים. מלחמה עם סוריה, ולא עם מצרים, נחזתה ב־15 במאי, כשהמצרים התחילו להזרים כוחות לסיני. הקונצפציה שלפיה נאצר לא יסתבך במלחמה עם ישראל כל עוד הצבא המצרי תקוע בתימן, הקונצפציה הזאת היתה שלטת אז בקהילית המודיעין. ההמשך ידוע.

שנה לפני פרוץ מלחמת ששת הימים הבחין שר החוץ אבא אבן ב"ניצני גישה מציאותית בעולם הערבי"..."התמורות המדיניות בעולם הערבי הן כה רבות ומסועפות עד ששוב אין ישראל משמשת מוקד מרכזי ואינה תופסת את המקום הראשי בענייני העולם הערבי. דבר זה נכון גם לגבי מצרים וזה משתקף בדרך כלל גם בעתונות הערבית". ראש הממשלה לוי אשכול, מן הסתם בהסתמכו על הערכות המודיעין, אמר ב־17 באפריל 1966: "אינני חושב שתפרוץ מלחמה בשנים הקרובות, אם כי אנו מתכוננים גם לאפשרות זו". והמלחמה פרצה בעבור שנה.

פרופ' יהושפט הרכבי, מי שהיה ראש אמ"ן, עומד בספרו "מלחמה ואסטרטגיה" על הצורך במנגנוני בקרה, שיוכלו לגלות שגיאות בקונצפציות, מוטעות ושיהיה בהם די כוח לתקן אותן. הרכבי רואה אי־וודאות כפולה לגבי העתיד: "אי־וודאות לגבי התפתחויות חיצוניות. אולם ישנה גם אי־וודאות לגבי התפתחויות פנימיות אשר לגבי תחזיתן איננו נתקלים באותן הבעיות של זרות והעדר נגישות, ואף־על־פי־כן אנו נכשלים תכופות בחיזויין". על אחת כמה וכמה אם מדובר באיזור בלתי־יציב כמו המזרח התיכון ובממשלה לא־יציבה בישראל.

במאמר על "קשיים בלימוד עמים זרים" עמד הרכבי על סכנותיה של קונצפציה שגויה המעוצבת על־ידי נתונים שנצבעו על־ידי אידיאולוגיה ומדיניות. לדעתו, "כל הסתכלות וכל התבוננות היא במסגרת קונצפציה כלשהי, המשמשת להן 'מסגרת התייחסות'...אולם הידיע החדש לא רק שהוא משובץ במסגרת קונצפציה אלא בכוחו להשפיע על הקונצפציה או לשנותה. ושוב אנו נכנסים למעגל־קסמים. הפרט מובן על־ידי הכלל, והכלל נבנה מפרטים ומושפע מהם. עלינו לשים לב לפרט ולקונצפציה ולתקן זה באמצעות זה...בייחוד עלינו להיות ערים לדוגמאות המשנות תפיסות ומפריכות אמיתות. כך, למרות שהקונצפציה מעצבת את 'אופק הציפיות' עלינו להשתמש בקונצפציה מבלי להשתעבד לה, ולמנוע קהות חושים למה שלא הסכנו אליו".

הראיונות של אלוף שגיא בשנתיים האחרונות חורגים מן המסורת שאיפיינה את אמ"ן, של זהירות וספקנות ושל הימנעות מ"הערכות סובייקטיביות" פומביות העלולות להתפרש כעמדה פוליטית. שאלה פתוחה היא, אם יש באמ"ן מנגנוני־בקרה לתיקון קונצפציות שגויות, או שלא מניחים לעובדות ולנתונים לקלקל את הקונצפציות.

במשא־ומתן העקיף עם סוריה נקלעה ישראל למצב שתואר, בנסיבות אחרות, על־ידי לוי אשכול, בסגנונו המיוחד: "אין לי דבר נגד מה שנאמר בפומבי. אבל נראה לי, משום־מה שבחלק מזרח זה של העולם, כאשר אתה רוצה לקנות תיש, לא יתחילו לדבר בזה ישירות. אך אנחנו בכל זאת אומרים את שאומרים, וזה כבר נמצא בכיסם של אלה ששמעו את הדברים".

הגולן כבר בכיסם של הסורים. בלי אשליות ועל טהרת הקונצפציה. ■

בין פואד, שוחט ושבס

לוי מורב

כרגיל בימים טרופים אלה, שבהם הקופוזיציה (חברי קואליציה המופיעים כאנשי אופוזיציה. כל הזכויות שמורות לשבח וייס) היא הבון טון הציבורי והתקשורתי, היה זה ח"כ רן כהן, מי שכמעט היה סגן שר השיכון והבינוי, שזרק את האבן הגדולה המכוונת ביותר לעבר שולחנה של הממשלה כשקבע, שהאינפלציה היא הכישלון הגדול ביותר של הממשלה הנוכחית.

העובדות הן העניין האחרון המעסיק את חברי הכנסת רודפי הפרסומת. אי־אפשר על סמך המדדים שפורסמו עד כה (ינואר־אפריל) לדעת מה יהיה שיעור האינפלציה בשנת 94'. כלכלני בנק הפועלים, שיצא להם שם טוב בקרב הקהיליה המקצועית, טוענים במסמך כתוב, שקצב עליית המחירים ב־12 החודשים האחרונים זהה דווקא לקצב של 92', כ־10 אחוז, ולא לזה של השנה ה"אינפלציונית", 93', שהסתיימה ב־11.2 אחוז.

יתר על כן, אם לשפוט על־פי השנתיים האחרונות, הרי אנו עומדים לפני שלושה חודשים שבהם קצב האינפלציה יהיה מזערי. גם זה איננו בגדר חידוש. מאי, יוני, יולי ולעיתים גם אוגוסט, הם באורח מסורתי תקופת חודשים, שבהם קצב עליית המחירים איטי ביותר. אשתקד הוא נע סביב 0.2 אחוז בחודש.

גם אם נקבל את טענת האופוזיציה, כאילו שוררת בישראל אינפלציה גואה, עדיין אנו נמצאים בקצב עליית מחירים דומה לזה של 93'. נכון שבנק ישראל, האוצר והממשלה אימצו לעצמם יעד של שמונה אחוזי אינפלציה ב־94', אבל דומה שלא הביאו בחשבון עניין קטן ששמו מדד מחירי הדיור. התגובות ההיסטריות משהו, גם מצד האופוזיציה, על מדד אפריל (שני אחוזים), התייחסו, כרגיל, לעניינים הפחות חשובים.

לממשלה זו, ולשר השיכון אישית, יש שנתיים עד לבחירות הבאות. לכן מוטב שיפתחו כבר עתה במהלך כולל בתחום הבנייה, שפירושו אימוץ החבילה כולה

כך, למשל, דווקא הפגישה שהתקיימה בלשכתו של ראש הממשלה יצחק רבין, פגישה שנקבעה זמן רב לפני פרסום המדד וללא כל קשר אליו ושעסקה בדרכי הטיפול במחירי הדיור, העלתה על סדר היום את העניין החשוב יותר. למחרת "יום שמחת המדד" פורסם נתון חמור ומדאיג הרבה יותר – גידול של 15.3 אחוז במספרם של "דורשי העבודה" שהתייצבו בחודש אפריל בלשכות העבודה. הנתון, אגב, סופק על־ידי שירות התעסוקה.

אם יש לממשלה זו אחריות למחדל כלכלי־חברתי כלשהו אין זאת האינפלציה אלא האבטלה. אף ששיעור האבטלה הצטמצם במידה מועטה משיעור השיא שלה ב־92' – 11 אחוז – היא עדיין מושרשת סביב 10 האחוזים, וזה שיעור גבוה מאוד על־פי כל קנה מידה. גם ההשתבחות בצמיחה ובגידול בתוצר הם מוגזמים מעט, כי בחינה נכונה של הנתונים מגלה, שהתוצר לנפש ב־93' גדל רק ב־0.9 אחוז. לפתחה של ממשלה זו ממשיכים להגיע נתונים מדאיגים על גידול בלתי פוסק בגירעון במאזן המסחרי (בשליש הראשון של 94' גדל הגירעון בשבעה אחוזים) – תוצאה ישירה בגידול מהיר של היבוא, המדביק ועובר בקלילות את קצב הגידול של יצוא הסחורות והשירותים.

גם נתון זה איננו מקרי אלא תוצאה הגיונית וישירה של מדיניות, הגורסת מאבק באינפלציה באמצעות שער החליפין, כלומר הוזלת היבוא וייקור היצוא על־ידי הימנעות מפיחותים נחוצים והכרחיים. למדיניות זו יש השלכות גם על תחום התעסוקה, משום שסחורות זולות מיבוא פירושן יבוא של אבטלה.

אם רוצים לתמצת את הכשל המבני של המדיניות הכלכלית־חברתית של ממשלת "העבודה" יש לומר שזאת מדיניות העומדת על הראש, או מאותו סוג הרותם את העגלה לפני הסוסים. הממשלה נוקטת מדיניות תקציבית מרסנת ומדיניות מוניטרית מרחיבה, במקום לעשות בדיוק את ההיפך הגמור – לנקוט מדיניות תקציבית מרחיבה וגרעונית (לפחות ששה אחוזים מהתוצר במקום יעד של שלושה אחוזים) ומדיניות מוניטרית מרסנת. במילים אחרות – עליה להקטין את הנטל על העבודה, להגדיל את השכר הריאלי בסקטור העסקי, שכר שהצטמצם על־פי נתוני בנק ישראל בחמש השנים האחרונות ב־6.2 אחוזים, ולהטיל מס על רווחי הון ובורסה.

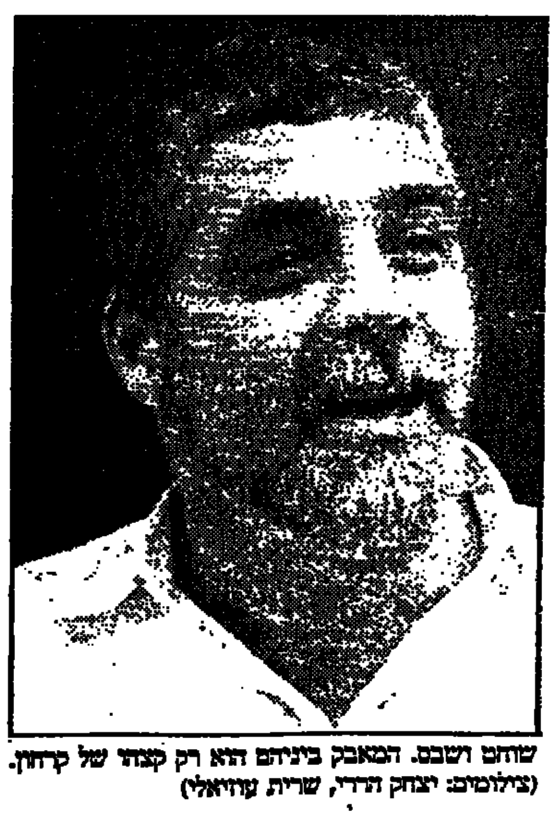
שוחט ושבס. המאבק ביניהם הוא רק קצהו של קרחון. (צילומים: יצחק הררי, שרית עוזיאלי)

אילו החיים הפוליטיים ובכלל זה פשוטים יותר, היה לנו הרבה יותר קל להבחין בין אויב לידיד, בין פיתוחיסטים למיתוניסטים, בין חסידי הצמיחה למתנגדיה, בין אלה שהם בעד תעסוקה מלאה במשק לאלה הרואים באבטלה כורח בל יגונה ואמצעי כלכלי לגיטימי ואפילו מבורך. המאבק המתגלה בימים אלה בין מנכ"ל משרד ראש הממשלה שמעון שבס לשר האוצר בייגה שוחט הוא רק קצהו של קרחון, החושף את המאבק הבסיסי בין שתי גישות מנוגדות אלה ומתמצתות אותו לקרב על הורדת מחירי הדיור.

מדד מחירי הדיור מהתל במדיניות הממשלתית לפחות זה שנתיים. רק כדי להמחיש את המשמעות מרחיקת הלכת של העניין אביא את הנתונים היבשים. מדד המחירים לצרכן, זה הידוע בציבור בכינוי "האינפלציה", עלה ב־1993 ב־11.2 אחוז. מדד מחירי הדיור עלה באותה שנה ב־23.7 אחוז – יותר מפי שניים. ללא דיור עלה המדד הכללי ב־7.6 אחוזים. במילים אחרות, מדד הדיור עלה יותר מפי שלושה מהמדד הכללי ללא הדיור. בחודש אפריל עלה המדד ללא דיור רק ב־1.2 אחוז. התייקרות הדירות תרמה 0.8 אחוז למדד הכללי והקפיצה אותו לשני אחוזים.

שמעון שבס טוען, שאפשר לטפל במחירי הדירות. הוא מאמין בהתערבות חיובית ומתוקנת של הממשלה ב"כוחות השוק". שר האוצר מתנגד לכל מעורבות יזומה. הוא ובנק ישראל רואים בעניין זה, שלא כמו בעניינים אחרים, את הדברים עין בעין. שר הבינוי והשיכון, הנמצא בעין הסערה בגלל דו"ח מבקר המדינה האחרון, נתון בין הפטיש לסדן.

בנימין בן אליעזר יודע, שמבחנו הפוליטי הגדול טמון כאן – ביכולתו להוזיל את הדיור. הוא משמש דרך קבע מטרה לחיצי הביקורת מבית (ממשלה ומפלגה) ומחוץ. טוענים כלפיו שמדיניות מינהל מקרקעי ישראל בהפשרת קרקעות איטית, היתה הגורם העיקרי לעליית מחירי הקרקע במרכיב המחיר הסופי של הדירות. מאשימים אותו שלא הקפיד עם הקבלנים היזמים שרכשו קרקעות שהופשרו, אבל העדיפו להמתין ולא לבנות, ובינתיים עלה ערכו של הגבס שבידיהם עשרות מונים.

הישיבה שזימן ראש הממשלה ביום שלישי השבוע הסתיימה בלא כלום וההחלטה היחידה שהתקבלה היתה להעביר את הדיון בהוזלת הדיור למליאת הממשלה כבר ביום ראשון הקרוב. רבין יודע, והוא גם אמר זאת בדיון, שהממשלה התעוררה מאוחר מדי לטפל בנושא זה. מנכ"ל משרדו הביא את הנתונים הרלוונטיים. הדוגמה הבולטת – בנתניה, בפתח־תקווה, בראשון לציון וברחובות יש תוכניות מאושרות לכ־6,000 דירות, אך בפועל מתבצעת בניה רק כ־295 דירות.

ההצעות שיועלו לפני הממשלה הן רבות ומגוונות. החל בהורדת מיסים על תשומות הבניה, חידוש התחייבות הממשלה לרכישת דירות מהקבלנים, חידוש הבנייה הציבורית, הפשרת קרקעות בהיקף של 50,000 דירות כל שנה, שחרור צווארי בקבוק ביורוקרטיים וכאלה הנובעים מגורמי ארכיאולוגיה, שמירת איכות הסביבה והוועדות השונות לתיכנון, מתן רשיונות לקבלנים לייבא עובדים זרים במקום עובדי השטחים הנעדרים בגלל הסגר ועוד.

מי שמבקש לשנות באורח יסודי את המצב חייב להביא בחשבון, שרק הפסקת הדירוג, הישראלי כל־כך, של בעלות על דירת מגורים, והמרתו בדיור בשכירות, יכול להביא מזור לעליות המחירים הבלתי פוסקות. אבל עניין זה אינו עומד על סדר היום של הממשלה. מה שיעמוד על סדר היום הוא ההצעות האחרות שהוזכרו לעיל. יביא אותן שר הבינוי והשיכון, בנימין בן אליעזר.

אם הממשלה הזו תפצה חיים פוליטיים גם בעוד שנתיים, אם אמנם מטרתה גם להוריד את האינפלציה לרמה חד־ספרתית ולאפשר לעולים חדשים ולזוגות צעירים לרכוש דירות, אין לפניה שום דרך אחרת אלא אימוץ החבילה כולה על קרביה ועל כרעיה. פירוש הדבר גם הבטחת רכישה מאחרי הביקוש, שלא כמו בימיו של אריאל שרון, וגם בנייה ציבורית, לא בהיקפים ובמקומות שהיו בזמנו של שרון, אבל ברמה של אלפים בקטעים שבהם יש לבנייה הממשלתית יכולת להשפיע על הקבלנים הפרטיים.

לממשלה זו יש בינתיים הרבה מזל. ייתכן שמחירי הדיור הגיעו לשיאם ומכאן אולי לא תהיה ירידה, אבל בהחלט יכול לבוא קיפאון במחירים, וכבר היו דברים מעולם. לממשלה זו, ולשר השיכון אישית, יש שנתיים עד לבחירות הבאות. שנתיים אלה יכולות להיות בוחנות מבחינתם, אם הממשלה תפתח במהלך כולל, ברוחב כל החזית. הגדלת היצע הקרקעות, התרת צווארי בקבוק, יבוא עובדי בניין, הטלת קנסות כבדים על רוכשי קרקע שאינם בונים ואפילו נטילת הקרקע מהם, הקטנת תשומות הבנייה, מתן תמריצים והבטחת רכישה בשוליים לקבלנים, ביטול ו/או הפחתת מיסוי עקיף, בנייה לגובה ומתן היתרים במרכזי הערים לבנייה משלימה.

כל אלה, אם יישומו במה שמכונה בז'רגון צבאי בשם "ריכוז המאמץ", יכולים להניב פרי הילולים ולעשות את מה שנראה כיום דמיוני – לגרום לכך שמדד הדיור יטה את המדד הכללי כלפי מטה, וגם זה כבר קרה בעבר הלא כל־כך רחוק. האחריות המוטלת לכן על שרי הממשלה כבדה הפעם במיוחד, וחשוב להגיע להסכמה כללית שתכלול את כל מרכיבי התוכנית. גם את אלה ששר האוצר ונגיד בנק ישראל לא רוצים לעכל. ■

יפת ישלם

נתן רועי

שלמה אראל, מחבר הספר "יקים" (הוצאת ראובן מס, 1985), מביא כבדיחה מפי "יקים" על "יקים": בתרגיל צניחה משתתפים, בין השאר, גם חיים והאנס, לוויי־עולם, מצנחיהם לא נפתחו. קובל האנס באוזני חיים: "לעזאזל, איזה מין צבא זה אני מוכן להתערב שלמטה גם לא מחכה לנו אמבולנס". ספק אם ארנסט יפת, יו"ר דירקטוריון בנק לאומי לישראל לשעבר, שמוצאו ייקי, היה צוחק השבוע מבדיחה זו, כשנגזר דינו, אך אולי הרגיש כאילו הוצנח לתוך הויסות על־ידי בכירי המשק הישראלי בשנות ה־80, ללא מצנח ומבלי שהכינו לו אמבולנס.

באולם בית־המשפט המחוזי בירושלים, בראשות השופטת החכמה מרים נאור, הגיעה לסיומה הדרמה שהסעירה את המדינה בשנות ה־80 – פרשת ויסות מניות הבנקים. נעדרו מן האולם אלה ששיתפו פעולה עם יפת – ראשי הצמרת הכלכלית של שנות ה־80, שר האוצר, מנכ"לי האוצר, ופקידי משרד האוצר ובנק ישראל. יפת, איש מאפיר, איש בודד, שכונה על־ידי השופטת "בכיר בנקאי ישראל", הגיע לאולם המשפט מלווה בעורך הדין יגאל ארנון, מבכירי הפרקליטים במדינה, ששכר הטירחה במשרדו בתיקי צווארון לבן מתחיל בחמש ספרות. אין ספק שיפת חש לא נוח. איש שנמלט שנים ארוכות מעין התקשורת, זילזל בה, והיה כל־יכול בבנק הגדול במדינה, בנק לאומי לישראל, עמד בפני בית־משפט שלא חס עליו, ולא זכר לו את השתתפותו בבניית הבנקאות הישראלית הפרטית (בהם בנק אלרן, פויכטוונגר, ויפת).

יפת עזב את ישראל בינואר 1987, נמלט מכותרות העיתונים שבישרו מדי בוקר על שורה של מעשים שביצע בתפקידו הרם. הוא שב רק לפני כמה חודשים, כדי להישפט, ולאחר שהובטח לו שיואשם באותן עבירות שבהן הואשמו ראשי הבנקאות הישראלית האחרים שהועמדו לדין. בארה"ב התגורר בגפו, לאחר שנפרד מחברתו לחיים שושנה וינר, בשדרה השנייה במנהאטן. היה חבר מועצת המנהלים של אירגון חברת שיווק יהלומים בינלאומית, "בבירס", ועסק גם ביעוץ פיננסי לחברות ולאישים שונים.

השופטת מרים נאור התייחסה ליפת כבר בהכרעת דינם של הבנקאים. "...אין ספק שמצטיירת דמות דומיננטית ביותר. מר יפת יצא ובא אצל שרים, נגידים של בנק ישראל, ושאר אנשי שלטון לעתים מזומנות ביותר, כפי שמראה תמצית יומנו. הוא נהג, כפי שפורט, לתאר בפני השלטונות בצבעים קודרים את שיתרחש עם הפסקת הויסות".

בפברואר 1984, במכתב לראש הממשלה יצחק שמיר, האשים יפת את ראשי האוצר: "שר האוצר דאז יורם ארידור ביקש מאיתנו במפורש בחודש מארס 1983 ולאחר מכן להמשיך בויסות המניות, תוך הבטחה שפתרון הולם יימצא מבלי להביא לפגיעה במערכת הבנקאות...". יפת סבר כנראה שיוכל להתנער כליל מאשמה ולהטילה על שר האוצר בלבד.

לאחר מכן הבהיר יפת כי במכתב ששיגר ליצחק שמיר הוא "הגזים" מעט, וכי שר האוצר לא דרש להמשיך בויסות, כפי שכתב, לפני המפולת. מכתבו של יפת לראש הממשלה הזה מיועד, על־פי השופטת נאור, להשיג את סיועו בנושא החזרות הבנקים, אך מה שנכתב בו, כאילו נדרשו הבנקאים להמשיך ולווסת, לא היה נכון.

יתירה מזאת, יפת, על־פי הכרעת הדין של ראשי הבנקים האחרים, היה מאדריכלי הויסות. הוא עשה הסדרים בעניין זה עם ראשי הבנקים האחרים, ובהם ראשי קבוצת דיסקונט־השקעות. בעת חקירתו, עוד בטרם עזב את הארץ, ציין יפת, כי מלאי הויסות בשלהי תקופת הויסות היה כ־350 מיליון דולר, והכל נעשה ברשותם ובידיעתם של ראשי האוצר. בסיכומיו של עורך־הדין יגאל ארנון, שייצג את ארנסט יפת, נאמר, כי מרשו חש נבגד, וכי יש חוסר צדק בהעמדתו לדין כיוון שרשויות השלטון עצמן היו מעורבות בויסות. עם זאת, הוא לא כפר בעובדות שהעלתה המדינה ושעל־פיהן היה מרשו מעורב עד צוואר בויסות מניות הבנקים. יפת הורשע – בעבירות מנהלים בתאגיד בנקאי, קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, תרמית בקשר לניירות ערך, הטעיית לקוח, רישום כוזב במסמכי תאגיד.

אהרון מאיר מנכ"ל המזרחי, וגיורא גזית מנכ"ל הפועלים, צידדו ב"תוכנית הרשת", שהועלתה על־ידי משרד האוצר בזמן הויסות ויועדה להוריד את מחירי המניות, כדי לייצב את השוק. ארנסט יפת סירב לאמץ תוכנית זו. על כך כתבה השופטת בגזר הדין: "לא די היה בשיתוף הרשויות בהשמשת המוצדקים בדבר העתיד להתרחש בעת הפסקת הויסות. מי שסבר שתוכנית הרשת אינה טובה דיה ושאין מנוס אלא לנקוט צעדים נוספים או משלימים, ולו בעזרת השלטון, כדי להמנע – כבר באותו שלב בו הועלתה התוכנית – ממשבר חריף, צריך היה לא רק לדחות את התוכנית אלא להציע לשלטון דרכים טובות יותר להקטנת ממדיו של המשבר הצפוי. יפת לא עשה כך. כך, כמבואר בהכרעת הדין, צברו הבנקאים הנאשמים האחרים. לא עומדת איפוא לזכותו של מר יפת אותה נכונות לשתף פעולה עם הרשויות שעמדה כנסיבה לקולא לגבי מאיר וגזית".

על טענתו של יפת, כי יש להקל בדינו, משום שכבר הוענש קשות והוקע על־ידי התקשורת, מעירה השופטת נאור בגזר דינה, כי בשעה שמנהלי הבנקים האחרים "בילו" שלוש שנים בין כתלי בית־המשפט הסתובב לו יפת בחו"ל: "אינו דומה מי שנמצא ימים ארוכים בבית־המשפט ושומע חדשים לבקרים את האשמות המוטחות בו על־ידי התביעה או על־ידי עדים, למי שצופה בדברים מרחוק...יפת איננו נענש על כך שהוא לא חזר לישראל ולא התייצב לדין יחד עם בנקאים אחרים. יפת ייענש בגין מעשיו שלו...".

יפת. "ימי שבתו בכרכים מרוחקים". צילום: יצחק הררי

השופטת מרים נאור הסתייעה בעדויות אופי שחשפו מעט את כוחו של הנאשם, שסובב במשך עשרות שנים את שוק ההון הישראלי על אצבעו הקטנה. בר הפלוגתא של יפת במהלך הויסות ומי שהתנגד לו קשות, פרופסור אמיר ברנע, חיווה דעתו בעניינו של יפת ללא תמורה כספית, במשפט אחר שבו היה יפת מעורב. בין השאר אמר: "מעבר למעמדו האישי של המנהל בארגון, חשוב היקף הפעילות של הארגון ומשקלו במשק. אין לי ספק שבשנים בהן עמד מר יפת בראש בנק לאומי וגם כיום עומד בנק לאומי בראש פירמידת העסקים של ישראל...לעומד בראש בנק לאומי השפעה רבה על הפעילות המשקית גם מעבר למעורבות הישירה של הבנק. יש לו מעמד בשאלת האמינות הפיננסית של המשק מול מלווים בחו"ל. ידועים לי מקרים רבים בהם פעל בנק ישראל והאוצר באמצעות בנק לאומי ומר יפת אישית, כדי להסדיר אשראים למשק בתקופות בהן התקשו להשיג אשראים אלה בעצמם".

גיורא גזית, מנכ"ל בנק הפועלים בעבר, אחד הנאשמים במשפט הבנקאים, העיד לטובתו של יפת. הוא הזכיר את התקופה שהיה חשב כללי. "יפת גייס סכומים שכמעט הצילו את מדינת ישראל". אך השופטת נאור חרצה: כגודל אחריותו כן גודל החומרה של מעשיו. "זכויותיו של נאשם ותרומתו למדינה הם גורמים הנשקלים לקולא, אך אין בהם כדי להקנות חסינות מנשיאה באחריות". ניתנה ליפת זכות לערער על גזר הדין בבית־המשפט העליון בתוך 45 יום. ונגזרו עליו 11 חודשי מאסר בפועל, 900,000 ש"ח קנס והמאסר על תנאי של שנתיים. ■

תלמיד בישיבה של עצמו

מירי פז

יש משהו ראשוני, סקרני, במעט ילדי, בקריאה של מנחם בן. רגישותו לזיוף ו"היספלותו" לעניינים שברגש הם תווי ההיכר הבולטים שבה. בן לא יסלח להצהרות אהבה לא משכנעות, לזיופי אורגזמה, לכל סוג של העמדת פנים. הוא מנתץ הפרות הבכיר ביותר בביקורת הספרות העברית, והוא עושה זאת במעט בתמימות

בן. "ברור כי היעד הוא גאולה מוחלטת על־פי התנ"ך, שבו אנשים נמצאים באושר טריפי מתמידי". צילום: אלון רון/ישראל סאן

"מה זה בכלל החיים, אם לא טעמי האוכל, האהבה, הקריאה, האוויר והמים שאנחנו חיים בהם? זה שדוד גרוסמן, למשל, מעדיף שוקולד, כנראה, על כל פרי אלוהי, זה בעיני עניין רוחני חמור מאין כמוהו. ואין פלא שאמר בראיון שהוא לא מאמין באלוהים או שאין אלוהים בעולם שלו. כן, כי בראש שלו יש שוקולד"

אסופת רשימותיו של מנחם בן על שירה ("תיק שירה", הוצאת ירון גולן/הפקת אורלית, 415 עמ') היא ספר מקור בלעדי לאוהבי ולקוראי שירה. ספר יחיד במינו שאינו נשען על תורת ביקורת או מתודולוגיה סדורה, אלא על טעמו של הקורא הפרשן והאוהב מנחם בן, המוכיח כי טעמיו ואהבותיו בשירה מתגבשים לכלל "שיטה" או, לפחות, השקפת עולם מובחנת. יש משהו ראשוני, סקרני, כמעט ילדי, בקריאה של בן – לא רק קריאת שירה אלא גם פרוזה. רגישותו לזיוף היא תו ההיכר הבולט שבה. "היספלותו" לעניינים שברגש היא תו היכר נוסף. בן לא יסלח להצהרות אהבה לא משכנעות, לזיופי אורגזמה ספרותיים, לכל סוג של העמדת פנים. הוא מנתץ הפרות הבכיר ביותר בביקורת הספרות העברית, והוא עושה זאת כמעט בתמימות, אף שתמימות אינה מתכונותיו הבולטות. בן עשוי לגייס את הנביא ישעיהו כדי להוכיח זיוף ושיממון גם יחד. אם להסתייע במגדיר הבכיר נתן זך, הרי השיעמום בהוראתו האנגלית "bore" – הוא נפוח, יומרני, אווילי. בן לא היה מרחיק אל האנגלית, שאינו שולט בה. הוא קנאי לשפה העברית, שהתאהב בה, לדבריו, כשהיה בן שבע ולמד את הפסוק הראשון בספר בראשית, הידרדשות לשפות אחרות כמוה כגלות. לבקשתו, מוקצה להלן מונולוג של סרבן גלות.

"אני אף פעם לא גולה מעצמי. אין לי תעודת בגרות, אני לא יודע שום שפה באופן ממשי פרט לעברית, אני לא יודע ולא רוצה לדעת לכתוב במחשב. וסקופ טרי לגמרי: השנה נכשלתי שש פעמים בטסט, על־אף שיש לנו מכונית שאישתי נוהגת בה. אגב, אני חייב להדגיש שאני דווקא מוכשר בנהג, לדעת המורה, מבחינת השליטה ברכב וההתניידות בין המכוניות, אבל יש לי כמה בעיות כרוניות עם מתן זכות קדימה וכו'. מה שמעניין הוא מה שקרה לקראת הטסט השביעי, שעמדתי לגשת אליו בינואר השנה. הטסט היה אמור להתקיים ביום רביעי, אבל ביום ראשון של אותו שבוע הופעתי בתוכנית הטלוויזיה של בילי מוסקונה בדיווח על חוויות הל.ס.ד שלי, ולכן הודיעו לי מטעם משרד הרישוי באשדוד שלא אוכל לגשת לטסט עד שלא אביא אישור ממכון משרד הבריאות ברחוב הארבעה.

"ואכן, לפני כשלושה שבועות, עברתי מבדקים פסיכולוגיים מפורטים באותו מכון, כשהמראיינת הפסיכולוגית שלי היתה מישהי שדיברה בעוינות על מאמרי האחרון על א.ב. יהושע (ונתפסה לטעות נפוצה ביחס למאמר הזה, כאילו איני מאמין באהבת בחור צעיר לאשה מבוגרת, בשעה שאני דיברתי על אי האמינות הספציפית של האהבה הספציפית המתוארת בספרו של יהושע). בכל מקרה, את התוצאות ממכון הבריאות אני אמור לקבל תוך שבוע ואז נדע כולנו אם אני יכול לגשת לטסט השביעי. אבל האמת היא, שעל־אף שאני מחבב את עניין הנהיגה, אני באמת חושד בעצמי שאולי אני איש חושב מדי ומעוסק מדי בעניינים רוחניים נפשיים וכו' מכדי להתעסק באחריות מספיקה בענייני הכביש.

"כשהייתי בבית־ספר עממי, והמורים עיניינו אותי, עניין אותי לכתוב חיבורים ולשמוע את שלוש המורות הנפלאות. עם אחת מהן, זיוה לייטיס, היו לי ממש יחסי התאהבות סמויים או לא מנוסחים. הייתי תלמיד מעולה. אחר־כך, כשהכרתי את ברונובסקי התוודעתי באמצעותו לעולם השירה במובן המקצועי, נעשיתי באופן טבעי תלמיד גרוע משום שכל הריתוק הנפשי הרוחני שלי היה נתון לשירה. כיוון שאני טיפוס מתמכר במובן הרוחני, ההתמכרות לשירה לא איפשרה לי עוד התמכרויות. אני מאמין מאוד באימרה התלמודית 'לא ניצחני אלא בעל מלאכה אחת', ופירושו של דבר מבחינתי שלהתמחות במלאכת השירה זה אומר להיות תלמיד גרוע בשאר ההתמחויות.

"ביאליק הוא פרה קדושה במעט מוחלטת. אבל רוב שירתו היא מיושנת, ארוכה ובעיקרה הסרת קסם ואין שום הצדקה לתאר משורר לאומי שניתן לו בספרות שיש לה תנ"ך. לעומת זאת, רחל נחשבת למשוררת קצת מזולזלת, יעני, 'רק על עצמי לספר ידעתי'. אבל בעצם רחל כתבה שירה שבאופן מדהים ממש שום דבר מתוכה לא התקלקל, והיא נשארה טהורה ונפשית לגמרי"

"הדבר שמבדיל אותי מרוב האנשים שאני מכיר הוא שאני ביליתי שנים ארוכות בעיקר במחשבה. כלומר, לא עשיתי כמעט כלום פרט לכמה עניני חיים הכרחיים, שאצלי איכשהו היו כנראה פחות הכרחיים מאשר אצל אחרים, משום שהיו לי כל מיני מצבים שבהם אמא של אישתי, למשל, תמכה בנו תמיכה מסיבית מאוד מבחינה כלכלית, משום שאני איכשהו לא התפרנסתי בכל מיני תקופות. מעבר לזה, נעורי מגיל 14 עברו עלי במסע בין בני־אדם, במחשבות, ובהתנסויות סמים, למשל. כלומר, כשבני גילי למדו בבתי־ספר ובאוניברסיטאות ושירתו בצבא (אני אמנם שירתתי בצבא שירות מלא, כמדריך תותח נ"מ, אבל זה היה בין הגילים 24־27, כשהייתי כבר בשל, כלומר, הצבא לא עיצב אותי באופן נפשי). אני פשוט למדתי, אפשר לומר, בישיבה של עצמי ובישיבה של האנשים שבחרתי לעצמי והם מה שאני קורא האוניברסיטאות שלי: ברונובסקי, תנחום אבנר, נתן זך, דוד אבידן ואחר־כך הל.ס.ד.

"בקיצור, הדבר העיקרי אצלי הוא שכל עבודה שמכריחה אותי להירתם לאיזושהי מחשבה שאין לי עניין בה, היא מבחינתי בלתי־אפשרית. זאת אומרת, אם למשל הייתי צריך לעבוד כמתכנת מחשבים, או יכול להיות שהייתי יוצא מדעתי (קודם כל במובן הפשוט: יוצא מהדעת של עצמי ונכנס לדעת של המחשב) כי זה סוג של גלות שאני לא מסוגל לה כנראה. לכן אני טוב בעבודות־בית למיניהן, כמו הכנסת כלים למדיח והליכות לחנות וסוגי טיפולים טכניים בילדים, כמו הכנת סנדוויצ'ים, משום שכל העבודות האלה לא מפריעות לי לחשוב. זה ממש מרגיע לשטוף כלים ולחשוב על העולם ואני לא אחת רואה כל מיני עבודות כתיבה ועריכה לאחר־כך ומעדיף להדיח כלים, כי ממש כיף לי להיות בחברת מחשבותי ולא בחברת הניירות שמחכים לי על השולחן.

"אבל אני חייב לציין שעבודת הביקורת הספרותית היא בכל זאת העבודה הכי קרובה לעצמי, משום שבמקרה הזה יש חפיפה לא קטנה בין ערוץ המחשבות הטבעי שלי ובין ערוץ העניינים הספרותיים שאני אמור להיתעל לתוכו. אבל יש הרבה מחשבות ועניינים שאני מעוסק בהם שבכלל לא באים לידי ביטוי במאמרים הספרותיים שאני כותב. למשל, יש לי דעות מהפכניות ועמוקות בענייני רפואה, מדיניות וחברה, שכמעט לא מתבטאות בכתיבה שלי על ספרים".

אתה מבקר יוצא דופן, מחוץ לאסכולות ולקליקות הקיימות. הכתיבה שלך מאוד רגשית וחווייתית. איך היית מגדיר את עצמך כמבקר?

אני כמובן מסכים איתך שהביקורת שלי מאוד רגשית וחווייתית, אבל אם נרמז מכך שהגישה שלי היא פחות אינטלקטואלית, זו טעות מוחלטת משום שכל מה שאני עושה בכתיבה הוא פרי של התבוננות ומחשבה שנמשכה שנים ארוכות. למשל, הספר שלי נפתח בהסבר עצם מושג השירה ועצם מושג הבנת השירה. כלומר, מדובר בהגדרות אינטלקטואליות טהורות, שבמסגרתן יצרתי לעצמי ולקוראים גיבוי מוחלט לעניין הרגשי החווייתי. דעתי על ספר היא בעצם ההרגשה שהרגשתי, החוויות שחוויתי והמחשבות שחשבתי כשקראתי אותו. אין שום הבדל בין דעתי על ספר לדעתי על אשה או איש או אוכל. זה הכול אותו דבר.

יש לך יחס שווה לעניין? אתה צורך את כל השלושה באותה מידה של אינטנסיביות?

כן, היחס שלי הוא שווה לגמרי לכל הדברים, משום שהמכנה המשותף לכל הדברים הוא מה שאני הרגשתי, חשבתי ביחס אליהם. אם אכלתי אבטיח־גליל נפלא ואמרתי לעצמי שפשר הפסוק "ואהבת את אדוני אלוהיך בכל לבבך ובכל מאודך" הוא לאהוב את מעשי האלוהים בעולם, כמו האבטיח הזה, או הגבתי תגובה רגשית, אינטלקטואלית ודתית על האבטיח. אם עברתי איזושהי סוג של התרגשות מינית, יכולתי לומר לעצמי בדיוק מה שאמרתי לעצמי כשאכלתי את האבטיח ההוא. או כשקראתי שיר מקסים תגיד כמו שירה של אסתר מור שהבאתי בעיתון "תל אביב" לפני כמה חודשים. יש אנשים, כמו יונתן רטוש, שנהגו או נוהגים לומר שהם לא מבינים באוכל. כך אמר לי רטוש בשעתו. לי איכפת מה אני אוכל. הכל איכפת לי להלוטין וזה נראה לי כגלות חמורה של אדם מעצמו לא לתת את דעתו לטעם שהוא אוכל ולהשפעת החומרים שהוא מעכל על מצבו הנפשי הגופני.

למשל, (אני חייב לומר את המלה "למשל" בכל משפט שני משום שכל דבר שאני מביא הוא רק משל לכל העניין) בגן יבנה, המקום שאני גר בו, אפשר להשיג תפוזים נפלאים, ישר מהעצים, ועגבניות עסיסיות, קצת המצמצות כמו־שצריך, ואני אומר לעצמי: הנה אני אדם שאין לו בכלל חסכונות כספיים ובכל זאת בפועל אני עשיר יותר מארנסט יפת, למשל, משום שהוא, אני מתאר לעצמי, אוכל את תפוזי ג'פה המקסטים שמוכרים במרכולים המצוננים ואת העגבניות הקשוחות למחצה הנמכרות בחנויות הירקות היקרות של רמת אביב ואזור אפקה. אז מה זה בכלל החיים, אם לא טעמי האוכל, האהבה, הקריאה, האוויר והמים שאנחנו חיים בהם? זה שדוד גרוסמן, למשל, מעדיף שוקולד, כנראה, על כל פרי אלוהי, זה בעיני עניין רוחני חמור מאין כמוהו. ואין פלא שאמר בראיון לאילת נגב שהוא לא מאמין באלוהים או שאין אלוהים בעולם שלו. כן, כי בראש שלו יש שוקולד. השוואת הטעם מתחילה מגיל מוקדם וקנה המידה שלנו צריך להיות גן העדן: האוויר, המים והפירות שבו, ועד שכל זה יתחדש, כולנו בגלות בדרגה זו או אחרת. אבל ברור שבמישור התפוזים והעגבניות, למשל, אני בגלות פחות מארנסט יפת.

כל מחשבת הגאולה שלי מבוססת על הפיכת העולם לגן־עדן על־פי הנוסחאות התנ"כיות האלוהיות: וגר זאב עם כבש, ואריה כבקר יאכל תבן וכו'. אגב, בשבוע השירה של אב, שהתבקשתי לקרוא בו שני שירים, אני מתכוון לקרוא את אחת הנבואות של ישעיהו: "קומי אורי כי בא אורך/ וכבוד יהוה עליך זרח. כי הנה החושך יכסה ארץ וערפל לאומים/ ועלייך יזרח אדוני וכבודו עלייך ייראה/ והלכו גויים לאורך ומלכים לנוגה זרחך".

ברור כי היעד הוא גאולה מוחלטת על־פי התנ"ך, שבו אנשים נמצאים באושר טריפי מתמיד, שעליו נאמר בתנ"ך "ומלאה הארץ דעה את אדוני כמים לים מכסים", וזה הטריפ של הל.ס.ד במיטבו. את הולכת ברחוב ורואה את הטרגיקומדיה האלוהית של האנושות והעולם, שחייבת להיהפך מטרגיקומדיה למצב של אושר.

איזה ספרים תקרא בגן העדן?

בעניין הזה אני יכול לצטט שיר שכתבתי לפני 25 שנה, "גם התנ"ך", שמו: "גם התנ"ך/ שהוא כאור בעצמותינו/ עוד יישרף /כשתשרור אחווה". ואני, כמובן, לא בדיוק מתכוון לזה, אבל הכוונה ברורה: הכל צריך להוליך לגאולה, וכשהגאולה מתקיימת, לא צריך שום דבר. התנ"ך הוא מין תווים למצב רוחני ונפשי עליון ואם את נמצאת במצב רוחני ונפשי עליון לא בטוח שאת צריכה את התווים. לכן אמרתי, "גם התנ"ך עוד יישרף כשתשרור אחווה"; אבל לי עצמי אין חשק להיות בעולם שאין בו תנ"ך.

התנ"ך הוא לא רק חלק מחזון הגאולה שלך והשיבה לגן עדן. בשנים האחרונות הוא הרפרנס הבולט שלך גם ברשימות הביקורת על ספרות. בביקורת על הרומן של יצחק לאור "ענֿפ, מאכל מלכים", הסתייעת בישעיהו כדי להוכיח את הבלוף שהנחה לדעתך את המבקרים שהיללו את הספר.

קודם כל, זה לא בדיוק בשנים האחרונות. למעשה זה עניין לגמרי דומיננטי אצלי לפחות 25 שנה, מאז הטריפים של הל.ס.ד. שנית, עוד בגיל שבע כשהתחלתי ללמוד את "בראשית" בבית הספר, הוקסמתי מהתנ"ך וההיקסמות הזאת לא הפסיקה בעצם אף פעם, אבל היו תקופות שההיקסמות הזאת לא היתה פעילה. בעניין לאור, ציטטתי את ישעיהו האומר: "הוי הקוראים לרע טוב ולטוב רע/הוי ההופכים אור לחושך וחושך לאור". כלומר, ישעיהו הכיר את הדגם הבסיסי הזה בחיי אדם, שבו אומרים וצועקים ומדברים בשם ההיפך מהאמת, וראה מקרה בגדי המלך החדשים של אנדרסן, שהוא כנראה המשל המופלא ביותר לחלקים גדולים מן האמנות במאה ה־20, שיש בה גם הישגים גדולים וגם המיות גדולות, שפירושן התרחקות מוחלטת מן העיקר. בעיני, נפלא הוא רק מה שעשה לי נפלא, ולא מה שנראה ראוי לתואר "נפלא", כגון רומן עבה בלתי קריא ורווי כישרון רטורי.

אתה נהנה למלא את תפקיד הילד הלא משוחד התמים הזועק "המלך עירום"?

קודם כל, אני בכלל לא תמים, אלא אם כן אנחנו הולכים למשמעות המסורתית של המלה תמים בהוראת "היה תמים עם אלוהיך". במובן הזה, אני חותר בהחלט להיות תמים, כלומר, שלם. אבל במשמעות של נאיביות, אני רוצה להזכיר לך מה שציטטתי פעם בספרי "פלונטר" מפי יאיר הורביץ, שאמר קצת אחרי שהכיר אותי: "בראון נוכל יותר מדי". ואני רוצה גם לצטט בהקשר זה שיחה חביבה שהיתה לי פעם עם ברונובסקי. שימי לב לקטע. זה היה בערך עשר שנים או 15 אחרי שלא דיברנו ושמעתי שברונובסקי עבר איזשהו התקף ששיתק איזה חלק מגופו (בינתיים הוא יצא מזה, לאשרנו) אבל בזמן ההוא, כששמעתי את זה, לא יכולתי להתאפק ולמרות הנתק בינינו צילצלתי אליו, גם מתוך רצון קצת להנעים לו וגם משום שאני באמת חושב כך במידה מסויימת, התחלתי את השיחה פחות או יותר במשפט: "יורם, אתה יודע שאתה האדם הכי חכם שאני מכיר". בתגובה ענה לי ברונובסקי: "ואתה האדם הכי מלוכלך שאני מכיר". עכשיו אני מבחין שאת מסתכלת בי במבט יראה קל, אז אני מבקש שתאמיני לי שאני טהור.

בכל זאת, מפחיד שברונובסקי החכם איבחן אותך כמלוכלך.

ב"פלונטר" יש הרבה מאוד וידויים קשים שאני מתוודה על עצמי וברונובסקי מתייחס אלי עדיין כאל מי שהייתי אז. באמת גנבתי ממנו שורות של שירים ושיבצתי אותן בספר שירי הראשון שהוא סוג של קולאז' של פלגיאטים ואהבות. אני רוצה להזכיר לך שהשיר הכי מפורסם במאה ה־20 "ארץ הישימון" של ט.ס. אליוט הוא במידה רבה, אם תסלחי לי ההשוואה, טקסט המורכב ממאות שורות וצירופים שנלקחו ממקורות אחרים, אלא שאליוט, בניגוד לי, דיווח על כל מקורות הלקיחה בהערות המפורסמות שלו לפואמה – משקספיר, וירגיליוס ועד למכתב עם איזה שיר ילדים שהוא קיבל ממישהו באוסטרליה. רק אחרי הטריפים ב־1970 התחלתי לכתוב שירה לא קולאז'ית, רק אז התחלתי באמת לדבר שירה. בעניין "הלקיחות", ברונובסקי היה סלחני לגמרי, אבל הוא לא סלח לי על עלבונות שהעלבתי אותו ואיזושהי התרחקות רוחנית נפשית בסיסית ממנו.

חוץ מזה, ויכול להיות שזה העיקר, קטעי הזכרונות שלי ב"פלונטר" עליו אולי עוררו בו איזה כעס או עוינות. להזכירך, אני מתאר שם בין השאר קטע נפלא שבו ברונובסקי מוציא את הכתרים שבשיניו הקדמיות, באמצע השיעור לצרפתית בתיכון "אוהל שם" ברמת גן שבו למדנו באותה כיתה, חושף שני שורשי שן משחירים, דופק על השולחן וצועק, "אני לא יכול יותר". שנים לפני שהבנתי גנב ממנו את השורה. אבל אני תמיד מתאר אותו בלשון מאוד מאוהבת, מין עילוי היודע קילומטרים של שירה בעל־פה, ובכמה שפות. מישהו שהוקסם אותי בשירים ובשורות נפלאים, הוא משורות של סרגיי ייסנין בתרגומו: "היו שנות סופה ומפלת/שנות גבורה עליונה ויסורים/אך תמיד זכרנו תכלת/הכפר בו השארנו נעורים", או שורות על עצי הלימון ההזיות מתוך השיר המפורסם של צ'סלב מילוש.

נדמה שהביקורת שלך בכללה היא מלחמת חורמה על ההתחזות לכל סוגיה, של הסופרים, של המבקרים ושל המימסד הספרותי בכלל.

כן, בהחלט. במידה מסויימת אפשר לומר, שההתחזות היא הדבר השלילי ביותר בספרות ובחיים. במובן זה שאם מישהו לא מודה שרע, הוא מבטל את האפשרות לתקן את הרע. יש בכלל דבר שחשוב לי להבהיר, ותשימי לב לעניין: אני הרי בספר שלי מבטל את רוב המושגים המקובלים בביקורת השירה. למשל, אני טוען פחות או יותר, שרחל עולה בהרבה גם על ביאליק וגם על טשרניחובסקי; או שאבות ישורון בשירתו המאוחרת הוא מין שקר טרחני, או שאריאל הירשפלד הוא מין מזייף מובהק של אורגזמות ספרותיות. אגב, התחלתי לקרוא את ספרו על מוצרט. אני חייב לומר, אמנם מתוך עמדת בורות ביחס למוצרט, שחטפתי מכת שיעמום כמעט סופנית מיד בפתיחה, ואני ממש לא חושב שזה שאני לא בקיא בענייני מוצרט, צריך להפריע לי ליהנות מספר על מוצרט, כי בסך־הכול אני יודע מה זה להיות מוקסם ממוסיקה של מוצרט. פה ושם שמעתי קטעי מוסיקה קלאסית שהעבירו בי עונג מלטף.

מכיוון שיש הרבה אנשים בארץ שטועים שאני המבין הגדול בשירה בארץ, או תחשבי מה קורה כאן: תחום שלם שכולו מלא עיוותים, שגגות, שקרים, בורויות, התחזויות, וזה תואם שאין אף אחד שלא יגיד שאני ממש מומחה בו. עכשיו תארי לך אם זה המצב בתחום השירה, מה המצב בתחומים אחרים של חיינו. למשל, בתחום הרפואה. אנשים מתים כל הזמן בגלל העיוותים, השגגות, ההתחזויות, אי ההודאה באמת והתנתקות המוחלטת מהאינטואיציה ומתחושה של עצמם בתוקף כל מיני הנחיות והוכחות ושגרות מדעיות.

בחזרה מהרפואה לספרות. כיצד מתבטאות ההתחזויות למיניהן בספרות עצמה?

למשל, ביאליק הוא פרה קדושה במעט מוחלטת. מלמדים אותו בבתי הספר, מלמדים אותו באוניברסיטאות, חוקרים את שירתו בסימפוזיונים ממלכתיים, אבל רוב שירתו היא מיושנת, ארוכה ובעיקרה הסרת קסם ואין שום הצדקה לתאר משורר לאומי שניתן לו בספרות שיש לה תנ"ך, שהוא בעצם המאגר האטומי המוחלט שלה. ביאליק הוא מין אדם מיצבייך עם מגבלות העברית של תקופתו ועם הרבה חומרים מליציים, מנוונים, והאלה שממש לא בנויים להקסים משום בחינה. לעומת זאת, רחל נחשבת למשוררת קצת מזולזלת, יעני, "רק על עצמי לספר ידעתי". אבל בעצם רחל כתבה שירה שבאופן מדהים ממש שום דבר מתוכה לא התקלקל, והיא נשארה טהורה ונפשית לגמרי.

לעומת זאת ביאליק, עם הנסיונות הליטרטיים שלו, הוא פשוט מכביד, ובמובן זה בלתי קריא. בתחום השירה, המצב הוא באמת קטסטרופלי. כמעט אף אחד לא קורא שירה ולא נזקק לה. לכן השירה היחידה שקיימת היא זירת ההתייחסות לשירה והוראת השירה במסגרות המוכרות: עיתונות ספרותית ומוסדות לימוד למיניהם.

ובפרוזה?

בפרוזה, לעומת זאת, בניגוד לשירה שבה אין לא קוראים ולא קונים, יש לפחות קונים. אבל אני, בתור אדם שקרא בשנה האחרונה בתוקף תפקידו כמבקר לא מעט ספרים במלואם, ממש די ברור לי שרוב קוני הספרים רבי המכר פשוט לא חצו אותם מעבר לכך־וכך עמודים או לכך־וכך פסקאות. אבל כנראה שבכל זאת יש אנשים שפועל עליהם ההרגל הכפייתי לקרוא ספר עד הסוף, גם אם הוא משעמם. אבל הקוראים האלה הולכים ומתמעטים.

בואי ניקח, למשל, את הספר האחרון של גרוסמן "יש ילדים זיגזג". זה באמת ספר די מחורבן. מין שעטנז ליטרטי חסר חיים של כל מיני חומרים מכל מיני סוגים. זה בהחלט לא לילדים ובהחלט לא למבוגרים אלא משהו בתוך איזשהו אמצע דליל ודברני, מתפייס, מתייפיף, קצת מליצי, ובנוסף לכל אלה, רווי היקסמויות אינפנטיליות לגמרי מן הרשע ומן הפשע ומן הממתקים. אז ממש לא ברור לי מי יתגרב לקרוא ספר כזה מרצונו, ולמה. אבל מכיוון שהספר זכה ליחסי ציבור משומנים מאוד, כולל המלצת ילדיו הפרטיים של המחבר על "הספר של אבא" ושבוע אחרי שהספר יצא כבר כתבה עמיתה של מנחם פרי – כלומר ת"פ שלו בחוג לתורת הספרות – שבח מופלג על הספר במוסף הספרים של הנרלולך, הרתום, אגב, לא מעט לאינטרסים של פרי – אז הצירוף של יחסי ציבור משומנים וביקורת מחוממת עושה את שלו על הקניה. אבל בפרטיות של הבית יגלה כל קורא טבעי שמדובר בשעטנז שממש אין שום סיבה לקרוא אותו. לעומת הטוהר הנפלא של ספרי הילדים הקלאסיים, אז הספר הזה, המתיימר להיות לנוער, נראה כדבר דלוח ורדוד וחסר כל השראה אמיתית.

אני בטוחה שיש קוראים טבעיים שאהבו ויאהבו אותו, בשעה שרבים מהם הוקסמו מא.ב. יהושע ומעוז שאת ספריהם האחרונים קטלת קטילה צוננת.

תראי, בשעתו נמכר הספר של עמוס אטינגר "רבע אחרי חצות" בעשרות אלפי עותקים. אז מה זה אומר? שרמת ההיקסמות של אוהבי אטינגר דומה לזו שלי כשאני מוקסם משיר נפלא של ישראל פנקס, למשל? האם מי שאוהב לאכול תפוח מקומט וישן דומה למי שמוקסם מטעם תפוח ישר מן העץ? בודאי שלא. מדובר על רמות שונות לגמרי של היקסמות ושל יכולת להיקסמות. לדוגמה: אני, כשדבר מקסים אותי, אחוז בעניין הזה ימים רבים, ואילו מוקסמי אטינגר, אני משער, פשוט מחבבים מה שהם קוראים ויש הבדל מוחלט בין לחבב לבין להתאהב. אבל בעניין גרוסמן, יהושע ועוז, שכל אחד מהם מקרה נפרד, ברור לי שאי־אפשר להיקסם מהם, כי המכלול שלהם הוא פשוט לגמרי לא מקסים. מקסימום יכול אדם להכיר לעצמו טובה על שקרא ספר עד הסוף (ומה עוד ספר של מפורסמים) ולקרוא להכרת הטובה לעצמו "נהניתי מן הספר".

אבל לגבי הספרים של עוז וגרוסמן, ברור לגמרי שאין אף קורא אחד שממש נהנה מהם, או שצריך ללמד אותו אדם הנאה מהי, וההנאה שאני מדבר עליה, וממנה אני יוצא, היא, למשל, אם להיות ספציפי ומקומי, הנאת קריאה נפלאה שהפקתי מסיפור ארוך של רונית מטלון בשם "שנתיים" העולה מכל בחינה אפשרית של רגישות, לשון, ורוחניות, ובמובן גם עניין, גם על גרוסמן וגם על עוז האחרון, ללא כל השוואה. שיבחתי למשל, גם ספר מסוג אחר לגמרי, מין קטע ספרותי שיש בו איזושהי וירטואוזיות בעצם גילגול הסיפור ובעצם ברק המשפטים, ואני מתכוון ל"כימים אחדים" של מאיר שלו, על־אף שהוא לא יותר ממעשייה. עיקר העניין הוא שלגבי מאיר שלו קבעתי "כשר", כי אין בו שום מום של עיוות. לעומת זאת, ביחס לכל הסופרים האחרים שהזכרנו, קבעתי אחרי בדיקה מדוקדקת שספריהם האחרונים מעוותים, ולכן הוחתמו על־ידי בכותרת "לא כשר".

מדוע בחרת להוציא את הספר בהוצאת ירון גולן שאינה בלב המסבוכות וכרשר השיווק?

יש לכך שתי סיבות מרכזיות: ראשית, ירון הוא איש נפלא שנוח לי ונעים להיות איתו בקשר. הוא, כמובן, לא צינזר שום דבר, ולייתר דיוק, הוא ראה את הספר לראשונה רק אחרי שיצא מהכריכה. אני טיפלתי בכל הצדדים הטכניים שאני בקי בהם. רק כדי להדגים את נפלאותו של ירון: התלבטתי אם להכניס לכריכה הקדמית של הספר אלמנטים פורנוגרפיים (כגון ציטוט שורתו של הרולד שימל על כושיות הקוקיז שהדוברגן שלהן "גדול כמו זין קטן"), מתוך ידיעה שזה יחבל בקניית הספר על־ידי ספריות ציבוריות, בהחדרתו לבתי הספר וכו'. אמרתי לירון שזה עלול להפוך את הספר למשהו גנוז ובלתי משווק. ועל זה ענה לי ירון: מצוין. מצוין. זה בדיוק מה שאני רוצה שספרך יהיה משהו גנוז ונפלא. וכדאי להזכיר שירון השקיע 10,000 ש"ח בספר הזה, כולל מקדמה צנועה למחבר. סיבה שניה לדבקותי בירון היא תפקידי כמבקר ספרות.

אני מאוד לא אוהב את התופעה שבתיה גור, למשל, מוציאה ספר ב"כתר" ותוך כך משבחת באינטנסיביות להוצאת ספרי "כתר". גור שיבחה את יואל הופמן האחרון ואת עוז האחרון. וגם אם הכל אמת מבחינתה, חשוב גם שהאמת לא תהיה חשודה. בעיקר שגם אני קראתי את שני הספרים האלה ודעתי עליהם היתה מאוד לא טובה. לעומת זאת, את הוצאת ירון גולן מותר לי באופן מוחלט להשמיץ, ואני אכן עושה זאת. לא מזמן העותי בראיון לעיתון "שישי" כמה הערות חמורות בגנות אי הסלקטיביות הרשלנית של הוצאת ירון גולן. אבל הוא המר"ל שלי לטווח הרגשי הנפשי שלי. ■

מנחם בן

שמשות

שְׁמָשׁוֹת נְהָרוֹת בַּתְּכֵלֶת
מַתְּנַת נַפְשִׁי
יָרֵחַ יָשָׁר וְאָבוּד
בְּצַד הַמֶּשִׁי.

וְכָךְ בֵּין "לַיְלָה" וְ"יוֹם"
(מִלִּים שֶׁקָּרָא אֱלֹהִים)
– – – שֶׁטֶף כְּיַהֲלוֹם
בֵּין הַבְּרוֹשִׁים.

(השיר פורסם ב"העיר" לפני 7 שנים)

صكنا من الاصل

פרסטרויקה תחילה

פזית רבינא

את התופעות הכי מעצבנות בעולם העיתונות בארץ היא מסיבת העיתונאים הטיפוסית, שבה כל באו דבעי מתרומם מן היציע, מניף אצבעו אל על, ובזכות תופש השאלה הוא יכול לגזול את זמנו של הקהל ושל האורחים בני הערובה בשאלות אוויליות עד טורדניות. השאלה קבועה בדרך־כלל והיא מתייחסת למצב זכויות האדם במדינתו של האורח. השואל הופך לרגע קצר של תהילה ללוחם חירות בגרוש ואילו האורח נאלץ שלא בטובתו לגלם תפקיד כפול של מגן המשטר המושחת במדינתו ונציג הרשע הצרוף עלי אדמות.

התופעה הזו נפוצה במיוחד בעת ביקורם של אישים במדינות אקס־קומוניסטיות או רפובליקות לטינו־אמריקאיות. עד לפני זמן קצר זכו גם אורחים מדרום־אפריקה לשאלות בקטגוריית ניג'וס זו. השבוע נפלו לה קורבן ארבעה אורחים מסין.

לא ששאלת הטיפול בזכויות האדם והאזרח אינה חשובה. להיפך. לכן התופעה הזו כל־כך מרגיזה. כי מאחורי השאלות האלו לא מסתתר בדרך־כלל שום ניסיון להקשיב או לבחון באופן ביקורתי את האפשרות שדמוקרטיה מערבית וכלכלת שוק אינם בהכרח צבר התשובות האולטימטיבי לכל חולי ציבורי ובדווה פוליטי. במקום זאת נקרא האורח לתת דין וחשבון על גורלו העלום של אסיר פוליטי זה או אחר, כאילו הוא האיש הממונה על הגשת מנת האורז היומית לאסיר.

קורבנות השבוע, שעמדו אגב די יפה במבול השאלות המתלהבות, הם חברי משלחת של עיתונאים סינים שהוזמנה לארץ על־ידי האיגוד לעיתונות תקופתית בישראל. מה שחשוב לגבי משלחת זו הוא לא רק מעמדם הפוליטי של חבריה וגם לא מידת החופש העיתונאי שהם מייצגים, אלא העוצמה המספרית שעומדת מאחוריהם. בסין מופיעים 6,500 כתבי־עת מסוגים שונים שתפוצתם הכוללת מגיעה לשני מיליארד עותקים. ומי שמתקשה לעכל את המספר הזה מוזמן לנסות ולדמיין כמה יערות דרושים רק כדי לספק את צריכת הנייר הזו.

הבכיר בחברי המשלחת הוא יו לין, עד לאחרונה העורך הראשי של כתב העת "קיו שי", בטאונה של המפלגה הקומוניסטית בסין שבעבר נקרא "הדגל האדום". במערב נהגים לכנות אותו ל"פראבדה", למרות שההשוואה הזו מופרכת מעיקרה ובמציאות הנוכחית היא חסרת שחר. "פראבדה" של היום הוא עיתון אופוזיציה על גבול הקיקיוני. יו לין הוא גם חבר הפרלמנט הסיני וחיבר ספרים שעוסקים בסוציאליזם ופיתוח כלכלי.

"סין היא מדינה ענקית", אומר יאנג פו דונג, העורך הראשי של מגזין העילית הפוליטית "המאבק", המבקר בארץ, "והבעיה הראשונה שלה היא להתקיים בצורה מסודרת. לכן הנושא של זכויות האדם בסין נתפס אחרת". בכך הוא מבטא את עמדת המפלגה הקומוניסטית בארצו, הדוגלת בתהליך הפוך מזה שהתחולל ברוסיה בסוף העשור הקודם

משלחת עורכי העיתונים מסין

הצעיר שבחבורה, סו פנג, הוא עורך המגזין היוקרתי "קשרים מעבר לים", שאמור לערכן את הציבור הסיני בחדשות מן העולם הגדול. סו פנג מוכיח את האימרה שהסינים הם בני בלי גיל. הצעיר בן ה־39 נראה כמי שבקושי מתקרב לשנתו ה־18.

יאנג פו דונג, העורך הראשי של מגזין העילית הפוליטית "המאבק", ספג באיפוק את השאלות על זכויות האדם בסין. תשובתו בנושא זה מעידה על סדר עדיפויות ותפיסה מוסרית שונים מהמקובל במערב. "סין היא מדינה ענקית", אומר יאנג פו דונג, "והבעיה הראשונה שלה היא להתקיים בצורה מסודרת. לכן הנושא של זכויות האדם בסין נתפס אחרת מאשר במערב ובקרב השכבות הרחבות קיימת הבנה לעמדת הממשלה".

יאנג פו דונג מבטא בעניין זה את עמדת המפלגה הקומוניסטית בסין הדוגלת בתהליך הפוך מזה שהתחולל ברוסיה בסוף העשור הקודם. ברוסיה החלו את תהליך הרפורמות עם הגלסנוסט – הפתיחות וההשקפות החברתיות הפוליטיות החדשות. ממנו אמורים היו לעבור ל"פרסטרויקה" – בנייה מחדש. אבל המעבר הזה לא בדיוק התרחש, ולפני שהחלה הבנייה מחדש בצפתה, ועדיין נצפית, התמוטטות הקולוסאלית של מערכות כלכליות וחקלאיות. מצבו הפיננסי של האזרח הרוסי הממוצע הוא בכי רע. רשת הביטחון הסוציאלי מתקופת העידן הקומוניסטי כבר לא קיימת. ברוסיה יש שכבה חדשה של עניים, מחוסרי בית. בסין עוקבים זה שנים בעניין רב אחר הנעשה ברוסיה והחלט שם על סדר עדיפויות הפוך. קודם פרסטרויקה, בניית כלכלת שוק ועידוד יזמות. הרפורמות בתחום הפוליטי, אם בכלל יגיעו, יהיו בשלב מאוחר יותר, לאחר ייצוב כלכלי.

הרציונל מאחורי התהליך הזה עובד. הכלכלה הסינית היום היא בעלת קצב ההתפתחות הגבוה בעולם. התחזית לששת החודשים הקרובים הוא גידול של 12 אחוז בייצור. מטבע הדברים, תהליך זה כולל מעורבות של חברות ענקיות מרחבי העולם בפיתוח נדל"ן, תעשייה והקמת תשתית של בנקאות ותקשורת. במצב זה היכולת של המפלגה לשלוט בחבריה ולכוון את האינפורמציה המגיעה אליהם ממילא הולכת וקטנה. בפרובינציות הדרומיות של סין אפשר לקלוט היום את שידורי הטלוויזיה מהונג־קונג, טייוואן ולונדון. בתנאים כאלו קשה יהיה להמשיך לאורך זמן את צורת החיים הפוליטית הנוקשה מן העבר.

השיטה המערבית, ובמיוחד האמריקאית, מעודדת מדינות לנוע בכיוון דמוקרטיזציה מערבית וגם יוצרת לחץ בכיוון זה על־ידי הענקת מעמד של מדינת סחר מועדפת. הנושא הזה נמצא היום על סדר היום הפוליטי של הנשיא קלינטון ומתגבר כל אימת ששב ונחשף עוד מקרה קשה של אסיר פוליטי. השבוע הגיעו הגילויים לשיא הן בעקבות מעצרו של צוות אן.בי.סי לאחר ראיון עם אסיר פוליטי והן בעקבות צילומים ממחנות עבודה של אסירים במדבר גובי, מרחק 500 מייל מבייג'ינג, שכבר זכו לכינוי "גולאג הכמבוק".

בהקשר זה התופעה המערבית החוזרת על עצמה היא של עיסוק לא בעצם קיומם של המחנות אלא בשאלה האם ראוי לייבא ולקנות מוצרים שהוכנו על־ידי אסירים במתכונת כפייה. חברי קונגרס אמריקאים אוהבים לשלוף במחווה תיאטרלית מול המצלמות זוג גרבי טניס לבנות כהוכחה להתמצאותם בתחום הסבוך של ניצול אסירי מצפון. בכל מקרה, העובדה היא שהנשיא קלינטון, על אף כל הביקורת, נחוש ככל הנראה בדעתו להמשיך ולהעניק לסין את מעמדה כמדינת סחר מועדפת.

גם בתחום הזה, לסינים יש גישה מסוג אחר. כמובן, הם היו בהחלט מעדיפים לשמור על הסטטוס המסחרי הקיים. אבל גם אם לא, השוק העולמי עדיין פתוח בפניהם. כל השוק האסיאתי, המונגולי, הקוואזי, ההודי, והכלל האסיאתי והאפריקאי פתוח לפניהם. סגירת דלתות בפני מעצמה של שמש צהובה עולה יכול רק להגדיל את התעוזות שלה על שווקים בין־לאומיים מתפתחים אלה. ■

מגזין סיני – הבראה החדש

ואיפה החלוצה

יורם לוי

מסתבר שהפערים בהתייחסות לנשים ולגברים בספרי הלימוד הפופולריים במערכת החינוך בישראל לא רק שאינם קטנים עם השנים אלא אפילו גדלים. את המסקנה הזו מסבירה החוקרת, ד"ר צופיה מהלר, בהשפעות הפוליטיות על חיי החברה

מי שנזקק עדיין להוכחה כי החברה הישראלית טרם השלימה עם הצורך בשיוויון בין גברים לנשים ימצא אותה במחקר חדש שעשתה ד"ר צופיה מהלר מן המכללה לחינוך של סמינר הקיבוצים. מהממצאים מתגלים פערים לא מחמיאים בהתייחסות לנשים ולגברים בספרי הלימוד הפופולריים במערכת החינוך בישראל. המחקר "סטראוטיפים מיניים בספרי הלימוד במערכת החינוך בישראל" הוצג ביום עיון שערך בנושא זה מכון הרטה לייעוץ בבחירת מקצוע בירושלים.

בהגדרת המושג "מיני" הכוונה לאבחנה בין זכר ונקבה באספקט חברתי, תרבותי ופסיכולוגי. מחקרים רבים נעשו ב־30 השנים האחרונות על השפעתם של ספרי לימוד בעיצוב עמדתם של בני הדור הצעיר כלפי המינים, כותבת ד"ר מהלר בפתח מחקרה. הספרים מסייעים בהחדרת סטראוטיפים מיניים לתודעת הצעירים ובכך מסייעים להנצחת נורמות חברתיות מעוותות לא רק מבחינת המסר האנטי־שיוויוני שלהן להעדפת גברים על נשים, אלא גם מבחינת חוסר נאמנותם למציאות שבה אנו חיים היום.

המחקר נעשה על־ידי 76 מורים בכירים במסגרת השתלמות שעברו בסמינר הקיבוצים, במהלך השנים 1989־1992. הם סרקו 44 ספרים, מתוכם 38 ספרי לימוד, חמישה ספרי קריאה ותוכנית טלוויזיה חינוכית אחת. כל החומר הנסרק היה בשימוש פעיל ונרחב במערכת החינוך בשנים שבהן נערך המחקר. מרבית הספרים נסרקו בידי שניים־שלושה מורים באופן בלתי־תלוי. הספרים מקיפים את כל שכבות הלימוד, החל בגיל הרך וכלה בחטיבה העליונה של בית הספר התיכון והם מייצגים את מרבית מקצועות הלימוד.

המחקר בדק את שכיחות הופעתם של בני שני המינים בספרות הנסרקת, תחומי עיסוקם המקצועי והתפקודי, תכונות אופי מיוחדות המיוחסות לבני שני המינים, תרומתן של הנשים לחברה מחוץ למשק ביתן, תרומת בני שני המינים לבית ולמשפחה וכן אבחנות סטראוטיפיות בין שני המינים שבאו לידי ביטוי באיורים ובמלל. כמו־כן בדקו החוקרים את הקשר בין כל אלה לבין תרומתם של בני שני המינים לכתיבת הספרים, עריכתם ואיורם.

עיקרי הממצאים מצביעים על פער גדול לרעת דמותה של האשה ביחס לגבר במרבית ספרי הלימוד וכמעט בכל הפרמטרים שנבדקו, קובעת ד"ר מהלר.

שכיחות הופעתן של הנשים היא ביחס של כ־1:3 בהשוואה לגברים. החוקרים בדקו איזה תפקיד ממלאות הדמויות בעלילות הספרים. מספר הדמויות הגבריות הסתכם ב־1,113, לעומת 483 דמויות נשיות אקטיביות. יחס דומה לזה נמצא בין הדמויות המרכזיות הגבריות לבין הדמויות המרכזיות הנשיות.

תחומי עיסוקן ותרומתן של הנשים לחברה, כפי שהם מופיעים בספרים, אינם עומדים בשום יחס לאלה של הגברים ולמציאות שבה אנו חיים. הפער לטובת הגברים בולט במיוחד בתחומי העיסוק היוקרתיים מבחינה חברתית וכלכלית: פיקוד וניהול, מדע ורפואה, אך גם במרבית התחומים האחרים, כמו מסחר וכלכלה, מקצועות הים והאוויר, ספורט, צבא, חוק ומשפט. בכל אלה היחס בין נשים לגברים הוא לפחות 1:4 לטובת הגברים. שני התחומים היחידים שבהם שיעור הנשים גבוה מזה של הגברים הם החינוך וההוראה השירותים ללא שכר.

תכונות האופי של בני שני המינים שונות בתכלית אלה מאלה – תכונות הנשים הן שליליות בדרך־כלל, במושגי החברה בת־זמננו, ואלה של הגברים – חיוביות. כך למשל, נמצא שהגברים מתוארים כנבונים, פיקחים, בעלי אופי חזק וניחונים בתכונות מצטיינות ביחס גבוה פי כמה מכפי שהנשים מתוארות כבעלות תכונות אלה.

המחקר מצא פער גם בתרומתם של שני המינים לחיי המשפחה. תחום זה נשלט, כצפוי, באופן בולט על־ידי נשים. הן אלו שמטפלות בילדים, מבשלות, אופות, מנקות ועושות קיות. תרומת הגברים היא מזערית, אם לא אפסית, בהשוואה לזו של הנשים, ומסתכמת בעיקר בעשיית תיקונים בבית. מספר הפעמים שבהן נזכרו בספרים נשים כתורמות לחיי החברה מחוץ למשק הבית הוא אפסי.

החוקרים מצאו ביטויים סטראוטיפיים גלויים וסמויים במידה בלתי־סבירה, הן בהתייחסותם לנשים, כגוף קולקטיבי, והן בהתייחסותם לגברים.

הנה תנור, הנה שולחן, הנה אמא. הספר "אצלנו בבית"

מסתבר כי למינו של מחבר הספר יש השפעה ישירה על האבחנות הנעשות בין נשים לגברים. המחקר מגלה, כי ככל שעולה מספרן של הנשים המעורבות בכתיבת החומר, כן פוחת בו הפער בין הנשים לגברים.

הפערים הללו לא רק שאינם קטנים עם השנים, אלא אפילו גדלים. בהשוואה בין ספרי מקראות ישראל הנלמדים היום לבין אלה שנלמדו לפני 15 שנה נמצאה נסיגה משמעותית בכל הפרמטרים שנבדקו במחקר בגרסאות המאוחרות. את הנסיגה הזו מסבירה החוקרת בהשפעות הפוליטיות על חיי החברה, וממילא על החינוך, ב־15 השנים שקדמו לעריכת המחקר.

בניסיון להסביר את הנסיגה הזו מצאה ד"ר מהלר, כי באותן מקראות גדל משמעותית נפח החומר המוקדש לנושא חגי ישראל ויהדות במובנם הדתי. יש יותר "סיפורי צדיקים" ו"סיפורי חסידים" למיניהם, שבהם הנשים ממלאות תפקיד שולי כמו הגשת אוכל לרב, על חשבון סיפורי ראשית ההתיישבות בארץ.

עם השנים חל בספרי המקראות פיחות באופיים החקלאי של חגי ישראל והדגש הושם על תיאורי הפולחן וטעמיו. "בחיי הדת היהודית אין, כידוע, כמעט מקום לנשים להתגדר בו להוציא תחומים צרים מאוד כמו הדלקת נרות שבת או הכנת מטעמים לחג", כותבת ד"ר מהלר, "כשתיאורים אלה באים במקום תיאורי פעילותה של 'החלוצה' לצד 'החלוץ' בבניין הארץ, הרי זה הסבר אחד לאותה רגרסיה".

חיזוק להשערה בדבר תרומתן של הפוליטיקה ושל הדת לנסיגה בדימוי האשה בספרי הלימוד ניתן למצוא בעובדה שרק בתוכנית הטלוויזיה שנסרקה, ושעוסקת בהוראת החשבון, אין הבדל בין גברים לנשים. ומה הפלא, התוכנית שנקראת בשמה העברי "בא בחשבון" היא תוכנית מיובאת מארה"ב ומאחורי הפקתה עומדים שתי נשים וגבר אחד. "תוכנית זו, החופה מכל מגמה פוליטית ישראלית או דתית יהודית, מעידה לא זו בלבד ש'אפשר גם אחרת', אלא שיש תכנים שמעצם טבעם וטיבם עומדים בסתירה למטרות החינוך במדינה נאורה, ועל החברה לערוך לגביהם סדר עדיפויות ולהקדיש מחשבה לא רק לשאלה 'כיצד' להציג תכנים מסוימים, אלא גם 'אם' להציגם, 'היכן' ו'כמה'".

בסיכום קובעת ד"ר מהלר, כי המחקר חשף את ספרי הלימוד במערכת החינוך בישראל כרוויים בסטראוטיפים מיניים, המתייחסים בצורה מובהקת לגברים ונשים בחברה, תוך התעלמות מן המציאות. עיוות זה, היא גורסת, עלול לתרום לקיבעון של נורמות חברתיות המפלות לרעה את האשה ומביאות לקיפוחה בתחומי החיים השונים.

ד"ר מהלר מגלגלת את הכדור לפתחו של משרד החינוך והתרבות. לדעתה אסור להסתפק בפרסום המלצות חסרות שיניים בנושא שיוויון בין המינים או בפיקוח רק על ספרי לימוד היוצאים לאור מטעמו, אלא לאכוף את ההמלצות הללו גם על השוק החופשי. היא קוראת ליידע את המורים בדבר המסרים הגלויים והסמויים שבספרי הלימוד ולתת בידיהם את הכלים להתמודד עם מסרים חברתיים העומדים בסתירה למטרות החינוך ולמטרותיה של חברה נאורה.

מאחר שמעורבות רבה יותר של נשים בחיבור הספרים השפיעה לטובה על צמצום הפער באותם ספרים בין נשים לגברים, סבורה ד"ר צופיה מהלר, כי מעורבות רבה יותר של נשים בצמרת משרד החינוך והתרבות עשויה להביא לשינוי של ממש במצב. ■

אפיפיור שחור ברומא

לאחר היחלשות מעמדה בעולם המערבי, מנסה עתה הכנסייה לכבוש את אפריקה ואמריקה הלטינית. ביטוי לכך ניתן היה למצוא בטקסי הפתיחה והסיום של הסינוד שהוקדש ליבשת האפריקאית, כשנקישות תופי הטם־טם והקסילופונים הידהדו בקפלה הסיסטינית

אורי ע. כהן, רומא

לפני 13 שנה, בעת שיצא האפיפיור לסיבוב ב"קופה" של הוואתיקן בכיכר סן פייטרו, ירה בו התורכי עלי אגאג' מטווח קצר וכמעט גרם למותו. בימים אלה שב שוהה האפיפיור בבית־חולים ברומא, מחלים משבר באגן בעקבות החלקה באמבטיה. "רק זה היה חסר לשנת המשפחה", העיר האפיפיור.

ואכן, נדמה שהעולם זומם להרוס לו את השנה הזאת. מאז תחילת השנה מצא עצמו האפיפיור מתנגש חזיתית עם כמה מהמימסדים החשובים בעולם בנושא תכנון המשפחה: תחילה עם האיחוד האירופי, שהחליט להכיר בנישואים חד־מיניים ומזה כמה חודשים עם האו"ם. תכנון המשפחה הוא הנושא שלו מוקדשת הוועידה העולמית שתיערך בקאהיר בספטמבר. כבר ב־1988 כתב האפיפיור: "לא ניתן להתעלם מקיומה של בעיה דמוגרפית, במיוחד בחצי הכדור הדרומי, גם האו"ם אינו מתעלם מהבעיה". אבל הפתרונות שהוא מציע לא מקובלים על הכנסייה. בוועידה ידונו, בין השאר, על אמצעי מניעה, "כחלק מחינוך כולל לאיכות חיים" וב"זכות ההפלה". שני עניינים אלה הם התגלמות הרשע בעיני האפיפיור. הוא ניסה לשווא לשכנע את הנשיא ביל קלינטון בשיחת טלפון ביום ראשון שעבר בעמדתו וכן את את נשיאת הארגון לתכנון המשפחה נפיס סדיק, במפגש שנערך ביניהם בוואתיקן ב־8 במארס השנה.

מאז "המכתב אל המשפחות" ב־22 בפברואר השנה, לא החמיץ האפיפיור את ההזדמנות לצאת נגד האו"ם ותוכניתו "להביס את הרעב על־ידי רצח החיים". הוא התבטא בחריפות רבה בעניין בעת נאום הברכה שלו לכבוד חג הפסחא, המועבר בשידור ישיר לרוב הארצות הנוצריות בעולם ובמכתב אל ראשי 180 מדינות המשתתפות בוועידת האו"ם. לעת עתה התמיכה היחידה שלה זכה היא מכמה מדינות קתוליות באמריקה הלטינית. לכן, הוא החליט לנאום על הנושא בפני עצרת האו"ם באוקטובר הקרוב.

העובדות הדמוגרפיות ברורות למדי: אוכלוסיית העולם עומדת עתה על כ־5 מיליארד בני־אדם. בשנת 2000, אם יישמר קצב גידול האוכלוסייה הנוכחי, תמנה אוכלוסיית העולם 6.2 מיליארד, ובשנת 2050 כ־10 מיליארד בני־אדם – מספר מדאיג ביותר, שספק אם ניתן יהיה להאכיל, שלא לדבר על העסקה ושיכון. המטרה של האו"ם היא לייצב את אוכלוסיית העולם על 7.2 מיליארד בשנת 2050. התוכנית של האו"ם עוסקת בעיקר באמצעים חינוכיים, שיופנו לנשים. התוכניות מתייחסות גם לנושא ההפלות, כשהמטרה המוצהרת היא להפוך אותן ל"בטוחות וחוקיות ונדירות".

אם העולם המערבי, מעוזה הנחלש של הקתוליות, ממרר את חיי הכנסייה, הרי שמעט נחמה יכולה היתה למצוא בסינוד האפריקאי שנערך מזה כחודש בוואתיקן ושנחתם ביום ראשון שעבר בישיבה ראשונה בהיסטוריה של אדם שחור על כס האפיפיור. הוכתר המאושר, הקרדינל הניגרי פרנסיס אריזה, קיבל מינוי זמני מן האפיפיור וניהל את המיסה שחתמה את הסינוד. הכינוס הזה היה ראשון מסוגו גם בכך שעסק ביבשת ספציפית. לאחר היחלשות מעמדה בעולם המערבי, מנסה עתה הכנסייה לכבוש את אפריקה ואמריקה הלטינית. ביטוי לכך ניתן היה למצוא בטקסי הפתיחה והסיום של הסינוד, כשנקישות תופי הטם־טם והקסילופונים הידהדו בקפלה הסיסטינית. הטקסים גם לוו בהופעות של רקדנים לבושים בבגדים צבעוניים, שנשאו סלסלות עם פירות טרופיים.

האפיפיור יוחנן פאולוס השני. תוקף את תוכנית האו"ם "להכניע את הרעב על־ידי רצח החיים". צילום: אי. פי

במשך החודש שבו שהו כוהני הדת האפריקאים בוואתיקן הם דנו בבעיות הכנסייה באפריקה והחליטו לשלב בין התרבות של היבשת השחורה לכנסייה הקתולית. "היראה שרוכשים המאמינים לאבות אינה סותרת את האמונה באלוהים והבנה", נכתב באחד מסעיפי ההחלטה. בעתיד אמור האפיפיור גם לבקר ביבשת.

ממש בעיצומו של הסינוד האפריקאי חגג האפיפיור במיסה חגיגית את הקפלה הסיסטינית, שבה נחשף החלק האחרון של יצירתו של מיכלאנג'לו – יום הדין. בקפלה מתכנסים מדי כמה שנים הקרדינלים כדי לבחור אפיפיור חדש. "לפני יותר מ־15 שנה", סיפר האפיפיור במיסה, "ניגש אלי חברי הטוב, הקרדינל הבכיר של פולין, וביקש ממני לקבל את המינוי. באותן בחירות, אחד מהמועמדים היה האפריקאי גנטין. הכנסייה הקתולית של השנים ההן לא היתה מוכנה עדיין לאפיפיור אפריקאי, אך ביצעה תפנית מהפכנית כשבחרה בווייטילה הפולני לתפקיד".

רבים מבין שומעיו תהו, בוודאי, האם הכנסייה מוכנה לתפנית הבאה. ■

דבר אחר

המוסף הסאטירי של "דבר" • גליון 538 • 20 במאי 1994 • י' בסיון תשנ"ד • מוקדש ליעקב שמאי שעכשיו ברור לכל, שאם לא היו מצותתים לו, היה זוכה בקלון בבחירות להסתדרות

פועלי כל העולם: למה לא קרבו את הגימלאים

סקר "אגם חקירות" מיוחד ל"מעריב":

11.6% מבעלי מכשירי הפלאפון העובדים ב"ידיעות אחרונות" מעדיפים לקרוא "מעריב"

סקר "אגם חקירות" מיוחד ל"ידיעות":

11.6% מבעלי הפלאפון ב"ידיעות" שקראו "מעריב", היו בטוחים שהם קוראים "ידיעות"

[redacted]

פרשנות צבאית

שיחת השבוע עם הפרשן הצבאי של "דבר אחר"

דבר־אחר: איך ייראה שדה הקרב העתידי?

פרשן: במלחמה הבאה יצטרך צה"ל לגרור חיילים סורים ממקום למקום.

שאלה: לפי מה אתה קובע את זה?

תשובה: לפי האימונים שצה"ל עושה.

דובר המתנחלים: "נשבענו לאכול ואכול, לא לחדול, לגדול, בלי להפסיק, שיראו את הבטן למרחקים, עד קצווי עולם, עד קצה הגלות, שיראו, שיידעו, שאי אפשר להזיז מתנחל ככה סתם בקלות."

ראיון עם שר בכיר

דבר־אחר: אדוני השר, מה דעתך על דו"ח מבקרת המדינה?

שר בכיר: אין לזה חשיבות. התפקיד שלה זה לבקר ולא להגיד דברים טובים. אז ניתן לכלבים לנבוח והעיקר שהשיירה תעבור.

ד. א.: אז אדוני לא מוכן להגיב על הדו"ח?

ש. ב.: לאו חבל על הזמן. כעת עת לעשות. אולי מאוחר יותר.

ד. א.: מתי מאוחר יותר?

ש. ב.: עוד מעט כשהליכוד יהיה בשלטון.

השרים בן־אליעזר וחריש לא החליטו עדיין איזה עונש לפסוק לגברת בן־פורת ויתכן שהם יחכו כדי לראות איזה עונש יטיל יפת על השופטת מרים נאור.

לקחים בעקבות הדו"ח

5 שרים שיקבלו התקף לב לאחר שיקראו את דו"ח מבקרת המדינה, יועברו לבית החולים קפלן.

קונצנזוס

צבע הכסף

פרשת האזנות הסתר מסתעפת ומסתבכת, וראוי שהמשטרה תמצא כבר את האשמים ותעמידם לדין. כיוון שהמשטרה מתקשה בכך, מוכנה מערכת "דבר־אחר" לתת לה טיפ: כל מה שצריך לעשות הוא לבדוק אם התמורה על ההאזנות שולמה ב"כסף מעריב" או ב"כסף ידיעות", ויפה שעה אחת קודם.

העורך

המערכת: שלמה ניצן, יאיר גרבוז, דני קרמן, אביב אלחסיד, תומר קרמן, אורי קרמן, אליהו שרייבר (חתולי), טל לזר, אלון מיישראל סאן, תרזה איזנברג ואבנר כץ – אלא מה.

סדר־צילום: דני דקר.

[redacted]

אלף | בית

א: תגיד, למה המתנחלים נכנסים חמושים לבית הכנסת ביריחו?
ב: לזכרו של ברוך גולדשטיין.

חברת "אגם חקירות" מודה בטעות:

צותתנו בשוגג לקוקו של אורה נמיר, כי חשבנו שזה הקוקו של מבקרת המדינה, הגברת מרים בן־פורת

אלף | בית

א: תגיד, למה לא צותתו ל"דבר"?
ב: לא מצאו אף אחד שמוכן להקשיב.

אלף | בית

א: תם עידן האידיאולוגיה.
ב: אבל אפשר להתנחם בזה שנמשך עידן הפשטות.

אלף | בית

א: תגיד, שמעת שרבין אומר שיש לו אמון מלא במזכ"ל "העבודה" ניסים זוהר?
ב: בטח שיש לו אמון מלא. עם פחות מזה זוהר בשום אופן לא ילך.

אלף | בית

א: למה המתנחלים נכנסים חמושים לבית הכנסת ביריחו?
ב: מיראת השם.

פרשנים:

לפני ↑

אחרי ↓

לעומת רבין היגע והתשוש שראינו בתכנית יום העצמאות של דן שילון, נגלה אלינו בתכנית ערב שבועות של דן שילון רבין אחר, עירני יותר, ספונטאני, ובמצב רוח טוב.

[redacted]

אמו של המלך חוסיין הורישה לו משלחת ניחומים מישראל

אל על מודיעה על שרות טרום טיסה חדש:

רק באל על אתה יכול לשלוח את הרגליים שלך יום קודם, יחד עם המזוודות, ולהתחרדות בנוחות במושב שלך.

משרד החוץ הרוסי: יש לנו כל כך הרבה הברפלדים משלנו, שאם תשלחו את הברפלד בתור השגריר שלכם לרוסיה, זה ייראה כאילו אנחנו החזרנו את השגריר שלנו

אזרחי ארה"ב ישלמו את מחיר השלום. חמישים ואחת המדינות תתחלקנה בנטל

21 מדינות ישלמו חמישה מיליארד דולאר לישראל בעד החזרת הגולן לסוריה, ו־30 מדינות ישלמו עשרה מיליארד לסוריה בעד קבלת הגולן מישראל.

ברגע האחרון

פרס: העובדה שעוד לא הצעתי להברפלד להיות שגריר בעזה זוהי ההוכחה הכי טובה שכאן לא מדובר במדינה.

רופא המשפחה:

שאלה: אני מאוד אוהב לקיים יחסי מין בבוקר. ושאלתי היא: ממה אני סובל.

תשובה: משפיכה מוקדמת.

יו"ר הפדרציה הספרדית הגיש מחאה חריפה לשרת התקשורת על אפלייה לרעה. "למרות שהציבור הספרדי הוא יותר מחמישים אחוז מהאוכלוסיה, בכל הרשימה הארוכה של האנשים החשובים שהאזינו להם יש בקושי חמישה אחוז מעדות המזרח."

אלף בית

א: אמא, כבר מותר לכתוב על חיים הברפלד?

ב: כן, אבל על ארטור ישראלוביץ עוד אסור.

שני קוראי "דבר" נפצעו בתאונה

מומחים לסטטיסטיקה: פעם בעשרים שנה קורית תאונה שכזאת

רק אצלנו!
מי שמזמין יותר ממאתיים ציתותים מקבל ציתות חינם לעצמו

מסביב לעולם ב...ונקה

שלום קוראות, "זה יפה, זה אני". (סיפור זה שוודי)

[illegible]

טורישי

אליהו שרייבר (תתולי)

היום כבר ברור לכל דיכפין מה שהיה נהיר לכל אחד גם תמול־שלשום, ורק מחר מחרתיים יהפוך לנחלת הכלל: יש ויש נספח סודי בהסכם בינינו לבין אש"ף, והוא היה והוא הווה והוא יהיה לתפארת. אולם – ודבר זה אינו ידוע אלא למתי מעט – נספח סודי זה נחתם אך ורק על מנת ששני הצדדים כאחד, כל צד במקום ובזמן הנראים לו, יוכלו להכחיש את דבר קיומו, ובה בעת לומר את האמת, שכן סעיף מספר אחד בנספח הסודי קובע: שני הצדדים יכחישו נמרצות דבר קיום הנספח ויטענו להד"ם, ובמקרה של חילוקי דעות יפסוק יוסי שריד כבורר יחיד המקובל במידה שווה על שני הצדדים כגורם נטול משוא פנים, המתחייב מראש לתמוך בכל הכחשה ולהכחיש כל תמיכה.

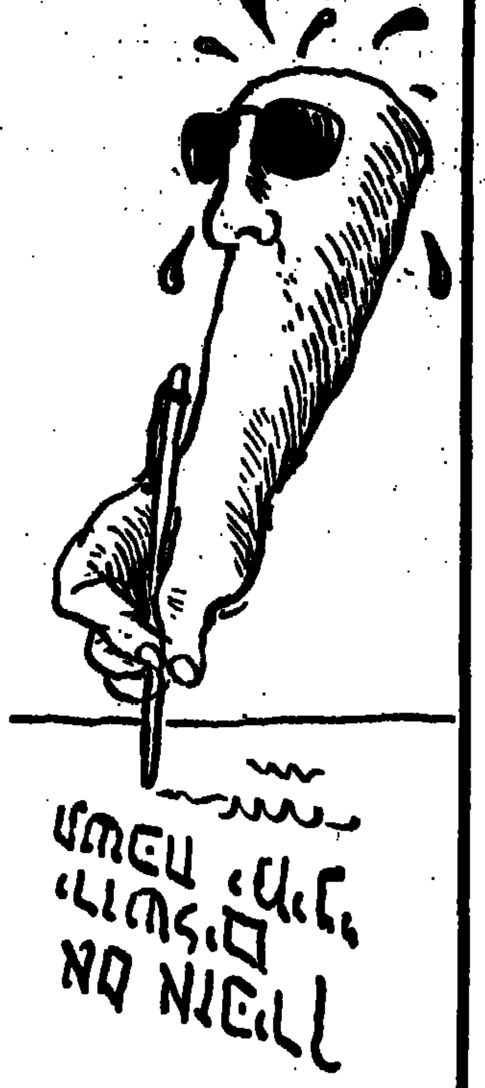

[illegible]

כאנו על החתום

עתון "דבר" ומזכל מפלגת העבודה, ניסים זווילי, הם המרוויחים הגדולים של מערכת הבחירות להסתדרות

בעבר הלא כל כך רחוק היה הכישלון יתום. מיד כשהיוודעו תוצאות הבחירות היו המפסידים עושים הכל, כולל ובעיקר לשקר, כדי למלט את מפלגתם מאחריות לכישלון. היום אין יותר כישלונות יתומים; נהפוך הוא. אבות רבים לכישלון וכל האבות נביאים הם. יען כי אמינותם של מנהיגים, כמו למשל מנהיגי מפלגת העבודה, מחייבת אותם לדבוק באמת, אם גם לא בזמן אמת, ולספר לציבור כי ההפתעה היתה ידועה מראש וכי החלום נלקח בחשבון וכי עוד לפני שרעדה האדמה הם, המנהיגים, כבר רעדו והרעידו את עמיתיהם, וכי חשו בכאב הרבה לפני שהונחתה הסנוקרת, וכי מירגם הטלוויזיה רק אישר להם את תוצאות האמת שהיו ידועות להם זה ימים רבים. מאז המחדל המפורסם ההוא, מוכן כל מנהיג ישראלי להיות אחראי על כל כישלון, לרבות אסונות של ממש, בתנאי שלא ייאמר, שאלה באו עליו בהפתעה.

זאת עליכם לדעת, קוראים נבונים: היום, בעידן הפריימריז, הבחירות הכמעט אישיות והדמוקרטיזציה המשוכללת והכמעט מוחלטת שהונהגה בכל המפלגות – היום אין המנהיגים מעזים יותר לשקר לבוחריהם למען המפלגה. להיפך, הם למדו להגיד רק את האמת למען המפלגה, גם אם האמת כואבת וגם אם היא מזיקה ומאכזבת. לשקר הם משקרים רק למען עצמם ולמען סיכויי בחירתם בעתיד ולמען קידומם, או, לחילופין, מניעת הרעה במצבם. השקר איננו חס וחלילה מטרה אלא אמצעי המשמש את המנהיג בשעת חירום, כדי שגם אם מצבו רע מאוד, יהיה מצב יריבו קצת יותר גרוע.

אמרנו בכותרת כי ניסים זווילי ו"דבר" הם המנצחים הגדולים של הבחירות להסתדרות. נפתח במזכ"ל העבודה זווילי, מנצח מספר 1.

כאשר נבחר ניסים זווילי לתפקידו כמזכ"ל "העבודה", אמר בנאום ההכתרה הנרגש שלו כדברים האלה: "תפקידי ללכד את השורות, לבטל את המחנות ולהעמיד מפלגה מאוחדת." חודשים רבים עברו מאז נבחר ניסים זווילי לתפקידו ולא נזדמנה לידיו האפשרות, שלא לומר הזכות, שלא להוסיף: אפילו לא החובה, ללכד את השורות או לבטל את המחנות או לפחות להעמיד מפלגה מאוחדת או מינימום לפשר בין מנהיגים ניצים. כאשר ראה ניסים זווילי כי מסיבות אובייקטיביות שהזמן גרמן הוא אינו מצליח לקיים את הבטחתו לקהל בוחריו, כבר רצה, במר לו, להסיק מסקנות אישיות ולהתפטר כמתבקש מהמצב אליו נקלע. הוא אפילו ניסח טיוטה ראשונה של מכתב ההתפטרות אותו עמד להגיש, לאחר תיקונים, לראש הממשלה. תוכנו של המכתב היה בערך כזה:

"חברי המפלגה! אני מבקש מכם לשחררני מתפקיד מזכ"ל המפלגה. כזכור לכם, חברים יקרים, הרי ביום היבחרי לתפקיד זה הבטחתי לכם ללכד את השורות, לבטל את המחנות ולהעמיד מפלגה מאוחדת. עם כל רצוני הטוב וחרף מאמצי הרבים לא הצלחתי במשימה שאני עצמי העמדתי בפני. מאז חזרה מפלגת העבודה לשלטון ומאז ששופרו לבלי הכר היחסים בין שמעון פרס לבין יצחק רבין ומאז התקדמות בתהליך השלום, לא מצאתי שורות ללכד ולא מחנות לבטל. אשר על כן אני מוצא את עצמי מיותר לחלוטין מול כל האחדות המופלאה וההרמונית הזו. אני מודה לכולכם על האמון שנתתם בי ומצטער על שאיכזבתי אתכם. בתודה ובברכה ניסים זווילי".

בעודו מסגנן טיוטות נוספות אמיתיות וכנות עוד יותר, בעודו טורח על הנוסח הסופי של מכתב ההתפטרות שלו, נפלה לידיו הזדמנות גדולה, מותר בהחלט לומר: הזדמנות היסטורית, למלא את כל הבטחותיו ככתבן וכלשונן, וכמו שאומרים היום, גם להישאר מזכ"ל וגם לצאת בגדול.

האמת היא שהזדמנויות גדולות אינן קורות, הן נגרמות. ואכן כשראה זווילי שרמון עומד להגיש חוק בריאות ממלכתי וכאשר הבין שלחוק זה יש תמיכה רבה מאוד בציבור וכאשר היה משוכנע ולחלוטין שחיים רמון עצמו נחוץ בכוונתו להעביר את החוק ומוכן ללכת רחוק לשם כך, או אז הבין זווילי שכאן המקום וזו השעה ליצור קונפליקט של ממש במפלגת העבודה, קונפליקט שיוביל לקרע וקרע שיוביל לפילוג המפלגה שתוביל לליכוד השורות ולביטול המחנות ולאיחוד המפלגה ולשיקומה ולחיזוק מעמדו של ניסים זווילי כמזכ"ל המפלגה המאוחדת והמרוענת.

ואכן מטרה כזו נעלה לא צריכה אפילו לקדש את האמצעים, הם מתקדשים מעצמם. הכל פעל על פי התוכנית הסודית, שלצורך אמינותה הקריב זווילי אפילו את יחסיו האישיים עם חיים רמון. כל זאת הוא עשה מתוך ידיעה, כי ככל שהקרע יהיה ברור וגדול יותר, כך תהיה מרשימה משימת האיחוד.

בימים אלו ממש, ויחד איתו אפילו שבריקות אלו, מגיעה תוכניתו של המזכ"ל החכם לשיאה ומפלגה היא קרובה מאוד לקו הסיום שלה. על פי תוכניתו, וכמו שאכן קורה במציאות, צריכים כמה משרי ממשלת העבודה לבקש ואפילו להפציר בניסים זווילי שיקח על עצמו אחריות לכישלון של הברפלד בכלל ושל הברפלד בפרט. מתוך צניעות עמוקה וענווה גולמת יסרב זווילי לקחת על עצמו אחריות, אך בגבור עליו הלחצים והתחנונים והאיומים, ירים ידיים בהכנעה, יפשוט צווארו לעריפה ויודה בקול נשבר: "אכן אני אחראי לכשלון מפלגת העבודה וחיים הברפלד מועמדה, בבחירות להסתדרות." ואז, כשכולם יחכו נוטפי ריר וצמאי דם לראות את הראש הניתז וחרם הניגר, יעלה חיוך של ניצחון על פניו המיוסרים תמיד של המזכ"ל השקט והכמעט מורת, ושוב יונפו ידיו אל על – אך הפעם לא בהכנעה אלא בתנועת ניצחון, ובקול בוטח שלא אברה לו צניעותו יכריז "רבותי חברים ויריבים: מי שאחראי על כשלונו של הברפלד אחראי ממילא גם להצלחתו של חיים רמון והאיש ההוא זה אני. אשר על כן אני מתפטר מתפקידי בגלל הכשלון של הברפלד, אבל חוזר בי מיד בגלל ההצלחה של רמון. וכעת אני שקט, כי סוף סוף מלאתי את הבטחתי הישנה והצלחתי לאחד את המפלגה המפולגת ולהצעידה לנצחון גדול, בכה שלמרות צניעותי הבלתי מוטלת בספק, הרשו לי רגע אחד של גאווה אמיתית, כי כמו שנאמר: לכשלון אבות רבים אך הניצחון הוא יתום, ואני, כרגע, יכול להגיד על עצמי: אשרי, יתום אני".

כמו שאמרנו, לא רק ניסים זווילי ניצח במערכה הקשה והמתישה הזו, גם עיתון "דבר" זכה מן הבחירות ובגדול. כידוע "דבר" איננו עיתון עשיר במיוחד וגם תפוצתו אינה גדולה כמו זו של עיתוני הערב למשל. יריביו מונים עובדות אלה לגנותו ואילו תומכיו טוענים ש"דבר" הוא עיתון ייחודי, רציני ובלתי מתפשר, לא צהוב ולא פופוליסטי, ועל כן, כמו שנאמר, יותר משתמך "דבר" בהברפלד תמך הברפלד ב"דבר" וההיפך. עיתון כ"דבר", שאיננו שואף לפופולאריות בכל מחיר, איננו רואה את עצמו מחוייב להתייצב דווקא לצד האיש הנכון בזמן הנכון. להיפך, רק עיתון כזה יכול להרשות לעצמו להתייצב באומץ, כאיש אחד, לצד האיש הלא נכון בזמן הלא נכון ולהיפך.

אל תטעו לחשוב שקברניטי "דבר" לא ידעו לאן נושבת הרוח. כמו כל המופתעים, גם הם ידעו שחיים רמון ינצח בבחירות להסתדרות. אך הם ידעו גם שמנצחים אף פעם לא מוחלים לחלשים שתמכו בהם, ואחרי נצחונם הם נוטים דווקא לקרב את החזקים שהתנגדו להם. מתוך מגמה זו מצטרף עיתון "דבר" לעצמו בתמיכה במזכ"ל ניסים זווילי, וימשיך ללכת בדרכו הייחודית ששמרה עליו עד היום. אמת נכון הדבר שחיים רמון דיבר על כך שהוא יסגור את "דבר", אך תמיכת העיתון בחיים הברפלד איפשרה לו, לרמון, לראות את ייחודו ויושרו העיתונאי של העיתון, ועל הייחוד הזה אפילו מנצחים אינם מוותרים.

עורכי "דבר"־אחרי" מלקקים. העורכים: "אנחנו כבר לא צריכים ללקק להברפלד ועדיין לא בטוחים שצריך ללקק לחיים רמון."

עברית: אהרן אמיר

קארלוס דה אוליביירה

ארבעה שירים

ילדות

חלומות
רמים כארזים
שחובה עלינו
לשאתם ממרחקים
על כתפינו
כדי למצא
בחרפו של זכרון
ראש זה
של להבה:
ניחוח,
עצי־הסקה
של מרה שחורה.

מפה

א

המשורר
(צייר־המפות?)
צופה
באיי כתיבה־תמה
שלו
המקיפים
ים
שמועדי־ים לו אין,
בקבוצת־איים
הנטולה
רוח,
צמיחה, חיה,
ונשימתו החמה
של קטה,

ב

תשב אגב כך
כי
אולי צפור־נוד
כלשהי
תגע
בכנף רוטטה
בבדידות
המפה
ושממת השוניות,
אם אפשר לעופף
על־פני צחיחות
כה רבה.

מכתב

יספרו לך
חרוזים
על דלתות היתנו
על הטחב
על קירות
זה החדר הריק
על הפרצופים הנמוגים
בראי
הרוסט
ובמטה הסתורה
החזה הנגול
שקראת לו
אהבה.

מזמור

החיים
הם העגב
הפתוס
בגאות העולם
וכאן נאמר
לידיעת החיים
כי שוא הוא
הצער
והיין
מועט.

השירים תורגמו מנוסח אנגלי של ויליאם ג'יי סמית, שהוא עצמו משורר נודע בארה"ב, מי שהיה יועץ לשירה בספריית־הקונגרס, שאף הוציא כרך של שירה מתורגמת מאיטלקית, צרפתית, ספרדית ופורטוגזית.

קארלוס דה אוליביירה (1921–1981) נולד בתבל אמאזון של ברזיל, גדל בפורטוגל בכפר, ובבגרותו עקר לליסבון הבירה. החל לפרסם שירים כ־1942.

מעבר מגישה "עובדתית" לגישה פסיכולוגית

מאת רובי שונברגר

פרויד: פרשת חיים לזמננו. ביוגרפיה מאת פיטר גיי. דביר, הוצאה לאור. מאנגלית: עדי גינצבורג־הירש. 682 עמ' (כולל הערות, מסה ביבליוגרפית, הערות ומפתח שמות ועניינים).

רבות נכתב על חייו ועל משנתו של זיגמונד פרויד, אך מעטים התמודדו באופן מקיף ומעמיק כל־כך עם הזיקה ביניהם. ההיסטוריון פיטר גיי לקח על עצמו משימה קשה ביותר. ראשית, כמויות החומר הכתוב שהשאיר פרויד אחריו, כתבים פסיכולוגיים ופסיכואנליטיים, כתבים טרום פסיכולוגיים, מכתבים לעמיתים, לחברים ולקרובי משפחה, מדהימים בהיקפם ובכמותם. בנוסף לכך, בתחילת שנות החמישים פורסמה לראשונה הביוגרפיה רחבת ההיקף של מי שהכיר את פרויד אישית, והיה אחד מתלמידיו והמקורבים לחוגו, ארנסט ג'ונס. ג'ונס לא הסתפק בתיאור חייו ועבודתו של פרויד, אלא הוסיף, על־פי הבנתו הפסיכואנליטית, פרשנויות אנליטיות לתיאור הביוגרפי (שהיקפו בערך כפול מזה של גיי). אולם, סביר לשער, כי ג'ונס לא יכול היה להיות חף לחלוטין מנטיות שאינן מתיישרות עם משימתו של הביוגרף, או האנליטיקאי. ניתן לשער, כי חלק מניסוחיו וניתוחיו חסו בצל השפעתו הכריזמטית של מורו. פיטר גיי, היסטוריון על־פי הדיסציפלינה ממנה בא, יכול היה אולי להעמיד עובדות היסטוריות וביוגרפיות באור בהיר יותר, זאת כמובן עם ההסתייגות לפיה ההיסטוריה, מתוך הגדרתה, הנה מעשה סיפורי בעיניים ולב שיילקו תמיד במידה של סובייקטיביות.

הביוגרפיה הנוכחית אינה מתחילה, כמו רבות אחרות, בהולדתו של גיבורה, או ברקע המשפחתי של הוריו, אלא ניגשת מיד לאופן בו לחומר הביוגרפי, לזכרונות ולחיים המוקדמים נודעת השפעה על עיצוב מחשבתו ודרך עבודתו המאוחרת יותר של פרויד. גיי, כמו ג'ונס, מנסה להתחקות באמצעות דיווח היסטורי וניתוח פסיכואנליטי אחר גיבושי המחשבה הגאונית, מקורות כוח העבודה הבלתי־רגילה ולא פחות מכך תהפוכות הגורל, שעיצבו לא מעט את דרכו המדעית והתרפיסטית של פרויד. גיי מתאר בפירוט רב את השתלשלות התפתחותו המדעית של פרויד. את ראשית דרכו עשה כרופא וחוקר אקדמי בעיקר במחקר המנגנונים המיניים של בעלי־חיים נמוכים ומערכות העצבים של בעלי־חיים אחרים. מאוחר יותר, בשל קשיי קידום במערכת האקדמית של שלהי המאה ה־19 בווינה ובשל שאיפתו להינשא לארוסתו מרתה ברנייס, הוא מסב את מקצועו לרופא מטפל אשר יכול להשתכר מעבודה פרטית. אולם, עניינו במערכות העצבים ובליקויי העצבים ממשיך להדריך את דרכו ותחת השפעת השתלמות שעבר אצל שארקו, הפסיכיאטר הצרפתי הנודע, ובשיתוף־פעולה עם ידידו הבכיר ממנו יוזף ברויאר, הוא מתחיל לעסוק במה שלימים יתפתח להיות דיסציפלינה טיפולית מגובשת – פסיכואנליזה.

גיי מיטיב לתאר את התחבטויותיו של פרויד בנושאים פרקטיים ותיאורטיים, את בדידותו האינטלקטואלית הרעיונית ואת התעקשותו בנושאים לא פופולריים לזמנו, כמו תיאוריות המיניות הילדית שלו. גיי הבחין גם והצביע על העובדה, כי פרויד היה זקוק לידיד קרוב, עימו יוכל לשוחח או להתכתב בנושאים המעסיקים את מוחו, ואולי היה לו צורך ביריב, אויב או שונא מוגדר, שיעורר וישחיז את מאמציו היצירתיים והאינטלקטואליים. בשלהי המאה ה־19, ידידו הקרוב של פרויד היה רופא אף־אוזן־גרון ברלינאי בשם וילהלם פליס. למרות שהיה נחות מפרויד במובנים מחשבתיים ויצירתיים רבים, פרויד היה זקוק לנוכחותו המאזינה והאוהדת כדי לאזור כוח ולהמשיך במחקריו בנושאים המהפכניים ביותר. חליפת המכתבים העניפה בין פרויד לפליס, המצוטטת הרבה בספרות המקצועית בקונטקסט של "למה התכוון המשורר", חושפת במישור הגלוי והסמוי את הסערה הנפשית והמתח היצירתי בהם פרויד היה נתון בזמן שערך את אחד הפרוייקטים החושפניים והקשים ביותר שלו, "האנליזה העצמית" מבעד לניתוח חלומותיו. חלקים מאנליזה עצמית זו התפרסמו בספרו "פשר החלומות", בו הוא חושף ומנתח כמה מחלומותיו, תוך תיאור התיאוריות החדשניות שלו על מיבנה הנפש, הלא־מודע והמנגנונים השפה שלהם. קשה מאוד לתאר ולהעריך את מידת החשיפה האומץ־הלב

זיגמונד פרויד

האינטלקטואליים להם פרויד נדרש בעבודתו זו. חבלי הנפש הגלויים והאפלים, הזכרונות אשר מחפים על מה שקשה, מעיק או מביך לזכור והסימפטום הנוירוטי המסתיר הצופן את הקוד לתוכן הבלתי־נסבל, הם בדיוק המכשלות עליהם פרויד נאלץ להתגבר במסעו אל הלא־מודע שלו. מבחינתו, החלום הינו "דרך המלך" אל עולם הלא־מודע והוא עושה בו דרך רבה, למרות שכיום יש המבקרים את עמקותו הסלקטיבית. פרויד שהיה מודע לביקורות אפשריות כאלה, העמיד את עצמו כקריסטין השוואתי למבקריה: "ינסה בא כל מי שימהר לבזוף בי על איפוק שכזה להיות בעצמו יותר גלוי ממני" (עמ' 10).

מאבקו של פרויד לקבלת הכרה מימסדית בפעלו תבע ממנו מאמצים רבים, כוחות נפש ומפחי נפש. על רקע החברה השמרנית הפסיכיאטריה שנשאה אופי תיאורי פנומנולוגי אך התקשתה להעניק טיפול של ממש, התיאוריות של פרויד נשמעו כאריניות צווחניות, הצועקות לתוך אוזניים לא קשובות את שהן פוחדות כל־כך לשמוע. התגובות להן זכו כתביו והרצאותיו מעידות על מידת האיום הטמון בהן לתפיסות המסורתיות. עם זאת, פרויד הצליח ליצור סביבו חבורה של "נאמנים", אשר התעניינו במשנתו, שאפו לדון בה, ללמוד אותה, לעסוק בה ולהפיצה. חלקים נרחבים בספרו של גיי עוסקים בהתרחשויות ה"פוליטיות" בתוך חבורה זו, שלימים גדלה והפכה בין־לאומית ועמוסה במוסדות מטפלים ומחנכים. גיי חודר לנפשו ומאבקת של מושא כתיבתו ומראה כיצד כתבים שונים, תיאורטיים וקליניים, נועדו לענות, או להתמודד עם חילוקי־דעות עקרוניים בינו לבין עמיתיו. כך למשל, פירסום המקרה של "דורה", אחד מחקרי המקרה המפורסמים שלו, נועד להוות חיזוק קליני מוטים לספרו "שלוש מסות על התיאוריה המינית".

לצד תיאור קורות חייו, גיי מדגיש את התלבטויותיו של פרויד בנושאים תיאורטיים, את תהפוכות החשיבה שלו בנושאים אלה ואת הייסורים הרבים בהם כתב לא מעט ממאמריו. עיסוקו של פרויד בניתוחים תיאורטיים שונים תבע ממנו מאמץ אינטלקטואלי ורגשי, אותו הוא מרבה לתאר במכתבים שכתב לידידיו. עוד בשנות הארבעים המוקדמות לחייו, כאשר עסק בכתיבת "פשר החלומות", הרגיש חסר כוח לעיתים, מותש מפאת הזיקנה וחסר יכולת לעבוד וליצור, אך לתוצאה נודעה לימים חשיבות שמעבר לקונטקסט של התיאוריה הפסיכואנליטית. פרויד מדמה תהליך מורכב ורב מאמץ זה כלידה המלווה בכאב רב. כאשר ראו מאמריו וכתביו אור, פרויד מתאר את תחושותיו במונחים של "דיכאון אחרי לידה". יחד עם זאת, הוא המשיך והיה פעיל אינטלקטואלית רוחנית ואירגונית עוד שנים רבות, כאשר הוא ממשיך לכתוב ולהיות פעיל בתנועה הפסיכואנליטית עד סוף ימיו, בגיל 83.

פיטר גיי עוסק בעקיפין, או אולי דווקא בכוונה, מתוך הכרת חילוקי־הדיעות לעומק, בנושאים פסיכואנליטיים השנויים במחלוקת עד ימינו. אין הוא עומד מן הצד כהיסטוריון אקדמי עקר ומתאר את הזרמים בשיווין־הנפש של חסר הדיעה. לגיי דיעה ברורה ומגובשת בנושאים כאלה והוא הולך בדרכו התיאורטית של פרויד בגיבושן.

נושא כזה הוא, למשל, המעבר של פרויד מן הגישה הבסיסית של "תיאוריית הפיתוי" ל"תיאוריה האדיפלית". השינוי שחל בתפיסתו של פרויד נבע בעיקר ממחשבה שהפכה פסיכולוגית יותר, כלומר לא חייבה מסובב פיתויי בכל מצב של נוירוזה, אלא יכולה היתה להבין פנטסיות אינצסטואליות. לא מדובר כאן רק על החלפה שולית של הסיבה להתפתחות הנוירוטית, אלא במעבר משמעותי מגישה שהינה "עובדתית" לכאורה, לגישה שהינה פסיכולוגית במהותה. נושא זה שימש ויכוח עקרוני לאורך השנים בתוך התנועה הפסיכואנליטית, אך היווה גם דלק לבעירה הביקורתית מחוצה לה. לפני מספר שנים, עוד נדרש לנושא זה ג'. מ. מאסון, שעשה בו שימוש כדי לנגח את כל שיטות הטיפול הפסיכותרפיטיות, בטענה, כי אין הן קשובות באמת לסיפורו המחריד של המטופל (הנושא אופי אינצסטואלי או התעללותי פעמים רבות). הוא אף הרחיק לכת וטען, כי בגלל שפרויד לקה בהקשבתו (עובדה אותה הוא מבסס, בין השאר, על המעבר ל"תיאוריית הפיתוי") הרי כל הדיסציפלינה אותה הנה פגומה בשל אותו חטא קדמון. לדעתו של גיי, הויכוח הוא למעשה אנכרוניזם מגוחך. המעבר של פרויד מ"תיאוריית הפיתוי" ל"תיאוריה האדיפלית" נבע משני גורמים עיקריים, הוא הבין, כי לא כל תיאור של מטופל חייב להיות התרשמות קונקרטית ליטראלית בעברו, אלא יכול להיות גם זיכרון שעוצב מאוחר יותר באמצעי הפנטסיה והחיפוי הנפשיים. הגורם השני, הינו המחקר האינטרוספקטיבי שעשה במסגרת האנליזה העצמית שלו, בו הוא גילה, כי גם לו יש משאלות הנושאות אופי אדיפלי. המודיפיקציה אותה עשה פרויד בתפישותיו היוותה חלק מהליכו התיאורטי שלו לפסיכולוגיות יותר ורפואיות־פיסיולוגיות עובדתיות פחות. אך למרות משכנעותו של גיי, הנושא עדיין עומד ואולי צריך לעמוד בבקורת מבחוץ לעירנות המקצועית ולהקשבה למטופל.

קשה מאוד לסקור במתומצת את היריעה הרחבה של עבודתו של פרויד ואפילו את הביוגרפיה המעמיקה והמפורטת של גיי. הקריאה בספר זה מעניקה חוויה מיוחדת לכל אוהבי הביוגרפיה, המוצאים הנאה בהצצה חטופה בחייו של אדם פורה ויצירתי. אך מעבר לכך, הקורא המתעניין בפסיכולוגיה ובפסיכותרפיה הנושאת גוון אנליטי ימצא כאן תיאור חי ועמקני בהתפתחות החשיבה המתחדשת. זוהי דרך נפלאה ומהנה להתוודע ולהבין אופני חשיבה, שהפכו במהלך השנים לברורים מאליהם, חלק מן הנכסים של התרבות. ישנם כיום בעלי מקצוע, או אסכולות פסיכותרפיטיות, הגורסים כי פרויד התיישן, כי רעיונותיו היו טובות כבראה לתקופתו הצבועה בשמרנות הויקטוריאנית וכי אנו מיטיבים יותר לראות את האדם ממנו. ספרו של גיי הוא הזדמנות מצויינת לבדיקת גירסה זו. הקורא הבלתי־משוחד ימצא, כי חלק ניכר מן התיאוריות המאוחרות יותר שאבו מפרויד את עיקרן ולפעמים אף רידדו את רמת עמקותו. ייתכן, כי במובנים מסויימים אנו מרחיקים היום ראות יותר מפרויד, אך כמעט בכל מובן אפשרי אנו משולים למעין גמדים המזדקפים על בהונותיהם, עומדים על כתפיו של הענק. הספר הנוכחי מדגים ומדגיש זאת בצורה נפלאה. התרגום קריא והקריאה שוטפת ומהנה.

עם בוא הזיכרון

נתן רועי

הפילוסוף היווני הקדום זנון לא כתב בוודאי את הפרדוקס הבא: אנשים קשישים, סנילים, שעברו כברת דרך בחייהם, הם הזוכרים הגדולים והמקצועיים ביותר. אולי בגלל היותם בעלי אחריות למורשת שתיוותר בידי הדור הבא, אולי בגלל רצונם האגואיסטי להירשם בספרי ההיסטוריה, ואולי בגלל המחשבה שזכרונות נועדו ליום המחר, הם זוכרים וכותבים. כתביהם עוסקים בעתיד ורק באקראי הם עוסקים ביום האתמול.

מאחר שרבותינו לימדונו, כי כל טקסט ראוי להפוך בו, להטיל ספק באמיתותו, ולבחנו, אנו נוטלים בהדרת קודש כל כתב־יד, זיכרון תיעודי, ובודקים אותו. כך עשינו, כשנתקלנו כמה ספרים שזה אך יצאו לאור, והם בבחינת המעט שמחזיק את המרובה, ועניינם זכרונות אישיים של אנשים מבוגרים, אודות פעלם האישי במהלך ההיסטוריה הקיבוצית שלנו.

בהוצאת "אורטל" הופיע זה מכבר ספרו של המרגל דוד רובוביץ, שהועסק כמנהל מדור במטה הכללי של הצבא הבריטי במלון "המלך דוד" בירושלים, עד לעזיבת הבריטים את הארץ, ושירת את כל ארגוני המחתרת – ההגנה, האצ"ל, הלח"י. במבוא הוא מבהיר, כי את הזכרונות כתב בזמן ההוה, כחמישים שנה לאחר האירועים עצמם. זאת בהסתמך על זכרונו ועל מיסמכים סודיים שהשיג, בעצם ימים אלה, בארכיונים בריטיים. רובוביץ רואיין כמה פעמים בעיתונות על פעלו כ"הפרפרת" במטה הבריטי, ועל האירועים שהיה עד להם. בין היתר, רואיין על ההודעה שנמסרה על־ידי אנשי אצ"ל 30 דקות לפני שהמלון פוצץ. בספרו הוא שב ומספר על כך על פני ארבעה עמודים שאינם מחדשים רבות. שמענו על כך בתוכניתו של דודו דיין "עושים מדינה" בגלי צה"ל, ראינו את ישראל לוי ז"ל – מפקד הפעולה של האצ"ל במלון המלך דוד בסדרת הטלוויזיה של יגאל לוסין, "עמוד אש", ואך מעט חידש לנו רובוביץ בספרו החדש אם בכלל.

ספר שונה לגמרי, שעוסק באותה תקופה, הוא הספר "עולי הסרטיפיקטים", בעריכת סיני לייכטר וחיים מיליקוב, שיצא לאור בתשנ"ג בהוצאת הספרים על שם י"ל מגנס באוניברסיטה העברית בירושלים. הספר מבוסס על כינוס מיוחד במינו שנערך בקיץ תשמ"ט (1989) ובו השתתפו עולים שעלו לישראל המנדטורית ברשות עלייה (סרטיפיקט) שהוענקה להם מטעמה של האוניברסיטה. בין העולים הללו נמצאים כאלה שאילו היו נשארים באירופה לא היו נשארים בחיים ונשלחים למחנות ההשמדה. המסע של העולים הללו לאוניברסיטה העברית בירושלים בשנות השלושים היא סאגה מרתקת. בין העולים, ניתן למצוא כאלה שהפכו לשמות ידועים ביישוב שלאחר קום המדינה כמו נשיאת ויצ"ו העולמית – רעיה יגלום, שר המשפטים לשעבר – חיים צדוק, ורבים אחרים. הספר הוא זיכרון ליום המחר, קלסיקה של עדות, שתשמש בעתיד חוקרים רבים שיחקרו את תולדות ההיסטוריה של החינוך בישראל, תולדות האוניברסיטה העברית. זהו ספר מקורי, שיכול לשמש דוגמה לספר זכרונות ותיעוד בעל ערך מדעי.

בהוצאה פרטית, ללא שם, יצא בשנת 1993 ספר בשם "פלוגת הפלמ"ח באיטליה". על ערש הולדתו של ספר זכרונות זה עמדו אריה אמיר, משה ועידי וצבי פריזנט – פלמ"חניקים. הספר עוסק במפגש בין יוצאי המחנות לבין בני ארץ־ישראל, ששוגרו לאירופה על־ידי הבריגדה. המפגש הזה הוליד את פלוגת הפלמ"ח באיטליה, שפעלה בשנים 1946־1947 באירופה, נוכר, כשולי הסיפורים על הפלמ"ח. פלוגה זו שהושבעה על־ידי "יגאל", הוא – הוא יגאל אלון המנוח, הרשות הבעיקצת על יוצאי הפלמ"ח, היתה אמורה להיות "מודל" לפלוגות נוספות שיוקמו בכל אירופה, ולא הוקמו לבסוף. הפלמ"ח, הכוח המגוייס של ארגון "ההגנה", פעל על אדמת אירופה וספר זה יכול לשמש את החוקרים בתחום תולדות כוח המגן באירופה. הספר נושא 110 עמ' והוא מכיל תעודות וצילומים.

ספרו של משה "מוסקה" שטיין, קריין "קול ציון הלוחמת" – תחנת הרדיו של אצ"ל, מביא את סיפורו של הארגון היריב – הארגון הצבאי הלאומי, כפי שהוא משתקף דרך רשמיו של קריין רדיו מחתרתי. הספר יצא לאור בהוצאת ברית חיילי הארגון הצבאי הלאומי וערכו אותו העיתונאים שלמה אוקון ויוסף כרוסט. הרדיו, יאמר בר־בירבך, מהלך קסם על שומעיו, ובמיוחד כשמדובר במורדים ובמהפכנים. מן הבחינה הזאת, היו כל תחנות הרדיו המחתרתיות אמצעי לדירבון הלוחמים. ראוי לקרוא בספרו המעולה של "מוסקה" שטיין על תולדותיה של תחנת הרדיו של האצ"ל, וזאת גם אם קראתם את ספרה של גאולה כהן, "יומנה של שדרנית", שיצא לאור לפני שנים רבות. הספר מביא שורה ארוכה של מיסמכים, תעודות, ועדויות יוצאות דופן, ואין כל ספק שאי־אפשר יהיה לכתוב עבודה סמינריונית על הרדיו המחתרתי מבלי להשתמש, בעתיד, בעדות זו.

ספרי זיכרון, צריך לסכם, נבחנים על־פי תרומתם לטרבבי ההיסטוריה שנכתבת, בעצם ימים אלה, וכל ספר חייב להיבחן על־פי אמת־מידה זו. ספר שמוסיף מידע הוא חיוני וזה שחוזר על הקיים הוא זניח.

תירגם: אהרן אמיר

נונו ז'ודיסה

שלושה שירים

מקלט

הוא תר לו מחסה מן החיים בעזובת הצל.
אחר־כך נגלה גילה המפקפק של האשה שהליטה פניה
והנה ברור כבבת.
הוא בקש מענה; ואפלו מה שהיה בו ממש ויכול
להמציא לו נחומי־הזיות
לובש היה סבר דו־משמעי. אין הוא יודע דבר על עצמו,
זו היתה מסקנתו. אבל מה בכך? העקר הוא
לדעת את האחרים, אלה שאליהם יקשרונו
אהבה, שנאה, או סתם שויון־נפש – אלה אשר
נוכחותם מאששת בנו את עצמיותנו,
ומקנה לנו מעין קיום אשר לא נבקשנו.
ובכל־זאת, אם כך הוא הדבר, הזהר, מה בצע
בנעלם השמימי, חליפות התכלת והחשך
בזכרון הילדות, צלם של שלמות
שקטעו אותו שיר־צפרים, לרגע קט,
רק למען תעמק הדממה –
העקר: בקומו, אחרי־כן,
סגר את החלון. היקום התחיל להמאיס על עצמו...

קיץ

הוא מחכה לי, דבוק על זו האפלולית
העתיקה של סירות ומדרגות, נכון
להקיף את הפנה כהקף מישה:
איזה כח מוריד, אחרי־כן, את התמונות
שהמקרה משבץ וממהר לשנותן
בדמיונו של עיר: אוורי־קיר שוחקים
הזכרון במנהגים שעצבתם שיבה;
גגות מקמרים על כתפי־עבר תכך
ליתמים של שגעון נסתר. הוא מלוה
אותה נשמה הנערת ברחוב
לעבר הכפר, מגיד קול פסיעות
של צפור סהרורית; מרקלם חרישית
פסוקים עמומים שאין איש לומדם על־פה
לצלצלה של שעה חלומת פעמון;
הברות נמוכות כמצבות שהאור מתגבר
להן; ומשפטים המסתבכים בקינה הטרופה
של מחשבה מפסלת. משל
בעשב הצנוע שקצרהו רוח:
מצע של יש חולף, הכולל בנרתיקו
הכל, אפר ואש, בשקט זמני של חישה:
פלחן של מחוה פוזר־דעת בחם של אחר־צהרים.

מזמור

קבל את ממשות הרוח, הבלע בה.
אין כל חדש הנצב מול זו המתיחות ללא שם:
להגות ראשי־תבות של אהבה, לבוא בשיג־ושיח
בנחשולי האלהי.
טכס עצה עם החיות, נים־לא־נים מתאבל על האלפים,
מרגיש בברית המכבדה באפק;
אור וצל המרצפים מדרכת־הדמים שבידי המלאך
המתנה מסלולך של סופות.
התקדש לקראת אדמשים של גוף שנשכח
ערב החיים. הפנים העוברים רגע קט
בפגישה של אקראי ברחוב הדוהם אלה שפעם איתם –
בשכבר התבגרות של חוקר אבני־ליל
הכי תבין עכשו לערגת המלח שנרדם
בחם המפרשים? בחלומו, תמצה שפתיו את החלב
המעמעם של אריג־מפרשים הנוסע עם שחר כשר.

נונו ז'ודיסה (יליד 1949) ידוע בארצו כפרוזאיקן ומבקר ספרותי מעולה, אך מפורסם הוא בעיקר כמשורר. הוא מלמד באוניברסיטה החדשה של ליסבון.

על־פי נוסח אנגלי של אלקסיס לוויטין, שתרגומיו משירת ברזיל ופורטוגל הופיעו בלמעלה מ־100 כתבי־עת ואנתולוגיות.

ציפי שחרור

אני אוהב אותך עצבות

יֵשׁ לוֹ פְּצָעִים עֲמֻקִּים
בְּמָקוֹם בּוֹ לֹא אוּכַל לָגַעַת.
יֵשׁ לוֹ תְהוֹם לִפּוֹל
בְּתְהוֹמוֹת שֶׁלֹּא אוּכַל לָדַעַת
וְלֹא אֶבֶן נֶגֶף אַחַת
בּוֹלֶמֶת אֶת נְפִילָתוֹ.
וְהָעַצְבוּת
בִּרְפְרוּף הָעַפְעַף
בְּנִיעַ הַצַּוָּאר
בִּרְמִיזַת הַשַּׁרְווּל.
כְּמוֹ בְּמָתֵמָטִיקָה פְּשׁוּטָה
אִי אֶפְשָׁר
לִטְעוֹת בְּפִעְנוּחַ הַכְּאֵב.
לִפְעָמִים נִרְאֶה שֶׁהוּא
לוֹחֵשׁ בְּשְׁתִיקָה לָהּ,
אֲנִי אוֹהֵב אוֹתָךְ עַצְבוּת.

דב מאיר לב

החלום הציוני

רַעְיוֹן לֹא רַע
לְמַיֵּן לִקְלֹט וְלִבְחֹר
אֶת הַטּוֹבִים שֶׁבָּהֶם
וְאוֹתָם לַהֲרֹג

רָצוּי לִבְחֹר אֶת הַצְּעִירִים
שֶׁמּוֹתָם לֹא
יוֹרִיד מְנוּחָתֵנוּ.

עָדִיף אֶת הַמֻּכְשָׁרִים
שֶׁלֹּא
יִתְחָרוּ בְּבֵינוֹנִיּוּתֵנוּ

וּבִכְלָל רָצוּי לַהֲרֹג
כַּמָּה שֶׁיּוֹתֵר זְכָרִים
שֶׁנּוּכַל לָזוּן כַּמָּה
שֶׁיּוֹתֵר
וְשֶׁיּוֹתֵר עֲרוּוֹת יִהְיוּ
פְּנוּיוֹת לִכְבוֹשֵׁנוּ

וְאַל תִּדְאֲגוּ מֵתִים צְעִירִים
אֶת שִׁמְכֶם
נִשְׁכַּח בְּטֶרֶם נִזְכֹּר

וַחֲבֵרֵיכֶם שֶׁיִּחְיוּ
גַּם הֵם יִשְׁלְחוּ אֶת יַלְדֵיהֶם
לְמִיּוּן לִקְלִיטָה וְלִשְׁאוֹל.

★

הַדְּמָעוֹת וְהַזֵּעָה
כְּכִילוֹת שֶׁתַּגֵּן וּמְלָחִים
אִם
יַעַקְרוּ לְסַבְתָּא שֶׁלִּי
אֶת שַׂק הַדְּמָעוֹת
הִיא תּוּכַל בְּכוֹת
רַק מִתַּחַת לְבֵית הַשֶּׁחִי

★

כְּשֶׁמּוֹצְאִים
אֶת הַפֶּצַע
הֲכִי אִישִׁי
הֲכִי נָשִׁי
תָּמִיד מוֹצְאִים
אוֹתוֹ פָּצוּעַ

כְּשֶׁהַמַּעֲשֶׂה
תַּם
נִתָּן גַּם שָׁם
לְהָנִיחַ רֹאשׁ יָגֵעַ
וְלָנוּחַ

★

אַלְפֵי מַצֵּבוֹת
קְטַנּוֹת וּשְׁחוֹרוֹת
מְוַדְקָרוֹת
שׂוֹרְטוֹת
מְצַלְּקוֹת
מְעֻטָּרוֹת בִּפְרָחִים
מַגְלְתַיִם
שֶׁל שָׂדֶה קְרָב
שֶׁל אֲדָמָה חֲרוּכָה
שֶׁל בֵּית קְבָרוֹת
הַמִּסְתַּתֵּר מִתַּחַת לְשִׁפּוּלֵי
הַבֶּטֶן

"הצעקה הראשונית" – קול קורא במדבר?

תמר זכריה ונחמה לנדמן

ד"ר ארתור ג'אנוב, הצעקה הראשונית החדשה, מאנגלית: יעל ולדמן, הוצ' זמורה-ביתן, 1993, 381 עמ'.

"הכאב הראשוני הוא הסוד החבוי הגדול של תקופתנו". במלים אלה מתאר ג'אנוב נקודה מואפלת עליה הוא מבקש להאיר. על-ידי חשיפתו של הכאב הראשוני לאור היום, הוא מתכוון לאפשר את התפוגגותו והיעלמו.

לפני עשרים שנים כתב ג'אנוב את ספרו "הצעקה הראשונית", בו תיאר את יסודות "הטיפול הפרימאלי" המאפיינים את שיטתו. בספר שלפנינו, "הצעקה הראשונית החדשה", הוא המשכו הרעיוני והיישומי של קודמו.

טענתו המרכזית של ג'אנוב היא, כי האדם הוא מערכת המתמודדת עם כאבים נפשיים ופיסיים באמצעות תהליך של הדחקה. התמודדות זו נובעת מהנחת-יסוד לפיה כאב הוא העיקרון המארגן את המיבנה הנפשי. הארגון הנפשי ערוך בתיאום בין מערכות פיזיו-פסיכולוגיות, ברמות התפתחות שונות, שתפקידן הוא לטפל בכאב: הרמה הראשונה היא הקרביים והחושים, שמהווים, בלשונו של ג'אנוב, את הנפש השורדת. הרמה השניה היא רגשית והבעתית (לימבית) – הנפש המרגישה. הרמה השלישית היא קוגניטיבית (קורטיקלית) – הנפש החושבת.

התינוק חווה כאב, שמתורגם לרגש בלתי-נסבל. גופו מגיב לרגש זה בהזרמת חומרים הורמונליים, אשר פועלים לחסום את הרגש ומטביעים באופן ביולוגי את החוויה הנפשית המכונה בפינו "הדחקה". הדחקה לפי ג'אנוב היא בעצם החבאה של זיכרון. בהמשך חיינו אין אנו מודעים לקיומו של הזיכרון ואף לא לקיומה של ההדחקה. אולם קיומה של ההדחקה הוא שגורם לכך, שמאוחר יותר בחיינו אנו יכולים להיזכר באירועים מוקדמים ללא הרגשות והחוויות הכואבים שליוו אירועים אלה בעת התרחשותם.

ג'אנוב מסיק לגבי ההדחקה, כי הינה חרב פיפיות. היא חיונית להתמודדות עם כאב פיזי או נפשי שהינו בלתי-נסבל בעת הלידה וכן בשנות הילדות הראשונות. באופן זה ההדחקה משרתת את התינוק ואת הילד הצעיר ועוזרת לו להישרד. אך משום שתהליך ההדחקה מתקיים גם באופן ביולוגי, הרי בטווח הארוך הוא פוגע במנגנוני החיסון שבגוף ויוצר פצצת זמן, שבעתיד תפגע בבריאות האדם המבוגר.

ליבה של חשיבתו של ג'אנוב היא שיטת הטיפול שפיתח. שיטתו מכוונת לרפא את הבעיות הפסיכולוגיות והגופניות שנוצרו כתוצאה מהדחקת הכאב. ג'אנוב מכנה שיטה זו "תראפיה פרימאלית" מכיוון שהיא אמורה לטפל בראש ובראשונה בכאבים ובהדחקות שנגרמו לאדם על-ידי הטראומות הקדומות ביותר שחווה. לדעתו, הטראומה הקדומה, שהשפעתה מירבית על כלל חיי האדם, היא טראומת הלידה.

בלידתו, חווה התינוק לראשונה מצוקה פיזית קיומית ונתבע למאמץ עצמאי כדי להישרד. התינוק נאלץ להתמודד עם סכנת מוות. דרך ההתמודדות בה נוקט התינוק בפני סכנה זו, יוצרת הטבעה ביולוגית. ההטבעה מוצאת ביטוי באיזון בין שתי מערכות פיזיולוגיות: סימפטתית ופאראסימפטתית, מן הלידה ואילך, לאורך כל החיים. אנשים מתחלקים לסימפטתיים או לפאראסימפטתיים כשני אבות-טיפוס עיקריים. כל חייהם יגיבו רגשית, התנהגותית וקוגניטיבית – בהתאם לתבנית הביולוגית המאפיינת את אב-הטיפוס שלהם.

הטכניקה הטיפולית שג'אנוב מציע נשענת על ההנחה, כי הדרך לריפוי עוברת דרך הכאב. מכיוון שלדעתו כאב מוטבע ברמת התא (באמצעות תהליך ההדחקה), כך גם הריפוי מבקש לשחזר את החוויה הפיזיולוגית של הכאב על-ידי הפעלת אותם תהליכים כימיים והורמונליים בכל תא בגופנו.

בזמן הטיפול, התרחשות מחודשת של התהליכים הפיזיולוגיים, משחררת לראשונה את הרגש המקורי של הכאב, שהיה כלוא עד עתה. הדמעות הינן כלי עזר משמעותי בשיחרור הרגשי והפיזיולוגי של הכאב מכבלי ההדחקה. ג'אנוב טוען: "טראומה אינה מתירה את התחמה

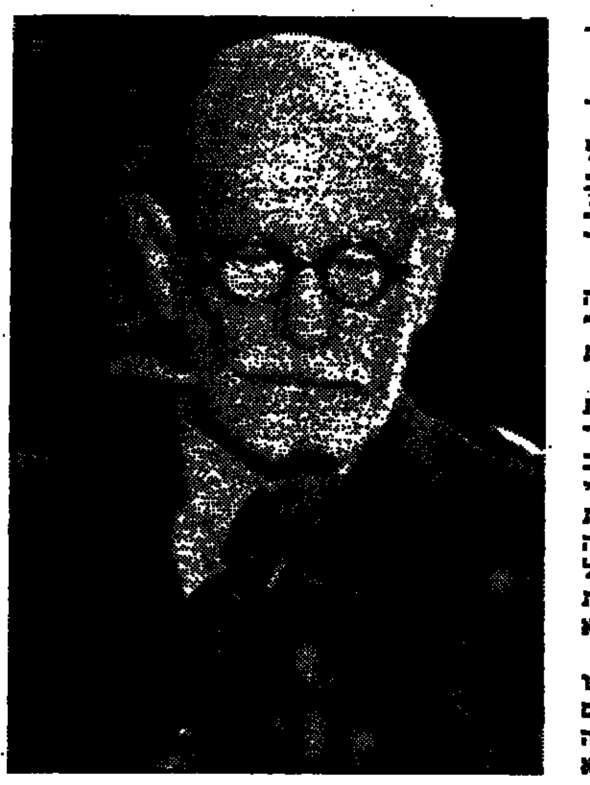
זיגמונד פרויד

רק כרעיון – אלא כחוויה – ויש להתייחס אליה כאל חוויה ולא לדבר עליה בלבד".

לכן, המטופלים של ג'אנוב מתנהגים כתינוק בשעת הלידה. הם שוכבים בתנוחה עוברית וחוזרים על תנועות פיזיולוגיות המאפיינות את התינוק בשעת לידתו. בדרך זו הם משחררים את ההדחקה שחסמה בפניהם עד כה מלהרגיש את הכאב אשר ליווה את לידתם.

הקריאה בספר מעלה שאלות ותמיהות לא מעטות. אך כבר בכבר לא ניתן להתעלם מן החווייה הרגשית המתעוררת בקורא. הנגיעה הבלתי-אמצעית של ג'אנוב בכאב האנושי, מרתקת ומעוררת עניין רב.

האסכולות המבוססות על הפרדה בין גוף לנפש, שורשיהן במסורת היהודית-נוצרית אשר מצאה ביטוי מובהק אצל דקארט. גישה זו איפשרה לרפואה המערבית להתמקד בחקר הגוף ובריפויו – ולהפריד ממנו את הנפש. אך במזרח הרחוק התפתחו גישות הוליסטיות הרואות בגוף ובנפש יחידה אחת בלתי-ניתנת להפרדה. במהלך הקריאה בספרו של ג'אנוב, עורך הקורא מעין מסע ארוך על פני היידע שלו בפסיכולוגיה ובפילוסופיה. בדבריו של ג'אנוב מוצא הקורא הדים ורמזים לדיון פילוסופי ופסיכולוגי רב-שנים בסוגיית הקשר בין גוף לנפש. אולם, למרות שג'אנוב קרוב בדעותיו לגישות המזרחיות ההוליסטיות, הרי הוא מכריז באופן נחרץ על תורתו כעל גילוי ראשוני וחד-פעמי. הוא מזכיר גישות מזרחיות והוליסטיות ביולוגיות, רוחניות ומיסטיות, רק כדי לבטל את ערכו של הגותן וכן את ערכן התרפויטי, מכל וכל.

אף את תורתו של פרויד ג'אנוב מכנה "הבלים" בהתייחסו לפירושיו של פרויד בנוגע לחלום. ג'אנוב טוען, כי חשיבה סימבולית, אותה מתאר פרויד בחלום, אינה קיימת.

פרויד, אבי תורת האינסטינקטים, היה הראשון שדיבר על תהליכים פיזיולוגיים שקובעים מוטיבציה פסיכולוגית, על-ידי יצירת המושג של ה"איד": ה"איד" של פרויד הינו ביטוי נפשי של גירוי פיזיולוגי. ה"איד" מולד ומהווה מיבנה קבוע המלווה את האדם לאורך כל חייו, ויוצר את המוטיבציה הראשונית והבלעדית להתנהגותו. רק בעקבות רעיון מקורי זה של פרויד יכול היה ג'אנוב לפתח את מושג ההטבעה הביולוגית של חוויה נפשית. אולם, מקור השראה זה של ג'אנוב כלל אינו מוזכר על ידו.

בצד ההתעלמות מן הבסיס הרעיוני המושפע בעליל מפרויד, משתמש ג'אנוב בלי משים במושגים שפרויד יצר, אשר היוו חידוש בלעדי שלו, ושמהווים את אבני הבניין לתיאוריה הפסיכואנליטית. ג'אנוב משתמש, במסגרת התראפיה הפרימאלית במושגים פרוידיאניים כ"לא מודע", "הדחקה", "מנגנוני הגנה" ו"נירוזה" – בעוד הוא מותח ביקורת על חלקים חשובים ומתעלם מחלקים חשובים אחרים, בתוך הגותו של פרויד.

מפסיכולוגיית המעמקים של יונג שאב ג'אנוב את המושג המרכזי של תורתו: "הלא מודע הקולקטיבי". גם במקרה זה ג'אנוב מרוקן את המושג העשיר ורב הרבדים של יונג מתכנו המקורי ואומר, כי טראומת הלידה מהווה את הלא-מודע הקולקטיבי היחיד המשותף למין האנושי.

"דע מאין באת ולאן אתה הולך" היא חכמה רבת-ערך בהתפתחות מחשבתית ומדעית בכל תחום. ג'אנוב מכחיש (אולי מרחיק...) את הרצף ההתפתחותי של המחשבה הפסיכולוגית, שמתוכו הוא צמח.

יתכן, שיש בסיס למרד של ג'אנוב נגד הגישה הפסיכולוגית המערבית. הפסיכולוגיה המודרנית, בחלקים מסויימים שלה, במיוחד אלה שצמחו מן הפסיכואנליזה הפרוידיאנית (למרות הבסיס התיאורטי האינסטינקטואלי שלה) אכן שמה לעיתים חיץ בין גופו של האדם ורגשותיו, לבין מוחו ושכלו. בטיפול הפסיכולוגי קיים לעיתים דגש חזק על התובנה השכלית. יתכן וגישה ישירה אל מקורות הכאב והרגש, לה מטיף ג'אנוב, היא אכן חיונית לצורך ריפוי.

גם בגישה זו אין ג'אנוב חלוץ יחיד בפסיכולוגיה המודרנית. הגישה התרפויטית המצדדת בנגיעה ישירה לא מילולית בחוויה רגשית, כבר קדמה לו בפסיכולוגיית הגשטאלט. ראייתו של ג'אנוב היא ליניארית. הוא מתאר כל תופעה במונחים חד-משמעיים של סיבה ותוצאה. אולם יתכן שהדברים מורכבים יותר. יתכן, שקיימת השפעה הדדית ומעגלית בין גורמים גופניים, נפשיים ובין-אישיים, אותם יש צורך להביא בחשבון. אין למדע כיום ידע מוחלט על ההשפעה ועל היחס בין גוף לנפש כפי שמתיימר ג'אנוב לקבוע. המדע שואף לידע הזה, אך הדרך עדיין רחוקה.

ג'אנוב הינו תיאורטיקן ומטפל הפועל באופן מבודד מן הקהילייה המדעית הרחבה. הוא מותח ביקורת על מה שנעשה לפניו. הוא אף מתקשה למצוא עמיתים בהווה שיהיו שותפים לו ולדרכו. מעניין לציין את אכזבתו ממטפלים שלמדו את שיטתו, אך יישמו אותה באופן לא נכון ומזיק, לדעתו.

מצב זה מעורר מחשבה על האופי האישי הסוגסטיבי של צורת הריפוי של ג'אנוב, אשר תלויה במידה רבה באישיותו ובכוח השפעתו של המטפל. למרות שג'אנוב טוען שהכוח, על-פי שיטתו, נמצא אצל המטופלים, נשאלת השאלה האם החווייה הפרימאלית המתוארת על ידו מושפעת באופן כלשהו מסוגסטיה שמופעלת על המטופל.

בתחום של "רוח הדברים" ניתן לציין, כי ג'אנוב שואף ליצירת מצב אופטימלי וכמעט אידיאלי של קיום אנושי, אולם למעשה אינו יוצר בספרו אווירה שמאפשרת לנו להאמין בסיכוייו של מצב זה. ג'אנוב אינו רואה שום גרעין של חיוב בחברה: החל בבתי היולדות וכלה באמהות עצמן. ניכר בדבריו חוסר קבלה של קשיים ומצוקות נורמטיביים של האם, המופקדת באופן מוחלט על בריאותו הפיזית והנפשית של תינוקה.

ביחס לגישתו אל הקורא קיימת תחושה שג'אנוב, המטיף בספרו לשיחרור מכבלי ההדחקה ולהשגת התחושה להיות "אתה עצמך" – שוב מושג שאול על ידו, הפעם מהפסיכולוגיה ההומניסטית – אינו משאיר לקורא תחושה של חופש בחירה והזדהות. הוא כמעט כופה עליו לקבל את דעותיו, ושולל מכל וכל גישות טיפוליות נוספות שעשויות להרחיב את אופקי הראייה ולתת לקורא תחושה אמיתית של חופש בחירה.

ג'אנוב מטיף, כדרך לריפוי, הטמעה של הרגשת הכאב באישיות האדם, במקום הדחקתו. אולם, בצורה בה הוא כותב את ספרו, אין הוא עצמו מהווה דוגמה לתהליך של הטמעה. לו היה ג'אנוב מתייחס לקונטכסט ממנו צמח – היה קל יותר לקורא להתחבר אליו ולנהל איתו דיאלוג פורה בזמן הקריאה.

דמוגרפיה היא שאלה של גיאוגרפיה

דן יהב

סטגלי מרון, התנועה הקיבוצית 1993, אפעל: יד טבנקין, 1994, 121 עמ'.

התנועה הקיבוצית משכילה מעת לעת לערוך פירסומים דמוגרפיים וסטטיסטיים שונים, כדי לבדוק את עצמה ולעדכן את חבריה ואת ציבור החוקרים והקהל הרחב העוקב מקרוב אחר ההתפתחויות השונות ב"נסיון שלא נכשל" לפי הגדרתו של מרטין בובר. הפרסום המקיף והאחרון נכתב על-ידי ד"ר יוסף לניר, כלכלן ועמית מחקר "ביד טבנקין" בשם: התנועה הקיבוצית – סקירה ונתונים המעודכן לשנת 1985.

לאחרונה זכינו בשני פרסומים נוספים, מאירי-עיניים ועשירים בנתונים דמוגרפיים, המצביעים על המגמות העיקריות החלות בתנועה הקיבוצית. הפרסום הראשון:

1) מריו גרוסבירד, חוברת סיכומים, הוצאת מחלקת המידע של התק"ם. הפרסום ממשיך סדרה רצופה של נתונים דמוגרפיים בתנועה הקיבוצית המאוחדת. הוא מעודכן לסוף שנת 1993 ובכוח הוא מציג תמונה אמינה ומעודכנת על תנועת האוכלוסיה לגווניה השונים.

התנועה הקיבוצית שנקלעה למשבר כלכלי עמוק בשנים האחרונות, בגין חובות כספיים כבדים, נתונה בבולמוס של נסיונות להסדרים וחיסול החובות ועד שיימצא הפתרון הגואל, הוא חודר חריצים עמוקים בחברה הקיבוצית ואלו באים לידי ביטוי, בין השאר, בהגירה אל מחוץ ליישובים הקיבוצים.

נראה שבסוף השנה הקודמת ירד מספר האוכלוסיה (חברים ומועמדים) מתחת ל-45 אלף וכך מספרם פחת בכ-1500 חברים לעומת השנה הקודמת (1992).

הנתון, אולי, המאלף ביותר, הוא ירידה משמעותית במספר הילדים, ביותר מ-700 (מ-24,010 ל-23,289), וכך התחזית לעתיד, דור הבנים יילך ויצטמצם, לכך יש להוסיף את העזיבה הרבה של צעירים בקיבוצים, בעיקר לאחר השירות הצבאי (כ-50%).

מאזן הקליטה והעזיבה "הנקי" הוא גרעון של כ-1200 חברים. (1300 נקלטים לעומת 2500 עוזבים). תמונה מדאיגה זו, מצביעה על הקטנה יחסית של אוכלוסיית הקיבוצים, מול גידול מוחלט של אוכלוסיית ישראל.

נראה שהאוכלוסיה הקיבוצית מתנהגת בנושא הלידה, כשאר האוכלוסיה היהודית. גם כאן נרשמת ירידה. ב-1987 נולדו-1478 ילדים, ב-1992 – 945 ובשנה שעברה, רק 872 ילדים. הזדקנות האוכלוסייה, דחיית גיל הנישואים ו"מערביזציה" של דפוסי-המשפחה: לימודים, טיולים, "קריירה" קיבוצית ועוד... גורמת להקטנת המשפחה. בהיבט זה חל שינוי מהותי לעומת הדורות הראשונים, שהצטיינו במשפחות גדולות ומורחבות.

בניתוח "פירמידת הגילים", נראה שבבסיסה הולך ומצטמצם. ילדים ונוער (עד גיל 18), חלה ירידה של 29 לעומת האוכלוסיה כולה, בגילאי הביניים לא חל כל שינוי (15%) ובגילאי "העמידה", חלה ירידה של 3%, כנראה בשל גל העזיבות בשל הנסיונות לפתח קריירה חדשה.

הגילאים המתקדמים והמבוגרים (45-79), "הגבירו חיל" ואחוזם עלה בשלושה. נתון משמעותי במיוחד מתייחס לגבי חברים "זקנים", מעל גיל שמונים, אחוזם ביישוב הקיבוצי עלה מאחוז אחד ב-1988 ל-3% ב-1993.

האוכלוסיה הזו, מעצם טבעה, צורכת שירותים ייחודיים, בעיקר סיעודיים ובריאותיים ומנגד כושר הייצור שלה פוחת וכך מכביד על כלכלת הקיבוצים.

מריו גרוסבירד מכיסופים, מציג לפנינו גם את מדרג גודל הקיבוצים במספר החברים. הקיבוצים הגדולים ביותר בסדר יורד הם: אפיקים ויגור עם 1253 נפשות, געש עם 1147, מעגן-מיכאל – 1070 ובמקומות האחרונים של "קיבוצי-האלף" מצויים, גבעת-ברנר ובית-השיטה עם 1025 חברים.

הנתונים הדמוגרפיים מוצגים לפי אזורים גיאוגרפיים, דרגות גודל, לפי חברים קבועים, וכן לפי גיל היישובים. כל אלו מלווים בטבלאות, בנתונים ובגרפים של "פירמידת הגילים" לכל יישוב וכן של מאזן ההגירה אליו וממנו. נתונים מאלפים מוצגים בגרפים המתארים את התפלגות האוכלוסייה על-פי מצבה האישי: גרושים, אלמנים, נשואים ורווקים בכל קבוצת-גיל. ניתן להסיק מסקנות דמוגרפיות רבות מנתונים אלו.

2) סטגלי מרון, התנועה הקיבוצית 1993, אפעל: יד טבנקין, 1994, 121 עמ'. מחקר זה מהווה את השנתון הסטטיסטי של התנועה הקיבוצית – התק"ם והקיבוץ הארצי וכך ניתן להשוות בין מדדים דמוגרפים רבים ומגוונים בין שתי התנועות הגדולות. נראה חסרונם של נתונים לגבי תנועות קיבוציות אחרות, בעיקר הדתיות. השוואה עימם היתה עשוייה להיות מרתקת ביותר. גם בפרסום זה שפע של טבלאות נתונים והוא משלים את הפרסום הקודם, אם כי עידכונו נכון ל-1992.

משימת הניתוח הדמוגרפי של אוכלוסיית יישובים רבים כל כך, קשה לעמוס אותה על כתפי חוקר אחד ובנושא זה צריך לערוך צוות מיומן וממוחשב, שיכלול את כל הגורמים בתנועה הקיבוצית ויהפוך למוסד קבע, לטובת צרכני פרסומים אלו, בקיבוצים, במכוני המחקר השונים ומחוצה להם.

גם סטגלי מרון מציג נתונים חשובים, שניתן לגזור מהם מסקנות לגבי ההתפתחות הדמוגרפית ועתידה של התנועה הקיבוצית כולה.

נראה כמסקנה כוללנית, שחלה סטגנציה בגידול האוכלוסיה ביחס לאוכלוסיית הארץ ואפילו נרשמה ירידה קלה, מ-3.6% ב-1985 ל-3.0% ב-1992. גלי העלייה האחרונים, בעיקר מ"חבר העמים" ומאתיופיה, יכולים להצביע רק על מגמה מתמשכת של המשך הירידה היחסית של אוכלוסיית הקיבוצים. לכך ניתן להוסיף את העזיבות הרבות של צעירים ומשפחות בגיל-העמידה, ותתקבל תמונה מדאיגה ביותר.

ההשוואה בין קיבוצי-התק"ם לקיבוצי השוה"צ-הקיבוץ הארצי, אינה מצביעה על הבדלים מהותיים במגמות העיקריות. מדאיגה במיוחד התופעה של עזיבה רבה בקיבוצים קטנים עד בינוניים ובעיקר באלו המרוחקים מהליבה של המדינה. מוכרת תופעה של קיבוצים "עוזבים" או מחוזקים על-ידי צעירים בשנת שירות נוספת (הש"ש), הן בגליל והן בנגב ובאיזור יהודה. ישנם מספר קיבוצים שהתחלופה של גרעיניהם היא רבה ויישובים מסויימים אף עוברים מתנועה מיישבת אחת לרעותה, בשל קשיי איכלוס.

סטגלי מרון מתייחס גם לנתונים כלכליים, כירידה בשיעור המבוגרות והעסקות בתעשייה הקיבוצית, מ-7.5% ב-1989 ל-6.3% ב-1992, בהתייחסות לנושא זה בתעשייה הישראלית כולה וכן בקשיים של הסתגלות התעשייה הקיבוצית לפרוץ את מעגל "התעשייה המסורתית" הקיבוצית בתחומי-ייצור יהודיים, כתעשיית הפלסטיקה, המזון והמתכת, שהן רובה ככולה של מפעלי-הקיבוצים ואלו לא תמיד עתירי ידע ומו"פ וכך גם, מצויים בתחרות קשה עם שוקי חוץ-לארץ ועם השוק המקומי והערך המוסף שלהם נמוך יחסית.

שני הפרסומים הללו מצביעים על מגמות מסוכנות לתנועה הקיבוצית, התדלדלות אוכלוסייתה, "פירמידת גילים" לא תקינה וכך קשיים רבים לעתיד בכוח עבודה בעל ידע ופריון רב ובעקבות כל אלו, עלולים המשברים החברתיים להחריף ולזרז את התהליכים הדמוגרפיים השליליים, חזור חלילה.

נוכח מגמות אלו, אין פלא שידם של "המשקיסטים" גוברת על אלו – "האידיאולוגיים", ומגמות של הפרטת משק מחברה, הפרטת נכסים הולכת וגוברת. האם אנו עדים לתהליך של התהוות משק קיבוצי חדש, או יצליח הקיבוץ להתעשת, למשוך אוכלוסייה צעירה אליו ולהרבות חיל בתחום הכלכלי. הנתונים הדמוגרפיים לשנתיים האחרונות קשים ואינם מזהירים.

נועה גרינברג

היתקלות

אֶמֶשׁ נִתְקַלְתִּי בְּנוֹצָה
בְּחֻבְטָה גְּדוֹלָה
אֵלַי הִיא הִגִּיעָה
אַפַּיִם אַרְצָה
אוֹתִי הִשְׁטִיחָה
אֵיזוֹ חֲלַשְׁלוּשִׁית אֲנִי
זְרִיף שֶׁל אֲוִיר
גִּבְעוֹל מֵאָדֶה
שֶׁמִּתְפָּרֶקֶת לַחֲתִיכוֹת
מֵהִתְנַגְּשׁוּת עִם
נוֹצוֹת.

לעומת מחר...

אָמַר לִי
שֶׁאֲנִי שְׁחוֹרָה כְּמוֹ תִּנְשֶׁמֶת
עוֹד אָמַר
הַבֶּטֶן שֶׁלָּךְ
תְּמַנּוּן
גַּם הָיָה אוֹמֵר
זוֹלְגִים לָךְ אֲפַרְסְקִים מֵהַלְּחָיַיִם
צָרִיךְ לִקְשֹׁר לָךְ בְּפִיפִי חִתּוּל
תִּינֹקֶת
צָעַק לִי
זוֹנָה קְשִׁישָׁה
כּוּרֶץ מֻהְבְּהָב
חֻרְשָׁה מַרְעִישָׁה
פּוֹרֵי שֵׂעָר
לְבוּשֵׁי תַחְתּוֹנִים בְּשֶׁכֶר
שְׁתֵּי מִכְלֵי בְּלַיְלָה צְמַחוֹנִית
זָעַקִי אֶת קוֹלִי
עַד שֶׁקּוֹלֵךְ כָּבֵד יַחַד
עֲמֹדֵי מְסַבִּיבִי
מִתְקַשְׁקֶשֶׁת כִּי לְעֻמַּת
מָחָר...
תִּבְלֹחַ זוּג שְׂפָתַיִם
מַרְפְּקוֹת בְּנֹחַשׁ
קְמָצוּצִים שֶׁל עָתִיד-מְפֻרָּר
מְפֻרְכָּס
שֶׁל תִּנְשֶׁמֶת הַתְּמַנּוּן
שֶׁל אֲפַרְסֵק מְרֻכָּךְ
שֶׁל אוֹתִי מְתֻקָּן
מֵהַדָּה בָּהּ.

זו אני המבקשת

כָּךְ מִשְׁמַשְׁתִּי אֶת הַתְּאֵנָה הַמְּרַקֶּדֶת:
אֲחַזְתִּיהָ בְּאֶפְרוּרִיּוּתָהּ
פְּתַחְתִּיהָ בְּוָרִיד דִּמְעוֹתַי
וְנִכְנַסְתִּי לְתוֹכָהּ.
תְּאֵנָה מֻפְלָאָה – כָּךְ אֲנִי אוֹמֶרֶת.
הַמַּגָּע הַצַּמִּיגִי הִרְטִיט אוֹתִי
וַאֲנִי כִּלִּבְּךָ רָצִיתִי לִנְטֹשׁ
אֶת כָּל אֲשֶׁר הָיָה לִי
לִנְטֹשׁ אֶת כָּל הַבְּרֵרוֹת הַטִּבְעִיּוֹת
וְלִחְיוֹת בְּאֹפֶן מְזַעְזֵעַ
בֵּין גַּרְגִּירֶיהָ הַלְּחִים
לְהָרְתִּיעַ מְגֻזְּלָה הַמִּשְׁתַּקַּעַ
לְדַבֵּק בּוֹ, לִרְכֹּשׁ אוֹתוֹ אֶל תּוֹךְ נַפְשִׁי
הוֹ, אֱלֹהִים, הַנַּח לִי, הַנַּח
אָנָּא תַּנִּיחַ אוֹתִי בִּמְקוֹמִי
אָנָּא חַבֵּק אוֹתִי
גַּם בִּדְמוּת דְּבֵלָה מְיֻבֶּשֶׁת
אָנָּא הַשְׁרֵה עָלַי מְרוּחֶךָ
זוֹ אֲנִי הַמְּבַקֶּשֶׁת
זוֹ אֲנִי הַנִּרְטֶשֶׁת לְעִתִּים כֹּה קְרוֹבוֹת
מִפִּי הַתְּלָמִים שֶׁבֵּינֵינוּ.

ממדף הספרים

בין אהבה ונשואין

אינגמר ברגמן, "כוונות טובות", תירגמה משוודית חנה קרונהיים־קלמר, ספריה לעם, הוצאת עם עובד, 1993, 311 עמ'.

מנהג חדש בא למקומותינו (ואולי כבר לא כל־כך חדש): לנצל פירסומו של סרט מצליח לקידום ספר הקשור בנושאו ובתוכנו באותו סרט – ולרוב הסרט צולם על־פי הספר, אך היו גם מקרים כאשר רומאן או סיפור נכתבו בעקבות סרט...

עתה אנו מחזיקים ביד סוג חדש של ספר: תסריט, פשוט תסריט ששימש לצילום הסרט על הורי הבמאי השוודי הנודע אינגמר ברגמן "כוונות טובות". את התסריט, המוגש כאן בצורת ספר, כתב אינגמר ברגמן, ואילו את הסרט ביים בנו. ומיד נשאלת השאלה: למי מיועד הספר־התסריט במלואו, המופיע עתה בתירגום עברי? לאלה שראו את הסרט ונהנו ממנו? וכי איזה עניין יהיה להם לקרוא את התסריט אחרי שצפו בסרט, שהוא המוצר המוגמר של השותפות בין התסריטאי והבמאי? ואם הכוונה היא להגיע עם הספר אל אלה שלא ראו עדיין את הסרט – הרי מוטב להם לצפות בסרט עצמו לקרוא את התסריט?

ושוב, התמיהה בעינה עומדת: למי מיועד הספר, שאינו אלא תסריט?

אגב, לפני כמה שנים ראה אור בעברית תסריט אחר של אינגמר ברגמן, לסרט לא פחות ידוע ונפוץ, "פאני ואלכסנדר".

אם תרצו, "כוונות טובות" מתקשר מבחינת תוכנו לספרו האוטוביוגרפי של ברגמן "לטרנה מאגיקה", שבו הוא מספר על אביו הכומר ועל אמו עדינת־הנפש, כך כפי שהוא ראה אותם בעודו ילד (גם "לטרנה מאגיקה" תורגם לעברית). ואילו כאן הוא "חוזר אחורה" ומנסה לשחזר את דמיונותיהם ואת חייהם של הוריו לפני לידתו, כלומר, מאז ראשית הקשר ביניהם בשנת 1909 ועד להריונה של אמו ב־1918, כאשר היא עמדה ללדת את הבמאי העתיד לבוא. את התסריט כתב ברגמן על סמך סיפורים ועדויות של אחרים, וכן על סמך מיסמכים ותצלומים. "מולי על השולחן עומדים שני תצלומים ועליהם תאריך אביב 1914", מציין הוא. באחד רואים את אבא ואמא: אמא מחייכת בשפתיים רכות, שכמו ספגו הרבה נשיקות, השער פרוע מעט, והיא משעינה את ראשה על כתפו של אבא, אולי היא לא מרגישה בטוב, היא צריכה להיות בחודש הרביעי להריונה. אבא רציני וגאה, והוא עומד זקוף כולו במעיל הכמורה היפה שלו. צלליתו, שהיתה לפנים רזה למדי, הוסיפה נפח. זרועו כרוכה על כתפה של אמי כמגנה עליה (אין רואים זאת, אבל משערים). התמונה מביעה הרמוניה, בטחון עצמי גובר, ואושר צנוע. בתצלום השני אמא יושבת על כסא מרגוע לא נוח דווקא, רכונה מעט לפנים, הדורה בלבושה כתרגלה, בחצאית ארוכה רכוסה בצידה ובחולצה רקומה יפה וסיכת זהב עליה. שערה מסורק למשעי אבל מתולתל בשובבות... בתמונה קודמת לא חייכה אמא. עכשיו היא מעודדת, רגועה ואהובה. מן העדויות האלה אפשר להסיק שאבא והוריך חיו יפה יחסית זה עם זה בשנים הראשונות, ואת הדבר הזה אכן אישרו הורי".

אך בהמשך, אחרי השנים הראשונות, נוצרים סדקים בחיי הנישואין של הורי ברגמן. יש מתחים ואי־הבנות ביניהם, בעיקר על רקע עבודתו של האב ככומר ונאמנותו הקשוחה לתפקידו ולצאן־מרעיתו, עד כדי אי־התחשבות ברצונותיה ובשאלותיה של אשתו. גם השוני באופי ובמערך פנימי נותן את אותותיו בקשיים המתגלעים ביחסיהם. ברגמן מתאר את כל אלה בכנות אמנותית, בלא משוא־פנים וכמובן, כיד הכשרון הטובה עליו. בסופו של דבר "כוונות טובות" הוא ספר על אהבה גדולה בין בני־זוג, שהיו הוריו של אינגמר ברגמן, אהבה שלא מנעה מאבקים מרים ביניהם ואשר בשלב מסוים אף הביאו לפרידה זמנית ולהסתלקותה של האם מבית־בעלה. האהבה והמתחים וההתנגשויות גם יחד מתוארים ברגישות פסיכולוגית, שבה כוחו העיקרי של אינגמר ברגמן.

הפעם: גוף־האדם

דסמונד מוריס, "תצפית על גוף האדם", להתבונן ולהבין את השפה המופלאה של הגוף, מאנגלית: עמנואל לוטם, ספרית מעריב, 1993, 256 עמ'.

השאלה הראשונה המתעוררת כשאתה נוטל ספר זה ליד היא לגבי המחבר, דסמונד מוריס. האם זהו דסמונד מוריס, שכתב שורת ספרים פופולאריים ורבי הצלחה על חיות, "עולמן הפנימי" ויחסיהן עם בני־אדם? התכן? כן, זה אותו דסמונד מוריס, זואולוג בריטי, שלמד וחקר התנהגות של בעלי־חיים באוניברסיטת אוקספורד, שימש אוצר של מחלקת היונקים בגן־החיות של לונדון, הגיש בטלוויזיה הבריטית את התוכנית "שעת ביבר". בעקבות תצפיות ממושכות שהוא ערך על בעלי־החיים שונים נולדו ספריו "הביוגרפיים" עליהם: "הקוף העירום", "על כלבים ואנשים", "על חתולים ואנשים", "על סוסים ואנשים", "תצפיות על בעלי חיים", "ימי ביבר" ועוד. והנה לפתע, אחרי כל אלה, הוא עשה "הסבה מקצועית" ונתמנה למנהל המכון לאמנות בת־זמננו בלונדון. כך הוא הוליך את ידידיו בעלי־החיים בהשתקפות לתוך עולם התמונות המודרניות, שגם בו, כך יש להניח, מצא עניין רב.

לא פחות מפתיעה היתה "ההסבה" הנוספת כאשר כתב ופירסם ב־1991 את ספרו "על תינוקות ואנשים". אחרי הנסיונות הנכבים ל"האנשה" החיות ואחרי ההיכרות הקרובה עם הציור בן־זמננו, הגיע תורו של התינוק האנושי.

ועתה מוגש לקורא העברי ספר קודם שלו, "תצפית על גוף האדם", שהמזיגה של טקסט והרבה מאוד תמונות בצבע ובשחור־לבן, והעריכה הגראפית המיוחדת, הופכת אותו לספר אלבומי מרהיב־עין ומושך. אולי אפשר להגדיר אותו גם כמדריך מודרני, בלתי־שיגרתי במקצת, בכל הנוגע למיסתרי גוף־האדם. הנושא מובא ומתפתח מדורים מדורים: שפת הגוף, השיער, המצח, העיניים, האף, האוזניים, הלחיים, הפה, הזקן, הצוואר, הבטן, המותניים האגן, העכוז, איברי המין ועוד. מתוך העמודים של הספר ניבטים אלינו פרצופים של אישים ידועי־שם ושל אנשים אלמוניים מכל הגזעים ומכל היבשות, בגילים שונים, העוויות־פנים ותנועות־גוף, צחוק ועצב, צעקה וזעם, שרירים ומאמץ של הגוף במשחקי־ספורט. בין הפרצופים המוכרים המופיעים בספר – השחקנים יול ברינר וט. סאוואלאס (קוג'אק) עם קרחותיהם המבהיקות, גנרל דה־גול, הצייר סאלוואדור דאלי, הזמר מייקל ג'קסון, מלכת בריטניה אליזבת ונשיא ארצות־הברית רונאלד רייגן – אלה ואחרים, שהבעות־פניהם משכו את עדשת המצלמה.

אך יותר מכל בולטים בספר האלבומי צילומי־העירום: עירום של אשה ועירום של גבר, לעתים בתנוחות מגרות, בהבלטה ארוטית.

תוך עיון בספר מסתבר שגוף־האדם הוא נושא רב־פנים, עשיר ביותר, שצמודים אליו מספר רב של פרטים, שאלות וסוגיות, המקיפים עולם שלם מן הלידה ועד הזקנה.

על פיל גנדרן ועל צבעים

"הפיל שרצה להיות הכי", סיפור וציור מאת קה, הביאה לדפוס חנה ליבנה, הוצאת דביר, 1993.

מעשה בפיל קטן, שבניגוד לכל עדר הפילים, אשר ידעו בחייהם אושר ושמחה, לא שבע נחת מחייו, היה עצוב, לא התערב בין הפילים האחרים ולא שיחק אתם. וכל־כך למה? כי הוא לא היה מרוצה מצבע־עורו, האפור הפילי נראה לו מבעד רוחה – וכל אימת שהסתכל בראי חש עצמו אומלל. ראתה אותו ציפור קטנה וחכמה במסכנותו וכאשר שמעה מפיו את אשר מעיק עליו ניסתה לשכנעו, כי האפור הוא הצבע הטבעי של הפילים, שהוא הולם אותם ויפה להם. אך כאשר השיכנוע לא הועיל היא התגייסה למטרה אחת: לצבוע את גופו של הפילון הגנדרן בצבעים חיים ועליזים. הציפור פנתה לפרחים ולצמחים וביקשה מהם שיתרמו מצבעיהם, הוסיפה עליהם את צבע האודם שקיבלה מחיפושית נוחת־מזג וצבעה את העור האפור של הפיל הקטן בשלל צבעים. גיבורנו שמח על כך חושב שאין דבר יפה יותר מפיל צבעוני. אך כאשר הופיע בצורתו זו בפני עדר־הפילים, חיש מהר נמוגה שמחתו: הפילים כולם צחקו ולעגו לו, אמרו שכך הוא יכול להופיע רק כמוקיון בקרקס – ואז הוא הבין שטעה, שפיל אינו יכול להיות צבעוני. הפילים לא התמהמהו, התיזו עליו הרבה מים כמו באמבט ושטפו מגופו את הצבע, הפילון נרגע והשלים עם הצבע האפור של הפילים.

מוסר־השכל ברור, נכון? אין אדם יכול להיבדל בצורה קיצונית מבני־מינו אם רוצה הוא לחיות בתוכם – ואולי הסיפור מלמדנו עוד, כי עלינו להיות מרוצים ממה שהעניק לנו הטבע כדי למצוא שלווה וטעם לחיים...

הציורים הצבעוניים בספר זה לפעוטות משתרעים לרוב על־פני עמודים שלמים ותופסים את רוב שטחו.

נעורים במלכודת ההתבגרות

נורית קירש, "חמשושית", איורים: דוד קרם, הוצאת הקיבוץ המאוחד, 1993, 95 עמ'.

"קמתי מהמיטה ועמדתי מול המראה. עיניים כהות גדולות ניבטו אלי בחזרה. חוץ מהעיניים הגדולות אין שום דבר מיוחד בפנים שלי. טוב שדלת החדר סגורה ואבא לא רואה אותי. הוא תמיד אומר שאני מבזבזת יותר מדי זמן מול המראה. אני בכל אופן לאה עושה את זה כדי להתפעל מעצמי, להיפך, אני מאוד לא מרוצה מאיך שאני נראית. בדקתי אם אין במראה שום שריטה, לפעמים בגלל שריטה קטנה במראה כל הדמות יכולה להראות מעוותת. אפילו עקמומיות קלה יכולה להשפיע. קימטתי את האף מול ההשתקפות של עצמי. לא הייתי מרוצה ממה שראיתי, וגם לא היה שום פגם במראה שיכול היה להסביר את זה".

יש בתיאור טבעי ושוטף זה כדי להסביר מעמד, אחד מני רבים, בתהליך ההתבגרות של נערה, נועה שמה, המשמשת גיבורה ראשית בספר "חמשושית". הספר מגולל סיפור של התבגרות משכבע ביותר, על מאפייניו ועל הרקע הסביבתי של נועה שוכלל: בית, הורים, קרובי־משפחה, חברות וחברים, בית־ספר, משיכה לנערים. אל אלה מצטרפים לבטי־הנעורים, כעסים ושמחות קטנות, מאמץ להתגבר על ביישנות טבעית ולשמור על עצמיות, פצעי־בגרות פנימיים.

הסיפור מתחיל כאשר לנועה תלמידת כיתה ט', נודע כי לביתם מגיע בן־דודה עופר, אשר יתגורר עמם למשך כמה חודשים בגלל נסיעת הוריו להוץ־לארץ. עליה לפנות לו את חדרה ולהקריב למענו, לפחות במידה מסויימת, את נוחותה ואת פרטיותה. הדבר מקים בה מתח ואי־שביעות רצון, מה עוד שעופר, הבוגר ממנה בשנתיים, מתחיל ללמוד בבית־ספרה. וזאת בשעה שהיא מאוהבת בבן־גילה איתן, אף הוא תלמיד באותו בית־ספר. אך במרוצת־הימים יחסה אל בן־דודה עופר מתייצב ומקבל אופי שונה – עוד סימן של בשלות בראשיתה.

מחברת הספר, נורית קירש בת ה־25, עוסקת בהוצאה ומפרסמת סיפורים לנוער ולילדים. היתה בעבר כתבת ב"מעריב לנוער". "חמשושית" כתוב בכשרון וראוי הב"יד קלה".

הספר הופיע במסגרת הסידרה "קריאת־עשרה".

א. מרדכי

אמנות / טליה רפפורט

פנטזיה מעוקרת

עמי לוי – זכוכית, נופים, שיכונים. במוזיאון לאמנות ישראלית רמת־גן.

עיר הזכוכית המיניאטורית, שעמי לוי הקים במפלס העליון של מוזיאון רמת־גן, משדרת מסרים כפולים: יופי, סדר, סימטריה והרמוניה מחד, הזרות, דוקרנות, שבירות וניכור, מאידך. המתח הזה הוא המקנה למיצב שלו את כוחו וייחודו.

זהו מעין דגם של סביבה אורבנית, המורכבת מעשרות פריטי זכוכית קטנים שיוצרים שיכון מדורג, שכונת וילות ספיראלית, אגם מוקף עצים, טור עולה של בתים קטנים עם כנפיים וכד'. התוצאה היא ספק חלום, ספק סיוט יפהפה, מסוגנן ונטול חיים. דימוייו של עמי לוי לקוחים מן המציאות, אך הם הפכו לפנטזיה קרירה ומעוקרת.

הדגמים האחידים של בתי הזכוכית הם תוצר תעשיה ממוחשבת: חדים, מדוייקים, ללא מגע יד אדם. לצידם יש כאן גם דימויי טבע "רומנטיים" כביכול: אגם, עצים, ים, אלא שאף אלה תומצתו לצורות הנדסיות והפכו לסדרים של שבלונות מסוגננות כביטוי לכיבוש הטבע על־ידי התרבות.

הנטיה של עמי לוי לעיסוק בטבע לא טבעי אלא מעוצב, מופשט ואידיאלי ניכרת כבר בפסל שהוא הציב בגן הפסלים של מוזיאון הרצליה ובעבודות על נייר שהוא הציג ב־1990 בגלריה בוגרשוב. הכמיהה לשלמות, סימטריה והרמוניה בנוסח הגנים הפרסיים הוא סוג של ריאקציה למציאות הממשית, אך בתערוכה הנוכחית היא ספוגה בביקורת אירונית על "החלום הישראלי" המסוגנן. דגמי הבתים מזכירים בתי כפר ומושב של פעם וכן שיכונים ושכונות של היום. עמי לוי שואב מן הסביבה הישראלית לא רק את צורות היסוד שלו, אלא גם את תחושת ההריסות, החרדה, הסכנה והשבירות. הוא מתרגם אותם לאסתטיקה אצילה ומרהיבה, אך טעונה במתח וניכור.

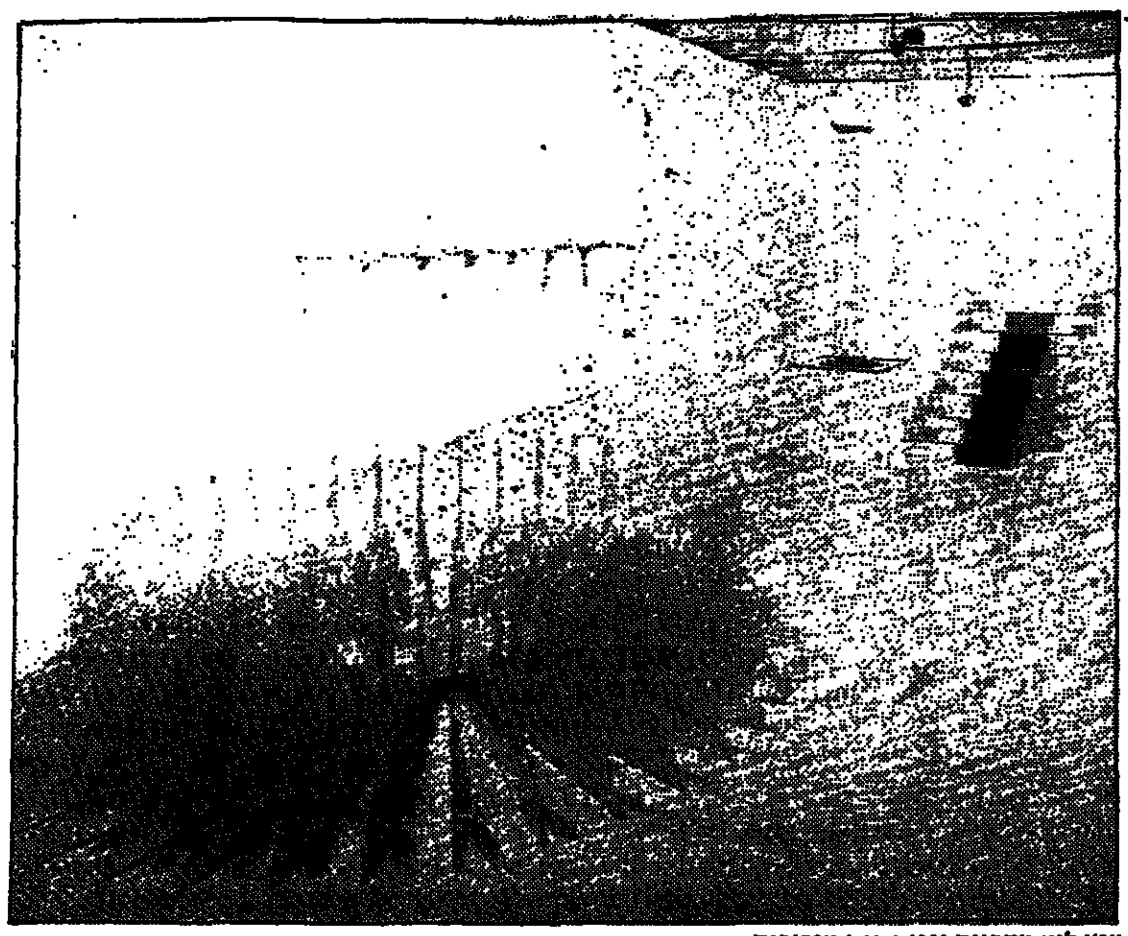

עמי לוי: מדרגות ופנים בית מזכוכית

נאיביות מתוחכמת

מיכאל סגן־כהן. ציורים 1978 – עד כאן. במוזיאון לאמנות ישראלית רמת־גן.

כמו עמי לוי, ורבים אחרים היום, גם מיכאל סגן־כהן פועל בין קטבים מנוגדים: בין אמנות מושגית לציור פיגורטיבי, בין דתיות לחילוניות, בין מקומיות לאוניברסליות, בין חשיבה מתוחכמת לציור נאיבי. וזהו, בכלל, הקו הבולט ביותר בשנים האחרונות: הטלטלה חסרת המנוח בין קצוות.

האמת היא, שהציור של מיכאל סגן־כהן תמיד הביך אותי. לאורך השנים הזדמן לי לראות רק עבודות ספורות שלו פה ושם (בגלריית הקיבוץ ב־1978, ב"מסלולי נדודים" במוזיאון ישראל וכו') אך ממבקר אמנות כמו סגן־כהן לא ציפיתי לציור בעל חזות אילוסטרטיבית, ילדותית ומגושמת. בשל הפער בין הרקע המלומד שלו לבין הציור הכמו־נאיבי הזה, הוא נראה לי כעוף מוזר. ומעניין, אגב, שבאחד מציוריו סגן־כהן אף מציג עצמו כעוף מוזר. מדובר ב"היהודי הנודד" (1983), שעל־פי מאמרו של איתמר לוי בקטלוג, זהו דיוקן עצמי מוסווה. לדמות הצועדת במעיל ארוך, שיער ארוך וזקן יש ראש של ציפור והכובע דמוי פירמידה צהובה. המקור האיקונוגרפי הוא "הגדת הציפורים" מימי־הביניים ו"הקשר היהודי" הוא מרכזי ועקבי ביצירתו של מיכאל סגן־כהן לכל אורך הדרך.

אפשר להגדירו כאמן מושגי שיצירתו עוסקת בתכנים יהודיים, תנ"ך, קבלה, ארץ ישראל והשפה העברית, אך גם במחשבות על הציור, באמצעות שילוב של דימויים ומילים. התערוכה במוזיאון רמת־גן עושה לו שירות טוב כי תודות לפרישה הרחבה ניתן לעקוב אחר תהליכי המחשבה שלו ולקרוא את עבודותיו באופן שלא התאפשר קודם.

בציור שהזכרתי קודם, הדמות הנרדפת על־ידי יד שחורה המזכירה אקדח, מייצגת לא רק דיוקן עצמי ולא רק את "היהודי הנודד", אלא גם את נדודי המחשבה, או כפי שמגדיר זאת איתמר לוי "אלגוריה למחשבת הציור, למחשבה המאיימת מתוך עצמה, למחשבה הנרדפת והרודפת, התקועה בין מה שמלפנים ומה שמאחור".

למרות החזות האילוסטרטיבית הנאיבית של העבודות, יש בהן, איפוא, סוג של פלפול יהודי וכלל־תרבותי, הנוגע בתהליכי תודעה, במושגי שפה ובחיבורים ומעברים בין דימוי למילה.

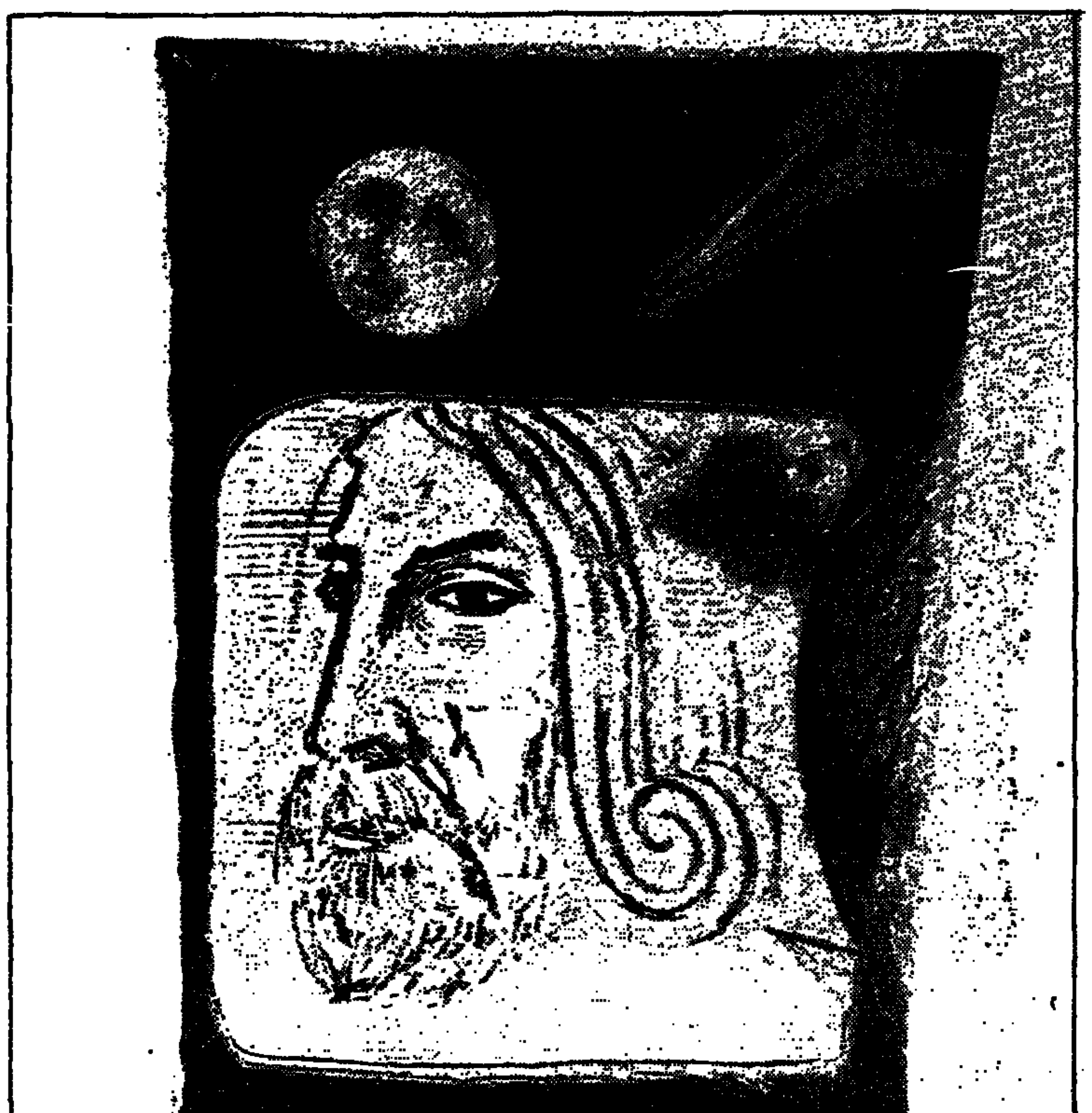

מיכאל סגן־כהן: ללא כותרת

הקוראים תגר על יישובו של עולם

הרב נפתלי רוטנברג

"ואת זכר לא תשכב משכבי אשה, תועבה הוא". (ויקרא י"ח, כ"ב)

"...כי הוא דבר נתעב ואיננו בקיום המינין". (הרמב"ן)

בשבוע שעבר "נתבשרנו" על פתיחת "חודש הגאווה" בישראל. משרדי ממשלה תומכים בכפייה מתרחבת והולכת על הציבור הרחב להיחשף ולעסוק בהרגלי הסטייה ההומוסקסואלית. הוזכרו משרדי התיירות, העבודה והרווחה, התרבות(?) והפנים (וגם הסוכנות היהודית) אך הגדיל מכולם משרד החינוך המכין לתלמידי בתי־הספר התיכוניים תוכנית לימודים מורחבת הכוללת מפגשי תלמידים ומורים עם הומוסקסואלים ולסביות והכנה אינטנסיבית של מורים ויועצים לתוכנית שתופעל כבר בשנה"ל הבאה. הלהיטות המימסדית להעניק לגיטימציה לתופעה אבנורמאלית ואנטי־משפחתית זו איננה מאפשרת מערכת תומכת ומשכמת.

בימים שה"נורמה" מתבטאת בזרם בלתי־פוסק של "יוצאים מן הארון" שדלתו נפערה כתיבת פגרות, דרושה העזה כדי לקום נגד התופעה השולטת ללא מצרים ברשת המסרים של התרבות המערבית, בספרות, בשירה, בתיאטרון, בטלוויזיה ובקולנוע ומיותר לציין – בתקשורת.

להעז היום ולקרוא ל"הערפה המינית" ההומוסקסואלית – תועבה – פירושו להיות נדון באופן אוטומאטי כפונדמנטליסט, ריאקציונר, פאנאט וחשוך. הדיקטטורה של אלה שהפכו את הערפותיהם המיניות לדגל ולסמל וחשפו את העולם כולו לאקסהיביציוניזם אובססיבי גרמה לאלם מסוכן לציבור לא קטן של בעלי דעה, אנשי רוח והגות (ובהחלט – לאו דווקא דתיים) הפוחדים לאבד לגיטימציה אם ייצאו נגד התופעה. הדור הצעיר הגדל היום בארץ ובחו"ל עתיד לשלם מחיר כבד מנשוא בשל אידאולוגיות המתנבים המרשים לעצמם להרחיק ולא להתמודד עם התופעה המאיימת על יישובו של עולם.

התרבות היהודית המתבטאת בהלכה ובאגדה, במדרש ובמחשבה הדגישה מראשיתה את הזיווג, היופי, ההרמוניה והשלימות שביחסים בין המינים. הקשר בין גבר לאשה שאצל היוונים הקדמונים היה שפל ובזוי ובתפיסה הנוצרית שהתפתחה משם – ה"חטא הקדמון", הוא מצווה גדולה על־פי ההלכה. למעשה יש כאן שתי מצוות שונות ששתיהן קשורות ליישובו של עולם: מצוות "פרו ורבו" ומצוות "עונה" המיוחדת לקיום הקשר המיני ומבטאת את הזוגיות וההרמוניה שבקיום התא המשפחתי. מושג ה"תועבה" מבטא את ההסתייגות, הרתיעה וההפרעה שבהריסת ההרמוניה על־ידי יחסים של אי־התאמה. זהו יסודו של איסור ההומוסקסואליות שאסרה תורה כדברי ספר החינוך: "משרשי המצוה – לפי שהשם ברוך הוא חפץ ביישוב עולמו אשר ברא ולכן ציוה לבל ישחיתו זרעם במשכבי הזכרים, כי הוא באמת השחתה – שאין בזה תועלת פרי ולא מצות עונה מלבד שענין אותו טירוף (ההומוסקסואליות) – נמאס ומכוער הוא מאד בעיני המקום ובעיני כל בעל שכל. והאיש שנברא לעבוד בוראו, לא ראוי לו להתגולל במעשים מכוערים כאלה".

אל לנו להיכנע לשטיפת המוח הבלתי־פוסקת של ה"יוצאים מן הארון" ותומכיהם האינטרסנטים המנסים לתת לתופעה של עצירת ההתפתחות האנושית, התנהגות של סטייה ונסיגה דימוי של "שיחרור" ו"קידמה". אלה הכופים על רשות הרבים עיסוק בלתי־פוסק בהרגליהם המיניים פוגעים, הורסים ודורסים את זכותם האלמנטרית של פרטים רבים לחיים נורמליים, חיי יצירה, קידמה אמיתית והתפתחות אנושית.

ההגינות האלמנטרית מחייבת את משרד החינוך לחשוף את המורים והתלמידים לערכי המשפחה ותפיסות יהודיות השוללות את ההומוסקסואליות גם במסגרת תוכניתו החדשה. ראשי החינוך הדתי אינם יכולים להרשות לעצמם להדחיק את הבעיה, להתעלם ממנה ולקוות שבאמצעות אי־עיסוק גלוי בנושא הוא נחסך מהתלמידים. הציבור הדתי על כל גווניו חשוף לנושא ולעיסוק התקשורתי מה שמחייב תוכנית חינוכית מובנית שתשכיל להעניק לתלמידים את החוסן לעמוד בפני התופעה. הבה ונבנה עבודתנו ועבור הדור שעל חינוכו אנו מופקדים את התמונה החיובית, ההרמונית ונושאת הפרי הנוגדת את הדרך העקרה המאיימת על יישובו של עולם.

הרב נפתלי רוטנברג הוא ראש המכון למחקרים יהודיים בענייני מדינה וחברה, הרב ביישוב הר־אדר

ילדים מצילים ילדים

מאיר ברזלי

עידית עמית, "הבריחה" ממבצרי הגבורה השחורה", הוצאת "כנרת", 1994.

ספר "הבריחה" מאת עידית עמית עומד יפה מאוד במבחן הראשון והעיקרי של ספר לילד.

הוא פשוט ספר מעניין. כשאתה גומר את הקריאה אתה מצטער שלא מסופר מה קרה לגיבוריו כשהגיעו לארץ־ישראל. כשגיבוריו של ספר מעוררים בך עניין כזה את הוא שהספר מעניין. רוב הספרים הציוניים לילדים אינם עומדים במבחן זה, לפחות לא בהצלחה כה מלאה כמו ספרנו. במונח "ציוניים" כוונתי לספרים שנושאם זורה אור על תופעה נאה במאבקנו על תחיית עם ישראל בארץ־ישראל.

הרקע לסיפור המעשה הוא אחת העלילות המפוארות ביותר בתולדות התחיה היהודית בארץ־ישראל, ארגון הבריחת יהודים דרך גבולות ומשטרים באירופה ההרוסה אחרי מפלת הנאצים, כדי להביאם לחופי הים התיכון, משם נסעו היהודים באניות המעפילים אל ארץ־ישראל שבשלטון הבריטים, שעשו כל שביכולתם למנוע עליה.

במרכזה של העלילה מצויה חבורה של ילדים ניצולי השואה שבני משפחותיהם נשמדו. הם דבקו זה בזה והתקשרו לאנשי ארץ־ישראל שבאו לאירופה להציל יהודים ולהביאם לחוף מבטחים בארץ־ישראל. גיבורי הסיפור מחלצים במהלך העלילה ילדים יהודים נוספים ממנזר (הקרוי בטקסט המשנה של הספר "מנזר הגבורה השחורה", בלי שיש לכך הצדקה בטקסט עצמו) וילדות יהודיות נוספות מכפר פולני, שמתייחסים אליהן בו רע.

הסיפור קולח והשיחות של הילדים הן טבעיות. הדמויות העולות מהטקסט הן דמויות מעניינות ומעוררות את אהדתו של הקורא.

חבל מאוד, שהספר לא עבר עריכה לשונית. יש בו לא מעט מהשגיאות שדוברי עברית רבים עושים בעקבם, וגם שגיאות "מקוריות" אחרות, כמו "הבגדים השתייכו לבת האיכר" במקום "היו שייכים". לא נמנה פה את כל השגיאות. אילו ידעו המחברת ועורכיה שהיה מושג "עליה ב'" בתולדות הציונות היו משנים בהתאם את השיחה בעמוד 74.

אחד הקטעים היפים בספר הוא הצלתה של הפעוטה היהודית שנמצאה בתוך חבית. טוב שאפיזודה זו נבחרה לציור על העטיפה. בכלל איוריו של דוד קרם ראויים לשבח, ביחוד בחירת הנושאים לאיור.

אם עידית עמית תכתוב ספר נוסף על קורותיהם של גיבוריה לאחר שיצאו מפולין וביחוד על קורותיהם בישראל, אהיה מעוניין מאוד לקרוא אותו.

هكذا من الاصل

ידמיצר

[illegible] ומעצבנת / דן חמיצר

משימה מס' 156

באיזה זמנים?

הוראות לפיצוח: לפניכם חידה מצויירת, שפתרונה עשוי לזכות אתכם בפרס מיוחד: עותק חתום של "ספר החידות של חמיצר – מהאיטלקיה הממונעת ועד לאצבע העיראקית", בהוצאת "כתר". הזוכה ייבחר מבין הפותרים שתשובתם הנכונה תגיע אלינו תוך עשרה ימים מיום פרסום החידה.

פתרון משימה 154: "האריה" הוא לובה אליאב. בחידה מצויירת מפת ניצנה, התיישבות קהילתית חינוכית שהוקמה ביוזמתו. פתר את החידה טומי עמית מכפר הנשיא. הפרס יישלח לכתובתו.

המען למשלוח תשובות: מוכירות מערכת "דבר", רח' שינקין 45, תל־אביב. מיקוד: 65233.
נא לציין על המעטפה את מספר המשימה.

כיאה לתחנה פירטית בהתהוות

טלי ליפקין־שחק

אנטנה

הדבר הטוב ביותר שאפשר להגיד על הטלוויזיה של השבוע, הוא שהשיבושים החוזרים ונישנים בזמני השידור של תוכניות שלא על־פי הפרסומים המוקדמים, היו מרגיזים במיוחד, בסכלם אפשרות לספק את הסקרנות בכמה וכמה תוכניות שעוררו עניין ושהקלטתן נקטעה לפני הסוף בגלל השיבושים האלה. אם זו לא מחמאה – עקיפה ככל שתהיה – אני לא יודעת מחמאה מהי. הרשלנות בעמידה בזמני השידור שנקבעו ופורסמו מראש, הריח הרע של חוסר המקצועות שמדיפים השיבושים האלה, הזלזול הבוטה בקליינטים העולה מהם, מספיקים כדי להרגיז בכל שבוע שבו נקבע שיא חדש של בלגן, בעיקר בערוץ השני אבל גם בערוץ הראשון, שאינו טורח להקפיד בכל מחיר ותנאי על לוח הזמנים. אלא שהשבוע היה מרגיז במיוחד, ולא רק בגלל הצטברות יוצאת דופן של שינויים של הרגע האחרון – הן כאלה שעליהם מועיל הערוץ הראשון להודיע חצי שעה מראש, תוך מסירת מידע חלקי, והן כאלה שעליהם מתבשרים הצופים במהלך התוכנית המתארכת באמצעות הודעה הרצה על המסך. השבוע באמת היו כמה תוכניות מעניינות, אפילו מרתקות, ומי שנאלץ להיעזר בווידיאו לצפיה לא בזמן אמיתי, מצא את עצמו בבואו לצפות במוצר, רק מחצית תאוותו בידו.

נקודת מבט רוויית אהבה

כך איתרע מזלו של הסרט "מקרתגו לירושלים" שעשה יעקב אסל לערוץ הראשון והוא נפל קורבן לשיבושים הרשלניים. הסרט, תיאור מסע אישי של אסל ושל חבורת יוצאי תוניס אחרים לארץ הולדתם, נחלק לשניים מפאת אורכו, עניין שנוי במחלוקת כשלעצמו שאיננו עושה בהכרח טוב לכל סרט שהוא, וחלקו השני שודר להוותם של שוחרי ההמשך והסיום, ביום המחרת. ביום המחרת, כנראה לגמרי במפתיע, כדרכם של אירועים ספונטניים ומתפרצים כגון־דא, התקיים משחק כדורגל כלשהו, בעל חשיבות עליונה מן הסתם. חיים יבין אמנם הכריז בסוף מהדורת החדשות על השינוי הלא־מתוכנן בלוח המישדרים, אבל ללא מילת התנצלות ומבלי לפרט את הלוח החדש שהתהווה בתנאי שדה ואילתור, כיאה לתחנה פירטית בהתהוות.

כך קרה שמי שחפץ לראות את חלקו השני של הסרט של יעקב אסל, או ביקש להקליט אותו למטרות מחקר או ביקורת, עשה הימור לגבי שעת ההתחלה והסיום. ובהימור כמו בהימור, או שאתה מצליח וגורף את כל הקופה וההקלטה, או שלא. לא לעיתים קרובות יכול הערוץ הראשון להתהדר בהפקה מקורית מורכבת, יפה, מרגשת ומעניינת, כמו סרטו של אסל שהיה מצולם היטב ומקוריין היטב, ודחיקתו משעת השידור המקורית ללא הודעה מוקדמת, מהווה זלזול לא רק במשלמי האגרה אלא גם ביוצרי הסרט המכבד את רוממה הרבה יותר מרשלנותם של עורכי לוח המישדרים.

מסעו של יעקב אסל לתוניס, בעקבות שירתו של סבו, אשר מזרחי שהיה פייטן תוניסאי בעל שם, ומסעם של קבוצת יוצאי תוניס, לאו דווקא אנשים ידועי־שם אלא חבורה אותנטית מאוד של בני־אדם בעקבות עברם, יכול היה ליצור סרט בנאלי, צפוי ומשעמם, כמו סרטים שכבר ראינו והיו מרגשים בראשוניותם. אחרי ככלות הכל, כבר קשה היום להתרגש מעצם השיטוט ברחובי מדינה שהיתה אויבת, בהתחשב בכך שחלקו הראשון של הסרט שודר בערב שבו הופיעה להקה מרוקאית – בעלת היבט אמנותי מפוקפק במקצת אמנם – בתוככי מגדל דוד. היום כבר לא מתים מגאווה בדברים האלה.

מדובר בכמעט שיגרה, מבורכת לכל הדעות. אבל אסל עשה סרט יפה מאד, שגדולתו היתה בכך שלא התמקד רק בהיבט האישי, הרגשי, היהודי, שהוא היבט מרגש מאד, גם היום כשהדברים כבר היו לכמעט שיגרה, ושסיפק מומנטים יפים ונוגעים ללב במהלך הסרט. אסל הלך על יריעה רחבה יותר, שנפרסה לעינינו וסיפקה לנו הרבה מידע וויזואליה על תוניס בכלל, ארץ שנראית מנקודת מבטו של אסל, ללא ספק נקודת מבט רוויית אהבה לעברו שלו, יפה מאד וסימפטית ליושביה. ודאי שחיי היהודים בתוניס אינם ורודים ורגועים לכל אורכיה כפי שנראים הדברים ממעוף האוטובוס ומדבשת הגמל שנושאים חבורת מטיילים ישראלים יוצאי תוניס, אבל התמונות שצילם ברוב כשרון דני ברנע מדברות בעד עצמן, ומשרטטות גיאוגרפיה ואתנוגרפיה מלבבת, וכמות המידע שדוחס אסל, בקריינות מצויינת של כרמית גיא, גדולה ומרתקת מאד.

יבין. לא מתנצל. צילום: יצחק הררי

שיעור מאלף בהיסטוריה

מסע אחר שהיה מצולם היטב, רווי במידע מעניין ורלוונטי מאד לשעת השידור שלו – במקרה בשעה היעודה – היה סרטם של אלון בר ואיתן ברנץ "אקסודוס, מסע אל הר האלוהים" שהוקרן בערוץ השני בחג השבועות. חג השבועות הוא מהחגים החביבים עלי ביותר, ולא רק בגלל מאכלי הגבינה. לסיפור מתן תורה, כמו לתכנים האחרים של החג רב־הפנים הזה, יש מקום של כבוד בחלק היהודי המצוי בי. היסוד הלאומי־דתי שבסיפור מתן תורה, ההיבטים התרבותיים־מוסריים שביצירת עם מחבורת אנשים נוודים, מציתים את הדמיון והם נדבך חשוב לבניית האתוס הלאומי יותר מהרבה דברים אחרים, תפלים ממנו ומסוכנים בהרבה בתוכנם. בגלל הסיבות האלה, ובזכות החומרים שבהם עסק סרט התעודה הזה, הומרי הנוף הגיאוגרפי והנוף האנושי של קבוצת המטיילים, והשיעור המאלף בהיסטוריה קדמונית ובאופן קריאתה מתוך השטח, היה הסרט יפה ומעניין.

הלוז של הסרט היה תיאוריה של הארכיאולוג וחוקר הציורים הפרה־היסטוריים פרופסור עמנואל ענתי, ישראלי החי ועובד באיטליה, הסבור כי מעמד קבלת התורה לא היה על ג'בל מוסא שבסיני, אלא דווקא על הר כרכום שבנגב.

דיין. פרשה מרה

הר האלוהים, על־פי ממצאים וראיות הפזורות בשטח המעוגנות בתיזה של עמנואל ענתי, הוא הר כרכום, וספי הנגבי, מדריך טיולים ומומחה לחיי הבדווים והנגב, לוקח על־כן חבורה קטנה של אנשים, חלקם כמעט תמהונים, בהם נוצרים, במסע מארץ מדיין להר האלוהים. הנגבי המקריין בסרט, נשמע דידקטי מאד, לפעמים קצת דידקטי מדי, אבל הוא באמת מלמד את הצופה הרבה דברים שלא ידענו, ומצליח להצית את הסקרנות לקראת המיפגש עם ממצאים מדהימים שיאששו תיאוריה מדהימה ואחרת.

נכון אמנם שלא כל תיאוריה מדהימה ואחרת היא בהכרח תיאוריה נכונה, וצריך לומר שהסרט לא התיימר להיות עבודה מדעית טהורה ולא הביא עמדות מנוגדות של מומחים וחוקרים אחרים, אבל אם לא לקחת את העניין ברצינות גדולה מדי, יכולת להינות מהמידע המעניין, מהממצאים המפתיעים, מצילומי האנשים והנוף שבדרך ומהשיחות שהתנהלו ביניהם.

לאו. שווה ציטוט. צילום: אי.פי

אתה קשה, משמע אתה קיים

אולי מפני שחג שבועות חביב עלי במיוחד, הגם שהוא קצר מדי לטעמי, קיבלתי ברוח טובה תוכנית דת שהוקרנה במוצאי החג ושחרף ההתנגדות הפנימית שיש בי לתוכניות דת בכלל, היתה סימפטית למדי, קלילה ולא מכבידה, רלוונטית ולא ברברנית מדי. תוכניתו של יעקב למרך בהנחיית אבי מסלו, נגעה ברוב האספקטים של חג השבועות, ופתחה בשיחה עם הרב הראשי לישראל הרב ישראל לאו שהתבקש לנסות להסביר מדוע חג שבועות איננו מוצא לעצמו מקום של כבוד במערך החגים, למה זה חג שלא "תופס" בציבור הרחב. חלק מההסבר של הרב לאו שווה ציטוט מהיותו חוכמה הנוגעת לעולמנו בכלל. לאו סבור שזהו חג קל, שאין בו איסורים קשים, לא מחייב פרויקטים מסובכים ומשום כך איננו ניכר בציבור. הווה אומר, שאם אתה לא קשה ומסובך ואכזר, לא מתייחסים אליך ברצינות.

אחר־כך שוחח אבי מסלו עם ברברה אליה סאופר, "רות המואביה" שלנו, הגיורת הכי מפורסמת אחרי רות, כפי שהגדיר בהגזמה ניכרת המנחה. סאופר היא אשה שיחה נעימה, גם אם העברית שבפיה עדיין נשמעת כחצץ, והסיפור שלה הוא באמת סיפור מרתק. הדיפלומטית האוסטרית, בת לקצין אס.אס. שבאה לשרת בשליחות בארץ ומאז היא כאן, שהתגיירה בבקשה לכפר בכך על חטאי השואה ולמלא את מקומה של נפש יהודיה אחת שניספתה בשואה ועל־ידי כך להפחית אחד ממניין שישה המיליונים. השיחה איתה מעניינת, כמובן, אבל הם לא נכנסו לכל נושא הגיור בכלל ובכך חולשתה העיקרית של התוכנית שהיא מסבכה כהתקפה מאד, והיתה מאד, חגיגית מאד ותעמולתית. ובכל זאת, תוכנית דת לגמרי לא רעה, שכללה גם שיחה קצרה עם איש בית השיטה אריה בן־גוריון שהקים את מכון החגים הבין־קיבוצי ובבואו לאולפן כיסה את הפן החקלאי של החג רב הפנים.

סאופר. הגיורת הכי מפורסמת אחרי רות
צילום: שרית עוזיאלי

בלי סיום

תוכנית לגמרי לא חגיגית, עוד בסוף השבוע שעבר, היתה "עובדה" של אילנה דיין שטיפלה בסיפורו מסמר השיער של ילד נהרייני, קורבן התעללות של חבריו, פגוע נפשית באופן החמור והמזעזע ביותר. פרשה מרה ואיומה, קפקאית במהלכה ואכזרית בראשיתה, אבל סופה מי ישורנו? השיבושים בלוח המישדרים, התארכות תוכניתו – הטובה בהחלט – של רפי רשף והתחלתה המאוחרת של הקרנת "עובדה" לא איפשרו לי לשמוע את דבריו של שר החינוך שנכח באולפן וראה יחד עם הצופים את הסרט, ברי־מזל שכמותו קיבל גם את הסוף והוא יודע את סוף הפרשה. אני, לצערי, נשארתי בלי הקצה. אין שום סיבה שתוכנית דבר כלשהי לא תעמוד במסגרת הזמן שהוקצב לה, שהרי לא מדובר בערב הווי של הצופים אלא בתחנת טלוויזיה ממוסדת. ■

אנגליות ישנה וטובה

ג'וליאן בריים, הגיטריסט הקלאסי החשוב ביותר היום, מתארח בפסטיבל ישראל. למרות עשרות התקליטים שהקליט, הוא אינו נהנה מהקלטות: "המלאכותיות שבהקלטה אינה דומה כלל למתן קונצרט חי מול קהל, שבו אני נוטל סיכונים כדי להגיע לאפשרויות ביטוי שלא אוכל להשיג כשאהיה טרוד בנושאים טכניים"

בריים. "אני נותן למוסיקה לומר את אשר ברצונה לומר". צילום: יצחק הררי

ענר סלע

הגיטרה איננה מזוהה בדרך־כלל עם אמן מסויים, בוודאי לא כפי שהפסנתר מזוהה עם רובינשטיין, הכינור עם יאשה חפץ והחליל עם ז'אן פייר רמפל. אין פלא, איפוא, כי אף שהגיטרה היא כלי הנגינה הנפוץ ביותר בעולם, חובבי מוסיקה לא מעטים אינם מכירים את שמו של ג'וליאן בריים המתארח בפסטיבל ישראל ונחשב הגיטריסט הקלאסי החשוב ביותר היום.

המשקל והחשיבות של בריים בעולם הגיטרה רבים יותר מזה של מוסיקאים גדולים בכלי נגינה אחרים, בזכות תרומתו להרחבת הרפרטואר הקלאסי של הגיטרה ובזכות החדרת תודעת הכלי בקרב הקהל הרחב.

במשך מאות שנים נחשבה הגיטרה כלי נגינה עממי "פשוט", בהשוואה לכלי התזמורת ולפסנתר. אנדרה סגוביה שינה את מעמדה של הגיטרה בהביאו את הגיטרה הקלאסית אל בימת הקונצרטים ככלי סולו. סגוביה, הנחשב בצדק לגיטריסט החשוב ביותר, הביא לתנופה בכתיבת מוסיקה חדשה לגיטרה.

בריים, שנולד באנגליה לפני 61 שנים, הוא ממשיכו הנאמן של התהליך הזה. מלחינים רבים בני זמננו כתבו מוסיקה במיוחד לבריים, בהם בנג'מין בריטן, סר מלקולם ארנולד והיפאני טורו טקמיצו.

"יש מלחינים שאני מעריץ, אך לא ביקשתי מהם לכתוב מוסיקה בשבילי, משום שלא חשבתי שהשפה המוסיקלית שלהם מתאימה לגיטרה", אומר בריים. "טקמיצו הוא אחד המלחינים המודרנים הגדולים לגיטרה. הוא מאוד אימפרסיוניסטי, לכן המוסיקה שלו נשמעת טוב כל־כך בגיטרה".

בעיני בריים דווקא הספונטניות המחושבת בכתיבה של טקמיצו, המזכירה את משיכות המכחול הווירטואוזיות של האמנים היפאניים, היא העושה אותו למלחין גאוני של מוסיקה לגיטרה.

ההגמוניה של סגוביה בעולם הגיטרה לא הקלה על בריים ועל בני דורו בתחילת דרכם. ייתכן כי ההתמקדות בלאוטה בתחילת הדרך סייעה לבריים לבלוט ולבסס את מעמדו כגיטריסט אחר־כך, חרף צילו הכבד של סגוביה.

בריים הופיע ברחבי העולם, הקליט עשרות תקליטים וזכה בפרסים בינלאומיים רבים. מאז מותו של סגוביה עומד בריים במקום הראשון בין טובי נגני הגיטרה והלאוטה.

הופעתו של בריים אומרת כולה אנגליות ישנה וטובה. "אני נהנה מהפורמליות, מהטקסיות שבמתן קונצרטים. לכן לא ויתרתי על העניבה והפראק", הוא מעיד על עצמו. "אין לי דבר נגד הופעה בג'ינס, אך אני מעדיף להגיע למצב שאוכל דווקא לשבור את הפורמליות החיצונית באמצעות המוסיקה וליצור אווירה של התאחדות עם הקהל. אם אני מצליח לשלוט בפורמליות – אין היא משמעותית כלל".

למרות עשרות התקליטים שהקליט, בריים אינו נהנה מהקלטות. "קשה לשלב בין השאיפה לרמה טכנית גבוהה בהקלטה לבין האינטרפרטציה החיה. המלאכותיות שבהקלטה אינה דומה כלל למתן קונצרט חי מול קהל, שבו אני נוטל סיכונים כדי להגיע לאפשרויות ביטוי שלא אוכל להשיג כאשר אהיה טרוד בנושאים טכניים.

"אני נותן למוסיקה לומר את אשר ברצונה לומר, במקום להלביש עליה משהו מלאכותי. לכן נדמה לי, שאני משתמש היום פחות בגוונים של צליל ובוויבראטו מאשר לפני שנים, כשניגנתי בנבל. הייתי אומר שהביצוע שלי היום הוא מעט יותר יבש".

בריים מייחס חשיבות רבה לאווירה הנוצרת בין הנגן לקהל. "רק לעתים נדירות מצליחים הנגנים להשרות את האווירה הדרושה בנגינתם. האווירה צריכה לשקף את רוח היצירה ואת שמה. חשוב שהביצוע יצליח להביע משהו אמיתי, חויה מקיים".

על עצמו מעיד בריים, כי "אם לא אהיה כן עם עצמי לחלוטין, ישתלט חוסר הכנות על אישיותי המוסיקלית, דבר שיפגע ביצירתיות". בריים מנגן מוסיקה רומנטית, מוסיקה מודרנית, אך אוהב במיוחד מוסיקה עתיקה. "אני בר מזל להיות מי שהנני ולעסוק בדבר הגורם לי הנאה רבה". ■